Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

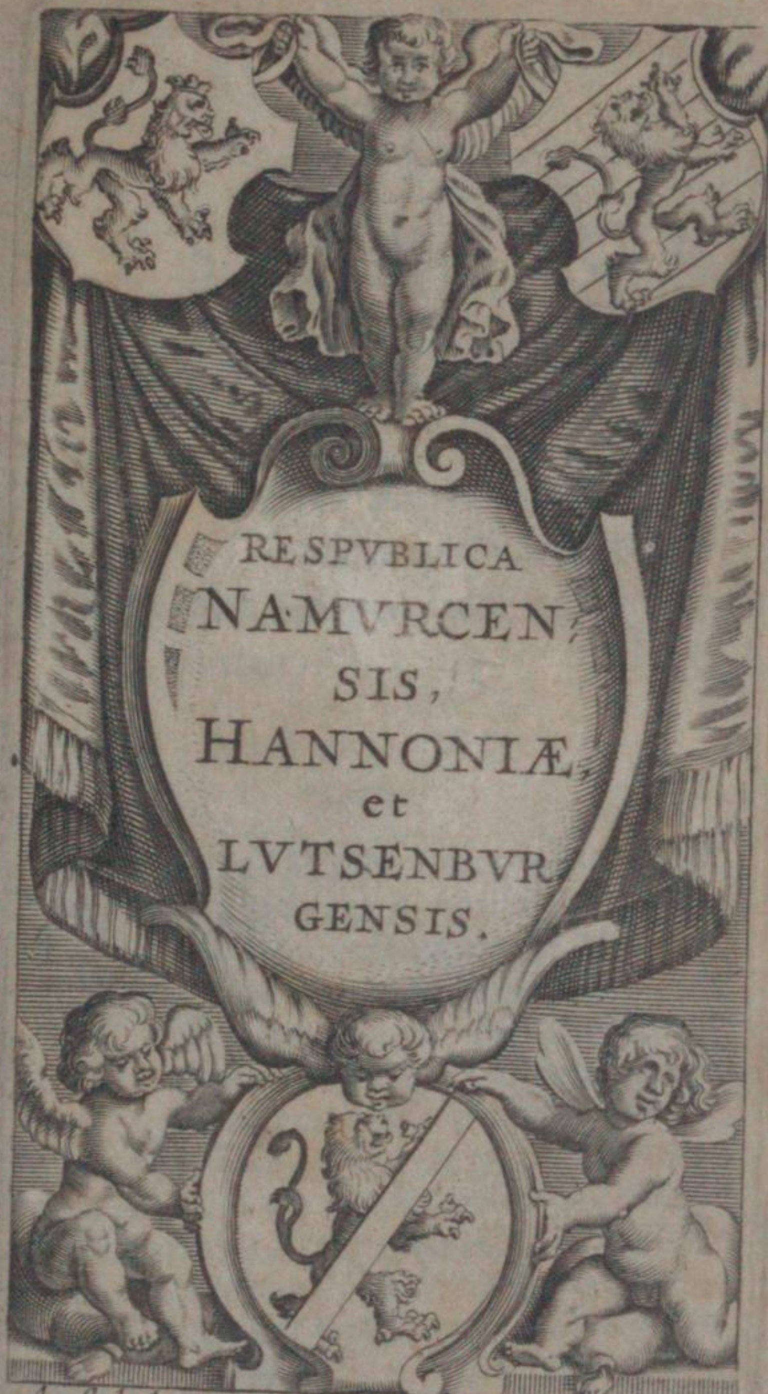
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

7. gl.

Kw 235
G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Amſtelodami Apud Ioannem Ianſsonium. 1634.

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

I. B. GRAMAYE
Andoverpienſis
RESPVBLICA NAMVRCENSIS.

In quo breviter Antiquitates Vrbis & Comitatus Namurcenſis atque Reipublicæ ratio deſcribuntur.

CAPVT I.
Nomen.

NOMEN huius vrbis primò Sedroch à conditore, mox Nemetocennam à Nemetũ ad Sabin colonia, denique Namurcum fuiſſe volunt. Poſterius quod remanet nomen variè legi ſcribiq́ue veteribus obſervo: Namutum, Namucum, Neumurciam, Namurtum, Namurram, Namurcum, & Gallis Namu, Namur, Teutonibus Namen, Germanis Nhemen. Originationem & etymon aliter alii deducunt. Scriptorum pars ſanior reſtauratæ per Romanos aut certè Francos arci à novo muro nomen hæſiſſe credit. Memoriæ aliquot inde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

dictam volunt, quòd iuxta Moſam Sabin accipiat. Nec deſunt qui à Naymone Duce nuncupatum, aut idolis Nam & Murcia. Annales à ſilentio Deaſtri Nam, Namuti appellationem induiſſe opinantur. Ego in tanta antiquitate nihil deſinio, ſatis habens ſcripta & ficta ab aliis recenſere, & Lectori iudicium ſuum relinquere.

CAPVT II.

Origo.

ANte vrbem caſtrum fuit, ſive illud ab Aganippo Belgarum Rege, ſive à Burdegale Gallorum Duce, ſive à Cambrone Tongrorum Principe, ſive à Claudio aut Caio Romanorum Cæſaribus, ſive ab Anthonino Auguſto, ſive ab Alberone Clodii Criniti Francorum Principe, ſive à Naymone Bavarorum Duce (omnia enim hæc ſcribuntur) factum, refectum, perfectúmve.

Cum autem legamus *Pipini Ducis victoria apud Arcem Namurci*, Abbatiam Bronienſem *in vicinia caſtri Namurcenſis* ſitam ſcribi, diſcimus caſtri appellationem ferè vſque ad annum 1000. in vſu & ore fuiſſe. An autem caſtrum tamdiu ſolum fuerit, an caſtri nomine, quod frequens, vrbs etiam intelligatur, non definio. Annales vrbem volunt ſub tempora natalis Dominici latè ſe vltra montem Campiliæ & vſque ad vallem nemoris Marlaniæ,

loco

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

loco qui hodièque veterum mænium nomen ſervat, ſe extendiſſe.

CAPVT III.

Incrementum primum.

C autem Caligulam aut Claudium Cæſares oportuniori loco in proximam & ſubiacentem rupi vallem oppidum tranſtuliſſe an. Chr. 39. Secutos Comites & Principes etſi non dubitem aut muniiſſe aut auxiſſe aut deſtructam vrbem reparaſſe, tamen quia certi nihil apud ſcriptores invenio, rem in medio relinquam. Et ſtatuam primum vrbis ambitum intra Sabin & Moſam ad radices rupis, in qua caſtrum. Portarum extant monumenta quæ erant pontis Sabini, pontis Moſani, Burdealenſis & Heremi.

1 Aquis deiecta, demum reparata eſt; anno 1410.
2 Fornicato opere renovata legitur, anno 1364.
3 Similiter ſpecioſiore modo refecta anno 1409.
4 Locus adhuc cernitur.

CAPVT IV.

Incrementum alterum.

PRoducta deinde Pomæria vltra Sabin ab Alberto primo, quod arbitror, ſub annum 1000. ita vt mænibus concluderentur Hoſdaniæ, Oultremontii, Serani Toparcharum domicilia & locus S. Re-

 migii,

migii. In cuius aditu porta de *Caius* appellata & juxta foſſa de *Flous* extant adhuc murorum reliquiæ. Inque foſſis nunc hoſpitiũ Domini Deſclay & ædificia nova circa Hallam extructa ſunt frumentariam, & occupabant medietatem vici Vivorum vſque ad molendina Sabis. Portæ erant imò ſunt adhuc *Hoyolenſis* à rivulo & loco ſuburbano dicta, quæ renovari cœpta an. 1314. perfecta iterum anno 1393. Saynealenſis correſpondens Sanſonenſi quæ novo opere refecta anno 1393. S. Albani quæ retro ædem illius Divi (quã alii ab Alberto II. volunt incluſum mænibus an. 1064.) impetu aquarũ dejecta pulchriori pegmate reſtituta an. 1409. Cæterùm quãdo præcisè cœpta & perfecta hæc oppidi augmẽtatio, necdum ſcire mihi contigit: certus ſub Alberto II. anno 1213. cœpiſſe & perfectam fuiſſe. Non quòd aſſeram tum mænia perfecta, ſed foſſas duntaxat cum portis, cùm legam, muros ductos à ponte Moſæ ad portam Iambenſem anno 1364. A Turri de Mirvoart ad Hoyolenſem anno 1385. Et inde vſque ad fanum Divæ Virginis anno 1386. Denique circa D. Virginis & Saynealenſem anno 1393.

CAPVT V.
Vltimum incrementum.

VLtimum oppidi incrementum cœpit aucto mirum in modum incolarum numero, concluſa mænibus, quam iam inde

inde Comites libertate & privilegiis donaverant, nova vrbe. Cuius portæ *D. Nicolai* à parochia vicina, turri altiori ornata elevatąque anno 1417. & 1423. *Sanſonenſis* à caſtro ad quod ducit ſimiliter excelſiori ſcæmate adornatæ anno 1413. *Entrieuxenſis* à cavitatibus dicta etjam ſub idem tempus exaltata anno 1418. & 1425. Cœptum quidem erat partim aquis partim bello deformatas veterum murorum partes reficere antea anno 1410. Sed novo conſilio reperi cœptū fodi ad producendum pomeria anno 1414. Et quidem inter ſecundam & tertiam portas factos muros anno 1417. A tertia uſque ad turrim Monetariam, & ſic deinceps anno 1439. Ita ut omnia facta refectaq; fuerint ad annum 1470. Porta autem verſus gryſeas Sorores poſterior eſt à Theodorico Hannon Conſule renovata anno 1579.

CAPVT VI.

Ornatus exterior.

DIctus Hannon propugnacula plura quæ hodieq; conſpiciuntur, ad portas aliquot aut fecit aut refecit. Illud quod maius vocant factum anno 1505. Ad decus vrbis faciunt turres, pontes non contemnendi. Quorum hi præcipui: Pons Sabis ab Alberto inſtructus, poſt inundationem refectus anno 1409. Pons Moſæ ut ajunt à Burgalo illo fabuloſo ſtructus an. 1409. aliquoties reparatus an.

 1409.

1409. 1452. 1505. Pons ad Herbattas refectus anno 1505. Lapideus iuxta D. Virginis anno 1461. Qui ad portas S. Albani & Hoyolenſem anno 1393. Turris S. Servatii erigi cœpta anno 1385. Vicina portæ Hoyolenſi anno 1386. Quæ retro domos d'Acoſſe & Sallet anno 1393. Quæ nunc cis domum Croyacam anno 1409. D. Ioannis ſive Magna ad Sabin anno 1447. Quæ ſupra Moſam cœpta anno 1405. Haſterienſis & Mohoienſis deiecta anno 1430. Maſlanienſis & Dodanenſis perfectæ anno 1425. S. Georgii apud Hoyolenſem anno 1475. Quæ iuxta portam Bouletenſem, anno 1456. Et aliæ ſub idem tempus. Omnibus in numerum venientibus, licèt vulgo 7. habere dicatur portas, tamen minoribus non omiſſis portas habere dinoſcitur 6. turres in mænibus undecunque 34. plateas. . . . . fora rerũ venaliũ 5. pontes 4.

CAPVT VII.

Caſtrum.

PRæcipua eius opera hæc ſunt. Caſtrum quod magnis & diverſis gloriatur authoribus, in edita rupe loco naturæ genio admodum munito ſtructum, turrim habet in editiori montis cacumine, quã Burdegalenſem vocant, & alteram habuit pronuper ſub & à Carolo V. deſtructam Gayettæ nomine anno 1533. Et volunt illam Burdegalis, de quo dixi in hiſtoria, hanc Caii Cæſaris eſſe opus & monu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

monumentum. Qualiter auctum munitumque fuerit caſtrum apparet, tum ex ſtagno quod in ejus altiori parte conſpicitur, demũ ex muris qui tempore Maximiliani facti monſtrantur. Propugnacula 2. maiora per Seneſcallum Hannoniæ tum Præfectum perfecta anno 1542. quæ cum murorum parte ruinam minitantia, Dynaſta Barlemontanus reficienda curavit anno 1555. Horologium quod in caſtro eſt factum cum campana barmali anno 1423. In caſtro hoc Namurci Principes inaugurari antiquitus, habitare, Comitia celebrare, legatos excipere ſolent.

CAPVT VIII.
Opera Vrbis.

AD vſus opidi publica ædificia ſunt. Curia vbi Senatorum tribunal: Quod antiquitus iu caſtro opinor fuiſſe, poſtea ad annum 1213. capitulum D. Albani *ad petitionem villici & Scabinorum Namurcenſium conceſsit, vt ſuper allodium ſuum quod eſt iuxta ſanctum Remigium appentitium quoddam facerent, ſub quo propter iniurias aëris planta ſua quietius agere poſsint.* Sed cum creſcente incolarum numero minus capax hic locus videretur, domum ampliorem in foro maximo ab Archimandritta Bronienſi coëmerunt anno 1552. quam pulchro opere extruxerunt anno 1578. & nuper domos eius proſpectum inpedientes amoverunt.

Halla frumentaria vetus per Chriſto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

phorum Geiſſier refecta anno 1560. Macellū ſuperbo opere ad ripas fluminis ornatum anno 1580. Curia Provincialis Conſilii ex ædibus Domini de Waiguy Prætoris Vrbani erecta an 1353. Palatium ex clauſtrorum D. Albani parte ſub Burgundiæ Principibus conſtitutum anno 1364. Præcipuæ in oppido viæ publicæ lapidibus ſtratæ. Viridaria ſunt ad ambulationes oportuna duo maxima, quę Herbattas vocant. Sunt denique hoſpitia præcipuarum in vicino Abbatiarum magnifica. Deniq; nobilium primæ notæ domus ſunt. Ita invenio Croyacam, Davrianam, Spontinenſem, Marbaſienſem, Crupetenſem, Eſculyenſem, Virſlebiam, Outremontanam, Duyenſem, Divianam nominari.

CAPVT IX.

Calamitates.

A *Peſte* damnum ſenſit Vrbs notabile, cum tanta luis contages fuit, ut ſchola Mariana in cæmeterium converteretur anno 1400. Iterumque cùm abſumpta ſcribantur 2400. non parvo multitudinis civium argumento anno 1455. Denique poſt cladem Gemblacenſem laboratum *Ab aquis*. Cùm pons Moſæ disjiceretur anno 1578. Cùm molendinum Sabis cum ſacello dejectum anno 1175. Cùm exundans Hoyola pontem ſuum excuſſit an. 1410. Cùm intumeſcens flumen ad medium oppidi uſque pervaſit magno ci-

vium

vium malo an. 1505. *Ab igne* qui fortuitò plus 100. domos abſumpſit anno 1147. Et iterum in arce magno damno fuit anno 1509

CAPVT X.
Seditiones.

AB hoſte domeſtico de ſeditionibus malum obvenit. Aliquoties tempore Henrici Cæci contra Balduinum Hannoniæ Comitem, poſt annum 1180. Denique cùm irritati contra Martham Imperatricem Henricum Lucenburgenſem advocarunt, & eam ejecerunt anno 1256. Iterum cum ob gravamina ſolito maiora quidam novis rebus ſtudentes, junctis ſibi 4. Paribus provinciæ, de alio Comite eligendo conſilium inierunt, ſed mox authoribus mulctatis ſedatur per Comitem tumultus anno 1293. Amplius an. 1313. cùm eadem propter exaſperati cives, abſente Comite arcē & in ea liberos ejus obſidere non vererentur, Comes ab Hoyenſibus Spontinum tum obſidentibus opē petit ſed negatam: quam impetrat à Loſſenſi Regulo. Qui ſemel iterumque urbem oppugnans metu anxios coëgit Comiti ad pedes accidere. Arbitri Comes Loſſenſis, Ioannes Bellemontii, Ioannes Crepicordii, Gerardus Sottegemii, Iuſtinus Ligniaci dynaſtæ in rebelles animadverterunt, & iuſſa civitas ingentem pecuniæ ſummam péndere. Deinceps, anno 1352. factioſi quidam contra

jus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

iusComitis quædam Anachinati ſimiliter in ordinem redacti ſunt. Nec multo pòſt ad an. 1371. iunctis capitibus quidam novarum rerum cupidi, neſcio quid molientes, Roberto Bellefortenſi Domino ſe credentes, Comiti ſunt conciliati.

Controverſias etiam vrbs habuit cum cænobio Salzinenſi, cuius fundum ſibi arrogabat, ſed compoſitæ res an. 1280.

CAPVT XI.
Oppugnationes.

AB hoſte extremo, Vrbi malè fuit. Cùm oppugnata Arx à Geſtemaro, a Pipino recuperata ſub an. 700. Cùm à Barbaris Normanniſque tentata Gerardo Comite reſiſtente anno 886. Cùm obſeſſa Vrbs & capta cum caſtro à Balduino Hannone, ius ſibi in Comitatu debitum negari indignante an. 1188. Cùm alter Balduinus Imperator à ſorore detentum expugnaret anno 1237. Cùm advocatus à civibus Henricus Luceburgenſis Marthæ Imperatrici fruſtra ſe opponenti caſtrum eripuit an. 1256. Sed mox Guidoni Flandriæ Regulo traditum. Cùm illud Toparcha Raveſteinii capto apud Brugas Maxæmiliano Cęſare occupavit, ſed cedere & reddere coactus ab ordinibus provinciæ, qui de repente Valhainii Dinaſtã Balivum ſuũ advocantes cũ exercitu obſederunt, & ad deditionẽ compulerunt an. 1488. feſto Aſſumptæ Virginis. Tentatũ à Martino Roſſemio, ſed à Gubernatore inſigniter munitum

nitum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

nitum defenſumque an. 1542. Deditum Ioanni Auſtriaco Belgium tum procuranti, qui hinc militem ſuum in Brabantiam eduxit anno 1577. vigilia D. Iacobi.

CAPVT XII.
Rara quadam.

RAra quæ Namurci evenerunt ſunt. Cùm panis ſub cinere coctus ſanguinem ſtillaret anno 1095. Cùm femina infantem bicipitem peperit an. 1118. Cùm altera vno partu 7. maſculos edidit, quorum 6. ſupervixerunt an. 1217. Cùm cervus pulcher per medium forum in ædem D. Virginis venit anno 1360.

CAPVT XIII.
Domini Majores & Directi Namurcenſium.

AD civitatem & rempublicam gradum facio. Et quidem inter Dominos primum facio Cæſarem. Cuius beneficiarios fuiſſe veteres Comites, etſi non dubitem, tamen quia nihil certi hac de re traditum, ordiar à Balduino, qui beneficio Henrici v. primus Marchio fuit an. 1188. Secuti eum Comites apud Cæſarem non ſunt profeſſi, clientelam. Gulielmus videtur morem revexiſſe, qui Carolo Quarto Cæſari iuramentum præſtans, nova quædam ab eo conſecutus eſt previlegia an. 1362. Nec invenio poſt eum vllos Imperatori iuramentum dixiſſe. Secundū pono Frãciæ Regem, cujus fiduciarii clientes fuerunt

runt Comites vſque ad tempora Caroli Magni. Tertiò LotharingiæDucem, cuius poſtea ſubditi fuerunt, cùm legamus Gerardũ Namurcenſem inter Comites Lotharingiæ, Suentebaldo rebellare, deinde videamus Albertũ I. vocari *Lotharienſem* abſolutè. Denique cùm legamus Henricũ Loth. & Brabantiæ DucemCæſari Balduinũ Marchionẽ appellandi reſtitiſſe, quòd diceret non licere intra limites Ducatus ſui novam erigere dignitatem, ſe invito. Quartò pono Comites Hannoniæ & Flãdriæ, quorum Feudatarii fuerunt Comites, ex lege quam Philippo minorenni filio præſcripſit Balduinus pater. Factũ id quidem tum à Philippo, qui Comitatum ſuum è fratris Balduini manu ſuſcepit. ſed an à ſucceſſoribus ſervatum, dubito. Certus Iohannem Aueſnenſem Hanoniæ Comitem, eo quòd Balduinus Imperator beneficium tempori profeſſus non eſſet, à Gulielmo R. Romanorum per ſẽtentiam obtinuiſſe Namurcum an. 1245. Amplius tituli & ſententiæ huius vigore idem Comes Namurcum oppugnaturus, convenit cum Luceburgenſi, contentus ſi is clientelam profiteretur, anno 1258. Succeſſor hujus Guido recuſavit, licèt iuſſus à Cæſare, Namurcum ab Hannone, quem ſe (erat enim Flandriæ inſuper Comes) inferiorem iudicabat relevare an. 1283. Filius tamen Guidonis à Guilielmo Hannone Comitatum ſuſcepit, idque vt à ſucceſſoribus fieret decrevit anno 1307.

Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Sed an factum ignoro. Certè non à Gulielmo Comite factũ, qui Cæſarem agnovit, eique ſacramentum dixit anno 1362. Quinto loco ſint Duces Namurcenſes, cuius generis duas reperi in geſtis Comitum Hanavienſium. Sed opinor vocari Duces, quia aut in bello aut alibi Ducis dignitatem habentes Namurco præfuerunt.

CAPVT XIV.

Principes Namurci.

SExtò Marchiones ſtatuo. Qui licèt vulgo ſcribantur Namurcum tenuiſſe à tempore Naymonis, vſque ad Ermengardis Lotharingicæ cum Namurcenſi Principe matrimonium, tamen inchoare libet eos ab ævo Balduini Hannonis, qui ab Henrico V. *Marchio Namuci & Princeps Imperii* eſt renuntiatus an. 1188. Quẽ titulum ſolũ ſucceſſores vſurparũt, ferè, niſi quòd Balduinus Imperator Comitis titulum ſubinde inveniatur adjeciſſe. Poſt Guidonem autẽ video vulgariter omiſſum Marchionis nomen, niſi cùm præſente Cæſare res auctæ ſunt. Septimi ſint Comites, quo nomine ſolo ab omni antiquitate vſos invenio Namurci Principes, & poſt Guidonis, ut dixi, ævum reſumpſiſſe video, poſt-habito Marchionis vocabulo. Omitto hîc Flamines, Dominos, Præfectos, & Pretores Namurci ferè fabuloſos, de quibus in Hiſtoria. Comites fuere primùm è Romanis, uſque ad an-

num

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

num 400. Demum è Francis Alberone natis vſque ad annum 600. poſtea è Durbutenſium Dynaſtarum ſtirpe vſque ad annum 700. Tum ex Ardennæ & Moſellanis Dominis vſque ad annum 780. Denique è Bavaris aut veriùs Francis, uſque ad annum 1188. Tandem ex Hannoniæ Comitibus vſque ad annum 1258. Mox è Flandriæ Regulis vſque ad annum 1429. Tandem ex Burgundiæ Ducibus, vſque ad annum 1478. Ad extremum ex Auſtriæ Archiducibus.

CAPVT XV.

Palatinæ Dignitates.

POſt & infra Comitem conſtituo triplici ſerie officiarios Comitis, Comitatus, opidi. In prima erunt *Magiſtri Palatii*, qua dignitate functos invenio Marbaſios an. 1226. & neſcio an eadem ſit cũ munere *Comitis ſtabuli*, quo etiamnum Marbaſii gloriantur. *Mariſcallus & Seneſcallus:* quales fuit Clarebaldus Alterinenſis. *Dapiſer:* quo titulo gaudent Balaſtriæ Toparchæ. *Dapifer ſuperior* : qualis fuit Philippus de Fumale an. 1420. *Camerarius* : qualis Ioannes de Goſue anno 1421. nunc Dominus de Scence. *Magnus venator*, quo titulo vſi Auriani an. 1302. nunc gubernator iure gaudet. *Signifer* provinciæ, qualis fuit in bello Brabantico Ioannes Oultremontius anno 1188. *Archicapellanus*, qui eſt Præpoſitus S. Petri iam inde à Philippo Comitis ævo. *Archi-*

con-

confeſſor, jam inde à Godefridi tempore Comitis, Abbas *Floreffienſis. M. Vinagiarius* pontis Moſæ dignitas gentis Itteriæ & Riſſlartiæ, inſtituta anno 1410 *Præfectus portæ Palatinæ*, munus à Balduino inſtitutum anno 1246. à Guidone datum Theodorico Foſſenſi *Magnus apparitor*, munus gentis à S. Martino olim nuncupatæ. Æſtiva plurium Comitum Golſiniæ, Hyberna Namurci, Nemus Comitis Marlania.

CVPVT XVI.
Gubernatores & Bajulivi.

INter Comitatus Præfectos repono Gubernatorem, quem primi Burgundiæ Duces foris occupati & agentes conſtituerunt. Et eſt ſemper è prima nobilitate Principum Belgii, Comitis Vicarius. Et eſt quinque diſtinctorum caput tribunalium, quibus tam per ſe quàm ſuos præſidet. Succedit Balivi ſupremi, quem Prætorem provinciæ dicas, munus, qui dictus olim abſolutè *Balivus*, poſtea *Balivus Comitatus*, ſub Guidone, *M. Bailivus* ſub Balduino Imperatore *Balivus Præcipuus terræ Namurcenſis*, poſtea *Balivus ſuperior* aut *ſupremus.* Ejus generis fuiſſe invenio Ioannem Colon ſub Balduino Imperatore anno 1282. Muſardus, Henricus Spontin poſt eum, anno 1340. Lambertus de la Natoye, Ioannes Libines ann. 1347. Balduinus de Blehem anno 1363. Ioan-

nes Rideau an. 1369. Godefridus de Vil, eques anno 1386. VVarnerus de Davel, anno 1390. Henricus de Boulau anno 1395. Ioannes de Selles eques anno 1412. Henricus de Dongelbiert anno 1418. Poſtea ſub Philippo Bono Henricus de Longchamp anno 1429, Guido de Tarpin eques Camerarius Ducis anno 1438, Balduinus de Humieres eques etiam Camerarius anno 1442. Cumque Dominus de Hornes D. Galbecæ anno 1466 fuiſſet Capitaneus generalis conſtitutus provinciæ anno 1471, abdicante Hugone de Humieres, annexa Gubernatoris dignitati hæc dignitas. Quam obierunt Guide de Brimen Humbricurtii Dominus anno 1471. Ioannes de Longchamp D. de VVines anno 1477, Philippus de Burgundia D. de Bevera anno 1478, Ioannes Chalonius Princeps Aurangiæ an. 1481. Godefridus D. Eve tanquam Vicarius dicti Principis a. 1483, Iohannes de Bergis D. de VValhain an. 1486. Gulielmus de Croy D. Serviæ an. 1503, Ioannes de Bergis D. de VValhain an. 1509, Anthonius Marchio Bergarum ad Scaldim an. 1528, Theodorus Baro de Brandenborch ad tempus an. 1541, Petrus de VVerchia Seneſcallus Hannoniæ anno 1542, Petrus Erneſtus Comes Mansfeldiæ anno 1545, Henricus de VVirtham D. de Berſel an. 1552. Philippus de Senſelles Vice comes d'Aublaii ad tempus anno 1554, Carolus poſtea Comes de Barlaymont eques aurei velleris.

leris, Præfectus ærarii anno 1555, Ioannes de Burgundia D. Fromontii ab ordinibus ſtatutus anno 1576. Adrianus de Croy Comes Rodienſis anno 1577, Carolus Comes Barlamontii iterũ, & poſt eum Ægidius filius anno 1578, & Florẽtius Barlamonti Comes, & inſuper Spinoii Princeps frater Ægidii, anno 1579. Nunc dignitatem obit Carolus Gaveræ Princeps. Egmondæ Comes, cui genus à Friſiæ Regibus, nomen à feliciori diſtrictu Bataviæ, Maiores Gelriæ Duces, in Hollandia Comites, alibi Principes aut Dynaſtæ. Cui ab infantia indoles, à pueritia eruditio, à iuventute virtus bellica, à virili ætate rerum vſu acquiſita prudẽtia. Vir inter noſtri ævi Principes ab omni Heroicarum virtutum laude cenſendus.

CAPVT XVII.

Pares & Conſilium Provinciæ.

BAlivis ab antiquo aſſiſtere ſolẽt 10, vel alii 12 *Pares caſtri Namurcenſis*. Hos non dubito à tempore Alberti fuiſſe, ſed conſtat non eoſdem, qui nunc pro talibus habentur, fuiſſe. Vnde Polinacam, Faliſiam, Sorinas, Aſſeclam, Yvvaniam, Siclinium, Ohayam, Ligniacum, Fallemaniam legis Dominos habuiſſe Pares Namurcenſes, cùm tamen modò hi tantùm numerentur Toparchæ de Syes, Andenarde, Obbais, Avelois, Hanii, Faulx,

Boſſuti, Zetrudi, VVangæ, Bregnilerii. Hi ſolent antiquitus iudiciis præſidere, ad hos omnes Comitatus cauſæ devolvebantur, donec inſtitutum conſilium Provinciale ſub Burgundis. Ioannes de Berghis Balivus à conſiliis habuit anno 1491. 4. Eccleſiaſticos, 6. ſeculares, (nunc poſteriores manēt) & nomine ſigilloque ſuis, quibuſcum pro tribunali ſedit. Regina autem Hungariȩ Prȩſidi & Conſiliariis 4. ſtipendia conſignans, anno 1551. authoritatem dedit cognoſcendi de omnibus via apellationis controverſiis, quod ſervatur Gubernatore cauſas parium caſtri, feudorum, & allodiorum, & perſonales nobilium provinciæ ſolum cognoſcente. Præſidem nunc agit Petrus vanden Boſſche, vir prudentiæ ſingularis. Huc etiam referendæ dignitates Receptoris generalis, qui ſub ſe 4. chartalarios Namurci, Sanſonis, Flæruci, & Bovinii, & ab annis 400. *Receptor Comitatus* dicebatur, eratq; ſecundus à Balivo. Eius eſt peculium Principis curare, & ſubeſt Camerȩ rationum Inſulenſi. Habet ad promovendum ius Principis Procuratorem generalem, atque hoc à Principum Burgundorum ævo.

CAPVT XVIII.

Præfecti & Senatus opidi.

ARci præeſſe ſolet ab antiquo Caſtellanus, jus habens inter paucos 12. Securiſe-

riferorũ. Dignitatem nunc obit idem qui Gubernator eſt, & Vicarium habet eundemque Præfectum præſidii Caſtrenſis, quod munus ſub Carolo V. inſtitutũ & non niſi peritiſſimis quibuſq; commendari ſolitum invenimus. Nunc eo fungitur Everardus Syverii Eques raræ vir experientiæ, quique Principi ætatem totam conſecrans poſt obita primæ notæ in bellis munia huc tranſlatus eſt. Invenio antiquitus dignitatem *Ducis civium Namurcenſium*, ſimiliter *Signiferi urbani:* Deinde lego fuiſſe tres Horoſcopos, duos Præcones villæ, quatuor Clericos, quæ munerum nomina nunc in diſſuetudinẽ abierunt. Et duplex eſt Senatus, veteris & novæ urbis; uterq; Prætore ſuo & 7. Scabinis conſtans. Novam libertate & privilegiis donavit a. 1284. Iolẽdis Comitiſſa. *Confirmarunt ſecuti* Comites. Guido auxit an. 1323. Veterẽ ab antiquo inveni ſeptenario numero Senatum habuiſſe, cui junctim cum Prætore jus claviũ oppidi demãdatum & juriſdictio intra primũ ab urbe lapidem Magiſtratus hic annuus eſt duntaxat, & conſtituitur deſtituiturque per Gubernatorem provinciæ in pervigilio D. Andreæ. Sunt inſuper peculium oppidi procurantes, Quæſtores 2. quos Cõſules vocant, & olim Electi vocabantur, eo quòd alter à populo alter à Balivo ſupremo eligeretur. Dignitate horum primaria fungitur per annos plures I. Minetius vir prudentiæ experientiæque maximæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Sunt & iurati 4, & Referendarius, quem Prætorem fabrorum vocant; cuius eſt ad Senatum referre ſententiam populi.

CAPVT XIX.

Plebeius Ordo.

INter cives invenio veteres aliquot familias vrbanas olim in Senatũ cooptari frequẽter ſolitas, & ſunt vel dicti à loco, ut Pontini, VVariſolienſes, Pontilachienſes, Martinenſes, Spinetenſes, Banduelenſes, Aſſonullenſes, Coriolenſes, VVartanienſes; vel ab evẽtu habitùve dicti Longini, Brachiati, Colliones, Macri, Forti, Strenui, Cõfeſſi, Honorati, Sagittarii, Collectores, Mercatores, Turrarii. Lectior autẽ pars civium nomina dare ſolet aut Collegio Sagittariorũ per Guidonẽ Comitem inſtituto, an. 1266. aut Gladiatorũ per Albertum Archiducem confirmato, aut Bombardariorũ aut Rhetorũ tempore Caroli V. inſtitutis collegiis, an. 1524. Vilior in certa opificũ Collegia, è quorum ſingulis 4 eligi ſolent. Vnde Comes *aſſenſu Maiorũ, Scabinorum, Iuratorum, & Bonorum hominum 4 opificiorum ait ſe leges* præſcribere mercatoribus.

CAPVT XX.

Monetaria.

MOnetam ab antiquo Namurci fuiſſe diſco ex donationibus antiquis, vbi frequens mentio denarii Namurcenſis. Guido Comes Monetariis primus ampliſſi-

pliſſima dedit privilegia ad exemplum Pariſienſium, anno 1297. Quæ reſtrinxit aliquantiſper Gulielmus ſucceſſor, anno 1312. confirmante idipſum Gulielmo altero. Philippus autem Bonus novam cudere monetã conſenſu Ioannis Comitis cœpit anno 1374. Ante & circa nuperas Belgici turbas moneta ærea adhuc Namurci confecta, & certè ſunt ad hoc obligatæ ad cudendum certæ familiæ.

CAPVT XXI.

Namurcenſium Genius.

CIves olim re lanaria quæſtum faciebant. Vulgari joco deſcribuntur rudes ſed cordiales; vt ſic exprimam. Rei bellicæ & virtutis opinionem apud exteros meruere. In cultu modeſti, in victu faciles, laborioſi, ſtaturæ & formæ mediocres. Opes poſſident non contemnendas, & pro opibus ſunt liberales, nec facilè geniũ defraudaturi. A litteris alieniores eos non nemo notat, & ingenii magis mechanici, quod equidem non obſervo verum eſſe. Fateor quidem non eam fuiſſe olim doctorum copiam, quæ alibi, ſed vna ſuo defectum illum in vrbe iam abundè ſuppleri, in qua ex popularibus numeravi nunc ſuperſtites & habitantes vltra 25 Iuriſconſulti titulo donatos, Nobilitate etiam forenſi, quæ ferè ad Academias & bonarum literarum mercatum ablegatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

CAPVT XXII.

Dies ſolennes Namurci.

Libet hîc dies auſpiciales adjicere, quibus excepti ritu ſolenni aut inaugurati Comites, aut aliud cum pompa actum. A. 1188. in Octob. Balduino Nobilium homagia in Herbattis excipiente. In Majo anno 1196. aut 1197. cum Henrico Gęco juſta fierent. Kal. Februarii an. 1196. Philippo in D. Albani inaugurato. Feſto S. Dionyſii anno 1212. cum ei juſta fierent. Anno 1212. cum Iolenthis in urbem reciperetur. In Majo anno 1267. Guidone Flandro Namurcum veniente. Anno 1297. in Decembri, cùm Iohannes inveſtiretur à Patre. Anno 1330. Martis poſt *Invocavit*, cùm alter Iohannes à civibus reciperetur Guidone in Comitē aſſumpto anno 1335. 2. Maii. Cui eidem juſta ſolverentur anno 1336. 12. Martii. Philippo ex Norvvegia reduce anno 1336. 8. Novemb. Gulielmo in D. Albani jurante anno 1338. 8. Octobris, & juramentum renovante anno 1342. Cùm ejus cadaver ſepulchro inferretur anno 1391. 3. Octobris. Gulielmo filio in loco ſurrogato 1. Octobris anno 1392. Cùm ejus defuncti exequiæ celebratæ 15. Februarii anno 1418. Ioanne in Comitem aſſumpto 11. Ianua. eodem. Duce Anthonio cum uxore in urbem venientibus anno 1412. Philippo Burgundiæ Duce recepto anno 1431. Ipſo cum vxore Namurcum

delatis

delatis anno 1439. Delphino Franciæ eòdem veniente anno 1457. Cùm inaugurati Carolus pugnax an. 1468. Maxemilianus anno 1478. Philippus anno 1483. Carolus V. anno 1515. Philippus ſecundus anno 1558. Albertus Archidux an. 1599.

CAPVT XXIII.

Leges Namurcenſes.

LEges Vrbis volunt ex veteribus regni Lotharienſis eſſe, redactas in ordinem ab Alberto II. anno 1357. à Guidone auctas, à Gulielmo emendatas. Conſuetudines per Philippum Regem renovatæ anno 1564. Nundinæ annuæ celebrantur triduo ante natalitium Baptiſtæ, octiduo ante ferias Dionyſii & Clementis, & durant dies 17. Fora hebdomadatim ſunt diebus Saturni, Veneris, & Mercurii.

CAPVT XXIV.

Res ſacra.

QVo ad rem ſacram gaudeat meritò Namurcum primitiis religionis Chriſtianæ, quam prima vrbium Belgici annunciante D. Materno Apoſtolorum Principis diſcipulo ſuſcepit, adeoque per Martinum Comitis ſui filium 7. Tungrenſem Epiſcopũ latè per Haſbaniam propagavit. Idololatræ erant antea his locis, & Nam Deũ Murciamq; Deam profano ſacrificii genere venerabantur. Nam ego reor Neptunum eſſe, ſic dictum à ſorbendo ſive deglutiendo; Murtia Dianæ cognomentum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

eſt. Et bene loco huic inter ſylvas iuxta aquas hæc numina dedit Gentilitas. Quæ poſtquam extirpata eſt, nullis hæreſeon offuſcata perverſitatibus, fides penes Namurcenſes perſeveravit. Quorum Comites ad vnum omnes pietatem ſuam poſteris teſtatam reliquerunt, in opprimendis alibi ſchiſmatibus ſæpe occupati.

CAPVT XXV.

Cathedralis Namurci.

CAthedralis Eccleſia Namurci eſt à Paulo 4 erecta an. 1559. cuius Epiſcopo, exceptis paucis, incuria vt puto, præteritis pagis, paret tota Namurcenſis provincia & Brabãtia Gallicana; Vrbes nimirũ octo, Pagi 164 in Brabantia, 183 in Namurcẽſio præter appẽdices. Cœnobia Benedictina 12, Ciſtertienſia 14. Præmonſtratenſia 5, Regularium Canonicorum 3, Scholarium 1, D. Franciſci 3, Carmelitarum 1, Capucinorum 1, S. Trinitatis 2, S. Ioannis Ieroſol. Commendariæ 2, Cruciferorum 1, Reginarum 3, Collegia Canonicorum 9, Canonicarum nobilium 3, Hoſpitalia & Noſocomia 40. Venientibus in numerum etiam iis quæ nuper incorporata ſunt, aut etiam nunc propter iniuriam temporum deſierunt habere Congregationem religioſorũ. Epiſcoporum primus Antonius Havechius S.T. Doctor, ordinis D. Dominici, qui obiit an. 1578. ſepultus in choro Eccleſię, ubi Synodum primam dioceſanam celebravit an. 1570.

2. Fran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

2. Franciſcus de VVallon capelle ex religioſa D. Franciſci, vir pietatis merito ſummis imiſque acceptus, obiit an. 1592. ibidē ſepultus. 3. Ioannes Dave ex Conſiliario Mechlinienſi vir prudens & eruditus, mortuus an. 1595. ibidem ſepultus. 4. Iacobus Blaſæus, ordinis D. Franciſci, qui Audomaropolin ad Epiſcopatum alterum abiit, an. 1601. ſurrogatus eſt Franciſcus Buyſeret Montenſis. I.V. Doct. ex Decano Metropolitanæ Cameracenſis & electo ibidem Antiſtite, bono dioceſeos & religionis huc tranſlatus. Qui inauguratus Montibus, anno 1602. Secundo Epiſcopatus ſui anno Synodum dioceſanam indixit, vbi multa bene & prudenter ductu Spiritus S. reformata, & inſtitutum Nivellis auſpiciis eiuſdem Seminarium dioceſanum. Deus ei longam & felicem vitam det. Huius de qua dixi Cathedralis Namurcenſis exordium tale eſt. Oratorium erat inter illa naſcentis Eccleſiæ primordia, quod tradita per manus fides credit à Cornelio Papa dedicatum, Kalendis Septembribus. Fama habet fuiſſe antiquitus Virgines in vicino ſacra peragentes, ſed fama tantùm. Etſi enim tradunt quædam chronica, aſſerunt nonnulli antiquitatum inveſtigatores fuiſſe in Eccleſia ſarcophagum, qui titulum Abbatiſſæ ſancti Albani præferret, tamen ego nō ſum facilis vt credam. Monachos & nigros, i. Benedictinos fuiſſe certum eſt. Quorum cùm diſciplina monaſticæ tepeſce-

peſceret,& Proventus injuria temporum
deficerent, Albertus ſecundus *dirutam E*
cleſiolam an.1047. reſtruit, & loco Mona
chorũ Canonicos ſubſtituit 12. quibus &
ipſe & vxor Decimas alioſque proventus
aſſignavit. *Atq; hæ ſũt prabenda vnius in*
ſtitutionis S. quinque alia ſunt alterius
(credo ab aliquo ſucceſſore Alberti ad
jectæ.) *quia autem inter 5. illas vna erat*
cateris opibus & dignitate praſtantior, ea
Balduinus Imperator dividens ex vna du
fecit. Philippus autem Balduini ſucceſſo
addito novo choro Eccleſiã augens & to
tã reficiens, numerũ Canonicorũ uſque
ad 20. ſupplevit, & addidit 20. Vicarios
Eccleſia dedicata per Guidonẽ Card. Le
gatum ſanctę Sedis an.1211. Altaria & ſa
cella ferè Comites fundarunt certatim
nolentes Eccleſiã hanc ſuæ munificenti
expertem. Godefridus an.1116. Henricus
an.1216. Iolendis an. 1216. Gulielmus an
1336. Luduvicus ejus F. anno 1370. altari
quiſque fundavit & dotavit. Vita horum
Canonicorum ab ipſo fundationis exor
dio regularis fuit, quod docent clauſtrũ
dormitorium, & alia arctioris diſciplinæ
loca, quæ adhuc conſpiciuntur. Cùm au
tem fervor ille primitiuus tepeſceret, bel
lorũ, ut fit, injuriis ſub Henrico Cæco li
centiorem vitã inducentibus, Guido Le
gatus Apoſtolicus & Antiſtes Præneſtinus
aſſenſu Leodienſis Epiſcopi & Philippi
Comitis anno 1204. aliquatenus repreſſi
noxiam Canonicorum libertatem, & le
ge

ges vivendi poſuit, aut veriùs repoſuit. Quæ ſervatæ aliquamdiu in deſuetudinē erunt, maximè temporè bellorū ſub Balduino Imperatore. In hac Eccleſia octo Comites ſepulturæ locū adepti ſunt, nobileſq; plures. Inter alios memoria dignus Nicolaus de Conde, qui obiit anno 1207. Sepultus ante aram D. Nicolai. Eques & Libertus de Egeſees magni Eccleſiæ benefactores. Sepultus etiam hîc Ioannes Auſtriacus, qui poſt relatam ab Agareno hoſte victoriam extinguendo orbis Belgici incendio miſſus, jàmque recens à triumpho Templutenſi diem ſupremum obiit. Tabulam altaris veterem Gulielmus II. Comes curavit. Altare ex nigro marmore cum Epitaphio Vicarius ad memoriam dicti Ioannis Auſtriaci ſubſtituit. Supplicatio, quam vocant, annua Namurcenſis cœpta celebrari anno 1449. Habentque Canonici diſtrictum ſuum, vt in eo tribunal, minimè Senatus vrbani dominium agnoſcens, & conſtituitur cum Scabinis 7. Prætor, idq́ue ex privilegio Alberti II. confirmato per Henricum Cæcū, Balduinū primum. Auctum per Guidonem & ſubſequentes Principes. Theſauros habent incomparabiles Pontificū, Cæſarumq́ue dono. Puta Stephani Papæ, (qui & bibliothecam ſuam reliquiſſe perhibetur) antequam ad Apoſtolicæ dignitatis apicē eveheretur, *Scriniolum Hebenum ſanctorum reliquiis refertum*. Beneficio Leonis Papæ partem corporis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

poris S. Gerardi Trilonienſis Epiſcopi vnà cum Dalmatica qua Pontifex vtebatur. Dono Liedini Bicharienſis Epiſcop partim corporum D. Nicolai & Georgii Miſit & Bizātio Henricus imperator *va aureum pulcrum & pretioſum, in quo contineba..r maxima pars de ligno Domini in modum c..ucis auro circumligata & ornata Inſuper de ſacroſanctis reliquiis Imperiali palatii, de ſpinis coronæ Domini, de veſte purpurea, de pannis infantiæ, de linteo quo præcinxit ſe in cæna, de zona B. Mariæ, de capite B. Pauli & Iacobi.* Nivelo etiã Sueſſionum Epiſcopus *pretioſum Chriſti ſanguinem à regia vrbe Conſtantinopoli allatum dedit* an. 1205. VVarneius inſuper Abbas 3. Albani in Maguntia de capite S. Albani martyris miſit. Habẽt præterea ſudarium intinctum ſanguini Protomartyris Stephani. Habent altare minuſculum eleganti forma confectum ad morem priſcum. Habent & inſignes ſalutiferæ Crucis partes, quas diebus Veneris populo præbent exoſculandas. Hæc ſacerrima pignora dum venerabundus aſpexi, & antiquæ pietatis majeſtatem, & Principum nunquam ſatis laudatam munificentiam exoſculatus ſum. Viri clari in hoc Capitulo fuerunt M. Maſius Decanus in conſilio Tridentino celebris. Ioannes Broſius ſimiliter Decanus ab eruditione celebris. Archidiaconum nunc agit I. Davvin I. Licẽt. vir pietate & eruditione clarus, cujus humanitate pluries me adiutũ fateor.

C A-

CAPVT XXVI.
Collegiatæ aliæ.

SVccedat Collegium Canonicorum D. Virginis vetus illud, & quod de præeminentia longo tempore cum D. Albani Collegio certavit. Monſtrant enim altare & locum vbi S. Maternus converſioni infidelium operam dans rem divinam peregit. Clericos habuit à Caroli M. ævo, quos in ordinem redegerũt ſecuti Leod. Epiſcopi. Stephanus autem Epiſcopus conſtituens 12. Sacellanos, Vicarios & conſultores Epiſcopi, totidem Eccleſiarum D. Virgini inſcriptarum. Abbates etiam Namurci 9 conſtituit clericos, præfecitque vnum Abbatem ſecularem, qui hoſpitalitatem curaret. Ex quo tempore ſub an. 922. manſit hic Abbatis ſecularis dignitas, qui & beneficia confert. Numerus autem Canonicorum auctus vſque ad 18. Quis autem dotator aut fundator præciſè ſciri nequit. Clauſtrum etiam & officinas olim habuerunt hi Canonici, & Senatus erat reparare illa, ſicut & muros vicinos, viciſſim percipiens ratione ſingulorum ſepeliendorum vnum veterẽ groſſum. Cui juri ob nimia gravamina Senatus renuntiavit anno 1474. Tertium eſt Canonicorum ſancti Petri in caſtro Collegium. Cujus templum extructum occaſione capitis ſanctæ Petronellæ iſtuc delati, an. 1202. 12 canonicos cũ Præpoſito & Cuſtode à prædiſceſſoribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

bus ſuis fundatos teſtatur Philippus Comes, & ſe addit decimam tertiā Præbendam cum officio Decanatus inſtituiſſe. Hujus collegii etiam meminit dictum Guidonis Legati diploma. Gulielmus Comes altare Deiparæ in eadem Eccleſia inſtituit & dotat an. 1347. Capitulum hoc authoritate Pontificis ſuprà allegata vnitum eſt Albanenſi ad]dotandum 9. Præbendas affectas ſive graduatas. Ex quo .am ante aliquot viri inſignes ad famam] enerant.

v

CAPVT XXVII.

Parochiæ.

PArochiales ſive curam animarum habētes Eccleſiæ in vrbe ſunt hæ: *D. Virginis* antiquiſſima & prima oppidi, quæ antiquitus ex Canonicis ſolet habere Paræcum, qui ad diſtinctionem *Canonicus inveſtitus* vocabatur anno 1392. Viſitatio vna Leodicenſis an. 1493. vocat *Plebanum.* Regiſtra alia *Viciarcū. Ioannis Euangeliſtæ* annexa capitulo Albanēſi in communionē munii paſtoralis aſſumpta poſt auctam vrbem. Vbi titulo Virginis matris inſtituta ſacra civium confraternitas à Ioanne Papa 22. an. 1490. & confirmata & indulgentiis ornata, in qua nunc haud pauciores mille confratres numerantur. *Sancti Lupi* parochia, Malonienſi Abbatiæ Canonicorū regularium annexa, ubi ad honorem D. Annæ inſtituta anno 1462. civium ſacra ſodalitas per Leodium

lium Antiſtitem. *S. Ioannis Baptiſtæ*, à 200.
irciter annis in communionem parochi-
lis oneris aſſumpta, quæ in duplum au-
ta anno 1501. noviſſime ſodalitio ſan-
tiſſimi Sacramenti & indulgentiis per
ium IV. ornata anno 1560. *S. Nicolai in*
Iarbattis fundata, & ab Henrico Antiſtite
licata anno 1153.

CAPVT XXVIII.

Cœnobia Virilia.

NObilioris ſexus cænobia in vrbe ſunt:
Cruciferorum conventus inſtitutus aut
eriùs inſtitui ceptus à quodam privato
n. 1249. Coaluit demum in formam cæ-
obii an. 1412. poſt reformationem au-
horitate capituli generalis introductam.
Iuic cænobio relictum eſt Collegium
Cruciferorum Lovaniēſe ab Philippo de
Volgaia nobili Zelando fundatum anno
1491. *Franciſcanorum*, ſi non à Comite,
ertè auſpiciis Comitis inſtitutum eſt cœ-
obium an. 1432. aut vt alii 1335. Cujus
eligioſi obſervantiæ inſtitutum amplexi
unt an. 1490. hortante Margareta Ca-
oli Ducis vidua. In Eccleſia ſepulti Co-
nites duo, Luduvicus etiam Pettegenii
& Ballioti D. Guidonis, Ioannis, Philip-
pi, Gulielmi Comitum frater, qui abſente
ratre conſtitutus Namurci Gubernator,
n VVorucano prælio obiit anno 1371.
ic cum vxore Margareta de Haveſche
Comitiſſa de Rouſſii tumulum habet cum
ilio naturali Almarico & Margareta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

nepte. Iacent hic etiam Nobiles multi qui locum pietatis nomine celebrem ſepulturæ ſuæ elegerunt. Numerum Religioſorum quinquagenario majorē fuiſſe lego. Prodierunt hinc viri à fama & ſcriptis noti, Fr. VVallon-capelle Epiſcopus II. Namurcenſis, Henricus VVillot, cujus extat Ogdœas ſermonum de venerabili Sacramento. Nicolaus Cardin aſſumptus in Abbatem Bronienſem. Capucinorum conventus Senatus & privatorum munificentia conſtruitur, templum dicatum à Reverendiſſ. moderno anno 1607. Dominica 7. poſt Paſcha.

CAPVT XXIX.
Cœnobia Virginum.

ALterius ſexus Monaſteria ſunt: Beginagium à tenuibus initiis inchoatum, & nuper anno 1591. annexum cænobio Carmelitico 4. Quod Carmeliticum tali modo propagatum eſt. Tradux & colonia Bruſſetenſis in Hannonia cænobii eſt Dionantenſe cænobium, quo per injurias temporum exuſtæ Virgines Namurcum profugæ obtinuerunt facilè anno 1467. à Carolo Duce & Ludu-vico Borbonio Epiſcopo Leodienſi authoritatem conſtruendi monaſterium, *in fundo 2. Bonariorum ſito prope locum dictum prata parva Harbatta infra ſecuritatem & vltimam Namurci firmaturam.* Quod factum probabat Epiſcopus Tricarienſis, Sedis Apoſtolicæ Legatus anno

1469. Capitulũ cum 4. pericyclis clauſtri & cœmiterio dedicatum an. 1476. Templũ autẽ Virgini matri & Divis Laurentio & Alberto inſcriptũ, dicatũ an. 1476. à Darienſi Epiſcopo ordinis Carmelitarum. Cænobium & ſitus & ſtructuræ & diſciplinæ titulo commendatur. Virgines nuper à Generali ordinis reformatæ an. 1603. præter tres monaſticæ religicnis vota, clauſtri etiam perpetui ſtabilitatem promittunt. Numero ſunt 34. lectiſſimæ virgines & famæ optimæ, Patronumque habent Abbam Villarienſem, eo quòd Hoſpitale S. Calixti, excipiendis Abbatiæ Villarienſis Religioſis fundatũ an. 1260. procurante Francone Archimandrita dictarum virginum paupertatem levaturo, incorporatum ſit dicto cænobio an. 1478. Vitrea eſt in templo vna inſignis retro aram primariam cum inſignibus Burgundicis & figura Ducis cum conjuge & verſibus his.

Vt ſis propitia, tibi do Virgo Maria
Renenſes mille, ut pater voverat antè.
O Regina mater Salvatoris, natum tuum
precare pro nobis.

Beginagium dependens à Capitulo ante annos 300. inchoatum convenientibus in vnum virginibus aliquot. Gryſeas, quas vocant, tertiam D. Franciſci regulam amplexæ Namurcum venerunt an. 1498. quibus coëmpta domus an. 1503. ſtructúmque cænobium cum templo, anno 1507. Noſocomiũ oppidi majus ab omni

ſcriptorum memoria fuit ſenſim piorum eleēmoſynis locupletatum. Hoſpitale D. Iacobi ſub Burgundiæ Principibus ad famã venit, aſpirante civiũ aliquot, qui Cõpoſtell.m viſerant, munificentia. Beginagium Gryſearum cum ſacello fundatum ſub an. 1315. à Gertrude, relicta Nicolai du Pont; ſed cùm fundationi non fieret ſatis, Boneffienſi Abbatiæ cum onere annexum eſt, an. 1467. eſtque nunc & fuit Monachorum hoſpitium.

CAPVT XXX.

Sacella.

SAcellum D. Iacobi in Caſtro à Philippo Comite ſtructum, an. 1205. à Guidone Epiſcopo dicatum, an. 1207. Sacellum in vico Vivorum à Iacobo Branchel Receptore Comitis factum, an. 1296.

CAPVT XXXI.

Viri clari Namurcenſes.

NAtales ſuos debent Namurco: Viri ſanctitate & virtute clari præter Comites & Imperatores Græciæ, qui hîc nati præſumuntur. Martinus VII. Epiſcopus Tongrenſium, an. 277. Ioannes Epiſco pus Braſarenſis, an. 1470. Franço VVeſemalius ex impari matre Baronis VVeſemalii fr. bello ſtrenuus, & inter primos ſui temporis, an. 1256. Theologi, Petrus Broſius Doctor Sorbonicus, an. 1524. Iuriſperiti, Nicolaus Goubletius I.V. Doct. an.

155

1550. Hiſtorici, Gerardus de Iacea Capellanus & Notarius Capituli S. Albani, qui ſcripſit geſta Comitum, an. 1525. Anſelmus Decanus D. Mariæ & Preſbyter Can. Leodienſis, qui Leodicenſem hiſtoriam ſcripſit, vixit an. 1400.

CAPVT XXXII.

Suburbanum.

AB vrbe ad ſuburbanum progredior, & quacunque pedem porta effero, ſeriam offendo pietatem. Coronant vrbem veteris heremi totidem portis reſpondētes, quæ ſunt inſcripta D. Barbaræ Virgini, Martino Antiſtiti, Georgio Martyri, Salutiferæ Cruci, Antonio Anachoretæ, Fiacro Confeſſori, Huberto Epiſcopo, Quæ magno plebis concurſu tum aliàs tum maximè ſacra hebdomade viſuntur. Vicinior ſuperioribus S. Adriani à Moderno antiſtite dedicata eſt, anno 1605. Remotior S. Hilarii ſub Gulielmo II. Comite conſecrata. Valetudinarium extra muros cum ſacello Henricus Epiſcopus benedixit, anno 1153. Leproſaria Guido Comes adornavit. Cætera vide in *Præfectura Namurcenſis.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

I. B. GRAMAYE

HISTORIA

NAMVRCENSIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

I. B. GRAMAYE HISTORIA NAMVRCI.

CAPVT PRIMVM.

Quo res ante natalem Dominicum Namurci geſtæ, aut de Namurco traditæ, recenſentur.

COmmune hominum & hiſtoriarum fatum eſt velle aſſurgere, & ex tenebris lucem, ex luce laudem quærere: & cum exiguo annorum vinculo ætatem noſtram concluſerit natura, prolixam majorum ſeriem digerendo, longos nepotum ordines ſperando, æternitatem quodammodo nobis pollicemur. Ita vſu venit familiis privatim, & gentibus publice & univerſim, ut titillando ſibi ipſis riſum moveant; illæ verò ſi excedere larem domeſticum concedatur, & ſcintillam in Troiæ cineribus, laciniã in alicujus Regis purpura detur invenire, quam majoribus ſuis alibi inter terræ filios natis præferunt. Hæ ſi factis (fictis dicere debebam) Regum rerumque commentariis plurium ſeculorum antiquitatem valeant uſurpare. Hoc malum cùm jam invaluiſſe videam, & pluribus placere quomodo libet quæſitum hoc decus, veniam merebor, ſi & ego narratiunculas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

has è noſtrate Hiſtoria petitas attexo, vmbram hanc reputans, quæ neceſſariò omnium gentium hiſtorias comitetur. Hæc itaque de veteri Namurcenſium ſtatu invenio. Aganippum Belgarum primi nominis regem, locũ in Arduennæ receſſu, ubi Sabis in Moſam ſe exonerat, muniviſſe, & Neptuno maris Deo ſacraſſe. Quia ſorbendo aut auferendo Name patrio ſermone dicebatur. Cæterùm Arci & ſacrario *flamines* præfeciſſe eundem & ejus ſucceſſores Belgarum reges traditur.

E quibus *Sicelius* Regis affinis, cujus nomẽ referunt Vicus *Scleii* & *Siclinium*.

Itemque *Mehan* Menapii Regis filius qui flumini nomen reliquit, diciturque ſacerdos Neptuni ad Moſam. Et fortè hinc eſt anonymus ille, qui ex Moſæ provincia in Friſiam legitur veniſſe; & cum Haione Friſonis filio communicaſſe. Anno ante Chr. natum 350 vixit Hayo, teſte Cappido. Atque hæc eſto prima principum Namurci ſeries. Alteram petam à Gallorum Ducibus Cambrone & Burdegale, quorum ille traditur Sabi ſive Sambræ fluvio nomen ſuum communicaſſe, & ad confluvium ejus cum Moſa arcem reſtituiſſe, coërcendis prædatorum excurſionibus: Hic in rupe edita ad Moſam turrim ſui nominis cum ponte ædificaſſe. factum volunt anno 200. ante Ch. nat. Cujus ſucceſſores præfecti per annos plures arcẽ habitarunt, cujus generis Lernus *Caſtri Moſani Cuſtos*, vnde ducta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ducta nomen habet Colonia. Tertios in ordine Namurci Principes Tungrenſes pono, quorum Rex Sedroch arcem præſidio munitam auctamq; à ſe nuncupavit, ſub Iulio Cæſare. Quartos facio Rheni accolas Nemetes, qui Coloniam huc duxerunt, & Nemetocennam quaſi dicas Nemetum ad Cennam ſive Sembrem appellarunt, quos vicinos agros imperantes Romani in Gallias delati aut ejecerunt, aut certè in fidem acceperunt.

CAPVT II.

In quod conjecta, quæ per ſecula ferè ſeptem de Namurco legimus Romanorum & Frãcorum tempore.

LIbenter ego crederem nomen Nemetocennæ ſub Romanis perſeveraſſe, donec à Barbaris diruta arx, à Francis novo muro (unde Namurci nomen hæſerit) cincta eſt, ſi id fieri poſſit bona Chronicorum pace. Quæ nominant Divum Maternum fidei noſtræ fundamenta apud Sedrochienſes jacientẽ, ſub annum 100. & quod oracula deinceps non ederet Deaſter Nam, *Namuti* nomen oppido hæſiſſe, a. Chriſti 35. Amplius addunt Cajum Imperatorem oppido, quod latè per montana extendebatur, in vallẽ arci vicinam tranſlato, aliã Namurco ſpeciem indidiſſe, & Præfectum ſive Comitem à Romanis deinceps conſtitutum. Cujus generis invenio an. 277. ſeptimum Tongrorum Antiſtitẽ Martinũ Martini Comitis Na-
murcen-

murcenſis filium Haſbaniæ Apoſtolum. Quicquid tamen ejus ſit, hoc probabile arcem tam oportuno ſitam loco, à Romanis non habitam neglectui; hoc certum Romanos paſſim hic egiſſe, fidem facientibus variis, quæ alibi afferam, Romana lingua Epitaphiis & monumentis quæ temporum calamitas in rupibus & ſaxis nobis reliqua fecit. Declinante autem Romanorũ in Galliis imperio, Clodio Francorum Regi natus, anno 456. Albero, in arce hac refecta, Comites ſanguinis affinitate ſibi junctos conſtituit. Cujus generis eſt ille anonymus ſocer Reguli Hoſtienſis & avũculus Encharii Trajectenſiũ Epiſcopi, floruit anno 527. Itẽque alter qui filiã Principi Bavariæ uxorem dedit, matrem factam Theodardi Leodiorum Antiſtitis. Deficiente autem hac Francicorum Comitum (ſive illi temporarii ſive hæreditarii fuerint) ſtirpe, Sigibertus devolutum ad ſe jure beneficii Comitatum, Glomerico Durbutenſi Comiti, operæ fideliter in bellis navatæ præmium, aſſignavit anno 650. longoque pòſt tempore eoſdem duæ hæ provinciæ Comites habuerunt. Cùm autem Pipinus Harſtallenſis Dux noſter Geſtimarum tyrannum ad arcem Namurci prælio ſuperaſſet anno 700. probabile ab ejus arbitrio caſtrum & Comites Namurci ſtetiſſe. Cujus generis eſt forte Odoarius ille Princeps Floreffiæ reſidens, cujus interventu Pipinus S. Bertuino

tuino

tuino 5. villas donavit. Hæc ſunt quæ per ſeptem ferè ſecula de Namurci rebus lego, quo tempore exiguis limitibus circumſcriptum opinor Comitatum, Arduennæ partem & magis per aquam & ſylvam quàm per agros extenſam juriſdictionem, opinor, inquam; nec enim in tam remota temporum caligine certo aut recto tramite verſamur, imò quo penitius abyſſos iſtas antiquitatum introſpicimus, hoc obſcurior oculos mentis captivat nubecula.

CAPVT III.

In quo Series Arduennæ Principum, qui per 300. annos aliquam Namurci, ut nunc eſt, partem tenuerunt.

NOta eſt Arduennæ ſylvæ amplitudo, ſub cujus ambitu cenſebantur olim omnia per Brabantiam, Flandriam, Hanoniam, Namurceſium ſylveſtria, quæ lapſu temporis ab invicem ſeparata, proprium nomen aſſumpſerunt. Ejus Arduennæ, ſed neſcio an totius, Dynaſta Hidulphus fuit, fortè ex Glomerici dicti poſteris, qui Beatrice filia Martino Moſellanorum Duci enupta, in illum, & natos ex illo Moſellæ Duces, Arduennæ tranſtulit hæreditatem, ſub qua potior Namurcenſis, ut nunc eſt, Comitatus cenſebatur: & hujus Martini, qui alioquin Dux Moſellanus fuit, filia fortaſſis eſt illa anonyma,

quæ

quæ ſub hoc tempus titulo *Duciſſæ Namurcenſis* datur uxor quarti Comitis Hanavienſis. obiit anno 770. Martini certè ex filio Lamberto nepos Loherus pulſus ob ſuperbiam Regno Auſtraſiano & Ducatu Moſellano privatus, itemque Comitatu Arduennæ, per Pipinum Regem, poſt hujus mortem ſupplex factus Carolo Magno in gratiam & Ducatum reſtitutus eſt. Et quamvis filius ejus & poſteri Comitis Arduennæ titulo vſi legantur, tamen neutiquam toto, imò ne potiore quidẽ Comitatus parte fruiti, ea duntaxat potiti ſunt, quæ ulterior circa Luceburgũ & Germanias. Altera autẽ quæ ad diſtinctionem Belgica appellatur, per Pipinũ (quod ſuſpicor) aſſignata Adelrico nepoti ſuo ex Simphoriana filia ſecũdis nuptiis juncta Lamberto & proinde Germano Loheri ſupradicti: cujus poſteri citantur Adelhardus & Robertus, vnde aliqui Ducum Lotharienſium ſtemma deducunt. An autem ſub nomine Arduennæ Belgicæ comprehendatur potior Namurci pars vltra Moſam, nolim dubitare, ſed nec aſſerere, quòd caſtrum Namurci fuerit comprehenſum. Quicquid tamen ejus ſit, rediit ad Loheri poſteros pars illa Ardennæ potior ſive Comitatus Namurcenſis ablata, per nuptias filiæ Almarici Comitis cum Raginerio Sadigeri Ducis Moſellani filio, Loheri pronepote, (obiit a. 876.) qui proinde arrogavit ſibi & aſſumpſit defuncto ſocero poti-

poti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

potiorē Comitatus Namurcenſis partē, potiſſimùm eam quæ Ardennæ ſuperiori proxima, quam adeò ad hæredes transmiſit, donec per nuptias Bonæ ejus ex Ricuino filio neptis, Carolo Lotharingiæ Duci, vt per nuptias Ermingardis Carolo natæ Alberto Namurcenſi Comiti idipſum, & quicquid in Comitatum reliquum juris prætendebat, ceſſit.

Parergon ad excuſandum memorias & diaria vetera.

CArolo magno imperii occidentalis clavum tenente varia & dignitatum & curarū nomina emerſerunt. Inter alia Marchionis Namurcenſis titulum innotuiſſe contendunt vno ore veteres memoriæ. Ego quāvis nec diplomata nec exteros ſcriptores habeā ſtabiliendo huic nomini, tamen facilè patiar ſcribi præfectū aliquē datum Arci huic in confinio duorum fluminum conſtructæ, qui limitis hujus aut quaſi limitis curam gereret, ob id Marchio appellatus. Quos ipſæ eædem Schædę volūt, poſito Marchionis titulo, Comites dictos, cum per nuptias Ermengardis Carolo Lotharingo natæ plenum ejus provinciæ dominium nacti ſunt, cujus hactenus fuerant honorarii adminiſtratores. Quid ergo, inquies, cùm Gerardum in Lotharienſi, Beringe-

rum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

rum in Bronienſi, Robertũ in Gemblacenſi, alios in Leodienſi Hiſtoriis Comites Namurci vides nominari ante æuum Ermingardis ſupradictæ? plures ſunt viæ experiendi hos labyrinthos. Potuit enim fieri eodem tempore & Comites eſſe & Marchiones eſſe, aut diverſos aut eoſdem etiam, ſed non tota, ſed non tanta, ſed non pacifica gaudentes provincia. Et eſto, fuerint Comites Regni aut Ducatus Lotharici, fuerint Comites Imperii, fuerint in Comitatu Namurcenſi, qui latè olim per Ardennam extendebatur, dominantes, ideoque Comites dicti, nihil tamen vetat etiam Marchiones fuiſſe. Et ſanè vt pacem licèt iniquiſſimam æquiſſimo bello præferendam cenſeo, ita probare à majoribus ſcripta, & ſicubi diſſentire videntur, in gratiam reducere, aut ſi id minus licet, juſtam erroris cauſam dare, multò malo, quàm aut reijcere, aut damnare, aut caſtigare bonorum veterum labores, contra æui noſtri morem, quod ex ejuſmodi ſtudiis famam venatur. Hoc igitur agam, & quæcunque tam apud exteros quam populares reperi, in chartam conjiciam, addat quiſque ſua & conferat, melioribus ego cedam, doctioribus concedam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

CAPVT IV.

Annorum ferè 200 geſta & Comites continens, Glomerici poſteros, & ferè ſanguinis Lotharici.

COmmunis Hiſtoricorum & memoriarum conſenſus eſt, Carolum magnum Naymoni cuidam arcem Namurcenſem & Marchionatum contradidiſſe. Fuit hic Naimo generalis Dux Bauararum cohortium, regia Boiorum ſtirpe editus, aut quod veroſimilius è poſteris Glomerici Comitis aut affinibus Adelrici Dynaſtę procreatus. Dignitate *Comes regni Auſtraſiani*, quo titulo eum frater Carolus Imperator dederat vnum ex duodecim advocatis Eccleſię Leodienſis: Itemque ex paribus regni Franciæ qualiter Gaſnem proditorem cum Ogero & aliis Comitiis duodecim-viralibus, ſine parlamento indicto, condemnat.

Marchio etiam Namurci, vtpote onus habēs defendēdi à pyratis flumina, à prædonibus ſylvas, à Barbaris limitem. Quod fecit gnauiter, & loquitur ſuum authorem aucta Namurci arx, culta Nameſchi littora, habitata apud Namynas rupes. Ad extremum dum Magni Cæſaris caſtra ſequitur in prælio ad Reſcidam-vallem commiſſo glo-

rioſa morte obiit, anno 810. aut 812. v
Bellefor. in Aylis campis in cęmiterio
cum aliis ſepultus, & huius fortè filia
fuit quæ duodecimo loco inter vxores
Comitum Hanauienſium ponitur &
titulo Duciſſæ Namurcenſis, & vixiſſe
colligitur circa hęc tempora.

Cùm hiſtoriç Leodienſes nominent
in Synodo illa ſub Carolo Magno celebrata (vbi inſtituti ſunt 8. Archidiaconi) inter alios *Arnoldum filium Comitis Namurcenſis* & ſub annum 815. referant *Pentecoſtam filiam Radulphi de Pratis* 3. *Comitis Huyenſis elocatam Theodorico Comiti Namurcenſi*, facilè credam hos duos Naymonis filios fuiſſe, & hunc quidem ſucceſſorem. Maximè cum plerique Indiculi referant, his præteritis, ſucceſſiſſe Naymoni Amalricum non filium (quod pauci volunt) ſed nepotem vel ex fratre vel ex ſorore. Eſto itaque hic ſecundus Marchio ſiue Comes, qui & in haſtiludio Huyenſi decertans anno 819. ſcutum prætuliſſe dicitur aureum nigris duabus diſtinctum faſciis, & neſcio an non ab hac nomen ſeruet caſtrum in edita rupe extructum ex aduerſo VValciodori.

Almaricus in ordine tertius Marchio in diſſenſione illa nepotum Caroli Magni adhærens Lothario, nepote Imperatori, ab Luduuico Germanico interfectus eſt, in cruenta illa & centum milli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

millibus capitum ęſtimata pugna, ad Fontenellam in finibus Altiſidorenſium anno 842. ipſo die Paſchatis, tumulo illatus cum aliis in ſepulchreto ingenti, quod hodieque viſitur ſecus fanum Deiparæ. Nominis veſtigium eſt Amynes vicus ad Moſam.

Memorię veteres vt filium ita hęredem Almarici faciunt Beringerum, quem cùm anno 932. vixiſſe ex diplomate Cæſareo diſcam, quę antè apud alios reperi addam. Chronicon vetus m. ſ. refert, Alcmarico duntaxat vnicam fuiſſe filiam, procurante Imperatore (nomen non addunt) elocatam Raginerio Sadigeri Ducis, vt dixi, filio. Quid ergo de reliquo Namurci Comitatu? non exprimunt Chronica. Ego arbitror Affines ſuperiorum Comitum etiam inuito Cæſare ſibi aſſeruiſſe, cum legam anno 899. in coniuratione Principum Lotharingiæ contra Suentebaldum Arnulphi Cæſaris natura filium recenſeri Gerardum Namurci Comitem, qui Stantii nomen ob id adeptus ſit, quòd Normannis Namurceſium & Andennam in primis vaſtantibus, fortiter arcem tuitus ſit poſt an. 880. An autem hic Stantius idem ſit cum illo beati Gerardi Bronienſis parente non definio. Affinem Beringarii Comitis fuiſſe hunc admodum credo, quoad fęminum latus, ab Hugone Ca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

meracenſi Comite deſcendiſſe, quoad maſculinum teſtatur hiſtoria. Nomen huius perſeuerare videtur in ſarto Geroldi iuxta Namurcum.

Gerardo ſubiungam Beringarium, quem perperam, vt ſeriem ſuam concinnarent memoriarum collectores, vixiſſe volunt paulo poſt annum 800. ego audacter addo paulo poſt 900. faciunt Almarici filium eadem-propter, hiſtoriç ſimpliciter genus trahere aſſerunt à Glomerico Comite, de quo ſuprà. Cæterùm quo titulo hic ad Comitatum deuenerit, non mihi liquet, facile fuit tempore turbarum, ſub Carolo Simplice concitatarum, fauore alicuius partis fretum, poſſeſſionem Comitatus adiiſſe. Credamus illud dum certiora ſe offerant, & ſtatuamus, quòd extra controuerſiam eſt Beringarium hunc *Comitem fidelem & amicum*.i.Beneficiarium *Imperatoris* anno 932. extitiſſe, & ius rogatu tuendum accepiſſe titulo Aduocati territorium *Bronienſe*, cum aliis ſitis *in pago Lomacenſi*, & amplius ab eodem Cęſare arcem Bouinii, quæ Romanis authoribus gloriatur, poſſidendam fiduciario titulo obtinuiſſe. Ab hoc fortè dictus palus Beringeri, à quo vſque ad Tarentiſiam extendere Ducatum ſuum contendebat Henricus Dux.

Filium Beringero dant ſchędæ vete-

res.

res Godefridum, Godefrido Henricum vltimum Marchionem, eo quòd Godefridum Henrico natum putent maritum fuiſſe Ermengardis Lotharingicę, & obliterato Marchionis titulo, cuius ratione viderentur imperio obnoxii, Comitis appellationem induiſſe. Ego cùm nihil apud vicinarum gentium ſcriptores prçter trium horum Comitum nomina reperiam, his in medio relictis aliò conuertar, & conſtituam ſucceſſorem Beringario, aut, ſi mauis, Godefrido Robertum, cuius geſta & nomen ſuppeditat Chronicon Gemblacenſe. Erat hic ex affine Heribrandi Comitis Bratus-pantii natus. Vnde cum eodem contra recens extructum Gemblaci cœnobium arma mouit, nihil veritus Pontificis Romani fulmina, & Cęſaris interminationes. Vaſtatum Gemblacum, occupata monachorum peculia, nec integrum fuit aut Cæſari foris occupato ſuccurrere, aut religioſis tanto exercitui reſiſtere. Neceſſariò itaque veniendum ad leges pacis, quæ ipſa nec ad effectum deduci potuit anno 960. niſi cum dimidia bonorum iactura. Atque ego arbitror huius victorię pretium aut prçmium Comiti Namurcęo manſiſſe, Comitatum Darmienſem, ſub quo potior territorii Flerucenſis pars continebatur, cuius trientem expiandi facinoris cauſa Di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

uo Lamberto obtulit Comes. Et ne ſcio an non hic eſſe poſſet ille octavu Alberti ſecundi Comitis *Comes Robuo dus* , quem recens extructo VValcio dorenſi cęnobio ius immunitatis ex emptioniſque dediſſe fatentur diplo mata. Huius Roberti nomen mons re tinuit, vbi poſtea ſtructum cœnobium anno 964.

Niſi Rotbertum eundem cum Adel berto ſiue Alberto primo faciam, co gor & temporum & hiſtoriarum ſeri ei ſubſtituere Adelbertum,quem Otto Imperator iteratò anno 992. declara vit ſolum Bronienſis abbatiæ Advoca tum, unà cum Notgero Epiſcopo fa ctum probante. Quique exorto inte Lambertum Louanienſem & Epiſco pum Leodienſem prælio anno 995. ob donationem Comitatus Huyenſis ab Auſberto Comite factam, in qua iure affinitatis ſe potiorem videri voleba Lovanienſis, auxilio veniens huic, ab Haſbanis obtruncatur anno 998. Non tam paternis titulis quàm coniugio & propria virtute felix.

CA-

CAPVT V.

Annorum 50. Hiſtoriam expediens ſub Comitibus Ermengardis Francicæ hæredibus.

IAm ad famam venire Namurci nomẽ tot locorum acceſſione recens augmentatum cœperat, ſed timebatur à Moſellanis & Lotharingiæ Ducibus, qui licet nuper iuſtam Ardennæ Belgicæ portionem obtinuiſſent, tamen (ut ſunt impotes ſui & impatientes quietis Principum animi) imminutam veteris potentiam maieſtatis ægre laturi videbantur. Itaque tempori occurrendum ratus, Comes Alberti pater, & bella & fortunam imò etiam familiam Caroli Franci Lotharingię Ducis ſecutus, meruit filio ſuo Ermengardis eius ex Bona Moſellanica filię nuptias, & cum eis reſtitutam ſibi Comitatus amplitudinem, redditis Ardennæ locis pluribus, auctam imò Thenenſi in Haſbanis territorio. Hæc Ermengardis diu marito ſupervivens cum filiis rempublicam adminiſtrauit. obiit anno 1049.

Succeſſorem Adalberto dein Raginerium ſive Ratbodonem, qui ſicut & frater ſub tutela matris Ermengardis rexit, & res magnas geſſit. Germanicarum partium ſtrenuiſſimus propu-

gnator, donec anno 1005. poſt obitum avunculi ſui Ottonis, Cæſar negatum Lamberto Louanienſi (qui Gerbergam eius materteram duxerat) Ducatum Arduenatibus aſſignavit. Nec multò pòſt cùm Brugeronenſem Comitatum (cuius iuriſdictio extendebatur à vicinis *Reuche* & *Ralant* vſque ad fanum Quintini) Carolus Comes 120c. Marcis argenti Baldrico Epiſcopo anno 1013. vendidiſſet, Lambertus Lovanienſis iure affinitatis intervenit, ideo diris Eccleſiaſticis involutus. Hac controverſia in bellum erumpente, cùm inſuper Epiſcopus arcẽ apud Hugardas extrueret, auxiliares advocavit Dynaſtam Florinenſem (quod oppidum recenter dono Gerardi Epiſcopi Cameracenſis acquiſierat) Radulphum de Pratis, Comitem Salmenſem, & Namurcenſem. Pugnatum acriter & victoria penes Leodienſes fuit, qua hoſtium ſecuri prędæ & poculis ſe dantes, ſomnum capiebant, cùm ſecedens ab exercitu Namurcenſis avunculum monet, adducit, adiuuat, victoria licèt carè empta ad Louanienſem inclinante. Quibus viſis non obiter, Godefridus Florinenſis, vnà cum epiſcopo Namurcæſium ingreſſus, ferro & flamma in vicos homineſque ſæuit, donec interuentu Flandriæ Comitis pacis leges dictæ, quibus iubebatur Louanienſis communio-

munioni fidelium reſtituendus, Eccleſiam in Hogardis ad ſolamen cęſorum extruere & Namurcenſis 4000. berantinorum eundem in finem pendere, quibus, vt fama eſt, ſancti Iacobi in Inſula cœnobium inchoatum. Hęc pax cum Epiſcopo ſtabilita quidem, ſed remanſerunt diſcordiarum reliquię inter Namurcenſem & Florinenſem. Cumque hic Gorelonis Ducis, ille Louanienſis auxilio fretus apud Florinas concurrerent, nece vtriuſque Comitis remanſit penes Ducem victoria an. 1016. vt chronica, 1014. vt Sigibertus. Videtur hic Raginerius nomen communicaſſe Sarto circa Namurcum.

Rotbodoni ſiue Raginerio ſucceſſorem do Aldebertum. Equidem arbitror interuentu aut Epiſcopi Leodienſis aut Frederici, (qui filius Goſelonis Ducis, poſtea Papa Stephanus octavus factus eſt) ad ſopiendam diſſenſiones ex bello Florinenſi, & cæde patris ortas, matrimonium eius cum Reinolda Goſelonis filia procuraſſe, dote in ducatu Bullonienſi conſignata anno 1035. Hic Comes à Cæſare Aduocatiam de VVaſegga, ab Epiſcopo oppignoratam ſibi antè, Comitatum Brugeronenſem accepit beneficiario titulo poſſidendum anno 1031. aut vt alii 1033. quę profeſſio renouata anno 1080. & 1090. ſub Oberto Epiſcopo. Interfuit *obſidioni Flori-*

nenſi gratia pacis factæ, an. 1045. & 1052. & alteri etiam interiecto tempore, *iuſſu Henrici Cæſaris,* qua captum miriſque modis deformatum oppidum anno 1041. Contra Odonem Campanię Comitem Reginaldo Epiſcopo opem tulit, vbi *dum in confertas hoſtium turmas ruit intrepidus* occubuiſſe traditus eſt, ſed inter cadauera latens ignotus voto concepto ſe Martyris Albani ædem reſtituturum, incolumis ad ſuos remeauit. Et tum voti reus conſilio in primis Frederici tum Leodienſis Archidiaconi, poſtea Pontificis, cepit templum reparare anno 1047. & loco Monachorum ſubſtituere Canonicos. perfectum anno 1055. Cumque tam in ſuperiori bello quàm aliis Comes Imperatoris partes & caſtra ſequeretur, orto inter Cęſarem & Balduinum Hannonię Regulum bello anno 1051. malè enim quidam in annum 1059. rejiciunt, Balduinus filium cognominem miſit verſus Huyum, filius Comitem Durachienſem verſus Andennas. Quæ miſerum in modum incendio fœdatæ Monialibus turpiter habitis & fugam inire coactis. Pax apud Coloniam indicto conſilio ſtabilita & armis poſitus modus. Deinde teſtem inter alios Principes inuenio Comitem cum Richildis Comitiſſa Hannoniæ, ſpe auxilii ab Epiſcopo obtinendi Comitatum Sancto

Lam-

Lamberto obtulit anno 1055. recepitque fiduciario nomine poſſidendum. Vnde reuerſum & domeſticis curis intentum Haſterienſes anno 1060. interpellarunt VValciodorenſium iugum excutere conantes. Ab his inuocatus illos in ordinem redegit, quæ res neſcio an anſam dederit contentioni, quam ſequenti anno tradunt quædam memoriæ ortam inter Albertū Comitem & Dituinum Epiſcopum. Quam certam mox ſopitam, cùm anno 1066. idem Albertus Comes in dotatione Eccleſiæ Huenſis per Dietvvinum facta aſſiſtat teſtis & quidem primus inter laicos & Comites. Eodem aut quod alii proximo anno pugnans cum Godefrido Duce Lotharingię in Ardennæ vico Riuonia cruento pręlio ſuperatus occubuit.

Cauſa belli, vel ius quod in Buloniumſibi arrogabat ratione vxoris, aut matris, vel vt ſe Imperatori, quem Dux offenderat, probaret, vel denique vt deperdita circa Ardennam recuperaret. Adde vel quod nonnulli tradunt mortuo Gorelone Duce, Henricum Cæſarem tradidiſſe Ducatum Moſellanum Adalberto anno 1044. quod ęgre ferentem Godefridum Gorelonis filium tam Cæſari quàm Adalberto bellum mouiſſe, & hunc quidem pereniſſe.

Suc-

Succeſſit anno 1072. in Comitatu Albertus ſocius rebus pace belloque geſtis clarus Richildi Comitiſſæ Hannoniæ contra Flandrum auxiliaris conſtitutus Vice Comes Virdunenſis à Theodorico Virdunenſi Epiſcopo, qui auctoritate à prædiſceſſoribus ſuis aliquoties vſurpata Comitatum mortuo anno 1077. ſine liberis Godefrido Gibberi Duce, vacantem, ſibi reſeruauerat. Vnde poſtea Godefridus Bullonius avunculo in Lotharingia ſuccedens arma in vtrumque mouit; videnſque Virdunum ab Alberto & Namurcenſium præſidio teneri, Satzenacum vrbem vicinam occupat, & arce munit, prędas circa circumagens Hoſtes his malis obviam ituri arcem, & in ea Ducem obſident, ſed ad famam advenientium cum auxiliis fratrum Ducis Euſtachii è Germaniis Balduini è Galliis obſidionem ſolvunt, & pax interventu Henrici Epiſcopi Leodienſis inter Ducem & Virdunenſem facta anno 1088. aut vt alii 1089. Cauſa, cur potiſſimùm Theodoricus Epiſcopus Albertum Comitem ad res ſuas ſtabiliendas elegerit, erat, quòd ſciret eum Duci infenſiſſimum. Erat autem ideo, quòd cùm Godefridus per matrem ſuam Idã Gibberis ſororem factus eſſet Comes Bullonii, *Comes Namurci Albertus per aliam Idam vxorem ſuam dictum Duca-*

tum

tum Bullonienſem reclamabat. Iſtæ duæ Idæ & earum ſucceſſio eſt genus Heliæ militis, quem cygnus adduxit & reduxit, vt dicitur. Eſt autem ille Elias eques 2. Cliuię Comes, de quo hæc referuntur.

Addunt hiſtoriæ quo tempore Godefridum norat abundè in componendis rebus Lotharingię ſuæ occupatum, Arcem Bullonienſem à Comite Alberto obſeſſam, ſed irrito conatu an. 1077. Vnde haud multo pòſt oportuno loco in finibus ſitum caſtrum de Mirvvart tentat reædificare; Henricus autẽ Leodienſis Epiſcopus componendi cauſa negotii montẽ, in quo caſtrum fuerat olim, à Richilde Hannonię Comitiſſa emit anno 1080. ipſeque neutra partium ſuffragante ſuo pro arbitratu in eo conſtruxit. De fine huius belli nihil traditum, & crederem ſimul cum VVirdunenſi bello per Leodinum antiſtitem compoſitas res anno 1088.

Hæc foris geſta: quibus non minora domi ſollicitus arbiter curavit. Pontẽ Dionantenſem pro commodo nundinantiũ fieri permiſit an. 1080. & eodẽ an. author fuit Henrico Epiſcopo ordinationis iſtius contra prędones omnia infeſta tenentes faciendę, & pacis inter Bruſtenienſes & Trudonenſes concipiendę. Referunt nonnulli codices, defunctum cum Ida coniuge Albertum anno 1102. Alii magis ſpeciatim ad-

dunt

dunt interfectum in Leodienſi bello anno 1101. quod contra Obertum Epiſcopum geſſit Imperator. Quod crederem volens, niſi diploma Andennenſe anno 1107. aliquem iniiceret ſcrupulum, in quo Henricus Cæſar ait Albertum Comitem pœnitudine ductum bona per prędeceſſorem ſuum occupata, & equitibus diſtributa, Eccleſiæ reſtituiſſe. Certè ſi tum adhuc vixit, neceſſe eſt dicamus, viuo patre conſortem imperii factum Godefridum filium, qui anno 1105. & alias res ſuis auſpiciis & Comitis titulo vocatus geſſerit.

Parergon ad lucem hiſtoriæ dandum.

SVcceſſit Alberto & Patri filius Godefridus. Sed an Alberto ſecundo aut tertio, variant ſcriptores & ſcripta. Acta & memoriæ omnes tertium vocant, diploma Dionantenſe anno 1080. diſertè ſecundum vocat: Diploma Hẽrici Cæci huius Alberti (qui Eccleſiam Diui Albani privilegiavit) numero ſuppreſſo facit nihilominus Henricum ab illo Alberto quartum, vnde neceſſariò conſtituendi duo Alberti poſt Rotbodonem ſive Reginerium, à quorum priore quartus ſit Henricus. Hæc vt conciliemus, dicendum Albertum, quem memoriæ, & Hiſtoriæ, & ego neceſſitate

ceſſitate diplomatum convictus ſecundum feci, qui fanum Divi Albani extruxit, nunc ſecundum nunc primum vocari, ſecundum iis qui *Adelberti* nomen idem faciunt cum *Aldeberti* ſive Alberti, primum iis qui non. Certum enim eſt nomina hæc, licèt vulgo videntur eadem, re & ſignificatione diſtingui. Sed quid ſi dicas Albertum illum, qui Eccleſiam, in *qua ipſe cum hæredibus bonæ memoriæ requieſcit, privilegiavit*, *eſſe* Albertum primum, poſt quem Raginerius Albertus ſecundus, qui Canonicos inſtituit, Godefridus & Henricus in ordine quartus imperarint? Non fit mihi veriſimile, diverſos eſſe illum qui reſtituit & privilegiavit Eccleſiam, maximè cùm cauſa non fuerit privilegiandi illam collapſam iam, & cuius Monachi à religionis monaſticæ obſervantia defecerant, quæ cauſa ſubſtituendi Canonicos. Deinde neceſſe erit, ſcriptores omnes Leodienſes & memorias erroris arguere, & bellum clademque ad Rivoniam ſomnii loco habere: denique Reinoldam ſecundi & Idam tertii uxorem confundere, & dicere Albertum ultimum ferè nonaginta annis regnaſſe, quæ abſurda Godefrido huic non immeritò nomen *Illuſtris* dant, eo quòd & ſuis & filiorũ matrimoniis & geſtis imò peperit immortalitatem. Bella geſſit an. 1105. cum

Duce

Duce Brabantiæ eiuſdem nominis im primis ob Comitatũ Brugeronenſem quem non ab Epiſcopo ſed à ſe in feudum tenendum Dux aſſerebat:ſed cùm interventu Comitis Flandriæ electi 6 vtrimque arbitri pro Epiſcopo controverſiam decidiſſent anno 1107. alia redintegrandi bellum obtulit occaſio: Epiſcopatus Leodini competitores erant Fredericus Comitis frater, aut vt alii, patruus, pro quo & ipſe Pontifex & Lemburgi Falqueburgique Dynaſtæ ſtabant, & Alexander pro quo Dux Duraſſi & Montis acuti Comites an. 1120. ſtabant, vnde ab illis quatuor villæ Namurcẽſes, ab illis Geldonia, Gemblacũ & viginti pagi exuſti, & obſeſſum Huyum, pugnatumque ſtante ab illis victoria anno 1126. Deinceps Balduino III. Hannoniæ Comiti Flandriã repetenti auxilio fuit, utpote affini. Obiit anno 1039. apud Floreffienſes, ibidem cum uxore Lutzeburgi hærede ſepultus.

CAPVT. VI.

Alteros quinquaginta annos percurrens, quibus inter duos Comites bellatum.

HEnricus cui acquiſita ex morbo cæcitas Cæci dedit cognomen paternæ maternæque hæres maieſtatis, totam ferè à morte patris ætatem bellis im-

impendit. Auxiliaris Godefrido tertio Duci Brabantiæ in bello Grimbergano anno 1140. Denique ob caſtrum Veteris villæ mota controverſia, qua durante *Balduinus de Fontaines à Magiſtro ſuo*, ſic verba ſonant, *iuſsus decertare cum Godefrido Cambraſienſi partes aut vices Henrici Comitis tuente*, ſed res certis pactionibus ſopita.

Contrà Leodium antiſtitem occaſione Bullonii, ut reor, arma mota. Occupatum illud erat à Renaldo Comite Barenſi, & Henrico Comite, quod recuperaturus utpote ſuum emptionis iure, antiſtes Alberto (licèt Comiti Henrico nepos, ut quidã volunt) dum militem colligit, Hugo & Renaldus Barenſis filii auſpiciis Henrici Foſſenſe oppidum cum ſancti Foliani cœnobio exurunt anno 1147. Epiſcopus poſt obſidionẽ caſtro Bullonienſi potitur an. 1142. 21. Septẽ. Et cùm pleraque Chronica tacito Comitis Barenſis nomine à ſolo Henrico dicant captũ & perditum Bullonium, mirum quoſdã eſſe qui inter auxiliares Epiſcopi eum nominent. Hoc certum mox capto Bullonio pacẽ redintegratam inter utrumque adeò ut Henricus Epiſcopo centũ argenti marcas mutuò dederit, quæ poſtea novi belli dederunt materiam.

Sequenti anno Ecbaldus advocatus Florinenſis Gerpinenſem pagum &

Eccleſiam ſuccendit, factum lego cauſam nō ita, ſed nec vltionem à Comite ſumptam; niſi quòd ſuſpicio eſſe poſſit, ad occurrendum ſimilibus machinamentis Flenuum in vicino donaſſe opidi iure anno 1148. & contentum fuiſſe divina vltione, quam ſacrilegus ante anni à ſcelere decurſum ſenſiſſe legitur. Interiecto tempore cùm ab Henrico Alberonis in Epiſcopatu ſucceſſore illud centum marcarum, de quo dixi, mutuum Comes repeteret anno 1151. aut vt alii 1157. & ille niſi exhibitis deſuper confectis literis, ſe teneri recuſaret, ventum ad arma. Epiſcopus octodecim pagos exuſſit, Comes per Condruſios ferro & flamma graſſatus, apud Andennam caſtra metatur. Cumque ſtarent in procinctu acies, nec ſuperveniens Hanno valeret rem componere, pugnatum acriter, & cedente Namurcenſium turma inſecuti hoſtes Andennam irrumpunt, incendunt, pontem Moſæ deſtruunt, templum & virgines ſacras violant. Cuius paulo pòſt ductus pœnitudine Epiſcopus & templum refecit, & virgines novis ornavit privilegiis. vt rarò malum ſolum eſt, excepit mox aliud bellum à Comite Durachii Mareſcallo Leodicenſi, cuius cauſam necdum inveni, cruentum ſcio: combuſtam nimirum iterum Andennam excepta Eccleſia, & coactum biennio poſt ab amicis deſtitutum Comitem in pacis etiam iniquæ leges deſcendere.

Erant

Erant iam inde occulta diſſenſionem femina cum Brabantiæ Duce, ius aliquod in Comitatum Namurcenſem aut ſaltem illam Comitatus partem quæ in & circa Hasbaniam prætendente, credo quòd Lotharingiæ eam deberi opinaretur. Cùm autem debellatis rebellibus aliquot ſic ſatis in Ducatu ſe confirmaſſet, Henricum Comitem Valentianis, vbi Balduinus Hannonis filius celebri conſeſſu militari cingulo ornatus erat, redeuntem intercepit, anno 1168. ſed breve dimiſſum. Qui non obiter hanc ferens iniuriam, auxilio Balduini ſupradicti in armis ſe exhibuit, verùm cum ſtarent ex adverſo acies res compoſitæ cum honore Henrici apud Eſcauſines anno *1170*. Bellum etiam cum Hannone Treverenſibus paravit, ſed revocatus à Frederico Viennenſi Comiti, retroceſſit.

Ita aditus ab Hannone ſæpius eidemque non vno titulo obligatus. Comitatum Namurcenſem & Luceburgenſem vendit anno *1170*. à morte demum ſua poſſidendum, dummodo ad omnia accederet Cæſaris confirmatio.

Poſt ſterile enim matrimonium viduus ſorori Aleydi, quæ Hannoni nupta, ius anno *1163*. & *1169*. tranſcribebat, quod ipſum iam bis antè conceptum fuerit, ea lege vt duabus reliquis ſororibus

Hanno de dote provideret. Vix huic tractatus finis impoſitus erat, cum inimici redintegrato bello Namurcũ quaſi indagine cingere, ita ut non liceret de urbe ad urbem tuto procedere, anno 1171. Accurrit auxilio Hannonii filius & Iacobi Aveſnenſis Rozonis Gaveri, Guilielmi Sanota Aubertini ductu tripartito exercitu omnes diſſipat. Dux etiam Limburgenſis, credo à Brabanto affine perſuaſus, incendio plura Namurci loca fædans, ſimiliter Hannonẽ advocavit. Qui violenta manu Limburgi Ducatum prætergreſſus, Arlumũ, quod tũ à Limburgenſi occupabatur, obſidet, cogitque anxium pacem petere, capta reddere, imò damnum reſarcire. Decennii ferè pax fuerat, cùm novi motus & eo maiori cum periculo coniuncti, quia inteſtini, rebellis nimirum Rupefortenſium, quinam inde Namurcenſium erant beneficiarii ab eodem Hannonis filio in ordinem redacti anno 1182. Evenit anno ſequenti lecto affixum Lucelburgi Henricum Comitem, oculorum uſu deſtitui, & Hannonem infirmo aſſiſtentem tranſactas pactiones renovare, & amplius cum Radulpho Epiſcopo Leodienſi trãſigere, ut ceſſerit ei omne quod in Namurcum ius arrogabat, reſervato poſt mortem Henrici uſu-fructu terræ Durbutenſis excepto caſtro anno 1187.

quo

quo tamen gaviſus non fuit, quippe morte præventus ante Henricum. Mortuâ Laurentiâ Theodorici Elſatii Flandriæ Comitis filiâ, prima uxore anno 1170. Henricus Comes ad ſecundas progreſſus nuptias, Agnetem Ottonis Geldriæ Comitis ſororem duxit, ſed ob demerita aut ſuſpiciones ſiniſtras repudiavit. Et poſt quindecim demum annos conſilio Ducis Brabantiæ & Archipræſulis Colonienſis recepit in gratiam, nec multo pòſt filiam Ermeſendē ex eo ſuſcepit. quam eorundem Hannoni infenſorum conſilio, vix annum ætatis agentem condixerat Henrico ſecundo Campaniæ Comiti. Qui ea fine Namurcum veniens, & ſponſalia contrahit de futuro, & recipitur à proceribus tanquam hæres poſt ſoceri mortem futurus anno 1187. Horum non ignarus Hanno ad Imperatorem Fredericū tum Tulli agentem ablegat Lambertum Giſlenopolitanum Abbam, & Gillebertum à ſecretis ſuum imperaturos confirmationem contractus. Sed cùm negaret Cæſar ſe vivo Henrico de illa re diſpoſiturum, Hanno Namurcum veniens pręſente Campano & proceribus, in cæmiterio Divi Albani expoſtulat, cum Henrico Comite, & petit unà ne tanta fraude & iniuria bene meritum afficiat. Cæterùm cùm nihil impetraret, eundem Gille-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

bertum cum prudentiſſimo equite Goſuino de Tullini VVormatiam mitti ad Cæſarem, expoſituros rei geſtæ indignitatem. Qua intellecta Cæſar annuit & Hannoni ad ſe venienti confirmat Comitatum, eundemque ad Hamayium recepit anno *1188*. Horum omnium certior redditus Henricus, reverſum pace compoſita recipit, in cuius verba iurarunt proceres patriæ, iuravit Henricus ſe nihil contra moliturum, iuravit Balduinus ſe ad recipiēdam, quam Campanus abduxerat, Ermeſendem filiam allaboraturum. Verum enimvero cū Henricus vtpote cæcus adminiſtrum iuſticiæ in ſuo Comitatu deſignaſſet Hannonem, adulatorum nequitia ex ſcintilla parva ingens oritur incendium. Prædo inſignis in ditione Alterinenſi ſpoliato, & ad necem vulnerato mercatore iter facientе captus, quatuor-decim argenti marcis vitam redemerat. Mercator nec iuſtitiæ nec ſibi factum ſatis videns, Hannonem implorat; qui captum convictumque cruci affigit. Vnde murmur in populo, & commotus Comes Duaci decumbens mittit legatos ad Campanum generum nunciaturos, mittat militem muniendis arcibus Namurceſii. De his edoctus Hanno iuſto nobilium numero comitatus Namurcum devenit, eodem fere quo Henricus eò æger delatus eſt tempore. Cumque eo ſalutato, nihil æquum impetraret, iuberetur

retur imò vrbe excedere, nec ſe rebus provinciæ implicare, ille mox inſtructo exercitu improviſus Namurcum aggreditur, & licèt reluctantibus qui in vrbe erant muro & vrbe potitur, (quæ in prædam ceſſit militi) caſtrum obſidet: & cum inde ſubmiſſus ignis vrbis potiorem partem abſumpſiſſet, fixis vltra Sabin tentoriis, fortiter vrget, donec deficiente potu deditionem facit Henricus ea lege, vt Rogerio Condatenſi neutrarum partium, beneficiario tamen vtriuſque traderentur Caſtra Namurci & Durbuti, poſt mortem demum Henrici tradenda Hannoni. Interim autem dum Rogerius advocatur, illud Ottoni Trazeniaco, VValtero VVarguy, Nicolao Barbenconio, hoc VVilrico Valeniriensi, Clarenbaldo Alterinenſi, Sebaſtiano Gardinenſi, Goderfrido Moriamæo concreditur, iuramento obligatis. Quod parum curioſè dum poſteriores ſervant, Durbuto militibus Comitis Campani tradito, priores Hannoni Namurci arcem reddunt. Qui idem caſtrum Theodorici deditione ceperat, & fratri ſuo tradiderat Bominii arcem machinis oppugnatam ad deditionem compellebat, & captam refectamque præſidio firmabat. Similiter arcem Veteris villæ vi cepit & Bievernæ. Floreſſia etiam occupata: ſed cùm ad

preces Abbatis Hanno inde militem eduxiſſet, incertum cuius vitio, admiſſi Namurcenſium præſidiarii grande oppido malum pepererunt. Erat aſſiduò in partibus Brabantus, nec Hanno niſi ab animo ſuo ullum ſentiebat ſolatium, & ferunt deſtitutum auxilio amicorum ſuppetias ab Henrico Rege Romanorum Frederici Imperatoris filio per Abbam Viconienſem petiiſſe, qui in Comitis Vormatiæ rem conficiens, effecit, ut præſens ibi Hanno, non tantum feudis Henrici avunculi ſui omnibus inveſtiretur, ſed etiam Marchio Namurci deſignaretur. factum id anno 1188. triduo ante natalem, teſtibus Maguntino antiſtite & Vormatienſi, Comitibus Palatino, Naſſavienſi, Limogienſi, & aliis, ſolvendo certis terminis mille quingentas libras argenti. Cumque poſt quindecim dies elapſos Henricus Rex componendi cauſa diſſidii Leodium (annales noſtri VVerdam ſcribunt) cum Hannone veniens evocaſſet Namurcenſem & Brabantum, nulla via Namurcenſis parari potuit. Rex tamen cum Brabanto, cui potior Hasbaniæ pars cum Thenis Hasbaniæ & tractu inter Moſam & Sabin oppignoratu erat, quique acceptis in fidem Henrico Merlemontano & Clarebaldo Alterinenſi, Floreffiæ, Lernuto, Merlemonti pręſidia impoſuerat, rem componit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ponit, adiudicans Duci Thenas & Larnutum abdicatum quicquid in reliquo Namurcæſio iuris prætendebat, & accepturo interim ſeptingentas argenti marcas, ab Hannone.

Parum ſtabilis fuit hæc pax, vel quòd ad condictum diem non repręſentaretur pecunia, vel quòd conſilio Flandri Dux à contractu reſiliret. Dux ſequenti anno rebus eis in ſtatu manentibus, contra Gerardum Loſſenſem Comitem certans, Trudonopolim cauſam belli obſidebat, ſed accurrente in auxilium Hannone cedere coactus. Alia parte Campaniæ Comes invigilans in omnia momenta exercitum inſtruebat in Hannonem, Flandri autem intervẽtu induciæ in Septembrem vſque decernuntur. Quibus expirantibus ſępius hinc inde excurſum & commiſſæ velitationes. Nominatim præſidium Veteris villæ excurrens inſigni clade Nivellenſes affecit. Quibus æſtimatis Francus Pictavium vocatos Hannonem & Campanum componit, huic Durbutum & Rupenſem Comitatum addicens; illi Namurcum, Luceburgo diſpoſitioni Cæſareæ relicto. Cui paci licèt minùs conſenſerit Campanus, tamen minùs fervens deinceps viſus eſt in proſequendo. Flander autem avidus componendi diſſidii cum Duce

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

partes Altam-crucem evocat, & rem ſic decidit, quomodo antè convenerat, niſi quòd loco ſeptingentarum marcarum mille ducentæ ab Hannone pendi iuberentur, cui interim Lembecæ beneficium addicebatur. His confectis ſecurior Hanno Merlemontē poſt ſeptidui obſidionem occupat, Floreffia poſt gravem oppugnationem potitur, & turribus muroque amolitis vaſtat, veniensque Namurcum, in Herbattis nobiliū Homagia recipit. Quibus conſideratis Henricus Comes pronior ad pacem & rationem ſe ſub & remiſit. Archiepiſcopus autem Colonienſis Regis Romanorum iuſſu pacis formulas concipiens addixit anno 1190. in Iulio. Hannoni Homagia & arces antè occupatas, ex nunc, reliqua Comitatus & Durbuti Rupiumque loca demum poſt obitum avunculi poſſidenda, ita vt pendat mille quingentas marcas, de quibus ſuprà mentio. Quam pacem Traiecti ab Imperatore anno 1192. confirmatam annales referunt. Vix biennii quies fuerat, cùm Henricus Comes hortatu Ducis Brabantiæ, auxilio Limburgenſis Ducis, Simonis electi Leodienſis, Frederici Viennenſis, Gerardi Iuliacenſis, Alberti Damborchani & Muha Comitum avidus recuperandi caſtra & Comitatum ſuum, novis rebus ſtudet, eóque fine Namurcum ingreſſus ad Novam villam circa Hasbaniam conſedit. Balduinus ad famam

ıam rei magnis itineribus Gandavo ve-
iens, prælio decertat. Limburgenſi pa-
re & filio captis, equitibus quindecim
um per piſcinã conantur evadere mer-
s, aliis fuga dilapſis. Nec multo pòſt ad
allas Hannoniæ conveniens cum Bra-
anto Balduinus de pace egit & tranſe-
it: & ita bono Comiti Henrico ſi vita
urbulenta mors ſaltem obtigit pacifica.

CAPVT VII.

Et in eo geſta annorum 24. per Comites Hannonici ſanguinis & Marchiones.

CONſecutus partim hæreditario, partim emptionis iure Comitatum, Cæſarea autem donatione primus Namurci Marchio declaratus Hannoniæ Comes Balduinus cognomento Animoſus, vivo etiam tum & fruſtra reluctante ſæpius avunculo, arces totius Comitatus validiores obtinet ſollenni ritu inauguratus anno 1188. & in Herbattis dat recipitque fidelitatis vt dixi iuramentum.

Adverſarios habuit præter avunculũ, de quo ſupra dixi, Lotharingiæ Ducem & Comitem Pethelenſem, quorum ille intra Ducatus ſui terminos novã dignitatem erigi debere negabat ſe invito, hic per vxorem Henrici Comitis ſororem in hæreditate propinquior videri volebat, vterque per Cæſarem repreſſus. Balduinus autem poſtquam principatum iniiſſet

bellis

bellis à Flandriæ Comite Duceq; Braba[n]tiæ multum vexatus, protector provinc[iæ] Leodienſis in diſſenſione Alberti Reth[e]lenſis primò, tum alterius Cuccani part[es] fovit contra Simonem Epiſcopatus occ[u]patorem anno 1191. Vltimis teſtamen[ti] tabulis Philippum ex filiis ſuis Namur[ci] Marchionem appellavit anno 1195. ben[e]ficio tamē fratris Balduini Hannoniæ Co[]mitis provinciam poſſeſſurum.

Hic Philippus natus anno *1176.* co[]gnomento nobilis, à patre deſtinatus nu[p]tiis filiæ & hæredis Petri Comitis Never[ren]ſii: ſed cum anno 1195. res concepta [&] inter vtriuſque coniugum parentes pro[]miſſa ad effectum non deduceretur, a[b] eiuſdem nominis rege Franciæ equeſt[ri] baltheo ornatus, regium favorem ita am[]pliter ſibi conciliavit, vt gener eius me[]ruerit deſignari.

Initiis principatus impeditus impeti[]tuſque à Theobaldo comite Barenſi Co[]mitatum ſibi vindicante, quique ade[o] vivente adhuc Balduino Philippi patre [ſ]movere cæperat anno *1193.* Sed contro[]verſia plurium annorum inimicitiis & ar[]mis producta, in pacem tandem deſiit conceptam in Divi Medardi Dionanten[]ſium fano, in hanc formam. Ab armis & iurgiis vtrimque ceſſato: Barenſis iur[e] quod in Namurcum habet cedito: Na[]murcenſis eidem Durbutum & Rupe[m] concedito, & provinciæ vtriuſque com[]muni ſuffragio limites ſtatuuntor. Ho[c]

medi[]

medio quies fuit nec metus à Luceburgo; niſi quòd legam vnicam adhuc de finibus citò natam citò ſopitam fuiſſe controverſiam anno *1212*. Cum Leodicenſibus huic Comiti non ſemel res fuit. Erat quippe Hugonis de Petraponte Epiſcopi conſanguineus, & ratione Samſonenſis caſtri beneficiarius, vnde cum & pro eo in ſeditioſos Leodienſes arma expedivit anno 1196. & iterum in Huienſes qui machinas Namurco miſſas ad ſubſidium Epiſcopi publicè combuſſerant an. *1202*. Author pacis extitit inter eundem Epiſcopum & Ducem Brabantiæ,& aliàs inter dictum Ducem & Comitem Geldriæ. Vnum miror,quòd inter auxiliares ducis Brabantiæ Comitatum de Muha repetentis contra Epiſcopum invenerā Philippum Comitem, eo fortaſſis, quòd ipſe etiam Philippus in aliquam Comitatus Muhanienſis, utpote finitimi, partem ſe venturum confideret.

Fratris Balduini ſerius propugnator & eius ad imperium Græciæ profecti vicarius in Flandria fuit. Belloque Frācico miſſus anno *1199*. in Attrebates, *prope caſtellum quod Leucum vocatur in patria Nerviorum* obviam habens cum exercitu Robertum Bleſenſem Regulum cum pluribus capitur in Maio, miſſuſque ad regem in Normanniam cuſtodiæ traditur, ſed brevi interventu Mariæ (quæ vxor Balduini fratris grata Regi) non tantùm dimiſſus, ſed & pax inter vtroſque principes

cipes conciliata. Interiecto tempore
Francus intellecta Balduini Imperator
morte, vereretur ne Flandri aliquam
liarum & hæredum ipſius Anglis Fra
ciæ nomini infenſiſſimis elocarent, i
petrat à Philippo, cuius fidei commiſ
erant, eas ſibi tranſmitti. Paret Philippu
ſed parum nomini ſuo, parum Flandr
proceribus conſulens. Hi enim indign
tione moti Comitem provincia iube
excedere, & gubernatorem ſibi ſubſ
tuunt Buchardum Aveſnenſem, & fa
erat Philippum filias fratris Regi Fran
prodidiſſe, imò proſtituiſſe, & earu
alteram Iohannam, quam poſtea ann
1211. ſuis opibus in Flandriæ poſſeſſi
nem reduxit, Fernando Portugalenſi ve
didiſſe. Cuius facti aut ſaltem famæ d
decus ita graviter Comitem affecit,
vltimum vitæ curriculum in eiulatu
pœnitentia ſcribatur conſumpſiſſe,
quatuor Abbatibus Villarienſi, Camb
ronenſi, Marcionenſi, Valencenenſi a
teactæ vitæ piacula confeſſus, ex hac vi
migravit anno *1212.* feſto S. Dionyſii, eo
dem quatuor vltimæ voluntatis ſuæ deſ
gnans executores. Princeps magnific
& pius populoque in primis acceptus.

CAPVT

CAPVT VIII.

Vbi duodecim annorum hiſtoria, quibus in familia Cortenacenſi hæſit Namurcum:

MOrtuo poſt ſterile matrimonium Philippo Yolēthis ſoror Petro Corteneo Comiti Antiſiodorenſi nupta ſucceſſit, licèt minor natu. Nec enim Balduini ſenioris proles, cùm repræſentationem excludat patriæ conſuetudo: nec Iſabella ſoror, cuius maritus Artheſia dotali contentus aliis hæreditatibus renunciaverat, Comitatum arrogare poterant, nec Henricus ſenior frater Imperiali contentus dignitate volebat. Hoc autem mortuo cum iure hæreditario imperium ad Petrum Comitem anno *1216.* devolveretur, ſine mora Namurco recedens Philippum filium in Comitatu ſubſtituit, Romamque delatus in Divi Laurentii fano diademate ornatur: & dum Bizantium tendens ſpe capiendi Dyrachii littora Albaniæ legit, claſſe Veneta comitatus, dolo capitur, abducitur, & in vinculis vitam finit anno 1221. qui filios poſt ſe duos reliquit Imperatores, & exiguo quo Namurcum tenuit tempore, Otthonis Imperatoris & Fernandi Comitis Flandriæ partes impugnavit aſſecla Philippi Regis Franciæ, & uxor eo probante leges & libertatem Novæ villæ apud Namurcum dedit anno *1214.* Bovinio

nio confirmavit. Philippus filius repudiato diademate, Comitatu & cœlibe vita contentus bellum pluribus annis geſſit cum VValteramo Limburgenſi Duce, qui ducta Ermeſende Theobaldi Barenſis vidua, poſt iterum iterumque iuratam pacem, Comitatum Namurcenſem ſibi aſſcribere conabatur anno 1222. Ventum ad arma, ſed iuſto prælio nõ concurſum, partibus Dionanti in has leges convenientibus, quibus Limburgenſi addicebatur quicquid nemoris vltra Moſam eſt verſus Ardennam, vſque ad Arciam ſilvam; Namurcenſi autem quicquid ab Arcia longè latéque vſque ad Moſam. Et quamvis hic Comes junior ſcribatur in bello Francico cũ pater à partibus regis ſtaret pro Flandro anno *1214.* pugnaſſe, tamen provectior Ludovici Regis caſtra ſecutus eſt, nominatim cum hæreſi Albiorum infectam Avenionem obſidêre, vbi cum aliis primæ notæ Comitibus ex contagione periit anno *1226.*

CAPVT IX.

Tres annorum decades percurrens, quibus à pluribus poſſeſſum occupatúmque Namurcum.

DEbebatur hoc mortuo Comitatus fratri Balduino Imperatori, ſed dum is Bizantii occupatur, Margarita, ſoror Hendrico Comiti Vianenſi nupta, Namur-

nurcum vſurpat, initio regiminis bello
etita à Fernando Comite Flandriæ ne-
cio quid in Comitatu ſibi debitum al.e-
ente. A quo capta Golſina & Floreffia
aſtata cum vicinis locis. Et quamvis
hilippi Colonienſis Comitis interventu
elint hiſtorici pacem confectam, tamen
liter ſentiunt Diplomata quæ docent
ſſignatum Flandro vſum-fructū Vete-
is villæ & Golſinii, renunciaturo reli-
uis Namurci locis. Confirmata hæc pax
pud Cameracum anno 1232. in Novem-
ri. Margarita hæc Comitiſſa, vel ex ſa-
ris canonibus nota eximiæ pietatis fe-
nina, ſed & prudentiæ, ſed & felicitatis,
Balduino fratri res Bizantinæ ceſſiſſent
x ſententia. Quibus dedignantibus ra-
ionis & neceſſitatis erat pro derelicto
liquatenus habita reſumere. Veniens
aque in Gallias tam à Rege quàm à
landro bonis reſtitutus eſt anno 1237.
Namurcum à ſorore tenebatur, quod
bſeſſum imperator non *ſine magna im-
enſa ſanguinis Namurcenſis* recepit in fe-
o S. Odæ, receptoque invitam Marga-
etam cedere & excedere coëgit. Re-
erſúſque Bizantium, cùm ſentiret om-
ia, mediorum partim defectu, in peius
uere, tertiò in Franciam profectus, à
luribus adiutus, à Blanca Regina ma-
e S. Ludovici (cuius neptim Martham
iam Ioannis Brennæ regis Ieroſolymo-
um anno 1246. duxerat) 20000 librarum
ccepit, tam diu Comitatum Namurcen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſem vtendum fruendũ concedens, quoa
mutuum reſtituiſſet. Dum hæc aguntur,
plures cauſa Comitatus ſe movere cœpe-
runt.

Henricus Lucenburgi Comes Erme-
ſendis Lucenburgiæ ſæpe dictæ filii
poſt tot paces ſopitum ſuſcitat ignem
Ioannes Aueſnenſis Hannoniæ Come
eo quòd Balduinus tempori beneficiu
profeſſus non eſſet, in curia Gulielm
Regis Romanorum, iure eundem Com
tatum ſibi vendicabat. Vbi anno 1245. M
guntiæ per imperii principes, pro Aue
nenſi deciſum, & quia dictus Balduinu
debita clientelaris obſequii pendere r
cuſaret, ſecundo damnatus anno 124
& quia inconſulto Hannone Franc
Comitatum quodammodo vendid
ſet, tertio Hannoni addictus anno 125
non obſtante Innocentii Papæ reſcript
quo petit anno 1250. ne patiatur Conr
dus Imperatori Balduino pro fide occu
pato iniuriam fieri, maximè in Namu
cenſi Comitatu. Thomas etiam Flandr
Comes Polliacum Caſtrum cepit ann
1244. plura facturus niſi in humanis eſ
deſiiſſet vxor. His tamen omnibus no
obſtantibus Imperatrix Martha Baldui
vxor Comitatu potita eſt anno 1251. a
vt Meierus annno 1252. Miſſa erat à m
rito in Pictones ad Reginam Blancam
hærenſque ibi vſque ad Reginæ mortem
ab ea per vltimam voluntatem obtinu
totum quod in Comitatu ius habeba
ratio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

atione mutui necdum plenè perſoluti.
Quæ vigore eius nonnulla in Comitatu
rdinavit, & Bizantio veniens recepta
t ad regimen. Cæterùm cùm exactioni-
us vrgeret cives, aut quòd alii cùm vo-
ns plectere rebelles quoſdam, ad id
alivum ſuum dimiſiſſet, & is à civibus,
um imperioſiùs agit, obtruncaretur,
nperatrix omnium vtpote læſæ maie-
atis reorum bona fiſco ſuo aſcribere
udebat: Cives cum nec ab Imperatrice
ſi quicquam æqui impetrare, nec ſan-
um Luduuicum regem ad interceſſio-
em poſſent invitare, in furorem acti ad
enricum Lutcenburgenſem mittunt le-
tos, offerentes opem, hortantes hæ-
ditatem auctam recuperet. Qui lætus
ccaſione, ipſa natalis Dominici appro-
nquans in vrbem recipitur, caſtrum ob-
let. Imperatrix anxia dum nec à Leo-
enſi eccleſia, cui pretio vili Comitatum
ndere ſatagebat, opem ſentit, ipſa au-
lio Flandrorum mediocrem inſtruit ex-
citum, Balduino Aueſnenſi Margare-
Flandrenſis filio Duce. Qui, quòd Lu-
burgenſi faveret, parum ſeriò rem geſ-
, & cùm vrbem oppugnaſſet in ſpeci-
n, quindenæ inducias procuravit: per
as dilapſi bene multi militum, & Fran-
VVeſemalius videns ſubſidium non
eſſe, deficiente commeatu, cùm iam
co panis coctum ſanguinem equorum
rberent, poſt biennii obſidionem Lu-
burgenſi caſtrū dedit anno 1258. die 8.

n-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Vincentii. Durante obſidione Ioannes Aveſnenſis Hannoniæ Comes aſſerens caſtrum ad ſuum ſpectare principatum, venerat obſidionem levare: Sed mox inita concordia Lucenburgenſis id in feudum ab Hannone aſſumpſit. Cuius non diuturna fuit dominatio. Balduinus enim Imperator, cui directum in Namurco ius competebat illud conſilio ſancti Ludovici Regis 20000. librarum vendidit Guidoni Comiti Flandriæ, filio Margaretæ anno 1262. Qui armis cœperat Comitatum vſurpare, ſed pax interventu Balduini Aveſnenſis facta, iuncta Luceburgenſis filia Iſabella Guidoni viduo, & Balduini filia Beatrix Henrico Comiti Luceburgenſis primogenito, & Pha altera Luceburgenſis filia Ioanni Aveſnenſi Hannoniæ Comiti. Interim Luceburgenſis & vnà Gerardus Durbutenſis eius frater renuntiarunt omni quod in Namurcum arrogarent iuri.

CAPVT X.

Geſta per Comites ſanguinis Flandrici complectens annis ſexaginta.

ITa Guidoni Flandriæ Regulo tum emptionis tum dotis titulo acceſſit Namurci hæreditas, & viſum pleriſque titulo Comitis, qui videbatur penes Ermeſendã remanſiſſe, & Marchionis, quẽ ab Imperatore conſecutus erat Balduinus, iu-

Sti-

ctim ad vnum Guidonem rediiſſe: Cuius
ex prima coniuge liberi Flandriam, ex
poſteriori Iſabella Namurcum obtinue-
runt. Ipſe Guido numeroſa felix prole
Reges quinque generos, duos ſoceros,
Duces duos generos, totidem ſoceros
habuit vir ſagax & prudentiæ non vulga-
ris, qui cum Leodienſibus amicitiam
coluit quamdiu Iohannes filius in Ponti-
ficatu vixit, in quos antea non ſemel ar-
ma induerat. Inprimis cũ Duce Braban-
to Diœceſim vaſtans anno 1282. & antea
Bovinienſibus ſuis contra Dionantenſes
auxilio veniens anno 1276. Cum Hanno-
niis etiam res fuit & quidem in & pro
Zelandia, anno 1253. contra Iohannem
Aveſnẽſem pugnans capitur: ſed mox pa-
ce ſequuta libertati reſtitutus; recuſavit
etiam interiecto tempore Comitatum
ſuum & quę alia in Flandriis poſſidebat è
manu Hannoniæ Comitis relevare anno
1283. Cum Luxenburgenſibus etiam le-
ves diſcordiæ fuerunt anno 1272. ſed le-
viter ſopitæ anno 1303. Captus à rege
Francorum Compendii in carcere obiit
anno *1297*. miſſuſque à vivente in poſſeſ-
ſionem Comitatus, Iohannes filius, regi-
bus Francorum Philippo & Ludovico
Hutino acceptiſſimus, quorum ille Caro-
lo Valeſio per vxorem ius in Comitatum
præſumente, electus à partibus arbiter
pro Iohanne reſpondit anno *1312*. hic in
eiuſdem Iohannis gratiam addictas fiſco
regali Niverſii & Rethelоſii terras reſti-

 tuit

tuit anno 1315. Bello ſtrenuus ætatem fe-
re bellis occupavit ab anno 1319. vſque
ad annum 1322. In Leodienſes quidem
recrudeſcente Bovinienſium & Dionan-
tenſium odio pluribus annis bellum geſ-
ſit. In Hannoniæ Comitem pro Flandria
certavit, anno 1303. & captum belli tem-
pore Leſſinium recuperavit & incendit.
Poſtea cū fratre Guidone ex parte Han-
nonum Guidone Traiecti Epiſcopo &
Gultero Portiano Comite electus arbiter
anno 1307. de pace inter Guilhelmum
Hannoniæ & Robertum Flandriæ Comi-
tes communicavit; quam licèt tunc non
compoſitam, paulo pòſt tamen idem Co-
mes auxilio Gerardi Sottegemii confe-
cit anno 1310. Comitatumque adeò ſuū
quod pater negaverat, ab Hannonis ma-
nu accepit beneficiarium anno 1307. Vex-
atus vnica ſed levioris momenti Namur-
cenſium ſeditione ob exactiones & tri-
buta vt creditur excitata, ſed eam exem-
plo patris citò, mulctatis non uno modo
auctoribus, ſedavit anno 1313.

Patre à Francis capto anno 1321. Flan-
driam egregie tutatus eſt; Luduuico Ne-
vernenſi Comiti Flandriæ armis & ope
auxiliaris, contra Machildim Roberti
Bethunienſis filiam, & victoriæ præmi-
um vſum fructum Crepicordienſis terræ
in Cameraceſio & amplius Sluſanæ vrbis
poſſeſſionem à Luduuico obtinuit anno
1323. Qua donatione cùm ſe læſos gra-
viter quererentur Brugenſes, nec Comes
revo-

evocare velle videretur donum, gravia
ella exorta ſunt. Captuſque à Brugenſi-
us Ioannes Comes, ſed per ſeceſſum e-
pſus à Rege Franciæ confirmationem
btinuit anno 1324. Sequentibus autem
nnis perpetuò auxiliaris fuit Luduuico,
x in prælio quo Comitem proprium ir-
itati, Brugenſes anno 1325. ceperunt,
x ſolvit obſidionem Gandenſem & Al-
lenardenſem, & multos Brugenſium
rucidavit, qui eidem in legibus pacis per
Regẽ Franciæ dictis iuſſi pendere 66000.
ibrarum. Iterum anno 1327. cum Flan-
ris leges pacis rumpentibus, Francus re-
ionem ingreſſus eſt Comiti, & eidem
nſulis cum Rege contra eoſdem præſtò
uit anno 1328. Interfuit Boloniæ nuptiis
Eduardi Regis & Iſabellæ Franciæ anno
307. in Ian. Inſuper coronationi Henri-
i ſeptimi Aquis anno 1308. ipſa Regum.
denique eundem Cæſarem in Italiam
comitatus eſt anno 1310. Pariſios ad Re-
gem profectus ibidem obiit anno 1330.
ante Paſcha. vxor Maria Artheſia per an-
num duntaxat marito ſuperſtes, Ludu-
uicum Malanum è ſacro baptiſmatis fon-
te ſuſtulit anno 1331.

Ex filiis Ioannes ſucceſſit anno 1330.
qui Pariſiis mortuo patre raptim veni-
ens, in Divi Albani inauguratur. Cœlebs
vixit, petitus bello à Leodienſibus, quos
Francus ob receptum Namurci exulem è
Galliis Robertum Artheſium ſuſcitave-
rat, idem author pacis inter Epiſcopum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

& populum anno 1335. Sed armis poſitus finis Roberto in Britanniam profecto an. 1333. Deinceps controverſias habuit cum Brabantiæ Duce ob ditionis Ayſanæ poſſeſſionem anno 1330 In eundem auxilio veniens Flandris arma ſumpſit, in bello propter emptam Mechliniam geſto anno 1332. Militiæ ſacræ in Paleſtinam nomen dans ibidem à Gualtero Advocato Huenſi eques creatus eſt. Inde in Pruſſiam profectus contra infideles in reditum debitũ naturæ perſolvit anno 1335. 2. Aprilis.

Guido Frater, qui fortè aderat, Namurcu properans, à civibus recipitur anno 1335. in Angliam Scotiamque profectus, in manus hoſtium venit; ſed brevi redemptus, cum Franco & aliis principibus fœdus iniit. In Flandria ludis equeſtribus à Domino ſancti Vienantii telo confixus interiit, anno 1336. 12. Martii. Cadaver ſolenni pompa Namurcum defertur, & mittitur in Norvvegiam nuncius, qui tertium è fratribus Philippum advocet. Quo moram trahente provincia per Henricum Laudis Pompeiæ in Italia Comitem, huius patruum adminiſtratur, adſcitis in curæ & operæ communionem VVerico VValcurienſi & VValtero Iupilienſi.

Comes autem Philippus poſt inaugurationem non contentus anno 1336. 8. Nov. cum fratre in Pruſſia militaſſe adſociatis ſibi quinquaginta nobilibus in Cyprum ſe tranſtulit anno 1337. ibidem cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

cum triginta ſex ſuorum Fama-guſtæ obtruncatus eſt.

Fama mortis Namurcum delata anno 1338. cognomento dives impubes adhuc Guilhelmus fratrum quartus, ſub tutela matris & patrui ſurrogatur anno 1362. qui Aquiſgrani Comitatum ſuum à Carolo quarto multis auctum privilegiis suſcepit, non ab Hannone, vt frater. Eduardi Angliæ Regis, qui Vicarius imperii cum erat, caſtra ſequutus eſt anno 1339. licèt iuvenis, vſque ad obſidionem Cameracenſem. Qua ſoluta cùm Anglus in Franciam cogitaret belli onus transferre, Guilielmus vnà cum Hannoniæ Comite ſe ſubduxerunt, aſſerentes animum ſibi non eſſe in Francia niſi Franco militandi, ſicut in imperio Cæſari militaverant. Cæterùm cùm hæc ſeceſſio Francũ non moveret, quo minùs Hannoniam depopularetur, vterque Comes arma poſita reſumens, magna Franciæ attulit detrimenta.

Et cùm Dux Normanniæ, regis frater Thuinum Leodinæ diœceſeos, oppidum, quod Epiſcopus anno 1346. per Richardum de Limoſin & Iohannem Theodorumque fratres Comitis Namurcenſis naturales, vt puto, defendebat, adfuit Comes cum ducentorum equitum turma, Hannone ſexaginta Flandrorum millia duce Iacobo Arteveldio ſubmittente. Non ventum ad manus, ſed Thuino excuſſo dilapſi ad ſua quiſque redierunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Lego deinceps interfuiſſe Guilhelmum Comitem Comitiis apud Vilvordiam ab Eduardo Rege celebratis. Quem tamen nō multo pòſt invenio Francorum Regis contra Eduardum cauſæ patrocinari, & eidem cum exercitu adeſſe Caleti obſidionem ſoluturo, & eidem Gandenſes oppugnanti ſuccurriſſe, interque primos Burburgum ab Anglis detentum oppugnaſſe anno 1382.

Et qui Iohanni Brabantiæ Duci contra Leodienſes in cauſa Mechlinienſi opem tulerat anno 1345. is mutato conſilio Vēceſlaum Ioannis ſucceſſorem, pro Epiſcopo eadem propter oppugnavit anno 1346. Hæc foris & ferè alienis auſpiciis geſta, domi non minus præclara ſunt. Auctum tam emptione quàm aliter Comitatus peculium, Vrbs multum regionis primaria multum aucta & ornata teſtantur.

Poſt obitum parentis ſucceſſit eiuſdem nominis filius cognomento Gelſinienſis. à puero ſub parentis ſtrenui diſciplina in armis exercitatus, anno 1380. Comes Flandri ob diſſidia Brugenſium advocati, Auxiliaris Caroli Sexti & Burgundiæ Ducis ducentorum equitum turmam duxit anno 1383. primaſque cum ſuis in Burburgunſi oppugnatione, & niſi nox vrbi ſuccurriſſet expugnatione tenuit. Expeditioni Caroli ſexti in Britanniam, anno 1385. Antonii Ducis Brabantiæ in Traiectenſes, anno 1405. Duci Burgun-

diæ

liæ in Leodienſes cum quingentis equi-
ibus ſuccurrit, potior victoriæ partæ
auſa: Cum Franciæ rex Carolus ſextus
naugurraretur anno 1408. 23. Septem.
Luduuico Flandriæ Comiti iuſta fierent
nno 1380. Burgundiæ & Hannoniæ Prin-
ipum liberi apud Cameracum matrimo-
nio iungerentur anno 1383. pax apud
Carnutes inter Burgundos & Aurelia-
nenſes tractanda anno 1385. Difficulta-
tes inter Antonium Ducem & Hanno-
nem ſopiendæ anno 1409. interfuit: Sicut
& in Comitiis Tornacenſibus à Burgun-
do Duce celebratis anno 1411. Nuptiis
Antonii ducis: Solennibus epulis Fran-
corum regis cum ſelecta nobilium turba
apparuit anno 1409. A Philippo Burgun-
do Gubernator Curtraci factus anno
1385. à Iohanne Duce in intimi conſilii
ſocietatem aſſumptus, cum eodem Pariſi-
os profectus eſt anno 1408. Mortuus in
bona ætate anno *1418. 10.* Ianu. Vxorem
reliquit ſuperſtitem, quæ nuptiis Philip-
pi Ducis interfuit anno *1424.* & cùm Pri-
mogenitus eius aquis ſalutaribus expia-
retur, teſtis aſtitit anno 1425. Similiter
in tractatione pacis apud Atrebates & in
nuptiis Caroli Comitis Caroleſii legitur
Inſulis adfuiſſe. Meierus ad annum *1455.*
obiit anno *1455. 26.* Februarii.

Succeſſit Ioannes frater, quem ab E-
piſcopo Leodicenſi captum Hoij, tra-
dunt nonnullæ hiſtoriæ, coactúmque ſe
magno redimere. Cùm autẽ lytro confi-
ciendo

ciendo impar eſt,& amplius à Leodicen-
ſibus multum infeſtaretur, conſilium
iniit vendendi Comitatum ſuum Phili-
po Bono Burgundiæ Duci, ſervato ſi
ad vitam vſufructu. Quod factum ann.
1328. accedente Procerum provinciæ
conſenſu.

In quo finiam hoc hiſtoriæ Compendi-
um, geſta ſub Burgundis Auſtriaciſque
Principibus ſuis locis inſerturus. Com-
pendium autem hoc præluſi ſatisfactu-
rum aliquatenus, donec Ampliſſimi no-
minis Vir G. Cronendalius hiſtoriam lu-
culenter & fusè ſcriptam in theatrum
patietur prodire, quod ſpero brevi futu-
rum. Interim his fruere & me ama
Lector.

I. I

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

I. B. GRAMAYE

N ET DECREMENTVM COMITATVS NAMVRCENSIS.

VT antiquiora illa & obſcuriora prætercam; Invenio Comitatum Namurcenſem, vt nunc eſt, occupare potiorem partem pagi Lummenſis & Lomacenſis, inque illo VValciodorus, hoc Bronium deſcribitur:
Pagi Sabis, in quo Monaſterium S. Fredegundi.
Pagi Muhanienſes, in quo Egeſines.
Pagi Darmienſes, in quo Flerutum.
Pagi Condruſti, in quo Antina.
Contingere aut etiam partem occupare pagorum Tiracienſis, Flamennenſis, Ardennenſis, Thuinenſis, Bellemontenſis, Brabanticenſis, Hasbanienſis, Florinenſis, Foſſenſis.
Qualiter autem hi pagi, quos authoritate diplomatum ſtatuo, ſiti fuerint, Icon poſtea ſubjiciendus repræſentabit.
Definio autem veteres Comitatus inter Moſam & Sabin Libinenſem, Tyrienſem, Biolenſem, Prizerienſem, Caſtellanias VValincurtenſem, Floreffienſem, Montis Aquilenſem, Bovinenſem. S. bis, Gerpinien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

pinienſem. Vltra Sabin inter Ornum & Pieronem Comitatus Goſcelienſem, Darmienſem, Marbaſienſem, Caſtellaniam Veteris Villæ. Circa Ornum & Mehaniam Comitatus Lernutenſem, & Mehanienſem, Caſtellaniam Mehaniæ. Inter Ornum & Sabin Caſtellaniam Golſinienſem. Inter Mehaniam & Moſam Comitatus Laudenſem, Hungonienſem, Haſbanienſem, Namecenſem, Caſtellaniam Novæ Villæ. Vltra Moſam Comitatus Bellefortenſem, Havelanienſem, Bochenſem, Caſtellanias Andennenſem, Sanſonenſem, Moſanam, Honrenſem, Rendarcenſem, Polivacenſem, Haſterienſem. Atque hæc omnia ſuis locis confirmabo diplomatibus aut ſcriptis veteribus, quæ fuerunt in tractu illo, qui nunc Namurci Comitatus vocatur, qui qualiter coaluerit, videndum.

NAmurcum veteris Ardennæ partem fuiſſe nemo vnquam dubitavit.

Glomerici iuriſdictio verſus Ardennam & Durbutum ſe extendit, Odoarii circa Sabin.

Hidulphi Dynaſtæ etiam latè per Ardennæ ſylvas.

Naymo circa Namurcum & Moſam dominatus eſt, vt puto tantum.

Theodoricus verſus Dionantum extendit imperium. Almaricus Territorium de Feix cum caſtro Sanſonenſi dotale acquiſivit.

Ragi-

Raginerus Dux & ſucceſſores per Flanennam Condruſtumque imperitarunt.
Gerardus & Beringerus in Lomacenſi plurima poſſederunt, & hic advocatiam Bronienſem acquiſiit, Robertus Darmienſis Comitatus partem adiecit.
Atque hæc quidem antiquis expreſſi nominibus, deinceps recentibus ſua daturus.
Robertus itaque in Flerucenſi territorio multa acquiſivit, & Veterem villam cum vxore poſſedit.
Adelbertus cum vxore Thenas & alia Hasbaniæ loca obtinuit, & Bovinienſem deſtrictum recepit.
Rotbodo vicos aliquot in Ardenna & ius ad Comitatum Brugeronſenſem.
Albertus II. Advocatiam VVaſeggæ & Bronii beneficium Brugeronenſe.
Albertus III. Advocatiam Andennenſem anno 1107.
Virdunenſem Vicecomitatum, ius in Bulonienſem Ducatum.
Godefridus allodium Floreffienſe, & ius ad Luceburgum.
Henricus Luceburgum, Rupes, & Durbutum.
Balduinus villas duas in Muhanienſi Comitatu.
Philippus emptione ab Abbate Indenſi trientem villarum de Seille, Sclain, Holſdain.
Petrus à Roberto de Bioul nemus Malaniæ & Bioli.

Philip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Philippus à Ioanne Horion ſylvas cir
Moſam, quas nunc Grandepratum habe
Balduini tempore nihil acquiſitum.
Guido beneficium Pollivacæ ab Henri
Luceburgenſi beneficium 100. marcaru
in Glennes à Valerano Salzeburgenſi.
Villam Renais, Horenbecq, S. Corneli
Brakel, Suerlinge, VVaendeke, & E
ceile 4000. librarum ab Abbate ſanc
Cornelii.
Petegemium ab Arnoldo Domino Ciſ
nienſi.
Balliolum à Ioanne Dampetræo.
Fainiæ Caſtrũ ab Ægidio Barlamontan
Præter varia minoris tituli bona & agr
à diverſis emptos, itemque alia quæ l
beris primi matrimonii reliquit, in Fla
dria, &c.
Ioannes aggeres inter Axelam & Scha
ſingam, inde nomen Namurci retinent
refectos anno 1321.
Sluſam & alia in Flandriis.
Gulielmus 1. & mater eius à Iohanne R
Bohemiæ caſtrum Poliuachæ cum præ
poſitura, Maioratum de Faliʒe Forines
d'Aſſaul, de VVaing, de Hayn, de Schal
tin, de Lignon, de Fallamaigne, de Ham
mes, de Fecault, de Martin, de Viræul
Emerunt & caſtrum Bellefortis ab Ægi
dio Faucon, Valecuriam à VVerico Val
curienſi.
A Balduino de Mouſtier & Iohanne E
ſpangions feuda in Freyres & de la Reſ
paille.

Ab

b Euſtachio de Seraing feudum de En-
ıeſies.
Ioanne Marbais feudum in Bioul.
Margareta VVeſemalia bona in Fleru.
Theobaldo de Leſees Advocatiam Lu-
nii & ſylvæ Acremontanæ.
ontra Leodienſes per ſententiam Ro-
anorum obtinuit vicos Tamines, Bran-
ıees, le Conte Fontenelles, & Gilliers,
ertines, Gerpines ,Humignees,Francq
gniers , Court de Betonſart,Bernieres,
rieres , Gordines , Somerees,& Fon-
nelles apud VValcuriam.
emptines , Nertoye, le ban de Sorines,
: Liz,Dinant le Chaueye,Iaueley , Gar-
es,& Pecherolles,Fumale , Naueche.
claines & Ramineaul.
ulielmus I I. Bethuniam, Ioannes ulti-
us VVynedaliam.
l extremum ſtructam à Carolo V. ar-
m ſui nominis vulgò inter oppida Na-
urcenſia recenſent.

DECREMENTVM COMITATVS.

Erdidit ea quæ Arduennates aſſerva-
bant circa Ardennam Naymo.
bertus III. Bulonium & Virduni Vice-
mitatum.
enricus Cœcus Thenas Hasbaniæ, cum
is ibidem.
lduinus Luceburgum.
ilippus Illuſtris Rupes & Durbutum.
ilippus à Dolabra quicquid nemoris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ultra Moſam verſus Ardennam uſque
Archiam ſylvam.
Henricus Viennenſis uſumfructum V
teris villæ & Golſiniæ.
Ioannes I. Sluſam.
Gulielmus II. iterum Sluſam antea r
cuperatam.
Ioannes ultimus VVynendale.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

I. B. GRAMAYE

COMITVM NAMVRCENSIVM,

tam Viventium quam Sepultorum

INSCRIPTIONES.

Priores ex authoribus & diplomatibus petitæ, poſteriores ex locis vbi ſepulti Comites, niſi quòd aliqua ego ſubſtituerim, quæ annotavi.

N*Aymo Duc de Baviere.* Elogium hoc de eo feci:

Munere Dux, tituloque Comes, donóque Namurci
Marchio, Cæſareæ fidiſſimus armiger alæ,
Qui vixi bellis, buſtis quoque finio vitam.

Thyri Comte de Namu. Cui Cænotaphium hoc compoſui:

Rector duorum fluminum, totidem arcium,
Inter alios cadaver ignotum iacet.

Almaricus Marchiſus Namurci. Cui hoc Carmen ſcripſi:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Comes vocabar Almaricus, occidi.
Communis hic mihi tumulus cum pluribus,
Communis etiam mors fuit cum pluribus.
Gerardus Namurci Comes. Cui hos verſus ſcripſi:
In Zuentebaldum dum Gerardus rem gerit.
Et à tyranno vindicavit patriam,
Suumque nomen à tenebris vindicat,
Beringerus Comes, Namuci.
Hos defuncto verſus ego ſcripſi:
Protector Bronnii, protector VValciodori,
Aemulus Alcidæ, vel Quinti Cæſaris, ambas
In Sabis & Moſæ ſtatui regione columnas.
Defuncto Benedicta cohors, bona verba det oro.
Rotbertus Namuci Comes
Cænotaphium ei hoc ego conſcripſi;
Robertus iacet hic Namurci Regulus olim,
Legia cui fatum peperit, Brabantia famam:
Adalbertus Comes Namurci.
Ermegardis Duxiſſa Illuſtris Ducis Caroli filia ex Francorum nobiliſſima progenie.
Sepultus ille aut Bronii cum avo, aut in D. Virginis Namurci cum uxore, de qua vetus Schædium.
Nobilis Ermengarda ex Francigenarum ſtirpe Caroli Ducis filia, in feſto 55 martyrum defuncta in Eccleſia Mariæ matris cælorum tumulatur, & præſente filio Comite Alberto Namucenſi & Gerelmo Abbate S Mariæ legavit terræ quietionis ſuæ 20 parvos denarios.
Deus ſit eius animæ miſericors.
Rotbodus Comes Namurci.

Sepul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Sepultus fortè Gerpinii referentibus indiculis Eccleſiæ, nomine ſuppreſſo. *Hic ſepeliri voluit Comes Namurcenſis.*

Aldebertus Comes Namuci.

Tumulus eius magnificus fuit in D. Albani & vxoris cum inſcriptione tali:

Hic ſepultus iacet Nobiliſsimus Comes Aldebertus & Reneldis ex Lotharienſium ſtirpe nobilis eius ſponſa, qui Eccleſiam hanc fundavit. Albertus ſecundus Namuci Comes.

Sepultus cum Ida coniuge in D. Albani, ſed Epitaphium non reperi. Andennis ſolet eſſe memoria 3 Kal. April.

Godefridus Comes Namucenſis & Ermeſendis Comitiſſa.

Memoria eius & ſecundæ vxoris Floreffiæ in ſaxis 2 nigri marmoris ante aram maiorem.

GODERIDVS. ERMENSIDIS.

Henricus Comes Dei gratia Comes Namuci & de Lutzeleburch.

Memoria eius & vxoris in Eccleſia Floreffienſi in duobus ſarcophagis ante maius altare.

HENRICVS. AGNES.

Balduinus divina fauente clementia comes Hannonia & Marchio adiacentis regionis.

Epitaphiū in D. Valdetrudis Montibus.

Balduinus hic requieſcit Comes Hanonienſis, cuius proavus fuit Balduinus Hannonien.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

qui ex Richilde genuit Balduinum Hieroſo-lomitanũ. Ille Balduinus genuit Balduinum qui in hac humatus eſt eccleſia ante chorū ex Alida ſorore Godefridi Ducis Lovanii: le ex Iolida genuit hunc Balduinum animo-ſum & fortem, juſtitiæ & pacis amatorem, erga ſubiectos humilem, contra hoſtes rebel-lem, qui hanc eccleſiam ſanctæ VValdetru-dis tertiò concrematam, & S. quoque Vin-centii Hogynenſis plumbo texit, & caſtri lo-cum muris cinxit, & ſuper portam Baſili-cum S. Servatii ædificavit, in Valentian-aulam & muros circa villam erexit, in Bel-monte muros circa turrim conſtruxit, Byn-chiam Haymonis Quercetũ Buxeum caſtrum ramis ſtatum à fundamentis condidit, & tur-ribus & ædificiis munivit, Anno incarna-tionis Domini 1171, ætatis verò ſuæ 62, nonas Novem. obiit.

Epitaphium Aleydis uxoris ejus ibi-dem.

Me legat ad lapidem Comitiſſam mors Æ-
lidem,
Qui legis adde fidem, oras tibi fiet idem.
Quid mihi famoſæ fama dat genus gene-
roſæ,
Quid mihi formoſæ forma nitorque roſæ.
Fama tepet, generi dolor eſt ſpeciem remo-
veri,
Sicque datur fieri non hodie quod heri.
Finis adeſt Iulio cum nulla vel altera ſio
Matris humi gremio more locata pio.
Sanctis cognata Namucenſi ſtemmate nata
Sancta ſequens fata, plaudo mercede ſata.

Quiſ

Quiſquis ades, tecum volvas quid nunc traho mecum,
Dum potes eſt æquum te dare dona precum.

Balduinus Comes Flandriæ & Hannoniæ & Marchio Namurci Primus. Epitaphium in Eccleſia D. VValdetrudis Montibus ante aram S. Iacobi. Hic iacet Balduinus Comes Hannonienſis, vir venerabilis, prudẽs, Princeps potens, & illuſtris. Hic fuit filius Comitis Balduini, qui ante maius altare iacet. Hic ex parte matris ſuæ Namucum fuit adeptus, & inde primus Marchio Namucenſis appellatus. Hic ex parte vxoris ſuæ Margaretæ, quæ fuit filia Theodorici & ſoror Philippi Comitum Flandriæ, Flandriam cum Hannonia & Namurco poſſedit. Hic habuit filios, quorum Balduinus primogenitus in Flandria & in Hannonia, Philippus verò ſucceßit in Namuco. Habuit & filias, quarum vna fuit Elizabeth ſanctißima Francorum Regina. obiit 17 Kal. Ianu. an. 1195.

Epitaphium Vxoris eius olim in medio nunc latere chori S. Donatiani.

Hæc fuit Margareta vxor Balduini Comitis Flandriæ & Hannoniæ primi Marchionis de Namu, mater Eliſabeth ſanctißimæ Francorum Reginæ, hæc fuit plurimorum meritorum; præcellens in omni opere bono cunctas mulieres viventes in tempore ſuo, obiit 17 Kal. Decembris anno 1194 menſe Novembri. Requieſcat in pace.

Vir illuſtrißimus Philippus ſecundus Marchio Namucenſis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Epitaphium eius in veteri choro D. Albani.

Hîc ſepultus eſt illuſtriſſimus ac potentiſſimus vir Dominus Dominus Philippus 1 Comes ac Marchio Namurcenſis, ſucceſſor fratris ſui Henrici, ac filius Balduini quondam Comitis Flandriæ Hannonis ac Marchioni Namurcenſi, qui quondam Philippus obiit abſque liberis anno D. 1212 numerum 20 præbendarũ de tribus præbendis, ac poſtmodum ad honorem Dei ad augmentandum Eccleſiam præſentis ſancti Albani in divinis ſervitium inſtituit in eadem Eccleſia 20 beneficia, quæ dicuntur vicariæ, conferenda 20 clericis Eccleſiæ eidem aſſiduò deſervituris, cuius oſſa de conſenſu Caroli regis Caſtellæ fuerunt tranſlata de medio navi Eccleſiæ cum altari ab eodem fundato in veteri choro cum maxima reverentia anno 1213 regnante Apoſtolico viro Honorio tertio & Imperatore Frederico 2. Adminiſtrante Hugone de Petraponte Antiſtite Leodien. De pænitentia ſevera per eum facta habetur in Cronicis.

Epitaphium Mariæ f. Regis Franciæ in Affligimio.

Maria Philippi Regis Franciæ filia quondam Philippi Marchionis Namurcenſis, & poſtea Henrici Brabantiæ Ducis filia, femina omnium pulcherrima, hic petiit ſepeliri anno 1238 Kalendis Auguſti. Ora pro ea.

Petrus Comes Altiſiodorenſis & Tormirenſis & Marchio Namurcenſis & Iolendis Comitiſſa vxor eius & Marchioniſſa.

Cæno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Cænotaphium hoc ei olim compoſui:
Quo magis incertum eſt de tempore, ſorte, ſepulchro:
Cæſaris hoc certū magis eſt de morte dolenda.
I nunc iſta vide & regnis confide viator.

Ego Philippus Marchio Namucenſis.
Epitaphium eius Vaucellis.
Marchio Philippus Namucenſis hîc jacet intus
Nec facilè dicas animis an maior an armis,
Tu preces ſis facilis; mors comparat vltima primis, anno 1226.
Henricus Marchio Namucenſis, & Viennæ Comes, & Margareta Marchioniſſa & Comitiſſa vxor eius.
Memoria eorum in Grandiprato.
4 Kalendas Novembris Anniverſarium Nobiliſſimi Marchionis & Comitis Henrici & Margaretæ contheralis eius fundatorum noſtrorū, quorū animabus miſereatur Deus.
Sepultus ille in Paleſtina, hic in Valle Mariæ prope Treveros.
Nos Balduinus hæres Imperii Romaniæ, Comes & Marchio Namurcenſis.
Et poſt obitum Ioannis Brennæ ſoceri anno 1237.
Balduin par la grace de Dieu tresfiable en Ieſus Chriſt Empereur de Dieu couronnè, moderateur de Romanie & des en croiſſant, & auſſi Marquis de Namur.
Memoria eius Lætiis. Epitaphium ei tale olim ſcripſi:
Vrbs Conſtantini me prodita perdita Rege,

Præſidiũ eſt Eubæa fuga, cacobæa ſepulchrũ

Blanca Franciæ Regina, teſtibus Franciæ hiſtoriis, diploma enim non vidi.

Martha Imperatrix vidua Balduini Imperatoris
Conſtantinopolitani. Epitaphium eius eſſe puto in Nameche.
Icy giſt ly droict iritaine Chaſtelaine de Sãſon, que fu de lignage le Roy de Ieruſalem. Pols por l' ame que Dieu conſole.
Henricus Comes de Luceleborch & de la Roche
Marchis d' Arlon. Sepulchra eius in Claris fontis cænobio.
Epitaphium vxoris ibidem tale: *Cy giſt le Comteſſe honoré de Luxẽbourgh Marguerite nommé. Que moult fut ſage, Et Extraict de linaige de Bar & de Bretaigne.*
Guido Dampieræ Dominus, Flandriæ Comes.
Et poſt acquiſitum Namurci Comitatum anno 1262.
Nous Guys Cuens de Flandres, Marchis de Namur, & nous Iſabeau femme à Noble homme ſon cher ſigneur le Cõte devant nommé Comteſſe de Namur.
Epitaphium eius Flinis.
Cy giſt treſilluſtre & noble Prince,
Guy Comte de Flandres fundateur de ceens, qu'il mouroit priſonnier à Compoingie au mois de Mars 1304; & fut rapporté en ce lieu l'an 1305.
Epitaphium primæ vxoris Mathidis Ar-
theſiæ

theſiæ ibidem.

Cy giſt noble & vertuenſe Dame, Madame Mehault, Comteſſe de Flandres, Dame de Bethune & de Tenremunde, femme de tres-illuſtre Prince Guy Comte de Flādres fundateur de ceſte egliſe, laquelle trepaſſa l'an ....

Epitaphium Iſabellæ Luceburgicæ II. uxoris in cænobio D. Claræ per eam fundato Pettegemii.

Hic Iſabella iacet Guidonis altera coniux,
Hæres Namurci, Luceburgiq; propago, obiit an. 1298, 25 Septembris.

Nous Iehan fils au Comte de Flandres Cueus de Namur.

Et poſt obitum patris Guidonis. *anno 1303.*

Iehan de Flandres Cueus de Namur.

Epitaphium eius apud Minores Pariſiis.

Cy giſt hault Prince & de bonne memoire Monſieur Iehan Comte de Namur, que fu filz aiſné de bō Guy Comte de Flādres, & de Iſabelle fille du Comte de Luxemborch, qui trepaſſa de ce ſiecle l' an de grace 1330. le vendredy devant le Chandeleuſe, & fut miz en terre le quart iour de feburier.

Epitaphium Mariæ Claremontanæ vxoris I. anno 1308 in febr. in cænobio Vallis Beatæ.

Cy giſt noble Princeſſe Marie de Clermont, Eſpouſe de Conte Guy de Flandres le cont, Dieu le veul benire, En l' an 8 el veint à mourire.

Epitaphium Mariæ Arteſiæ ſecundæ uxoris nondum reperi, neo locum ſepultu-

ræ,

ræ,niſi quòd ſchædæ aliquæ velint Bapalmis ſepultam.

Ioannes de Flandria primogenitus Ioannis Comitis illuſtris Namucenſium.

Et cùm patri ſucceſſiſſet, *anno 1330.*
Ioannes Comes Namucenſis.
Epitaphium in Spaltemenſi cænobio Germaniæ.
Hic ſepelitur Ioannes .... Marchis de Nament,mortuus in itineragio Pruſsia 2 Aprilis anno 1335.
Guido Namuci Comes vir nobilis.
Sarcophagus eius in D. Albani ante veſtiarium.
Memoria in S. Albano & Salzinis.
Duodecima Martii obitus nobiliſsimi Princip
Guidonis, filii Ioannis Comitis, qui obiit
Cum dolore omnium in Flandria anno 1336.

Memoria in æde Minoritarũ Famaguſtæ.
Domicellus Philippus de Namu Comes
Regni cũ XXX conſanguineis obtruncatus,
Sepulturam apud Franciſcum maiorem
Conſecutus eſt anno M. CCC. XXXVII.
Guillaume de Flandres Cueus de Namur.
nonnunquam additis titulis.
*Sire,*aut etiam *Seigneur de l'Eſcluſe.*
Epitaphium ante aram primariam Eccleſiæ Minorum.
Cy giſt hault & puiſſant Prince de bonne memoire Guillaume de Flandres Conte de Namur & Seigneur de l' Eſcluſe,qui trepaſ-
ſa

ſa le premier jour du mois d'Octobre ſur l'an de la nativité de noſtre Seigneur 1391.

Ibidem Vxoris Epitaphium.

Cy giſt haulte & puiſſante Dame de bonne memoire Madame Catherine de Savoye femme & eſpouſe ſe à ſon viuāt de hault & puiſſant Prince Guillaume de Flandres Conte de Namur Seigneur de l'Eſcluſe, Comteſſe & Dame des dits lieux, qui treſpaſſa l. 18 iour du mois de Iuing l'an 1388.

Guillaume filz ayné du Comte de Namur Seigneur de l'Eſcluſe.

Poſt Sluſæ cum Bethunia permutationem conceptam,

anno 1384. perfectam anno 1386.

Guillaume de Flandres filz de Namur S. de Bethune & Montaigle.

Et interdum poſt ceſſionem Valecuriæ à patre ei factam *anno 1384.*

Guillaume Seigneur de VValcourt & Bethune,

F*ilz du Guillaume Conte de Namur.*

Cùm patri ſucceſſiſſet in Comitatum,

anno 1391.

Guillaume de Flandres Conte de Namur Seigneur de Bethune.

Epitaphium in medio chori Minorum Namurci.

Cy giſt hault & puiſſant Prince de bonne memoire, Monſieur Guillaume de Flandres, Conte de Namur, & Seigneur de Bethune, qui trepaſſa le X iour de Ianuier, ſur l'an de grace de la natiuité de noſtre Seigneur mil quatre cens dixhuict.

Ibidem

Ibidem uxoris Epitaphium.
Item cy giſt haulte & puiſſante Dame de bonne memoire, Madame Iehenne de Harecourt, que fut femme & eſpouſe à hault & puiſſant Prince Monſeigneur Guillaume de Flãdres Comte de Namur & S^r. de Bethune, Comteſſe & Dame des dits lieux, que trepaſſa l'an 1455. le 16. iour de Febr.
Iehan de Flandres Seigneur de VVynendale & Renaix.
Cumque vendidiſſet VVinedaliam Ioanni Duci Burgundiæ *anno 1409.*
Iehan de Flandres Seigneur de Bailloeul & Petegem filz au Comte de Namur.
Cùm fratri in Comitatu ſucceſſiſſet *anno 1418.*
Ioannes de Flandria Comes Namurci Dominus Bethuniæ.
Sepultus ad lævam chori D. Albani tali Epitaphio:
Chi giſt Trenoble Comte Iehan de Flandres, qui ceda à le Prince de Borgoigne la Comté de Namur, trepaſſa le premier de Mars l'an 1429. Requieſcat in pace.

FINIS.

LVD.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

LVD. GVICCIARDINI DESCRIPTIO COMITATVS NAMVRCENSIS.

CONTINETVR hic Comitatus, perexiguis atq; anguſtis finibus, inter Brabantiam, terram Hannoniam, Lucemburgenſem, & Epiſcopatũ Leodicenſem. eſtque regiuncula, vt ſic dixerim, omnibus donis boniſque abundans. nam quod incolas attinet, ij frequentes, probi, fideles, & ad quaſvis res acres atque induſtrij. Nobilitas armis, litteris, alijſque id genus, dignitatem & ordinem ſuum decentibus, exercitijs ſplẽdet. aër bonus, temperatus, & ſaluberrimus. territorium varijs cùm fluminibus, tum & rivulis interluitur, quorum agmen præcipuè ducunt Moſa & Sabis, qui ne quid dicam de commoditate illâ quam præbent ad quodvis merciũ genus tam crebrò quocumque viſum eſt tranſportandum, magnam quoque laudatiſſimorum varii generis piſcium copiam, in locis præſertim ubi inter arenas ipſi ac viva ſaxa, proprios ſibi & naturales fundos, laſciviunt ac paſcuntur, toto ferè quàm longus eſt anno, abundè ſuppeditant. Silvæ hic plurimæ, feris & volatilibus, in fructum pariter ac volup-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

voluptatem, plenæ, quarum cæteras magnitudine longè præcellit Marlania. Planities tritici aliarumque frugum eximie fertilis. Montes (quibus regio ſanè abundat) præter utiles illas & amœnas ſilvas, ac ſcaturientes undique limpidiſſimarum aquarum fontes, plurimas habent ferri, quaſdam & plumbi venas: plurimas item varij generis lapidum, ac ſolidorum quidem & ad opera ædificiaque aptiſſimorum, fodinas. Inter lapides autem eminet maximè pullum illud marmor, cujus ingens hic copia. item rufum quoddam albo intermixtum, cui Iaſpidi nomen eſt. tum & tertium genus longè pulcherrimum, coloris inter leucophæum, atque cœruleum, albo interſtincti. multa denique alia lapidum genera, tum ad opera cœmentitia, tum ad calcem excoquendam accommoda. Quin à paucis annis retrò effodi quoq; hic cœpit genus quoddam lapidis carbonarij, in Hannoniâ jam deſcripti, ac prolixiùs porrò in Leodicenſi Provinciâ deſcribendi. Eruitur inſuper copioſiſſimè optimum genus nitri, aliarumque munitionum. ità quidem ut tot iſtis bonis atque commoditatibus, & exerceantur variè homines, & mirum in modum diteſcant. quod utrumque tamē potiſſimùm uſu venit in ferrifodinis, quas magnâ ſedulitate atque induſtriâ, per abſtruſas montium venas ac terræ viſcera perſcrutantes, idemtidem paſſim detegunt. rem ſpectantibus quidem, ſed con-

ſiderantibus magis admirandam! ut quæ magnum pariter & judicium, & experientiam exigat. Neque ſufficit enim eas detexiſſe, niſi & explorare noris, probéque intelligas, vtrùm talis illa vena, vel ſitu, vel bonitate, vel copiâ denique & ſiccitate aquoſitatéve materiæ, fructuoſa tibi futura ſit, an damnoſa. cùm enim & operoſa admodùm res ſit, & immenſos pænè requirat ſumtus, neceſſum eſt vt in eâ te exercueris, ſiſque judicioſus in primis ac diligens, niſi & te ſimul, & familiam velis perditum. Verùm eximia illa tot aquarum & fluminum, totque nemorum ac lignorum opportunitas, purgando, coquendo, & ad perfectionem conducendo, imò in chalybem acuendo, ac de loco porrò in locum commovendo tranſportandóque ferro inſerviens, & conatum ſimul & ſumtus ita faciles reddunt, minuuntque ut nunquam non & quæratur & inveniatur, nunquam non ſedulò induſtriéque laboretur, idque tot & tantis fornacibus, officinis, ac inſtrumentis, præſertim in dicto illo Marlaniâ, ut verſari tibi videaris in ipſis Vulcani fabricis. Quare meritò dixerim, ſilvas illas & mõtes, horridaſque ac deſertas rupes, ob tam denſas marmorum & alterius generis lapidum venas, non inſigniter tantùm ipſam terram munire, ſed quod fructus quoque & reditus attinet, vel optimis quibuſque & cultiſſimis agris præferendas. Et reperiunt ſanè deteguntque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

quotidie Namurenſes, magnâ ſagacitat
judicij, ſumptuumque liberali erogati
one, multas venas: ſed cùm ijs abunde
ſolùm, plures etiam lapſu temporis re
perturi ſunt. præter curam enim ac dili
gentiam ordinariam, & jam omnibus ſa
tis notam, quæ in aquis præſertim circi
ter ipſas venas ſcaturientibus, & ſapor
ſuo eaſdem prodentibus, ſedulò explo
randis conſiſtit: exurgunt ſubinde nov
ingenia, naſciturque inexpectata aliqu
& extraordinaria, ut ſic dicam, occaſi
quæ & prædam ſimul & fructum oſten
dat. prorsùs ut in Gallecià narrat Iuſti
nus etiam aratro frequenter glebas au
reas exſcindi. utque & Diodorus & Poſi
donius referunt, in Hiſpaniâ caſu incen
ſis ſilvis detectas fuiſſe novas auri atqu
argenti venas. Tractat iſta prolixè vir e
gregiè doctus Georgius Agricola: & ant
eum ſolidè admodùm ac nervosè gravi
ſimus ille poëtaphiloſophus Titus Lu
cretius Carus aureolis hiſce & quantivi
pretij verſibus:

(repertum eſt

Quod ſupereſt, æs atque aurum ferrumqu
Et ſimul argenti pondus plumbique poteſtas
Ignis ubi ingentes ſilvas ard.re cremarat
Montibus in magnis ſeu cœli fulmine miſſo
Sive quod inter ſe bellum ſilveſtre gerente
Hoſtibus intulerant ignem formidinis ergô:
Sive quod inducti terræ bonitate, volebant
Pādere agros pingues, & paſcua reddere rura
Sive feras interficcre, & diteſcere prædâ.

Nume

Numerantur ad præſens in ditione ac territorio Namurenſi quatuor oppida muris clauſa, Namurum ſcilicet, quæ metropolis, Boviniacum, Carolomontium, Vallocuria. Pagi ſunt centum & octoginta duo. ſunt & multa Cœnobia, amplitudine ſimul atque opibus ſpectabilia. Ordines terræ conſtant ex Antiſtibus, Nobilibus, Magiſtratibus. Sed pergamus de more ad deſcriptionem ſingularem.

DESCRIPTIO
VRBIS
NAMURI.

ORIGINATIO urbis Namuri multas tenebras habet. etſi probatiores tamen, ſive de proprio cerebro, ſive quod ita traditum legerint, derivari contendant à neſcio quo Deaſtro, in ejus, ubi nunc arx eſt, montis jugo, ſub *Nani* vocabulo coli olim & colere, ac petentibus & auxilij ſimul & conſilij copiam facere ſolito. quia verò poſt Ieſu Chriſti in terras adventum, vnà cum reliquis omnibus idololatricis, magicis & malignis ſpiritibus, obmutierit, neque quidquam ultrà reſponderit, adſerunt illipſi, urbem ad montis illius radices poſitam, ab infante illo ac muto Nano, voce ex Gallicíſmo ductâ, appellatam fuiſſe *Namur*, atque inde porrò ab Italis noſtris *Namurra*. Alij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

velut rupem inexpugnabilem volunt fu
iſſe à Romanis extructam, ac *Novum-mu*
rum vocatam. unde poſteà factum ſit Na
murum.

ADDITAMENTVM. [*Mavult maxi*
mus Lipſius cum ſcidis vetuſtioribus Namu
rum ſcribere, quàm Namurcum, & origina
tionem ait liquere, dici enim noſtrâ lingu
quaſi propinquum murum, Na-muer.]

Poſitum verò eſt opidum inter duo
montes ad lævam Moſæ ripam, ac Sabis
ipſum interluentis, in eum fluvium con
fluentes. Lovanio tantùm octo, Leodico
verò & Bruxellâ pari decem leucarum
intervallo abjungitur. oppidum ſanè lau
tum, venuſtum, concinnum, ac muni
tiſſimâ arce conſpicuum. Circùm ar
cem numerantur ſeptem diſtinctæ ſoli
tudines, ſive clauſuræ ut vocant, & man
dræ, totidem viris pijs ac religioſi
inſeſſæ. In oppido ſedem habet Se
natus Provincialis, unde Mechliniam
porrò licet provocare. Primarium eju
templum dedicatum eſt Divo Albino, ex
ornatum haud ita pridem Epiſcopatus
faſtigio. quâ dignitate fungitur hodie do-
ctus & reverendus Præſul Franciſcu
VValloncappellus. Incolæ admodùm bel-
licoſi, & Principibus ſuis addictiſſimi.
Sermone utuntur Gallicano. civiles val-
dè, & in certis aliquot artibus perindu-
ſtrij, etſi mercatores tamen & artifices
numerent perquàm paucos. Nobilitas ſa-
tis frequens, & in eâ familiæ quædam
miram

niram præ ſe ferentes vetuſtatem, & a Principum quidem ſtirpe, ſed illegitimis tamē natalibus bonam partem oriundæ.

Namurum inter & Huyum, ac tertio inde, hinc non niſi ſecundo milliari, ad Moſam flumen, & territorio Namurenſi, Andenna conſpicitur, bonus certè & amplus pagus, vbi ſedes eſt pervetuſti cujuſdam collegij, vulgò Præpoſituram vocant, Canonicarum, inſtituti annis abhinc nongentis & quod excurrit, à Divâ Beggâ, primi Pipini filiâ, & uxore Anchiſæ, queis à Dagoberto Francorum Rege donatus fuit Ducatus Brabantiæ. Ex eo autem Conjugio orti ſunt cęteri omnes Pipini, Carolique Martellus & Magnus, prout fuſiùs ſuprà, dum Brabantiam deſcriberemus, fuit à nobis expoſitum. Eſtque Collegium iſtud verè nobiliſſimum, ac conveniunt ferè ipſius inſtituta cum ijs Collegij Nivellenſis, fundati (ut dixi) à Divâ Gertrude, Divæ hujus Beggæ ſorore germanâ. quas equidem credo mutuis ſeſe exemplis provocaſſe. Alterum porrò Canonicarum nobilium Monaſterium, Andennenſi adſimile, extat ad Sabim flumen, juxta pagum quem vulgò vocant *Monſtier*, altero à Namuro miliari. Quæ Collegia, ſicuti bona omnibus præbent exempla, ita multas quotidie eleemoſynas erogant, aliáque officia caritatis & pietatis præſtant.

Viſuntur inſuper inter eamdem hanc Namurum & Dinantum, in monte quem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Polvag vulgò nuncupant parietinæ quædã & rudera veteris oppidi *Chevre-mont*, hoc eſt *montis Caprarum*, quod deſtructum fuit per inteſtina bella cum Leodicenſibus geſta, nec reſurgere hactenùs potuit.

DESCRIPTIO
BOVINIACI.

BOVINIACVM, vulgò *Bovines*, ad ſiniſtram Moſæ fluminis ripam eſt, ac Namuro quatuor leucis abjungitur, oppidulum perantiquum, & tectis ſimul ac civibus olim frequens, ſed direptum ſæpè ac devaſtatum per bella, & præſertim an. 1554. cum obſedit magno exercitu Galliarũ Rex Henricus ſecũdus, & expugnatum peſſimis modis excepit. hodie tamen per pacẽ reparatur paulatim & frequẽtatur.

DESCRIPTIO
CAROLOMONTII.

CAROLOMONTIVM, admirandum planè opidulum arcis ferè effigiẽ præfert, propugnaculis ſuis communitæ. Diſtat Marieburgo quidem trium, Namuro autem ſeptem leucarum ſpatio. ſitum peropportunè in monte ad lævam Moſæ ripam, circa nobilem illum locum quem vulgò vocant *Givet*. Nomẽ habet à Carolo Quinto Imperatore, qui coërcendis ab eâ parte Gallis, Mariæburgum tunc tenentibus, extrui juſſit.

anno

nno 1555. Gubernat hunc locum Dominus Altopennius, ſæpiùs nobis laudatus.

DESCRIPTIO
VALLOCVRIÆ.

VALLOCVRIA, vulgò *VValcourt*, Namuro diſſidet ſeptem leucis, eſtque oppidulũ lautum, & pulcherrimis undique agris circumdatum.

DAVA eſt ſuper Moſam flumẽ, quà Boviniacũ itur, unico tantùm à Namuro milliari, pagus admodùm momentoſus, bonáque & validâ arce, tum & amplâ juriſdictione ſpectabilis, ſic ut titulum Vicecomitatus inſcribat. Sunt prætereà in pagorum catalogo varia loca non amplitudine minùs quã amœnitate ſpectanda, qualis eſt amœniſſimus ille pagus *Floreu*, quarto ab urbe milliari. qualis item *Vaſeja*, tertio: & *Samſonia*, altero tantùm ab eâ lapide, locus ad Moſam flumen.

Mutavit etiam iſta ditio ſuperioribus ſæculis ſæpenumerò ſuos Dominos. unde ob varias variorum in eam prætenſiones varia quoque ſuſtinuit bella. quæ nec citra prolixitatis faſtidium, nec fortaſſis omninò citra fraudem referantur. Mihi ſufficit dicere, Balduini Imperatoris Coſtantinopolitani fratrem Philippum, tenuiſſe Marchionatum Namurenſem anno jam tum 1200. Factum autem varijs caſibus, ut ſub inſecutis Principibus Marchionatus migrârit in Comitatum. ac tandem hæreditario jure, vel ut alij

alij volunt, emtione, venerit in Philippi Boni, Burgundiæ Principis, poteſtatem atque inde, modo quo cæteræ ditiones hactenus nobis deſcriptæ, Auſtriacis denique ceſſerit. Gubernatur hodie, nomine Regis Catholici, à Florentio Barlæmontio, Barone Hiergeſio.

Deſcriptis hucuſque Inferioris Germaniæ regionibus Philippi Regis imperium agnoſcentibus, convenientiſſimum ſanè videatur, ſi & Leodicenſis Epiſcopatus deſcriptionem ſubjunxero. tum quod magna ſit illi cum Provincijs Belgicis ac Dynaſtis earum vicinitas, inviolabilis amicitia, & perpetua quædam confœderatio: tum quod Præſul Leodicenſis, qui hodie rebus præeſt, oriundus ſit ex hoc ipſo tractu,

Atque & præſidium & dulce decus meum.

Aquis-grani præterea, nobile atque famoſum oppidum, quia Belgicæ noſtræ, quicum illi & aliàs ſæpè negotium interceſſit, valdè conterminum, & quod caput eſt amiciſſimum ſociumque, brevibus deſcripturus ſum.

FINIS

Reipublicæ Namurcenſis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

RESPVBLICA HANNONIÆ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

LVD. GVICCIARDINI DESCRIPTIO COMITATVS HANNONIÆ.

HANNONIA bonâ ex parte eſt ea regio, quã, ut Cæſar in Commẽtarijs aſſerit, inſedêre quondam famoſiſſimi illi Nervij, qui (ut ſuo loco jam dictum eſt) metropolin agnovêre Tornacum, urbem paullo antè nobis deſcriptã. Hæc Provincia, prout conſtat ex ejus annalibus, Belgicáque hiſtoriâ, & ſcriptoribus aliquot fide dignis, ſæpiùs olim mutavit nomen. nam initiò quidem Pannonia dicebatur à Deo Pane, incolis per id tempus culto. hinc Latine ſcribentibus dici cępit *Saltus Carbonarij*, à Carbonariâ ſilvâ pluries nobis memoratâ. poſteà venit vocabulo Inferioris Picardiæ. tandem verò Latinis Hannonia, incolis vulgò *Hainaut*, ab Hannone quodam ut volunt Trojano, vel ab alijs neſcio quibus etiam illo antiquioribus, appellata eſt. verior tamen certiorque opinio tenet, derivari hoc nomen à fluvio Hainâ, meditullium ferè ditionis iſtius perlabente. ſed exponamus jam ejus ſitum. Hannonia igitur à ſeptemtrione Brabantiam habet Flandriamque; ab auſtro partim

Cam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

habet Flandriamque: ab auſtro parti
Companiæ, partim Picardiæ confinal
eſt: ob ortu terminatur ex parte Com
tatu Namurcenſi, ex parte verò Leod
cenſi Epiſcopatu: ab occaſu deniq
Scaldis flumen eſt, & pars aliqua Fla
driæ Gallicanæ. Territorium ejus p
tet in longitudinem quidem leuc
præterpropter viginti, in latitudine
verò ſedecim. Terra cœlo & ſolo fe
lix. variis paſſim fluminibus, Scal
maximè; Sabi, Tenerâ, aliiſque minoru
gentium rivis irrigua. lacubus, ſtagnis
fontibus copioſa. nemoribus ſaltibúſqu
pulcherrimis, Mormautio maximè atqu
Divi Amandi, anteà fusè deſcriptis, ſu
prà quàm credi queat amœna. jucundi
inſuper pratis paſcuiſque omni pecudu
genere refertiſſimis, tum arboribus quo
que, & peroptimis fructibus, præſertim
verò tritico præſtantiſſimo, ſcatens. ferr
plumbique fodinis dives. operario deni-
que varii generis lapide, ac pulcherrimo
quidem, luxurians. ita ut inveniatur hic
etiam illud lapidis genus, quod Latini
Indicem vocant, ab indicando: Belgis vul-
gò dicitur Toetſteen, Exportatur hinc &
in varias terras diſtribuitur ingens copia
calcis vivæ, quam vocant, ſanequàm præ-
ſtantiſſimæ. Habet denique tellus quam
altiſſimas venas nigri illius & uſtibilis
lapidis, qui & apud Leodicenſes eruitur,
& carbonum nomine vulgo innotuit. etſi
iſte, ob noxiam nimis odoris gravitatem,
Leo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

eodicenſi longè inferior. Continentur
odie Comitatu Hannoniæ viginti &
uatuor oppida muris clauſa : Montes
empe, Valentianæ (etſi iſtæ cum territo-
io ſuo diſtinctam conſtituant ditionem)
ochanium, Quercetum, Condatum,
andrecæjum, Avenna, Chimacum,
Mariæburgum, Philippovilla, Bello-
nontium, Malobodium, Bavacum,
Binchium, Rodium, quod & Rhetia
licitur, Sogniacum, Brennia Comitis,
Angianum, Hallæ, Leſſiana, Cervia,
Athum, Fanum Divi Giſlenii, Luſa. Pa-
gi ſunt noningenti quinquaginta, &
ampliùs. arces toparchiæque innume-
meræ. inter pagos, ampli complures &
pulchri, ac variis maximiſque dignita-
tum titulis exornati. quales maxime Pe-
quicurtium, Fontana, Lalainium, Monti-
gniacum, Antonia, Bia, Brifolium, Lignæ-
um, Boſſutum, Barlemontium, Glajonum,
Traſegniacum, Eſcochinna, Trelonium,
Sora caſtrenſis, Brabanſonium, Aimeria,
cum tot aliis municipiis, ut prolixum ſit
ea referre. quare ſufficit obiter ſi dica-
mus, contineri Hannoniâ unicum Prin-
cipatum, decem Comitatus, duodecim
Pares, viginti & duas Baronatus, ſeu Dy-
naſtias, Abbatias viginti ſex : Mareſchal-
cum (ut vocant) unum. tum Oeconomum
quoque ſeu Seneſchalcum: Magnum Ve-
natorem : Cubicularium, alióſque Magi-
ſtratus & adminiſtros Principales: qui ut
plurimum huic illive terræ ipſius genti
velut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

velut hæreditarii. terræ hercules omni-
bus modis florentiſſimæ, & cùm tecto-
tum incolis ad miraculum pæne differt
cujus Ordines conſtant e quinque Mem-
bris: quorum primum conſtituunt ij quo
vocant duodecim Pares. alterum ve
Antiſtites & Collegia Eccleſiaſtica. ter
tium Nobiles. quartum majores illi Pro
vinciæ Magiſtratus. quintum deniqu
Magiſtratus Opidani. Progrediamur ve
rò hinc ad deſcriptionem magis ſingula
rem, & primùm quidem expediamus no
biliſſimos ills Montes, terræ totius Me
tropolim.

DESCRIPTIO
MONTIVM.

MONTIBVS, ut ſcriptum comperio
in authenticis aliquot monumentis
non inde modò factum eſt nomen, quod
ſupra montem, ſeu veriùs collem, ædifi-
cati ſint, ſed à reverentiâ quoque & ho-
nore ſanctorum aliquot hominum, qui
in avium iſtum & ſolitarium locum ſece-
dentes, ſanctam inibi & anachoreticam
vitam vixerunt, ac feliciter tandem ex-
tincti ſunt. quales, ut paucos tantùm è
quamplurimis proferam, Divus Gual-
bertus, Diva Berthildis, Diva Gualtrudis,
templi Collegijque Montēſis conditrix:
Divus Vincentius, Divus Amandus alij-
que

que complures non virtutibus minùs & ſanctimoniâ, quàm ſtirpe & Principatibus nobiliſſimi homines. Fluxit beatiſſimum illud & verè aureum ſæculum circa annum à Chriſto nato ſexcenteſimũ, & per aliquod tempus, non in iſto tantùm Belgarum tractu, ſed & toto quàm latè patet orbe Chriſtiano, conſtantiſſimè perennavit. Inſtituatur verò collatio inter vitam ac merita hominum ejus ætatis, & eorum qui nunc ſuperſunt. illi, religioſi ac pij, dotabant paſſim & exornabant in honorem & gloriam Dei Optimi Maximi, ac totius aulæ cœleſtis, inque publicum omnium bonum, & animarum ſalutem, cœnobia, templa, xenodochia, aliaſque id genus ſubſtructiones, idoneos iis ac religioſos miniſtros deputantes: nos non impij minùs, quàm rapaces, ſingula queque demolimur, expilamus, ac non dictis tantùm & factis, ſed hęreſibus quoque noſtris omnes inficimus, in contemtum (proh dolor!) ipſius Dei, & commune detrimentum atque infamiam. illi, & honeſti ſimul & probi, amicitiam tantùm & pacem venabantur: nos, fœdi ac flagitioſi, bella ſolùm & diſcordiam aucupamur. illi, proximos ſibi caritate & beneficijs demerebant: nos & vitâ & bonis eoſdem exuimus. utebantur illi cibo & potu, ut vitam frugaliter tolerarent: nos idcircò videmur vivere, ut immodicâ cibi & potus ingluvie turpiter obruamur. illi, in cultu & ceterâ omni vitâ mo-
deſti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

deſti, liberos ſuos, ac famulitia, quin & reliquos omnes cives bonis exemplis præibant: nos, modeſtiæ omnis expertes, peſſima unicuique exempla præbemus. exercebant ſe illi honeſtè, religiosè & circumſpectè in ſanctis pijſque operibus: nos, honore & reverentiâ, religione que poſtpoſitâ, vel turpiſſima quæque flagitia nihil veremur committere. Pietati illorum & juſtitiæ, temperantiæque quibus, ceu indiſſolubili quodam vinculo, tota continebatur reſpublica, ſubſtituimus impietatem, injuſtitiam, atque intemperantiam, quibus ſolvitur atque inficitur mundus. quæ tam ex diametro ſecum pugnantes cauſæ, quid mirum ſi contrarios quoque producant effectus? videmus hoc nimis quàm manifeſtè: illi enim vivebant benè, tranquillè, & Deo pariter atq; hominibus erant cari: nos & peſſimè turbatéque vivimus, & Deo hominibuſque ſumus exoſi. imò (proh cæcitatem!) in eũ jam locum devenimus, ut meritò exclamare poſſimus cũ Naſone:

Vivitur ex rapto: non hoſpes ab hoſpite tutus,
Non ſocer à genero: fratrum quoque gratia rara eſt.
Imminet exitio vir conjugis, illa mariti.
Lurida terribiles miſcent aconita novercæ.
Filius ante diem patrios inquirit in annos.
Victa jacet pietas: & Virgo cæde madentes
Vltima cæleſtũm terras Aſtræa reliquit.

Sed ut unde me bilis & juſta nimis indigna-

gnatio avocavit, eò tandem oratio re-
ertatur: dico interlui Montes fluviolo
rullâ, qui è pluribus rivulis derivatus,
ræcipuum habet fontẽ ad pagum Gran-
rengam,ubi natus eſt Nicolaus de Cam-
is, Catholicæ Regiæ Majeſtatis Fecialis.
uit autem hic Trulla continuo ferè tri-
m leucarum ſpatio verſùs occidentem:
tque inde, in exitu hujus urbis,Hainam
uvium influit.Diſſident Montes Angia-
o dumtaxat quinque, Bruxellâ verò de-
em leucarum intervallo. opidum ſitu &
pere munitiſſimum: ut quod inundari
ndique poſſit, & aquis cingi; ac præter
tus ipſius firmitatem,non tantùm robu-
i operis muro,ſed & triplici admodùm
utâ foſſâ,tum & arce perveteri,decore-
ur. amplum inſuper, pulchrum,& egre-
ijs publicè privatimque ædificijs exor-
atum,fontium denique limpidiſſimas a-
quas ejicientium copiâ peramœnum. di-
es idem, & mercimonijs, varióque o-
ificiorum genere, ac præſertim *ſaja um*
extrinis, florentiſſimum. Montibus ſe-
lem habet Conſilium illud Regiũ, quod
ppellat totus Hannoniæ Comitatus, Va-
entianis modò exceptis. Iudicat autem
hic Senatus definitivè, ut vocant.ſuntque
ſententiæ ejus decretoriæ,nec Mechliniæ
aut alibi retractantur. cumque de plano
(ut verbum forenſe eſt) hic procedant,
utanturque municipalibus ſuis legibus
tam recentibus quàm antiquis, fit ut ſine
ambagibus ullis aut tricis, ſed ex æquo &

 bono

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

bono unicuique reddatur jus. neq; ver
pronuntiatur hic decretoria ulla ſenten
tia, niſi interveniente ſupremo Hanno
niæ terræ Baillivio, tamquam Principis i
civilibus ſimul & capitalibus cauſis V
cario. quo munere hodie fungitur Ma
chio Renticenſis, Regius hujus Provinci
Gubernator. quatuor verò Senatores or
dinarij Severinus Franciſcus, toparch
Sepmerienſis: Antonius Brunius: Phili
pus Sammius, & Philippus Trievius.

Viſendum eſt in hac urbe nobiliſſimu
illud Collegium Canonicarum, quod ta
topere celebratur per univerſum hu
tractum, conditum primò & inſtitutu
ab illuſtri muliere Divâ Gualtrude, D
ciſſâ (ut vocant) Lotharingiæ, qui Duca
tus tunc temporis continebat Hanno
am, Brabantiam, Cameraceſium, Haſb
niam, Arduennam, & uſque ad ipſu
Rhenum extendebatur. Nos, ut alia qua
dam huc facientia pleniùs meliuſque in
telligantur, ſuper iſto Collegio quàn
breviſſimè fieri poterit diſſeremus. Dic
igitur, iſtam heroinam, cùm ex Princip
Madelgario, natione Hiberno (qui ob m
ram vitæ ſanctimoniam poſteà dictus e
Sanctus Vincẽtius) jam complurium libe
rorum parens eſſet, atque liberos omne
amplecti videret vitam ſacram, ſeſe pari
ter Divino cultui mancipaſſe, inque De
& Apoſtolorum Petri ac Paulli honorẽ
ſacellum priùs cum domo in jamdict
monte, ſacro tunc & ſolitario loco, con

didiſſe

lid ſſe, juxta turrim antiquam, ſtruct. m
lim à Iulio Cæſare, & uſque ad tempora
Ducis Philippi Boni vulgò dictã *La Tour
l'Embron*:hanc domum, exinde eremum
Divæ Gualtrudis dictam, & cujus hodie
ix ſuperſunt veſtigia, diu inhabitaſſe:ſed
truxiſſe poſteà de conſilio Divi Ghiſle-
ii, necnon Divi Audeberti, in propin-
quo illic agentium, pulcherrimi operis
emplum, & in eo inſtituiſſe celeberri-
num illum Ordinem Canonicarum, ad
cultum Deo præſtandum,& horarias illas
preces, quas horas canonicas vulgò ap-
pellant, decantandas. Ordinem verè no-
biliſſimum: ut in quem ſolæ recipiantur
Dynaſtarum & virorum magnatum filiæ.
quæ honeſto ſatis proventu ab ipſo Col-
egio ſuſtentantur,& ſingulas manſiones,
templo ferè contiguas, incolunt.matuti-
nus earum cultus,religioſus plan è & can-
didus: pomeridianus verò, civilis,vel ut
vulgò loquuntur, ſæcularis. licet autem
iiſdem, cùm lubet,nubere,prorſùs ut Ni-
vellenſibus illis Virginibus, quarum ſu-
prà fecimus mentionem. Addidit Diva
Gualtrudis & Canonicos aliquot, ſed vix
alii rei, quàm negotiis hujus Collegii
prócurandis. Cui Collegio præeſſe volu t,
Abbatiſsã,& luculentã profectò ditionẽ,
cũ civili pariter atque ſacrâ juriſdictione
& ampliſſimâ poteſtate ex patrimonio
ſuo attribuit.ita ut in Hãnoniâ quidẽ poſ-
ſideret hos ipſos Montes, Frameriã, Che-
niũ:in Brabãtiâ verò Hermeſiũ, Ganiſtras,

Herentaliam, Brenniã allodialem & alia quædam loca. Statuit inſuper ut in poſterum ipſæ Canonicæ Antiſtitas ſuas eligerent. Heredem verò & Principem Lotharingiæ inſtituit conſobrinam ſuam Divam Ajam. quæ Collegio factam donationem non ſolùm approbavit, ſed & alia quædam, Maſeriacum nempe & Brenniam Comitis, ipſa de ſuo adjecit. inſtitutis præterea in Eccleſiâ Divæ Gualtrudis (ita enim deinceps cœpit audire) cõpluribus Sacellanis. Factum deinde, ut lapſu temporis Abbatialis, ut ſic dixerim, dignitas, & Imperatoris Romani in eam jus hæreditate obvenerit Hannoniæ Comiti Balduino. ex quo tempore Comites ſucceſſores in hunc uſque diem ſunt Antiſtites ſæculares, Patroni, Cuſtodes, Iudices, Protectores, ac Defenſores dictæ ædis Divæ Gualtrudis, perſonarum in eâ degentium, & bonorum Collegio relictorum. quibus & ſine ullo prorsùs obſtaculo hactenùs perfruuntur, & Antiſtitæ ſuas regendi vices mandant. quæ ex legibus inque æternam memoriam tam inſignis fundationis, tantam habet auctoritatem ac præeminentiam, ut ſuccedente novo Hannoniæ Comite, ipſa eum, (ut coràm nuper ſpectavimus in perſonâ Philippi Regis) magnâ ſollennitate ſuſcipiat, ac in Comitatus & dignitatis abbatialis, aliorumque bonorum à Collegio dependentium poſſeſſionem immittat: ipſo contrà jurejurando ſe obſtringente

ad

d privilegia omnia, immunitates, exemtiones, conſuetudines, & poſſeſſiones templi atque Cœnobij Divæ Gualtrudis conſervandas. etſi temporis tamen lapſu & ſæculorum incommodis multa haud pœnitenda membra ab hoc corpore ſint avulſa. Montes Carolus Magnus Imperator non tantùm Hannoniæ Comitatus metropolim eſſe voluit, ſed in memoriam maximè gloriamque tot ſanctiſſimorum hominum ſingulari diſtincti Comitatus dignitate exornavit. ſic ut aliquamdiu peculiares habuerint Dominos, qui titulum inſcribebant Comitum Montenſium, ſed intermiſſum illum, Hannoniæ tandem reſumſerunt, orti (juxta Scriptores hujus terræ) ſed per lineam fœmininam, ut vocant, ex clariſſimo ſanguine dicti Caroli Magni. Gubernat hodie Mõtes Marchio Renticenſis, tamquam totius Hannoniæ Gubernator. Atque hic, priuſquàm ad ulteriora progredimur, ſubiiciemus deſcriptionem Valentianarum.

DESCRIPTIO
VALENTIANARVM.

VALENTIANÆ, ſecundùm Iacobum Guiſium, & originem ſimul & nomẽ ſumſerunt à quadam arce, olim ad obſidendũ in magna ſuâ urbe Bavaco quinque leucis hinc diſſitî Belgarum Regẽ

Bavonem, à famoſiſſimo illo Brenno conditâ. Ioannes Lemarius ſatis habet originem urbis deducere à temporibus Iulii Cæſaris, & adventu ejus in terram Galliam, factâ obiter mentione neſcio cujus Germanæ, viri illius (ut addit) ſororis, quæ in hunc locum ſeceſſerit. narratiunculæ, quarum apud Scriptores Romanos, vel in ſtemmate domus Auguſtæ, nec vola nec veſtigium uſquam extat, ideóque non dubiæ tantum & parum firmæ, verùm etiam, ut quod res eſt dicamus, omninò fabuloſæ. Idem ille Iacobus Guiſius, in diſputationis ſuæ progreſſu, veritati convenientius aſſerit, Imperatorem Valentinianū in hunc locum delatum, & amœnitate fertilitatéque ac temperato illius cœlo mirificè captum aliquamdiu hic ſubſtitiſſe, & circa quamcumque arcem hanc urbem fundaſſe, quam de nomine ſuo Valentinianam vocaverit, plurimisque donaverit privilegiis & immunitatibus, ac prêſertim jure *Aſyli*, quò non ii modo qui graviter eſſent obærati, ſed & homicidæ tutò poſſent confugere. non aliter quàm feciſſe legimus Romulum ad Romam tunc recens conditam civibus incoliſque implendam. immunitates, quæ legibus poſteà & ſtatutis temperantur, ac reſtringuntur. Privilegium autem de quo agimus, quodque per bonam oppidi hujus partem extenditur, & vulgò dicitur *le*

Ban-

anclieu , etiamnunc in uſu eſt, ſed eate-
us tamen temperatum, ut qui turpiter
bi æs alienum conflaverit, vel turpe
ommiſerit homicidium, eo prorſus
on gaudeat, ſed pro meritis punia-
ur. ideóque inter honeſtum & turpe
omicidium hic diſtinguitur: & ſu-
erioribus ſæculis duello inter partes
n urbis foro decidebatur, honeſtum-
e habendum eſſet, an turpe crimen.
ui mos obtinuit uſque ad ævum Philip-
i Boni. is pro ſolitâ ſuâ bonitate, rem
um religione Chriſtianâ ex diametro
ugnantem laudabiliter abrogavit. Sed
t revertamur ad inſtitutū, & oppidi hu-
us vocabulum: ſciendum & Sigeber-
um in Chronicis Valentinianã illud vo-
are, dum commemorat habitum ibi Cō-
ilium à Carolo Magno Imperatore an-
o Chriſti 771. Sita eſt nobilis iſta urbs
ub latitudinis grad. 50. min. 10. in amœ-
iſſimâ quadam valle ad Scaldim flumen,
quod mediam ferè interluit, & unà cum
Ronellâ, altero eam ad portam Cardo-
iam intrante fluviolo, tantam adducit a-
quarum abundantiam, ut præter com-
luſculas Inſulas mirè fortes & momen-
oſas, per ſingulos ferè vicos ſubter do-
mos labatur perennis quidam & jugis ri-
vus non privatis tantummodò civium u-
ibus, ſed in genere quoque urbi muni-
endæ peropportunus: ita ut ſingulis pænè
paſſibus exſtrui poſſint propugnacula, &
potior urbis pars extrinſecùs inundari.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ab alterâ parte adſcenſus eſt collium for-
mam obtinens, & latæ admodùm pro-
fundæque foſſæ, vallis & muris validiſſi-
mis communitæ. quæ omnia ſiquis rectè
conſideret, urbem non niſi duplici exer-
citu, ac ne ſic quidẽ abſque magnâ diffi-
cultate, obſideri poſſe, imò externo hoſti
pænè inexpugnabilem eſſe, comperiet:
quod eventus quoque, adverſariis eam
cingentibus, pluries comprobavit. Spe-
ctantur adhuc inter portas Tornacenſem
& Duacenam reliquiæ quædam veteris
caſtri, turres puta, & id genus parietinæ
Scaldi & interioribus oppidi propugna-
culis clauſæ. Diſtant Valentianæ Monti-
bus, Inſulis, & Tornaco pari ferè ſeptem
leucarum intercapedine. oppidum ſanè
amplum, amœnum, plurimiſque admo-
dùm ſumtuoſis ac magnificis ædificijs, in-
ter quæ nonnulla ſunt operis mirè anti-
qui, publicè privatimque concinnũ. ſpe-
ctabile autem præ cæteris publicum ur-
bis armamentarium. Primarium ejus tẽ-
plum eſt illud Deiparæ Virginis, quod in-
colis dicitur *noſtre Dame la grande*, &
fundatum eſt juſſu Richildis, olim Han-
noniæ Comitis. ædificium certè haud-
quaquam novitium; ſed antiquo opere
& ſummâ arte factum, in quo variæ ſunt,
& perpulchræ quidem columnæ, partim
ex marmore, partim ex porphyrite, quæ
& triplici ordine diſtinguuntur, miran-
doſque efficiunt arcus, & ampliſſima in-
frà ſupráque inambulantibus præbent
ſpatia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

patia, grato ſanè & peramœno adſpectu. Alterum inter primaria templa Divo Ioanni ſacrum eſt. opus multo quàm prius illud recentius, ut quod olim fortuito igne flagraverit: conditum; uti adfirmāt, à Pipino Caroli Magni patre, vel (ut alii) longè priùs à Galliæ Rege Theodoro, ac tunc fortaſſe quàm poſteà ſumtuoſius, ſed & hodie ſatis magnificum. Sunt deinde & alia quædam templa, & præſertim tria Cœnobia mendicantium, in quibus peramplum illud & pulcherrimum Divi Franciſci, ſplendidiſſimis aliquot Hannonię & Valentinarum Principum tumulis, & ſcitiſſimis epitaphiis exornatum. Sicut apud Sodales Divi Dominici tumulus viſitur Ioannis Avennenſis, Balduini Imperatoris Conſtantinopolitani nepotis. Sunt præterea Monaſteria, Xenodochia, aliáque id genus loca, pietati & religioni conſecrata, lauto ſatis proventu gaudentia. Eſt & nobile illud Collegium viris doctis abundè inſtructum, ubi juventus Græcis Latiniſque litteris eruditur, & ſanctis honeſtisq; præceptis imbuitur. Itē domus & receptacula tenuioris fortunæ puerorum & puellarum, qui à pluribus utriſqúe ſexus magiſtris varia diſcūt opificia. atque hæc omnia tam inſigni diſciplinâ, tamqúe exactis legibus, ut vel inde civilitas ſimul & magnitudo hujus reipublicę pluribus modis eluceat. Inter publica & celebria magis ædificia, ſpectatur in angulo quodam versùs Scaldim ampliſſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

pliſſimum quoddam & perantiquum palatium, quod ab annis aliquot retrò *Aula Comitis* dicitur, vulgo *la Sale du Cōte*, antiquitùs autem audiebat *Aula Imperatoris*. ubi, & loci ipſius ſplendore, & cœli ſalubritate capti Hannoniæ Comites iidemqúe Valentianarum Domini, ut plurimùm olim habitabant. Conditum fuit, ſeu potius inſtauratum (nam antiquius eſſe comperior) à Comite Balduino, eo, qui à plurimis ædificiis, vel de integro ſtructis, vel refectis ſaltem & inſtauratis, *Aedificatoris* cognomen invênit, ac parens fuit jamdicti Imperatoris Conſtantinopolitani, conditorqúe illius Canonicorum Collegij, quod vulgò vocant *de noſtre Dame de la Sale du Comte.* Notandum verò totum iſtud palatium & quidquid ambitu eius includitur, etſi poſitū intra urbis mœnia, & parochiæ Divi Ioannis ſubjectū, accenſeri tamē Hannoniæ territorio. cujus imperiū ea quoque Scaldis pars, quæ paulatim alluit, unà cū decē pontibus ipſi injectis reveretur. Superſtructę ſunt hiſce pōtibus amplę quędam & commodæ mãſiones, habitatæ ut plurimum à privatis iſtius Aulæ, publiciſque Hannonię terræ Quæſtoribus, aliisq; Miniſtris Principalibus. qui omnes, non ſecús quã ipſi Hannoniæ & Valentianarũ Principes, vectigaliũ omniũ urbanorum immunes. quâ prærogativâ etiam gaudent Pares urbani, qui numero ſex, & Pares totius Comitatus, qui (ut diximus) ſunt

unt bis totidem: item Equites Aurei Velleris. Viſuntur denique in hac urbe & alia multa Nobilium privatorum palatia. Sed exuperat omnia opera tam publica quàm privata, magnificum illud & ſuperbum Prætoriũ, vulgò dictum *la Halle*, & primario urbis foro impoſitum: cujus frontiſpicium totum è ſecto per artem lapide; feneſtris, & valvis variè ornatum: eo adſpectu & magnificentiâ, ut ſplendorem conciliet toti foro. Continentur hoc ædificio, ab eadem manu & opere, templum Divi Petri & eximium illud horologium, quod in edito poſitum, etiam procul abſtantibus eſt conſpicuum, neque horas ſolummodò, ſed & Lunæ aliorumque Planetarum curſum, item menſes & quatuor anni tempora, aliaſque id genus elegantias indicat. Horologio ſubjacet forum frumentarium, amplum ſanè ac ſpatioſum, nec injuriæ tempeſtatum aërisve expoſitum. ſuprà venduntur lanæ. inde eſt ludus gladiatorius. tum & locus ille qui propriè deſtinatus vendendis pannis. Sunt denique curiæ Magiſtratuum urbanorum, itidem amplæ & laxæ, necnon publicus carcer. ita ut unicũ iſtud ædificij corpus, quæſitâ quadam capacitate, omnia pænè cõplectatur membra publicis oppidi uſibus neceſſaria. opus herclè benè & aptè commenſuratum, ſplendidum, atque magnificum: conditum primùm à Guilielmo cognomẽto Bono, Hannoniæ, item Hollandiæ & Zelandiæ

Comite

Comite, Domino Friſiæ, Principe admo
dùm bono, virtutumque & præſerti
juſtitiæ ſervantiſſimo. Vincit tamen com
poſitiſſimum iſtud opus longè magis cõ
poſita politia, & aptiſſima illa reipublic
gubernandæ ratio: quæ in civilibus ſimu
& criminalibus, cæteriſque omnibus par
tibus, ita iſthic exacta, ut exteri ſæpenu
merò exempla hinc ſibi petierint, quæ i
patriæ ſtatu conſtituendo ſequerentur:
inter alios Noribergenſes, cùm ad ſin
gulas pænè urbes certos homines mit
terent, ut exemplo veterum Romano
rum, viris prudentibus omni in re imi
tandum, bonas atque laudabiles aliorum
leges in uſum ſuum transferrent, eas hic
invenerunt conſuetudines, ut cupidè ſta
tim nonnullas arripuerint, quæ hucuſ-
que in excellenti illâ optiméque inſtitutâ
republicâ obſervantur. Inveni ſupremos
Valentianarum Magiſtratus ſolitos olim
concedi in ætatem: ſed mutatum hunc
morem, quo occurreretur nimiæ homi-
num inſolentiæ, anno 1302. ab Ioanne
Hannoniæ Comite, cognomento Aven-
nenſi, qui Senatum quotannis voluit re-
novari, planè ut hodiéque in uſu eſt. Con-
ſtat autem ſupremus hic Magiſtratus è
Præpoſito & duodecim Adſeſſoribus, qui
ex primariis oppidi civibus deligũtur, &
varios adminiſtros ſibi habent adjunctos.
His accedit & alius quidam Senatus, quẽ
particularem vulgò appellant, & ex aliis
quinque & viginti boni loci civibus con-

ſtat.

t. is, petente ſupremo Magiſtratu, res
oppidi ſtatum pertinentes trctat, ac
onnumquam augeri ſolet bono aliquo
vium numero, qui, ut melior habeatur
onſilii copia, & pro rerum tractanda-
m neceſſitate, advocantur. Solet deni-
ue urbs, ex veteri quodam more ac pri-
legio, in negotiis quæ majoris momē-
, & publicum bonum concernunt, con-
ocare ad pulſum maioris campanæ Cō-
lium generale civitatis univerſum po-
ulum repræſentans, planè ex more Ro-
ano, qui ſimiliter convocabant *Comitia*
a centuriata. In eo Concilio liberū uni-
uique civi, etſi prorsùs privato (quod
n alibi tamen in toto hoc Belgio uſur-
atur) ſuper iis quæ nomine Magiſtratus
Concilii particularis exponuntur ab
rdinario reipublicæ Syndico, ſententi-
m ſuam dicere. Neque verò haberi po-
eſt hoc ipſum Concilium, niſi cum cen-
um ut minimùm civium interventu, nul-
o alienigenâ in numerum hunc intrante.
ubordinati ſunt inſuper ſupremo illi
enatui, ad leviorum cauſarum deciſio-
em varii Magiſtratus minores. Valenti-
nis, inter alios quidem Dynaſtas, natus
ſt Imperator Cæſar Henricus, eo nomi-
e ſeptimus, qui & Comes, ſeu Dux Lu-
eburgenſis. item unica magni illius Bur-
undiæ Ducis Caroli, in prælio (ut jam
ixi) ad Nancejum occiſi filia, & Belga-
um Princeps, Maria. quamquam ſit qui
genitam eam velit adſtruatque Bruxellæ.
Dedit

Dedit prætereà celeberrimũ iſtud oppidũ multos viros illuſtres, atq; inſigniter eruditos. quales maximè nominatiſſimus ille hiſtoriographus Ioannes Froiſſartus, qui initio ſtatim operis patriam ſibi Valentianas fuiſſe agnoſcit. Ioannes Molinettus, Canonicus litteratiſſimus, & poëta inſignis. Simon denique Marmionus, vir & ſeriò doctus, & eximius pictor. Habent quidem Valentianæ numeroſam nobilitatem: ſed attendunt maiori ex parte cives mercaturæ & artibus manuariis. quam utramque profeſſionẽ ita ſtrenue induſtriéque exercent, ut & ipſi opibus largiter ſeſe inſtruant, & quamplurimos tenuioris fortunæ homines occupent ac ſuſtentent. numerantur enim hic multa non frequentia minùs, quàm fructuoſa collegia variorum opificum. inter quos excellunt potiſſimùm ii qui *oſſettas* contexunt, & tenuiſſimum illud lintei genus, quod Cameracenſe vulgò dicimus; item lanifices, & qui pannos tramoſericos, undulatoſque, tum multitia quoque, ſeu *mocaiarros*, & quaſlibet ferè mercium ſpecies, aliáque humanis uſibus neceſſaria ſolent conficere. Habẽt denique Valentianæ *Caſtellaniam*, id eſt longè latéque diffuſum territorium, & luculentis admodùm privilegiis gaudent. inter cætera autem jure emporii, vel ut vulgò loquimur *ſtabuli* vini Gallici, antiquiſſimo ſanè, ac reipublicæ plurifariàm utili. quæ & nummos olim ex auro argen-

gen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

entóque titulis & inſignibus ſuis inſcriptos ſignavit. ea moneta materna dicebatur, & à civibus etiamnunc oſtenditur. Ordines hujus Dominii ſunt Antiſtites, Nobiles, Magiſtratus.

Sed agamus hic paucis de urbis progreſſu, & quomodò factum ſit, ut diſtincta manſerit ditio, utq; unà cum cæteris Belgicæ noſtræ Provinciis Auſtriacæ gẽti accreverit. Invenio itaque poſt diviſum in partes tres à Lothario Imperatore Romanum Imperium, ſingulaſque ſingulis filiis attributas; ſucceſſores ſuàpte culpâ flacceſcentes, inter alia debilitatis ſuæ indicia, neceſſitate magis quàm volũtate inductos, provincias Palatinis olim à majoribus gubernandas tantummodò tradi ſolitas, alienare paullatìm cœpiſſe, ac Præfectis ſuis conceſſiſſe in feudũ. Inter cæteras autem Lotharingia, quia præſtantiores haberet civitates, plures etiã numerabat id genus Gubernatores, qui Latinè *Comites* dicebantur à *comitando*, quia nẽpe Principibus ſuis intimi aſſiduè illos comitarentur. nos corrupto nonnihil vocabulo *Comti* eos vocamus. Atq; hinc extitiſſe videntur tot illi Comites, quot jam ſparſos videmus per orbẽ terræ. namque munus illud, quà vi, quà favore & gratiâ, imò quà pretio deniq; & corruptelâ, pro temporũ hominumque cõditione, & ſub ſpecie feudi, aliiſq; diverſis prætextibus, in peculiũ tandem converſum eſt, & ex temporario factum hæreditarium. nec

id

id tantùm in partibus tranſalpinis : ſed fortaſſis etiam multò magis, ex eadem illâ & Imperatorum & Pontificum impecillitate, in ipſâ noſtrâ Italiâ. Valentianæ ergo, uti ſcriptum comperior, ſuum etiam Comitem nactæ ſunt. nam ut alia quædam incerta nimis & confuſa præteream, legitur anno Chriſti 973. Reginerius quidam, cognomento Longicollis, Comes Hannoniæ, unà cum fratre Lamberto, Comite per id tempus Lovanii, emiſſe hanc urbem à proprio Comite, ac tenuiſſe ad aliquod tempus contra Lothariæ Ducem Godefridum, qui prætextu juris proximitatis conabatur eam retrahere. quare ab iſto etiam noſtri fratres prætenſiones omnes & jura mercati ſunt, ac pacificos ſeſe in poſterum Valentianarum Comites inſcripſerunt. Lãberto mox ſine liberis mortuo, ſucceſſit jam dicta illa Richildis, Comitis Reginerii filia, quæ maritum poſteà habuit Flandriæ Comitem Balduinum. Suſcitata deinde labentibus ſæculis varia ſuper hac ditione ſunt bella : quæ tantâ ſententiarum diverſitate à ſcriptoribus referuntur, ut necubi fortè exorbitem, lubens me ab ulteriore omni illorum mentione ſim abſtenturus. mihi namque abundè ſatis eſt, quod ex hactenus allegatis apertè conſtet, Valentianas jam ab aliquot ſæculis retrò conſtituiſſe peculiarem ditionem, ac legibus uſas fuiſſe ab Hannonicis longè diverſis. prout hodie quoque una cũ

oppi

oppidis ſibi ſubjectis, Bochanio nempe, Querceto, Condato, & centum triginta duobus pagis, eaſdem obſervant. Vnde nec ad Senatum Montenſem, ſed Mechliniam rectà hinc provocatur. In eccleſiaſticis autem ſuperiorem agnoſcunt Archiepiſcopum Cameracenſem, cujus nomine ſedem hic habet Archidiaconus. Delata eſt primùm hæc ditio ad Comites terræ Hannoniæ: inde ad Duces Burgundiæ: atque hinc porrò ad gentem Auſtriacam: pari omninò ratione ac jure, quo & cæteræ Belgicæ noſtræ Provinciæ. Gubernatur hoc tempore à Marchione Renticenſi, pluries nobis laudato. Sed ſufficiant iſta de prænobili urbe; etſi plura tamen notatu digna poſſent adferri, quæ exequitur fuſiùs eleganti commentariolo, præter alia documenta nobis ſubmiſſa, fidus ejus & doctus civis Ioannes Vivianus. Iuxtà Valentianas, & unâ tantùm ab urbe leucâ, eſt pulcherrimum illud & opulentum Cœnobium Viconienſe. quod inter alias elegantias ampliſſimam habet ac omni librorum genere copioſam Bibliothecam.

Inter Valentianas & Cameracum, juxta nobilem pagum Happam, ſitus eſt quidam viculus, vulgò dictus *Avennes le ſec*, ubi eruitur copioſè pulcherrimum illud candidi lapidis genus, quod tantopere prædicat libris ſuis de Architecturâ Leo Baptiſta Albertus Florentinus, & ob loci

illius propinquitatem vulgò dicitur lapis Avennenſis. hic candore ad marmor pænè accedit, & maximâ cum facilitate laboratur. nam & ferro facilè vincitur & quovis inſtrumento ſecandum ſe ac ſculpendum præbet, nullo planè vel ſciſſionis vel rupturæ periculo. quare tutò eo utuntur ad varia operum genera ſtatuarii. quia verò naturâ infirmus eſt, nec ferendis cœli injuriis, gelu puta, & imbribus, ac ne ventis quidem marinis: excogitarunt hi homines, ne quid illi teneritas apportaret incommodi, corroborandi illius & conſolidandi rationem. imbuunt enim multo oleo, gummi juniperino, aliisque id genus medicamentis, quibus validam tandem & invictam cruſtam ei inducunt.

DESCRIPTIO
BOCHANII.

BOCHANIVM, vulgò *Bouchain*, ad ſiniſtram eſt Scaldis ripâ, medio inter Valentianas & Cameracum itinere, id eſt quatuor ab utràque leucis abjunctum: opidum per ſe validum, ſed quod longè munitius reddit adjuncta arx, ac vel ideò memorandum, quod conditum olim à Pipino in memoriam magnæ illius cladis, quâ in campis illis affecit Francorum Principem Didericum: tum & eo quod caput ſit Comitatus Oſtervantii ſic dicti

ſic dicti ab Oſtrogothis, qui poſt longam in eo tractu moram, hanc tandem illius partem acceptarunt, in eamque ex lege & pacto ſeceſſerunt. Deferebatur olim hic Comitatus primogenito filio Comitis terræ Hannoniæ. Opidum hodie gubernatur à Georgio Montigniaco, Dynaſtâ Nojellano ad Scaldim.

DESCRIPTIO
QVERCETI.

QVERCETVM diſtat Valentianis triũ leucarum ſpatio, eſtque opidulum ſatis munitum, & aliis etiam partibus memorabile. fiunt enim hic panni illi ſubſerici quos vulgò *ſemioſſettas* nuncupant, & ſatis magna vis linteorum. ita ut mercimoniis mediocriter floreat. Olim ſedes fuit & dotalitium Comitiſſarum Hannoniæ, ſed poſtquam potiti ſunt eâ Duces Burgundiæ, ſuffectum ei eſt Binchium. Querceto præfectus eſt vir Illuſtris Antonius à Goigni, Dominus loci *Venegies au bois*.

DESCRIPTIO
CONDATI.

CONDATVM ad dexterũ Scaldis ripã eſt, altero à Valentianis milliari, opidulum ſatis lautum, & exiguâ arce con-

ſpicuum. quod pro ſemiſſe quondam in ditione Illuſtris Rocchendorfii. qui ob neſcio quas cum Principe ſimultates, in Turciam primùm diſceſſit: atque inde in Galliam mox reverſus habitus inibi fuit ſtipendio ſanequàm honeſto ac meritis ſuis condigno. hinc militatum abiit ad Regem Romanorum adversùs Turcas, & in Pannonia tandem occubuit. intereà autem vænierunt hic ejus bona. Alter oppidi noſtri ſemiſſis debebatur Excellentiſſimo Montpenſerio, qui ad Divi Quintini nuper captus, eum unà cum Luſâ, oppido infrà deſcribendo, divendidit, pretio pro captivi corporis redemptura eo commodiùs dependendo. Hoc tempore Dominam habet Condatum viduam Illuſtriſſimi Comitis Lalainii, quæ contractis ſecundis nuptiis cum Illuſtri Mansfeldio, ceſſit hunc locum Hugoni Lalainio filio, adoleſcenti ſummæ ſpei. cui defuncto ſucceſſit Marchio Renticenſis.

DESCRIPTIO
LANDRECEII.

LANDRECEIVM adſidet fluvio Sabi, & Querceto duntaxat tribus, Valētianis verò ſex leucis abjūgitur. oppidulum quidem minutum, ſed munitiſſimum idem, & famoſum mirabili illâ obſidione, quam toleravit adverſus Carolum Quin-

Quintum Imperatorem anno 1543, cùm occupatum eſſet à Gallis. Reſtituit tandem rex Galliæ, pace anno ſequenti factâ, Illuſtriſſimo Duci Arſchotano, cui hæreditario jure debebatur. ſed permutavit cum Duce bonis æquiſque legibus idem Carolus Quintus. Gubernatur hoc tempore ab Illuſtri Petræjo, Toparchâ Bouſiaceno.

DESCRIPTIO
AVENNÆ.

AVENNA poſita eſt ad torrentem Hepram, & Landrecejo pariter ac Malbodio quatuor leucis abjuncta. opidum ſanè bonum, munitum, & Comitatus dignitate ſpectabile. Erat verò & iſta nuper in ditione Ducis Arſchotani, qui accepto æquivalente pretio permutavit eam cum Rege Catholico. quoniam enim in confiniis Galliæ, potentiore opus habebat Principe, qui ſecuram præſtaret ab hoſtili omni incurſu. Gubernatur à Domino Dabencurtio.

DESCRIPTIO
CHIMACI.

CHIMACVM in nemore ſitum eſt, ad fluviolum Blancam, & Avenna ſex leucis abjunctum. Iacobus Leſſabæus Va-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

navillam indigetat. Domos habet mediocri pulchritudine: tum & regiam Principis, hortis ac labyrintho amœnam. oppidulum certè munitũ, lautum, concinnum, ita quidem ut Principatus gaudeat dignitate, cujus titulum inter cæteros ſuos inſcribit Dux Arſchotanus. Fuit quidem miſerè nimis multatum, ac deſtructum ſæpè, per ultima iſta cum Gallis bella: ſed inſtauratum rurſus ac reparatum. ſic ut multò quàm antè ſit pulchrius, & adversùs hoſtiles inſultus munitius. Ceſſit nuper benignus parens Illuſtriſſimo filio ſuo Carolo, qui in uxorem ductâ unicâ filiâ Caroli à Brimeu. etiam Comes Meganus eſt, juvenis ſanè ad humanitatem factus, & clementiſſimus Princeps.

DESCRIPTIO

MARIÆBURGI.

MARIÆBVRGO nomen à ſe fecit Maria Regina Hũgarię, quę, jubente Carolo Quinto Imperatore, condendum curavit, paullo poſt quam Dominus Longovallius & Martinus Roſſemius ſuccincti exercitu Gallico, è Brabantiâ petierunt Lucemburgum, anno 1542. Situm eſt inter duos torrentes: Blancam nempe, à quo teli tantùm jactu, & Nigram, undi ſemileucâ circiter diſtat, tertio quidem à Chimaco, decimo verò Montibus mil-

milliari. oppidum ſitu & opere munitiſſimum, valido admodùm muro, ac pulcherrimis quatuor propugnaculis cinctum, quæ & quadrangulum illud, & invictum efficiunt. quod ita tamen intelligas velim, ſi præſidio ſatis valido muniatur, & fideles agantur excubiæ. neque fiat illud quod nuper anno 1554, quando merâ defenſorum ignaviâ, etſi cauſſentur Gubernatoris perfidiam, graviſſimo ſanè totius Belgicæ detrimento, turpiter fuit amiſſum. ex quo tempore manſit in poteſtate Gallorum, qui nuperrimâ iſtâ pace, id eſt anno demùm 1559, reddiderunt. Præfectū habet hoc tempore Iacobum Briaſium, Dominū Valtencheulium.

DESCRIPTIO

PHILIPPOVILLÆ.

PHILIPPOVILLÆ nomē factum eſt à Philippo Rege, oppido inter Carolomontiū (unde unius leucæ) & Mariæburgum (unde ſeſquileucæ ſpatio diſſidet) anno demùm 1555 extructo, idque Galli ex Mariæburgo (quo tunc ille potiebatur) excurſionibus prohibendis. conditum verò novellum hoc oppidū eo modo & formâ, ut ſitu, opere, muris, & propugnaculis opportune diſpoſitis, habeatur pænè inexpugnabile. Gubernatur hodie ab Illuſtri Glimeſio, Dynaſtâ Florenenſi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

DESCRIPTIO

BELLOMONTII.

BELLOMONTIVM Chimaco pariter Binchióque tantùm quatuor, Mōtibus verò ſeptem leucis abjungitur. ſitum eſt in amœno colle, unde accepit & nomen. perexiguum quidem, ſed amœnum valdè & pulchrum opidulum, quod Dynaſtam agnoſcit eumdem Arſchotanum, cujus ab annis aliquot retrò ſolennis ſedes eſt. Attribuebatur olim ſecundogenitis Comitum terræ Hannoniæ, unde & Comitatus titulo dignitatéque ſplendet.

DESCRIPTIO

MALOBODII.

MALOBODIVM, vulgò *Mabeuge*, Mōtibus quatuor fere leucarum ſpatio diſſidet. interluit opidum fluvius Sabis, quod propterea mercimoniis ſatis floret. celebratur hic omni ſabbatho admodùm frequens mercatus fili ex lanâ, mercis haudquaquam pœnitendæ, ut ex quâ *ſajæ* porrò & *ſemioſſettæ* contexantur. Habet etiam iſtud opidum unum è nobiliſſimis illis Canonicarum Collegiis, qualia nempe Montenſe illud & Nivellanum ſupra nobis deſcripta. Malbodienſe hoc inſtitutum fuit à Divâ Aldegundi;

gundi;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ındi; quæ & celebre illud templū cōdi-
t, cui ab ipſâ poſteà factū eſt nomē. Eſt
ıtem & penès iſtas Canonicas ſuprema
opidum & territorium ejus juriſdi-
ıo, ſic ut civilem ſimul & criminalem
ſtitiam adminiſtrent. gaudent inſuper
privilegio, ut ſignare poſſint quotan-
s definitam quamdam & certam ſum-
am *mitarum*, (ita nuncupant minutiſſi-
ıum illud ex plumbo monetæ genus
ivæ illius effigiem præferens) quarum
ıodecim ſingulos valent denarios, ſive
ıt vulgò loquimur) *groſſos* Flandriæ. &
xponitur quidem plumbea iſta mone-
ıla per totam quàm latè patet Hanno-
iam, uſque ad ipſam Bruxellam, ſic ut
emini liceat eam defugere.

DESCRIPTIO
BAVACI.

BAVACVM, vulgò *Bavais*, Montibus di-
ſtat quinq; leucarū intervallo, & com-
ıuniter audit Bavacum VVallonenſe,
avais VVallonne, ad diſcrimen cogno-
ıinis opidi, quod in Galliâ ſitum voca-
ur *Bavais Piccarde*. Noſtrum hodie per-
xiguum ſanè eſt opidum. etſi quidam
Iannonienſium rerum Scriptores, tum
& alii qui fortaſſis eos exſcribunt, velint
ntiquitùs fuiſſe maximi nominis ac mo-
menti civitatem, conditam à Bavone
Trojano, & *Belgium* dictam, unde porrò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

deductum ſit Belgicæ noſtræ vocabulum
imo verò fuiſſe hanc eam urbem, ſiv
potius regionem, ubi Cæſar in Com
mentariis bonam exercitus partem i
hibernis ſe habuiſſe commemorat. ſub
jungentes, habitaſſe hic eo ævo fortiſſi
mos illos & potentiſſimos Bellovaco
Nos, qui apud Commentatores iſto
ſæpenumerò inter ſe pugnantes, non in
vênimus authenticum ullum hujus r
documentum, prætermiſſis antiquis i
lis hiſtoriis de Bavone Trojano, & id ge
nus inventiunculis, nullam in ſe haben
tibus certitudinem, ut quidquid dici po
ſet de re tam gravi, lectoribus eſſet i
promtu, confugiendum duximus nob
ad ipſos Cæſaris Commentarios. q
cùm & facilis ſit & perſpicuus admo
dùm ſcriptor, meliùs certè quàm qui
quam interpretum, mentem ſuam ex
ponit. ut qui eum intelligat, non teme
poſſit aberrare. Quare adhibitâ tabu
geographicâ, & conſultis aliquot doct
atque rerum iſtarum peritis viris; ex
aminatis denique pluſculis locis ex ii
dem commentariis, maximè verò ſecu
do & quinto, ſumtis: primò quide
palàm conſtare dicimus, Belgium Cæ
ſari nihil aliud eſſe quàm oppidum, ſi
locum aliquem Belgicæ, non autem in
tegram ipſam regionem. ſecundò, B
vacum iſtud VVallonenſe, inter Mont
Valentianaſque poſitum, vetus illud Be
gium eſſe omninò non poſſe. quæ du
ſic u

ſe ut diximus ſe habere, argumentis luce meridianâ clarioribus evincemus. Ordientes itaque à priori illo capite, quod ad Belgii nomen attinet, dicimus cujus aſſertionis noſtræ veritatem apertè ſatis conſtare ex variis quinti illius commentarii teſtimoniis. nominatim verò ex eâ legionum diſtributione, quam feciſſe narratur Cæſar poſt peractum Samarobrinæ Gallorum concilium. inquit enim, *Quod eo anno frumentum in Galliâ, propter ſiccitates, anguſtiùs provenenisſet, coactum ſe aliter, ac ſuperioribus annis, exercitum in hibernis collocare, legionesque in plures civitates diſtribuere: ex quibus unam in Morinos ducendam C. Fabio legato dediſſe: alteram in Nervios Q. Ciceroni: tertiam in Eſſuos L. Roſcio: quartam in Rhemis, cum T. Labieno in confinio Trevirorum hibernare juſsiſſe: tres in Belgio collocaſſe: his M. Craſſum Quæſtorem, & L. Munatium Plancum, & C. Trebonium, legatos præfeciſſe: unam legionem & cohortes quinque in Eburones, quorum pars maxima eſt inter Moſam & Rhenum, miſiſſe: his Q. Titurium Sabinum, & L. Aurunculeium Cottam præfeciſſe: ad hunc modum diſtributis legionibus, facillimè inopiæ frumentariæ ſeſe mederi poſſe exiſtimantem.* atqui harum tamen omnium legionum hiberna (præter eam quam L. Roſcio in pacatiſsimam & quietiſsimam partem ducendam dederat) tam propinqua fuiſſe inter ſe, ut millibus paſſuum centum

con-

continerentur. Expendamus verò hanc narrationem, & videamus, quo pacto dici poſſit, aut credi, Belgium Cæſari ſignificare totam Provinciam: cùm nominatim recenſeat quinque Belgiæ civitates, in quas tot illas legiones ſub jamdictis legatis diſtribuerit. quæſo te, quænam eſſet hæc tam confuſa ſcribendi ratio, quiſve calami error, ſi ſub Belgii nomine, Belgiam vellet intelligi? quiſve umquam aſſequi queat, in quanam tam magnæ Provinciæ parte tres illas jamdictas legiones collocaverit? non eſt verò credibile in ſcriptis aut ſententiâ Cæſaris tam craſſos extare errores. quare ex hiſce noſtris & aliis aliquot argumentis omninò ſtatuendum eſt: Belgium apud Cæſarem vel pro urbe, vel pro alio ſaltim peculiari & memorabili Belgiæ loco, interpretandum. Nec abſurdum ſit credere, Bavacûm illud Picardum, quod vocant, antiquorum Belgium eſſe, ac nutriri potuiſſe, ſaltim in unam hiemem, tres à Cæſare miſſas legiones. conſtat enim è variis monumentis, maximam olim fuiſſe civitatem. Quin & illud conſiderandum eſt, Bellovacos, tam potentes olim, ut coadunare poſſent exercitum centum millium armatorum, habuiſſe debere, prout alios quoſque populos, primariam aliquam & tantâ magnitudine dignam civitatem. ea verò non alia potuit eſſe quam Belgium, cujus ille compluribus locis, ceu loci alicujus ſingula-

gula-

gularis, non autem ut generalis Provinciæ, facit mentionem. Summa eſt, argumentis hactenùs recitatis quæſtionem illam priore loco poſitam abundè ſolvi. Quare factâ hic pausâ, tranſibimus ad ſecundum illud caput, demonſtraturi, velut promiſimus, veterem Belgii noſtri ſitum. Dico igitur inſtitutæ orationis filum proſequens, poſt diſtributas modo nobis expoſito Romanorum copias, Ambiorigem, ſumtis pro occaſione novis animis, advolaſſe ex regni ſui finibus, ac de improviſo in Eburonibus, hodie terrâ Leodicenſi, oppugnatum veniſſe Sabini Cottæque caſtra: circumventos eos interfeciſſe: ac deinde perturbatis eorum ordinibus, victoriâ ſuâ ſublatum in Nervios properaſſe, ad oppugnandum caſtra Q. Ciceronis. Hic Cæſar, acceptis litteris, ſuccurrendum illicò homini ratus, ſtatim nuntium in Bellovacos (id Belgium noſtrum eſt) ad M. Craſſum mittit, cujus hiberna aberant ab eo ſola viginti millia paſſuum; Fabio verò mandat, ut in Atrebatium fines legionem adducat, quà ſibi iter faciendum ſciebat: Labieno ſcribit, ſi reipublicæ commodo facere poſſet, cum legione ad fines Nerviorum veniat: reliquam partem exercitus, quod paullò aberat longiùs, non putat expectandum. Hora tertia diei ſequentis adeſt cum legione Craſſus, quo Samarobrinæ præfecto, ipſe Cæſar eo die millia paſſuum viginti

viginti progreditur. Fabius, non multùm moratus, (obſerva quæſo diſciplinam & obedientiam militarem) Cæſari in itinere cum legione occurrit. Labienus, juſtas ob cauſſas ex hibernis profectionem facere nequiens, Imperatori ſe excuſat. hic, conſilio ejus probato, & communis ſalutis auxilio in celeritate poſito, venit magnis itineribus in Nerviorum fines, & Ciceronem de adventu ſuo pluribus nuntiis facit certiorem. ipſe intereà progreditur. Atqui ut ſummâ celeritate hic uſus ſit, priùs tamen quam pervenire potuerit ad hiberna Ciceronis, ſi ineatur exacta temporis in itinere poſiti ratio, tres ut minimùm dies impendit, queis triginta circiter leucas Gallicas eſt emenſus. Ita ut ex totâ iſtâ narratione palàm appareat, Bavacum VValloneſe non poſſe ullo pacto Belgium illud eſſe, quò Cæſar tres eas legiones Craſſo & aliis illis duobus legatis ducendas commiſerat. primò; quia cùm in Nerviis eſſet Cicero, id eſt, multorum judicio, juxta Tornacum, populorum illorum, ut exiſtimatur, metropolim; ſequeretur, iſtud Bavacum decem dumtaxat leucis Tornaco abſuiſſe. quod ſi verum ſit, numquam auſus fuiſſet Ambiorix Ciceronem adoriri: neque Cicero, tam urgenti neceſſitate, ſic inſtanter auxilia petiiſſet à Cæſare, qui triginta ut minimùm leucis aberat, ſed potius à legatis Belgii, ſibi cum tribus legionibus

tam

tam propinquis. notandum præterea, ſi Bavacum iſtud fuiſſet Belgium, nihil opus futurum Cæſari, tunc Samarobrinæ agenti, & Tornacum petituro, iter facere per Atrebates, hodie terram Artheſiam. Sed an aliud argumentum adducemus eo validius, quod videlicet ipſe Cæſar adferat, ſtatim ſe nuntium in Bellovacos ad M. Craſſum miſiſſe, quem paullo ante narraverat collocatum à ſeſe in Belgio? hic certè oſtendit Belgium in Bellovacis fuiſſe, qui proculdubio ij ſunt Picardiæ populi, quos hodie dicimus *Beauvoiſins*, & in quibus Bavacum Picardum eſt, non autem in terrâ Hannoniâ, ubi Bavacum VVallonenſe. Quod quò magis firmetur, attendatur obſecro, Sueſſiones, hodie vulgò *Soiſſons*, medios collocari à Cæſare inter Bellovacos & Rhemos, quos nunc dicimus *Reims en Champaigne*. unde palàm colligitur, Bellovacos fuiſſe Belvicinos, remotiſſimos ſanè à Nerviis, id eſt Tornacenſibus noſtris, ubi tunc Q. Tullius Cicero. Addimus velut è ſupervacuo, quod cùm in Carnutibus, hodie voce non nihil corruptâ *Chartres*, opido quindecim ſupra Pariſios leucis poſito, interfectus eſſet à ſuis Taſgetius, natione Gallus, ſed qui ſtaret à partibus Romanorum: Cæſar, veritus ne civitas eorum impulſu deficeret, L. Plancum cum legione ex Belgio (tamquam illis tunc proximo) celeriter in Carnutes proficiſci juſſerit. quod Belgium, ſi Bavacum Hannoniæ

noniæ foret, nimis diſſitum certè fuiſſ
auxiliaribus illis copiis in Carnutes u
que mittendis, promto, eas habere
locis multò vicinioribus. Atque iſtha
ſufficiant demonſtrando, quod Belgiũ i
lud Cæſaris nõ potuerit eſſe aliud, quã
Bavacũ Picardiæ, oppidũ miræ antiquita
tis, & Epiſcopali ſede hucuſque notum
cujus Præſul & Comitem ſe inſcribit, &
unum è Paribus Franciæ. nequaquam
autem dici poteſt fuiſſe Bavacum no
ſtrum Hannoniæ. cui equidem veterem
illum honorem non eo detractum: ſed
non eſt umquam veritati denegandum
patrocinium, & præſertim in rebus tanti
momenti, quæ lectori tam denſas offun
dant tenebras, ut niſi diſcutiantur, non
locatim tantummodò, ſed Provinciatim
aberraturus ſit, cum turpiſſimâ etiam
aliarum rerum confuſione. Ex iiſdem
autem his argumentis, demonſtrationi-
buſque extra omnem dubitandi aleam
poſitis, manifeſto etiam patet, Samaro-
brinam illam, in quâ tunc Cæſar, non eſſe
Cameracum. quod nonnulli tamen, (in-
ter quos aliquando etiam ego, dum au-
ctoritate illorum me abripi patior) per
errorem adfirmant. Nam inter Sama-
robrinam & Ciceronem, triginta ut mi-
nimùm erant leucæ: quæ ſi iſtis creden-
dum ſit, non ſint plures duodecim tre-
decimve. à Samarobrinâ in Belgium,
juxta Cæſarem quidem, eſſent viginti
quinque miliaria Italica, ſecundùm iſtos
verò

verò plus quàm viginti quinque leucæ Teutonicæ. tantum ſiquidem inter Cameracum & Belvicinum, vel ſi Belgium dicere malumus, intereſt. quare Samarobrinam oportet fuiſſe longè viciniorem Ambiano, non ignobili Galliæ oppido, quàm ſit noſtrum Cameracum. Sed ne videar nimium curioſus, abſtinebo deinceps ab ulteriore omni cenſurâ, referamque me lubens ad elegantem aliquam animam, quæ & iſtas & ſimiles omnes res aliquando pertractet opuſculo aliquo ſingulari, & lecta magis ac valida argumenta in medium proferat. mihi in præſentiarum ſatis eſt dicere, tantas fuiſſe ac tales, ob cauſſas paullo ante commemoratas, regionum iſtarum ruinas atque mutationes, ut nemini mirum videri debeat, in antiquis his & à ſæculo noſtro remotis rebus tantam interdum confuſionem atque caliginem inveniri. Iam verò ut unde paulliſper deflexit, eò iterum redeat oratio; profiteor lubens atque agnoſco, præter illa quæ ſcriptis extant tradita, inveniri palàm & viſi apud Hannonios noſtros Bavacenſes, ac tam intra quàm extra urbeculæ noſtræ pomœrium, multas priſci illius ſplendoris reliquias, & inſignes antiquitates: inter alia verò compluſculos nummos Romanos. quæ omnia clarum ſatis atque apertum præbent indicium, fuiſſe olim rem magnam, & memento ſam. admiranda verò præ cæteris via illa delapidata, quæ

Pariſiis per hoc oppidum ducit in Tungros,& in ipſâ Tungrorum deſcriptione infrà iterùm memorabitur. item altera illa mirabilis via, olim in totum ſilicata, quæ inde à Rhemis Campaniæ per hoc noſtrum Bavacum, protenditur uſque ad Cortracenſes in Flandriâ, quod eſt iter plus quinquaginta leucarum,ſive centum viginti milliarium Italicorum. Ex iſto oppido probant incolæ variis argumentis oriundum fuiſſe magnum illum Belgium,cujus libro 24, hiſtoriæ ſuæ meminit Trogi abbreviator Iuſtinus. illum inquam comitem Brenni; qui poſt obitum Alexandri Magni,in Pannoniam primùm cum centum & quinquaginta millium armatorum exercitu tranſiens, magnis inibi factis progreſſibus, in Macedoniam porrò irrupit. ubi fuſo,capto & decollato Rege Ptolemæo, tandem & ipſe, victoriâ inſolenter uſus, à Soſthene, uno e Macedonum Principibus,fuſus eſt. Quod cum Delphis accidiſſet & Brenno; qui nihilo (ut jam alibi dixi) minorem quàm ipſe exercitum ſecum adduxerat, & cum dolorem vulnerum ferre non poſſet, pugione vitam finiverat. Belgius cum ſuorum reliquiis, id eſt decem circiter hominum millibus, Græciâ excedens, ad internecionem unà cum illis occiſus eſt. Neque verò tam miſeranda ſuperiorum temporum clades, tamque ignominioſa priſtinæ magnitudinis deminutio Bavaco noſtro ſuffecerat, niſi & ultimis

ultimis iſtis bellis iterato à Gallis exureretur, miſeréque devaſtaretur. ſed reſurgit tamen & inſtauratur pallatim per amicam hanc pacem.

DESCRIPTIO

BINCHII.

BINCHIVM, vulgò dicitur *Binche*, ſitũ ad ramum quemdam fluvii Hainæ, & Montibus tribus leucis abjunctum, oppidum ſanè antiquum, ac civibus olim frequens: ſed continuis hiſce bellis ita miſerè attritum, ut incolarum plerique Montes migrârint. Erat nuper hoc oppidum ditionis Mariæ Reginæ Hungariæ, cui in vitam, ut vocant, donaverat Carolus Quintus Imperator, quo tempore ipſa huic Belgicæ præerat. quare & luculenter id inſtauraverat, & palatiis ſimul hortiſque ſumtuoſis ac planè regiis exornaverat. eſt enim reverà locus vel maximo quoque Dynaſtâ dignus, ſive tu miram cœli temperiem ſpectes, ſive commoditatem venationum, aliaſve id genus delicias. Profecti ſunt eò anno 1549, idem ille Imperator & Princeps Philippus, quo tempore iſte inauguratus fuerat in futurum Dynaſtam Belgarum. quos tam ſplendido apparatu, ac tam crebris hyppomacherũ decurſibus, tamque celebri pompâ & ludorum magnificentiâ, per continuos aliquot dies, Re-

gina jamdicta excepit, quantam vix fide quis aſſequatur, tantùm abeſt ut digne deſcribat. Sed contrà cùm hac tranſiret Rex Galliæ anno 1554, Mariæburgo Dinantóque recens devictis, & victoria compos remearet in Regnum, oppidum nullo ferè negotio occupavit. cumque proprio quodam odio perſequeretur Reginam Mariam, propter crebra incendia, hujus inſtinctu in Picardis excitata, præſertim verò exuſtum Folembrajum amœniſſimam ſuam arcem, vindicaturus tam inſignitam injuriam, non omnes tantùm heroidis ejus domos & elegantias devaſtavit, ſed & oppidum ipſum incendit. quod ſurrexit tamen, & quantum ad privatorum domos, in priſtinam faciem reſtitutum eſt. Iuſſit inſuper idem Rex, eodem furore actus, incendi ampliſſimum illud palatium, arcis propemodùm formâ extructum, quod vulgò Mariæmontium vocant, conditum in finitimis pænè immenſo ſumtu, mirandiſque hortorum deliciis exornatum, ab eadem illâ Reginâ. unde diſcimus, quàm periculoſum ſit magnos Principes irritare, quamque verum ſit illud vulgatum;

An neſcis longas Regibus eſſe manus?

Ita eſt. porrigitur longè latèque ipſorum potentia, nec præmiari minùs & inſtaurare, quàm punire & demoliri norunt.

DE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

DESCRIPTIO
RODII.

RODIVM, vulgò *Reus*, etiam Rethia dicitur à Ruthenis. diſtat autem Binchio quidem duarum, Montibus verò trium leucarum ſpatio, oppidulum mirè antiquum, bonum, amœnum, & amplâ in pagos agroſque circumjectos juriſdictione conſpicuum, ideòque titulo Comitatus à Carolo Quinto Imperatore nuper illuſtratum. Eſt in eo Cœnobium inſtituti Præmonſtratenſis. item pulchrum quoddam ſacellum Beatæ Virginis, miraculis, uti perhibent, inclytum: ita quidem ut & Pontifices & alii quidam Principes variis illud donariis atque honoribus proſecuti ſint. Fuit non ita pridem in ditione Illuſtriſſimi Principis Adriani Croji, viri & rerum politicarum tractandarum induſtriâ, & militari fortitudine longè clariſſimi. quæ virtutes & plurima ſummi momenti officia acceptiſſimum eum reddiderant Carolo Quinto Imperatori, à quo etiam ad ſummos quoſque honores & dignitates evectus eſt. mortuus tandem anno 1553, Flandriæ & Artheſiæ Gubernator, exercituque ad Teravannam archiſtrategus. Succeſſit ei in Comitatu Rodienſi Ioannes filius, peregregius adoleſcens, maxime verò intrepidus idem & acer militiæ. cui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſucceſſit nuper Euſtachius frater, Præfectus Divi Audomari, vir eximiæ dignitatis.

DESCRIPTIO
SOGNIACI.

SOGNIACVM in propinquo habet amœniſſimũ nemus Sogniacenſe, quà id adſpicit Brenniam Comitis. diſſidet autem Binchio Montibusque pari trium leucarum intervallo, ad fluviolum Zinnam, unde ſumit & nomen. opidulum ſatis bonum, & celeberrimo quodam Canonicorum Collegio, cui à Divo Vincentio nomen eſt, & in oppidum ipſum ac territorium ejus juriſdictio, nobile. Gignit præ cæteris iſte locus multos inſignes Muſicos, canorâ valdè & ſcitâ voce præditos. penditque ut plurimùm in hoc oppido Princeps Cantoribus ſuis mercedem & annua honoraria.

DESCRIPTIO
BRENNIÆ COMITIS.

BRENNIA Comitis, Mõtibus quatuor, Hallis verò tribus leucis abjungitur, oppidum perantiquum, ut quod conditum fuerit, adeòque & nomen acceperit à famoſiſſimo illo Brenno, urbis Romæ de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

deſolatore, prout fuſiùs ſuprà narravimus in deſcriptione Brabantiæ. Conſpicitur hic hodieque perantiqua quædam turris, Brenni illius, ut perhibent, monumentum.

DESCRIPTIO

ANGIAE.

ANGIA, quæ & Angianũ dicitur, vulgò *Enghien*, Atho quatuor, Montibus quinque leucis abjunctum eſt, oppidulum lautum, ubi ingens conficitur optimorum tapetum vis. Detentus hic fuit nuper in carcere Comes-ſtabuli Galliæ. oppidum eſt in ditione Ducis Vindocinenſis. Natus inibi Iulianus Hazartus inſtituti Carmelitarum, virtutibus & doctrinâ inſignis vir, ac voluminum aliquot ſcriptor, prout videre eſt ſigillatim in Bibliothecâ pluries nobis laudatâ. obiit in cœnobio ſuo anno Chriſti 1525.

DESCRIPTIO

HALLARVM.

HALLÆ vulgò audiunt *Noſtre Dame d'Haulx*. ſitæ autem ſunt ad eumdem Zennam, qui medias ferè interluit, tertio à Bruxellâ milliari, in ipſo adeò Brabantiæ & Hannoniæ terræ confinio. Eſt in oppido ædes ſacra, Divæ Virgini dedi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

dedicata, & miraculis inclyta, quæ propterea celebratur magno populorũ non tantùm ex iſto tractu, ſed è Gallia quoque & aliis terris concurſu. In hoc oppido obiit anno 1404, Burgundionum Dux Philippus, is qui *Audax* dictus eſt ab inſigni animi confidentiâ, frater Caroli Quinti Regis Galliarum, & conjugio Margaretæ Malanæ Belgicam cum Burgundiâ ſuâ junxit. Mortui inteſtina ſepulta ſunt in hoc ipſo templo Beatæ Virginis. cor Sandionyſium amandatum eſt, notum Galliæ oppidum, altero à Pariſiis lapide, tumulandum inibi juxta Principes Sanguinis Franciæ. corpus verò, balſamo priùs conditum, regali pompâ ſepeliendum deportatum eſt Divionem, Ducatus Burgundiæ metropolim. ubi Margareta illa jamdicta, defuncti vidua, viri graviſſimè obærati bonis, quæ mobilia vocant, cedens, eáque creditoribus ſe deſerere profitens, in ejus rei indicium, præſente non tantùm aulâ, ſed & toto populo, uſurpavit ſollennem illum ritum, & marſupium ejus unà cum cingulo clavibusque feretro ſuperimpoſuit. Quod ipſum, ſi penitiùs paullò introſpicis, Principibus olim majorem fuiſſe legum & juris obſervantiam, quàm privatis hoc noſtro ævo, oſtendit.

DE-

DESCRIPTIO
LESSINÆ.

LESSINA, Angiano circiter quatuor, Montibus verò ſex leucis abjuncta eſt. interluit ipſam fluvius Tenera, & contexitur iſthic magna copia linteorum. Leſſinenſis fuit Iulianus Aurelius, vir inſigniter doctus & ſcriptis clarus.

DESCRIPTIO
CERVIÆ.

CERVIA, Atho tantũ unius, Montibus quinque leucarum ſpatio diſſidet, oppidulum quidem modicum, ſed amœnum idem & pulchrum, quod Hunellus interluit, non ignobilis torrens. Hujus oppidi titulum inſcribebat Guiljelmus Crojus, is quem in deſcriptione Arſchoti cum honore & laude memoravimus. Locum hodie poſſidet ejus nepos, avo cognominis, Marchio Renticenſis. nuper autem conjugii jure ceſſit Marchioni Renticenſi jam ſæpiùs nominato.

DESCRIPTIO
ATHI.

ATHVM, Leſſinâ quidẽ duabus, Montibus verò quatuor leucis abjungitur. modi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

modicum ſane, ſed pulchrum, munitum, amœnum & prælautũ oppidulum, quod interluit idem Tenera. texitur hic inter alia, ingens vis linteorum. quorum adfatim etiam importatur ex pagis & oppidis circumiectis, (eſt enim hic mercimonii ejus emporium) veniuntque tam domi confecta, quàm ab exteris importata, linteorum Athenſium nomine. Iactant autem abire annuam mercis rationem in ducenta & amplius millia ſcutatorum. ſic ut magnus ſit ad hoc oppidum exterorum concurſus. Athenſis fuit Ioannes Taiſnerius, Iuris utriuſque Doctor, Poëta laureatus ac celebris Mathematicus perexcellens, & doctiſſimus Muſicus. Scripſit nuper laudatiſſimum opus in Mathematicis.

DESCRIPTIO
FANI
DIVI GISLENII.

FANVM Divi Giſlenii nomen capit à nobiliſſimo ſuo Cœnobio, cujus Abbas (is autem hoc tempore eſt Epiſcopus Tornacenſis) veteri lege ac jure, & civilis ſimul & eccleſiaſticus oppidi Dominus. Et Cœnobium quidem eſt omnium hujus terræ primarium: oppidum verò ſane quàm modicum. quod interluit fluvius Haina, is quem diximus univerſæ terræ dediſſe nomen.

DE-

DESCRIPTIO

LVSÆ.

VSA diſtat Valentianis quinque leucarum ſpatio, oppidulũ ſatis medioe. etſi enim ante pauculos annos toam pænè abſumſerit edax flamma, rearatur tamen hoc tempore magnis autibus, & in priſtinam formam inſtauraur. Patrimonium olim habuit Gerardus .oſſilionus, nobile & hiſtoriis notum omen. Inde obvenit Illuſtriſſimæ gen- Borboniæ, ac Dynaſtam nuper agnovit ucem Montpenſerium. hodie verò in itione eſt Florentii Montmorencæi, Donini Montigniacenſis in Oſtervandiâ. uo mortuo tandem delatum eſt ad Guilelmum, Comitem Hoogſtratanum.

DESCRIPTIO

MVNICIPIORVM.

PEQVICVRTIVM diſtat Duaco ſpatio trium leucarũ, juxta Cœnobiũ Archinenſe, cui ſubjectum eſt. locus miræ aniquitatis, & muris olim ac mœnibus clauſus, ſed deſtructus inde per bella, ſicut hodie quidẽ vix pagi vocabulũ tueatur; etſi privilegia tamẽ illibata cõſervat.

Fontana, quam vulgò vocant *Fontaine l'Eveſque*, quaſi dicas Fontem Epiſcopi, oppidulum ſatis lautum eſt, in finibus

Han-

Hannoniæ,quà terramLeodicenſem tan
git. Sabi flumine,modico tantùm millia
ri, Binchio verò duabus leucis abjun
ctum. Paret proprio ſuo Dynaſtæ, a
diu fuit in ditione Illuſtriſſimæ gent
Henninæ Letartiæ, ex quâ ortus Illuſtr
Boſſutius. ſed delatum tandem ad fœ
minam, nuptam Iacobo Crojo, Topar
chæ Sempiaceno. hodie matrimonii jur
ſubeſt Domino Argentienſi, qui uxorer
habet fœminæ ejus quam dixi neptem
Quia verò litigatur inter Hannoniæ Co
mitem & Epiſcopum Leodicenſem d
ſupremo oppiduli hujus imperio, non
dum conſtat utrinam ex illis terris ac
cenſeri debeat. Sunt præterea inter pa
gos,arces,& toparchias Hannoniæ,mult
loca notatu digna, & ampliſſimis privi
legiis exornata, è quibus originem du
cunt clariſſimæ quædam familiæ. ac pri
mò quidem

Lalainium, altero à Duaco, quinto ve
rò à Valentianis milliari, ad Scarpam flu
men. municipium ſanè amœnum, arc
& ditione, aliisque nominibus memo
randum, ita quidem ut Comitatus titul
ſplendeat.Nomen hinc illuſtriſſimæ gen
ti Lalainiæ. quæ cùm aliàs ſemper, tun
hoc noſtro ævo cõplures habet illuſtre
heroas, non Lalainii tantùm, ſed &
Hoogſtratæ Comites, prout ſuprà i
deſcribendâ Brabantiâ diximus. Inte
cæteros verò excelluit nuper Carolus
hujus loci Comes, Princeps togâ ſimu
& ſag

& ſago illuſtris, adeò quidem ut ad Cæſarem in Germaniam abeunte ann. 1550. Hungarorum Reginâ Mariâ, ipſe cum ſummo imperio manſerit ejus Vicarius. Præfuit idem ſexennio poſt, cum Archithalaſſo Galliæ, pactioni induciarum Valcellæ inter Cæſarianos & Gallos factæ: mortuus tandem, Hannoniæ Gubernator, & Eques aurei Velleris, anno 1558, relictis pluribus filiis, & præſertim Philippo, magnæ expectationis, adoleſcentulo. cui nuper in ditione paternâ ſucceſſit filiolus ejus Franciſcus.

Montigniacum Oſtervandiæ, Duaco pariter leucis duabus diſſidet, juxta Cœnobium Marchennenſe. pagus equidem nobilis, & qui arcem habet ac ditionem, unde & Baronatus titulo decoratur. Dynaſtam agnoſcit Florentium Montmorancium, Comitis Hornæ fratrem, Equitem aurei Velleris, & Præfectum Tornacæſienſem. quo mortuo, locus tandem obvênit Comiti Hoogſtratano.

Antonia, vulgò *Antoing*, adſidet fluvio Scaldi, & Tornaco unicâ tantùm leuca diſtat. pagus valdè amœnus, quem commendat in primis pulcherrimi operis caſtrum, ea quidem antiquitate, ut conditum ferant à Marco Antonio, famoſiſſimo illo Triumviro, qui in Galliis tunc & Iulij Cæſaris Comitatu, loco à ſe fecerit nomen. loco, vel ſolâ vetuſtate memorabili, quem ſedem habent Illuſtriſſimi Principes Eſpinoij, poſſidetque hoc tem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tempore, matrimonii jure, Domin Barlæmontius.

Ad eumdem Scaldim eſt Bia, loc Antoniâ unâ tantùm leucâ disjunctus, mirabili arce conſpicuus, Dynaſtâ agno cens Hannoniæ Seneſchalcū. Poſſideb non ita pridē vir Illuſtris Petrus VVerch nus, Eques aurei Velleris. qui cùm nu los haberet liberos melioris ſexus, alt ram filiarum nuptum dedit Hugoni M lunio, quem & loci iſtius, & tituli Sen ſchalci, hæredem inſtituit. eâ tamen con ditione, ut & nomine ſimul & cognom ne ſoceri, necnon armis ejuſdem gent litiis gener in poſterum uteretur. quo & incorruptè obſervat. Minor filia laut dotata nupſit Comiti Boſſutenſi. Bia vero nunc in ditione eſt nobiliſſimæ fœmina rum Iolentæ VVerchinæ, matris Princi pis Eſpinoij.

Briſſolium, Biâ leucæ tantùm ſpatio diſſidet; pagus quidem exiguus, ſed qui amplam habeat arcem; ac tantam jactet antiquitatem, ut pro certo exiſtimetur ſumſiſſe nomen, etſi voce nonnihil corruptâ, à bifronte illo Iano, poëtis tantopere decantato. unde & ampla quædam vallis, etiā aliis aliquot pagis inſeſſa, Briffolienſis hactenùs dicitur. juxta quā vallem eſt mons Trinitatis, in quo aſſerunt Iano templum olim fuiſſe poſitum ab Albanis. Locus eſt ditionis Domini Moriaumenſis, clari & generoſi heroïs. quem & nobilis ille pagus, vulgò *Hau-ſur-*

Heure

Heure vocatus, ac Sabin inter & Moſam poſitus, ampliſſimâ item & nobiliſſimâ arce, (quam ut plurimùm incolunt ii proceres) memorandus, Dominum Dynaſtamque agnoſcit. Hodie paret Ioanni Merodio, Domino Moriaumenſi.

Ligniacum, vulgò *Ligne*, diſtat Cerviâ quidem unâ, Atho verò duabus leucis, pagus itidem peramœnus, & arce conſpicuus. unde & Comitatus titulum inſcribit. Comitem habet Philippum, etiam Falcoburgi & VVaſſenaræ apud Batavos Dominum, Principem certè generoſum, atque illuſtrem, & Equitem aurei Velleris. quo mortuo, ceſſit Lamoralio Ligniacenſi, nobiliſſimo pariter & clariſſimo Principi.

Boſſutum, Montibus tantùm duabus cum dimidiâ, Valentianis verò quatuor leucis abjungitur. pagus ſanequàm lautus, & pulcherrimo non Hannoniæ modò, ſed & Belgicæ univerſæ caſtro ſpectabilis, ideóque & Comitatus dignitatem à Carolo Quinto Imperatore conſecutus. Hodierno ejus Dynaſtæ, Ioanni Hennino Letartio nomen eſt, viro ampliſſimo nobiliſſimóque, Equiti aurei Velleris, & olim Imperatoris ejuſdem Scutifero. cui, dum opus iſtud abſolverem, rebus humanis exemto ſucceſſit Maximilianus filius, eques generoſiſſimus, ac digna tanto parente proles. Hodie Dominum habet Petrum Henninum, valdè adhuc adoleſcentem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Barlæmontium eſt ad Sabim flumen, & Landrecejo pariter Avennâque pari ferè duarum leucarum ſpatio diſſidet, pagus profectò ampliſſimus, ac non arce tantùm, ſed & Dynaſtiæ, ſeu Baronatus dignitate ſpectabilis. imò in Comitatum nuper à Rege Philippo evectus. Paret hodie Carolo, Equiti aurei Velleris, uni è tribus Præfectis ærarii, vulgò *chef des Finances*, viro magnæ auctoritatis & famæ. cujus filius quoque Ægidius, adoleſcens eſt rarâ quadam doctrina, idemque ſtrenuus ordinum ductor, & militiæ gnarus. neque verò quidquam degenerant ejus fratres: qui partim armis & militari laude, partim ſacræ vitæ profeſſione, in dies inclareſcunt. Patri ſucceſſit Florentius Barlæmontius, Baro Hiergeſius, Geldriæ ſimul & Comitatus Namurenſis Gubernator, Eques aurei Velleris, acer & magni nominis Capitaneus, ac gratioſus admodum apud Regem.

Glajonum, Avenna duabus leucis diſſidet, pagus neutiquam contemnendus, ut qui munitiſſimam arcem, ac Dynaſtiæ dignitatem habeat. Paret viro Illuſtri Philippo Stavelio, Equiti aurei Velleris, & ſupremo Regiarum munitionum Præfecto. cui ſucceſſit nuper generoſiſſimus vir Florentius, Comes Herlieſius.

Traſigniacum adjacet viæ ſilicatæ qua itur Trajectum Moſæ, & Binchio abeſt duabus leucis. Eſt autem & caſtrum & pagus longè pulcherrimus, ac vel maxi-

mè

iè memorandus antiquitate ſtemmatis ynaſtarum, qui ab annis ſexcentis & npliùs, loco præſunt, neque deſeruent umquàm, ſed perpetuam habuerint domicilii ſedem. E qua ſtirpe pluri-ni orti ſunt viri clariſſimi, & præſertim ecentior ille Ioannes Traſigniacus, Eques aurei Velleris, ac Collegii ejus Decanus, Caroli V. Imperatoris, ut ſic dixerim paranymphus, cujus nomine duxit ſabellam Luſitanam. Patri ſucceſſit Carolus filius, hodiernus loci Dynaſta, vir gregiæ conditionis & famæ.

Eſcochinna Binehio trium leucarum ntervallo abjungitur, pagus admodùm mplus, ac duplici arce conſpicuus, ſuperiore Dominum agnoſcente Comitem alainium, inferiore Dominum Delrium, è familia Reneſſæa, Equitem honeſtiſſimum. Ab hoc pago accipiunt nomen, & in totam ferè hanc Belgicam magnâ copiâ diſtrahuntur lapides illi leucophæi, quorum ad opera cœmentitia magnus uſus eſt.

Trelonium ſemileucâ diſtat Glajano, pulcher pagus, & qui validam habeat arcem nuper adeò, quod per ultima iſthæc bella ſæpius diruta mutilatáque fuerat, de integro inſtauratam. Paret Domino Ludovico Bloſio, viro honoratiſſimo, & Armamentarii Regii ſupremo Præfecto. unde porrò delatum eſt ad Dynaſtam Merodium, virum ampliſſimæ dignitatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Sora Caſtellana, vulgò *Sor le Chaſteau*, ſita eſt altero ab Avennâ milliari, poniturque inter præcipuos & majoris momenti pagos univerſæ Hannoniæ. arcem habet operum munitione ac vetuſtate admirandam. Paruit nuper Illuſtriſſimo Molembaſio, Equiti aurei Velleris. quo defuncto, ceſſit unà cum aliis aliquot pagis & toparchiis Marchioni Bergizomano; habenti in matrimonio unicam ejus filiam. Hodie verò in ditione eſt nobiliſſimi viri Domini Molembaſii, orti ex Illuſtriſſimâ gente Croiâ.

Barbanchonia modicâ tantùm leucâ diſſidet Bellomontio, & vicinum habet amœnum nemus, taxis, nobili arborum genere, conſitum. ipſe pagus luculentus, & caſtro necnon veteri Baroniâ conſpicuus. Fiunt hic magnâ copiâ vitreamina, ut & toto paſſim Hannoniæ Comitatu, præſtantiora multò & pulchriora quàm Rhotomagenſia, Lotharingica, vel & Haſſica. Locus Dynaſtam habet Ioannem Ligneſium, Comitem Arembergium, Principem admodùm generoſum, Equitem Aurei Velleris, & Friſiæ ſimul ac Tranſiſulanæ Gubernatorem. cui nuper ſucceſſit Robertus filius, non virtutum minus, quàm opum & ditionis paternæ hæres, itidem Eques aurei Velleris, & Sacri Romani Imperii Princeps, in magnâ & apud Principem gratiâ, & apud omnes exiſtimatione.

Aimeriam alluit Sabis flumen, pulchrum

hrum & amplum pagum , Barlæmontio
ænè contiguum , Malobodio circiter
eſquileucâ abjunctum , & egregiâ arce,
um prænobili quoque & miræ antiqui-
atis Baroniâ inſignem. Poſſederunt mul-
o tempore Comites Flandriæ. hinc in
otẽ data fuit Iolentæ filiæ Comitis Ro-
erti, nuptæ Henrico Barrenſi. unde poſt-
nodùm ortus Renatus Andegavenſis,
Dux Lotharingiæ, & idem Siciliæ ac Nea-
oleos Rex, qui donavit hanc Dynaſtiam
Cancellario ſuo Rollino. cui longâ dein-
le nec interruptâ ſerie poſteri ſucceſſe-
unt uſque ad præſentem hunc Geor-
gium Rollinum , Dominum etiam ſilvæ
Ramienſis , ac eo nomine Magnum Ve-
natorem Hannoniæ. Paret hodie locus
Dominæ Annæ Aimeriæ , viduæ fruenti
antiphernis Marchionatus Roubaſii.

Notandum inſuper , contineri terræ
Hannoniæ finibus Tuinum atque Covi-
num, oppida Leodicenſi Epiſcopatui ſub-
dita , & propterea ſuo infrà loco deſcri-
benda. Sicuti Vallocuriam quoque, op-
pidum iſthac terrâ quidem contentum,
ſed Namurenſi tamẽ Comitatui concen-
ſitum, debitæ ſuæ Provinciæ reſervamus.

Scatet paſſim Hannonia multâ nobili-
tate : ac praſtrenuos gignit & acres bel-
latores, ſive equites quiſquam deſideret,
ſive pedites. multi ſe litteris applicant,
in iiſque non pœnitendos progreſſus fa-
ciunt. alii rurſus in agriculturâ ſunt de-
diti , vel & mercaturâ. plebs manuarias

artes & opificia ſedulò ac ſollerter co-
lit. elucente in quavis profeſſione ipſo-
rum ingenio, nec obſcurè ſe prodente
induſtriâ. gens civilis admodum ac hu-
mana. etſi vulgus tamen majori ex parte
invidum nimis, ac pravæ indolis. Sermo-
ne utuntur Gallico, verum craſſo & ru-
ſticano. quem nobilitas tamen expolit
indies & concinnat. addiſcunt deinde,
propter viciniam utriusque gentis, etiam
linguam Flandricam.

Divexata fuit hæc regio ferè perpetuis
bellis, quæ cum aliàs, tum vel maximè
declinante Romano Imperio eam preſ-
ſerunt. quare & Principes ſæpè muta-
vit, ac nunc Hunnis & Vandalis, nunc
Gothis, rurſus & Danis; nunc deni-
que Gallis Normanniſque optempera-
vit. donec tandem temporibus paullò
minùs remotis, Brunonis maximè Colo-
nienſis Archiepiſcopi & Pontificiæ ſedis
legati operâ, liberata fuit his tempeſtati-
bus, & in optimum locum reducta. Sed
nec iſta tranquillitas diuturna. quin ex
novis neſcio quibus prætenſionibus no-
va iterùm ſurrexerunt bella: nec cum
Gallis tantùm & Flandris, ſed Brabantis
quoque & Epiſcopis Leodicenſibus, imò
& ipſis Batavis, variè ſæpe & periculosè
certatum eſt. ita ut Hannonia noſtra
modò ab iſto Principe vi ſubacta, modò
ab illo per deditionem, vel & matrimo-
nium occupata, graviſſimas ſæpè calami-
tates experta ſit. At impoſitus tandem, ſi
non bellis, ſaltem veris juſtiſque præten-
ſioni-

ionibus, finis, matrimonio inter Ioannem Burgundiæ Ducem, eumdemque Flandriæ Comitem, & Margaretam, Alberti, Ducis Bavariæ, filiam natu majorem contracto. qui Albertus, cùm eſſet Hannoniæ, quoque Hollandiæ, & Zelandiæ Comes, nec non Dominus Friſiæ; neque filium ullum haberet præter Guilielmum: ex Guiljelmo verò unica tantùm manſiſſet Iacoba; atque hæc etiam, licet quatuor viris conjuncta, ſine liberis tandem obiſſet: ſucceſſit pacificè in has omnes ditiones Philippus Bonus, Ioannis & Margaretæ ſupradictorum filius. prout latiùs fuit à nobis expoſitum in deſcriptione Hollandiæ. Gubernat Hannoniam, nomine Regis Catholici, Marchio Renticenſis, cujus titulus: Gubernator, Capitaneus generalis, & Magnus Prætor Hannoniæ.

FINIS

Reipublicæ Hannoniæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

RESPVBLICA, HISTORIA ET DESCRIPTIO DVCATVS LVXEMBVRGENSIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

RESPVBLICA, HISTORIA ET DESCRIPTIO DVCATVS LVXEMBVRGENSIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

IOAN. BERTELII DESCRIPTIO DVCATVS LVXENBVRGENSIS.

SCIENDVM quod Luxemburgenſis Provincia, Ducatus titulo inſignis, uti ampliſſima eſt, & vix ulli reliquarum Belgii Provinciarum in longitudine, latitudineque cedit; ita & quamplurima ſinu ſuo complectitur egregia & perantiqua nobilitate conſpicua dominia, quorum alia Ducatus, Marchionatus, Principatus ſive Comitatus, alia Baronatus aut ſimplicis Dominii dignitate gaudent. De quibus ſigillatim, quantum per ſedulam inquiſitionem noſſere licuit, breviter agere conſtitui.

DE ARLVNENSI MARCHIONATV.

CVM igitur cæteris, quæ adhuc nullam ſtatus priſtini mutationem acceperunt, præſtare videatur Arlunum, quod Marchionatus fulgens titulo, ab eo initium hujus tractatuli ſumendum exiſtimavi, gradatim ad alia ſecundum quod res exigere videbitur, deſcenſurus.

Situm habet Arlunum oppidum (quod Marchionatui iſti denominationem tribuit (loco valde amœno, nonnihil præ

circumjacente ſolo elevatiori, agris fertilibus, pratis, & ſylvis, paſcua, & alia vitæ commoditates abundè miniſtrantibus, perfruens; à Metropoli totius Ducatus Luxemburgici quatuor diſtans milliaribus, eamque ab orientali ſui parte reſpiciens: Ardennam verò ab occidua & ſeptentrionali, & Lotharingiam à meridie conterminam habens Caſtrum olim inſigne in montis hujus cacumine, quod quaſi centrum oppidi exiſtit, cernebatur, cujus modo ruinas, quæ ſufficienter antiqui ejus ſtatus præſtantiam teſtificantur veſtigia licet intueri: antea quidem Comitatus tantum gaudebat titulo, cujus rei initium nequaquam reperire potui, at poſtmodum circa Annum Domini videlicet 1103. ex comitatu in Marchiam ſive Marchionatum extitit ſublimatum. Hoc eodem loco priuſquam incolæ Chriſto nomen darent Idolorum ſeu potius dæmonum culturæ dediti, ſuperſtitione gentili, ſingularem cultum Lunæ deferebant, cui & prægrandem ſtructura eleganti aram (cujus hodieque partes inſignes extant) erexëre à qua locus ipſe Arluna quaſi ara lunæ, communi omnium ſententia nuncupatur, quanquam & Arlunum ſolito oppidorũ more in neutro genere efferatur, habetque amplum ſatis dominium, cui inter cætera oppidulum vocabulo *Vertonum* includitur. Ad fidem porrò Chriſtianam tunc converſi fuiſſe putantur Arlunenſes, Deo miſericordi-

tex

ter providente, quando Divus Petrus Archiapoſtolus, ſummus Chriſti in terris vicarius, tres Chriſti diſcipulos Eucharium, Valerium, & Maternum ex urbe Roma Treverim ablegavit, atque iidem ſancti præſules commiſſo ſibi officio ſtrenuè inſiſtentes, non modo Treverenſ. ſed & vicinos ad multa miliaria diſtantes Euangelii Chriſti prædicatione, miraculorumque perpetratione ex Paganiſmo ad Chriſti religionem traduxerunt.

Contendebat olim Ius ſibi in Arlunenſi Comitatu competere Archiepiſcopus Trevirorum, quod Adela quondam Comitiſſa Henrici vidua (quæ vixit circa Annum Domini 1077) non uxorio teſtamento Eccleſiæ, ſed proprio Iure Comitatus Treverenſi eundem legaſſent, verum re penitius perpenſa, & ad legum examen deducta ejuſmodi legationem nullius extitiſſe roboris, proximi ab inteſtato hæredes evicerunt, ea nimirum ratione, quod penes ipſam Adelam non fuerit Marchionatus iſtius dominium alio cauſa mortis transferre, quod pridem extiterat ejus ex filio VVaramo nepti Henrici Lymburgenſis Comitis conjugi in dotem, & hæreditariam poſſeſſionem addictum, ex quo illud & evenit quod Marchionatus iſte ex feudo Luxemburgenſi, Lymburgicum fieret, qui tamen tempore ſuccedente in Luxemburgenſium, ut antè, jus rediit.

Nego-

Negotium porrò talem habuit decurſum, ut Adelæ morte audita, Egibbertus Trevirorum Archipræſul Henricum prælibatum Lymburgenſem Comitem poſſeſſione jam Arlunenſ. Comitatus fidelitatis à ſubditis ſuſcepto juramento, fruentem, literis hortatus ſit quatenus rem ſibi & Eccleſiæ ſuæ delegatam, ac ab ipſo uſurpatam ac tutam reſtitueret: Sed Comite iſtiuſmodi monitis nihil permoto, excommunicationis in eum cenſuram vibravit. Vnde Comes graviter infenſus, vindictam inferre animo concipiens, militem conſcripſit numeroſum, eodemque agrum Trevirenſem immani perſecutione tam in rebus, quam in hominibus afflixit, ſicu t Trevirenſis Præſul tantam non ſuſtinens injuriam anathematis fulmina in Comitem, ejuſque complices reiteraret, aggravaretque. At iſte nequaquam Eccleſiæ cenſuras reveritus in majorem furiam agitur, & ipſam etiam Treverenſem Civitatem obſidione cingere aggreditur, vineas interim, villas, hortos, prata & omnia circumquaque depopulans. Hinc Archiepiſcopus Eccleſiaſticæ poteſtatis contemptorem repreſſurus manu militum grandi coacta, Comitis copias fortiter aggreſſus, eiſdem gravem intulit cladem, plurimis nimirum indè cæſis, aliis verò in fugam actis, inter quos & ipſe Henricus Comes Arlunum fugiens periculum mortis evaſit, Comitatu eatenus inter partes litigioſo permanente,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

nente, & à Lymburgenſibus nihilominus poſſeſſo donec Anno 1214, VValramo DucisLymburgenſis filio cum Ermeſinda ſecunda Comitiſſa Luxemburgenſi matrimonium ineunte eidem Marchionatum Arlunenſem dotis loco conferente Luxemburgenſium deinceps Principum poteſtati reſtitueretur. Quod quidem tum reſciſcens Archiepiſcopus Treverenſis ſperans VValramum anteceſſoribus fore flexibiliorem ab eo reſtitutionem Marchionatus petiit: Verum hic ab ea mente alienus necnon conſcius eorũ, quæ præceſſerant, deterrere volens Archiepiſcopum à cenſuris ſimiliter in ſe diſtringendis, aſcito ſecum Synenſi Comite territorium Treverenſe gravi infeſtare cœpit depopulatione, obvia quæque igne & ferro impetens, & devaſtans. Archiepiſcopus igitur ſpe omni concupitis potiundi deſtitutus, ſub certis cõditionibus pacem cũ adverſariis compoſuit, dimittens Arlunenſem Marchionatum Luxemburgenſi deinceps poſſidendum. de quo inferius plura dum de urbibus Ducatus Luxemburgenſis tractabimus.

DE DVCATV

MOSELLANO.

EXTITIT antiquitus in eſſe Ducatus Moſellanus ſic dictus quod Moſellam una cum adjacentibus utrinque terri-

territoriis à Metenſi civitate uſque ad Trevericam urbem complecteretur, quamvis aliorum opinio ſit eundem longè ampliorem fuiſſe, utpote tam ea quæ diximus, quam quæcunque fluvio Moſæ adjacent, & indè ad Scaldim uſque habentur ſinu ſuo comprehendentem. Quod quidem minus videtur probabile, nam ſic Eburniones, Menappios, Sicambros, Lymburgenſes huc ſpectaſſe oportuiſſet, cum tamen ad Ardennæ principatus Iura eodem tempore pertinuiſſe dignoſcantur. Sed puto hos ex vocabulorum Moſæ & Moſellæ affinitate eſſe deceptos, putantes nimirum ambobus unum idemque ſignificari, aut Moſellani vocem ab utroque originem ducere: Poſſeſſor autem hujus inſignis Moſellani Dominii ejuſdem initio Anſelbertus Senator Romanus natione francus ex ſanguine Clodionis ortum trahens, fuit à Clotario franciæ Rege ſocero ſuo, id eſt uxoris ſuæ Blitildæ patre conſtitutus, cui Buggiſus & huic Arnoldus, Arnoldo Clodulphus filii ſcilicet reſpective patribus ſuis ſucceſſerunt. Poſtremus iſte cum in aula Regis Dagoberti magnæ eſſet authoritatis, adeo ut à Sigeberto Regis filio haud difficulter petita quælibet accepiſſet, hujus interventu Dominiū ſuum Moſellanum in Ducatum per Regem erigi petiit, & obtinuit: ſicque Clodulphus Moſellanorum Ducum primus ordine evaſit, quem filius ejus Martinus ſubſecu-

tus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tus, moriens duobus filiis ſuis Eleuthe-
rio & Lamberto ſucceſſive eandem di-
gnitatem dimiſit. Lamberto primogeni-
tus ejus filius; & huic Fridericus filius
Friderico genitus ab eo Sadigerus ſuc-
ceſſere. Poſt quos demum Raguerus Sa-
digeri filius extitit ſurrogatus. Raguerus
filios habuit Giſelbertum, primogenitū,
cui cum agro Iuppilienſi propè Leodium
eæ etiam terræ in proprietatem obtige-
runt, quibus hodiè Lotharingiæ Ducatus
conſtituitur. Et Ricuinum Mechtildis
Evarhardi Ducis Franconiæ maritum
Ducatibus Moſellano & Bullonenſi, item
Comitatibus Virdunenſi, Ardennæ, Has-
baniæ, Dominiis præterea de Guerrii &
Chinii accidit locupletari.

Celebris autem ſemper ab origine ſua
habitus fuit Ducatus Moſellanus in annos
circiter quingentos & viginti. Tum enim
Fredericus Caſtri Barrenſis fundator
ſuppreſſo titulo Moſellanico, totum hunc
tractum à Caſtro prædicto nuncupari
voluit, ipſeque Comes Barrenſis indige-
tari. Succeſſu porrò temporis Ducatus
Moſellanus in quam plurimas fuit diviſus
partes, multiſque ac diverſis Dominis
(ſecundum illas) ſubjacuit, quemadmo-
dum & hodiè videre eſt. Metenſes nam-
que à ſua incipientes Civitate Maren-
giam uſque imperium circa Moſellam
obtinent. Hinc vero Luxemburgenſis
Dux ad oppidulum Regis Macræ vulgò
Köningmachern/ utramque fluminis ripam
ſupre-

ſuprema cum auctoritate poſſidet. Inde deſcendendo ad dexteram Sirquenſe oppidum cum adjacentibus terris Lotharingiæ ſive Barri Dux; ad lævam verò Luxemburgenſis Dux agrum Moſellanum Principali itidem jure uſque in Comitis Macram ſibi vendicant, ac denique iſti oppidulo & quicquid ejuſdem agri uſque in pagum Egell reſtat ab utraque parte fluminis Dux Luxemburgenſis principatur; tum progreſſu pauliſper à læva facto, reliquum hinc & inde Treverenſi Archiepiſcopo obtemperat.

DE PRINCIPATV
ARDENNÆ.

NOBILISSIMI olim Ardennæ Principatus originem ad Merovingorum tempora non improbabiliter quidam referunt, nec non præclariſſimos Principes, ex Clodione Capillato fluxiſſe affirmant. Regio hæc nemoribus initio, dumetis, ac ſterili ſolo conſtans, modò maxima ſui parte hominum induſtria ad vitæ præſentis uſum commoditatemque redacta eſt: ſylvis nihilominus & multis, & denſis diverſis in locis in eſſe primævo perſiſtentibus. Huc Clodionis prælibari poſteritas Merovingorum perſecutionem declinans confugit, & animo reſumpto Provincias circumvicinas ſuæ armorum vi ſubegit poteſtati, utpotè

Came-

Cameracum, Hannoniam, Arteſiam, quæ alioquin hæreditario Iure ad ipſum ſpectabant. Aubero namq; Clodionis Capillati filius, Principatus Ardennæ primus Dominus, cernens ſeſe regno paterno, fratreſq; ſuos per Merovingi tyrannidẽ exutum, Argottam Italiæ Regis filiam connubiali fide ſibi ſociavit. cum Gotthis verò, VVandalis (nunc Bohemis) & Oſtrogotthis amicitiæ fœdus indiſſolubile percuſſit, & tum demum Merovingis aperto marte bellum inferens, loca quæ prædiximus ex ejus poteſtate extorſit, inde & ſeſe Cambrelii Regem, Ardennæque Principem nominavit. Huic conjunx Argotta unicum filium VVanbertum patris ſucceſſorem genuit, qui ex ſua uxore duos ſuſcepit liberos Anſelbertum, & VVanbertum Romanæ urbis Senatores, quorum prior Marchio Sacri Imperii ſuper Scaldim deſignatus, poſterior verò Ardennæ Princeps, annum Domini circiter quingenteſimum, & vigeſimum evaſit: qui filium genuit VVanbertum, cui duo VVanbertus & Brunulphus nati ſunt, à quorum priore VVanbertus quartus prodiit, cujus uxor Regis Thuringiæ filia, duas peperit filias, Sanctam Aldegundem ſcilicet & VValtrudem: quarum illa Deo virginitatem ſuam & omnes vitæ actiones devovens magnificum illud Molbodienſe Monaſterium in Hannonia ex propriis excitavit atque dotavit, ubi & ipſa cum aliarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſanctarum virginum caterva vitam traduxit omni ſanctitate & religione conſpicuam, tandemque bonis conſumata operibus, in beatorum conſortium eſt aſſumpta: VValtrudis autem Ardennæ principatu Hannonicoque agro inveſtita Malgardum Sanctum ac nobiliſſimum hominem Iolandiæ Regis filium in maritum accepit, cujus complexu ſucceſſive filios binos, totidemque filias in hanc lucem edidit, qui omnes vitam in Dei obſequiis agentes cælibem, abſque liberis, ex hoc ſæculo migrarunt. Mater igitur horum hæredibus ſeſe exindè carere conſpiciens & dolens, in præcellenti virtute præditam mulierem fratruelis ſui Rudolphi conjugem Aijam nomine hæreditatem reſignavit paternam. Ad hæc marito abſque liberis orbata præfatas poſſeſſiones Brunulpho ſororis ſuæ filio Principatum Ardennæ & Hannoniæ in perpetuum contulit. Brunulphus itaque ampliſſimis ejuſmodi auctus Dominiis uxorem ſibi aſcivit Anno Domini ſexenteſimo decimo octavo, quæ ei filios quatuor genuit Hildulphum ſcilicet, Glomericum, Albericum & Brunulphum, horum primus Moſellanum Principatum hæreditatus eundem unicæ ſuæ filiæ Beatrici Martini Ducis Moſellani conjugi in dotem conſignavit, ex qua matrimoniali copula uti alias diximus, accidit Ardennam cum Moſellanico Ducatu deinceps conjungi. Inde Ardennæ Principatus ſuc-

ſucceſſionis jure ad Lotharium pervenit, qui cum Ducis Britanniæ filia conjugio ſociatus, ſumma cum laude ſub Pipino, & Carolo Magno Franciæ Regibus. Ducis belli munera per quam ſtrenuè geſſit, nec non ex uxore ſua liberos excitavit perplures utriuſque ſexus, inter quos Ardennæ Principatum & Moſellanum Ducatum diſtribuens, effecit, ut in partes ſecaretur diverſas, atque ita matrimonio à ſingulis ex eis inito ad alienorum tranſirent poteſtatem. Inde igitur ſeparati ac diſtincti ab invicem cœperunt Comitatus illi Luxemburgenſis, Viennenſis, Arlunenſis, Chinenſis, Rupenſis, Namurcenſis, Salmenſis, Manderſcheidt, Vrſimontis, Ruſſii, diviſis cenſeri Dominiis. Qui tamen omnes, Namurcenſi excepto, temporis ſucceſſu titulis retentis Luxemburgenſi Ducatu feudales ſunt effecti, & cũ eo, ipſoque Namurcenſi Comitatu Burgundicæ Domui in Carolo Duce audace, & per ejus unicam filiam Maximiliano Imperatori nuptui traditam Auſtriacæ familiæ acceſſere: prout etiamnum poſt Philippum magnum Hiſpaniæ Regem dictorum conjugum filium, & hujus natum Carolum quintum Cæſarem Auguſtum, ac Philippum denique magnum Hiſpaniarum & Indiarum Regem, Sereniſſimi Albertus & Eugenia Clara Iſabella Archiduces ſupremi cum autoritate poſſident.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

DE COMITATV CHINENSI.

COMITATVM Chinenſem olim Chiniacum appellatum fuiſſe, antiquitus Sacri Romani Imperii membrum, cum alia tum Rodolphi primi, Henrici ſeptimi, & Caroli quarti Imperatorum clare edocent diplomata, ubi ſeſe ſub Imperii protectione tanquam ejus membrum Chiniacum habere affirmant. Confirmant & hoc privilegia Monaſterio Aureæ vallis in dicto Comitatu ſito ab iiſdem Auguſtis conceſſa. Falluntur proindè qui feudum Barri Ducatus Chiniacum eſſe contendunt, eo ſcilicet partim argumento perſuaſi, quod eadem utriuſque Ducatus, & Comitatus prælibatorum ſint inſignia, quaſi inde conſequatur feudum Chiniacum à Barro Dominium directum accepiſſe. Verum ejuſmodi conjecturas infirmo niti fundamento, vel ex eo liquet, quod arma iſtorum minime eadem ſint, ſed longè diſſimilia, cum Chinenſia duos piſces, trutas nomine, in aureo campo crucibus conſito præferant, Barrenſia verò binos barbiones in campo cæruleo ſive azuratio crucibus reſperſo conſpiciendos exhibeant. Fuit autem Comitatus Chinenſis ab Imperii jugo priſtino exemptus, dum circa annum Domini 1373 cum Ducatu Luxemburgenſi

genſi donatione VVenceſlai Romanorum, & Bohemiæ Regis VVenceſlao Comiti Luxemburgenſi facta conjungeretur; ea occaſione, quod Margaretha Chinenſis & Loſſenſis Comitiſſa Iohannis Lotharingiæ Ducis veneno interempti vidua abſque liberis diſceſſiſſet. Hinc igitur Ducibus Luxemburgenſibus ſubſequente tempore, ejuſque Gubernatoribus & Senatui Provinciali paruerũt Chinenſes, ad quem, ac deindè ad magnum Meclinienſe Concilium, huc uſque ſolent appellare.

Spectavit autem Chinenſe territorium, priuſquam Comitatus honore ſublimaretur, ad Ricuinum Giſelberti Ducis Lotharingiæ fratrem Ducem Moſellanum, Comitem Ardennæ Bullonenſem, Verdunenſem, Hasbaniæ, Dominumque Guerrii & Chinaci. Hic Everhardi Franconiæ Ducis filiam in thori conſortem accepit, ex cujus geniali thalamo profluxerunt quatuor filii, & duæ filiæ, ſcilicet Godefridus Barbatus, patris in Ardenna, Bullonio, & Verduno ſucceſſor, Ottho, Sigifridus Dominus in Guerrii Luxemburgenſis primus Comes, Falco Marchio ſacri Imperii ſuper Schaldim, Bonna Caroli filii Regis Galliæ uxor & Mechtildis Arnulpho Burgundo primo poſtea Chinenſi Comiti nuptui tradita. Pervenit autem in hujus Burgundi poteſtatem Chiniacum ea ratione, eoque ordine ut ſequitur. Fuit iſte Arnulphus ex

parentibus nobiliſſimis inBurgundiæ oppido *Granſon* vocabulo oriundus, qui dũ adoleſcentiæ tempore facinus quoddam temeritate juvenili perpetraſſet, ob idque à Richardo Duce fortunis omnibus ſpoliatus à paterno ſolo inſuper exulare compelleretur, per diverſa errabundus: fortuito in Ricuinum Ducem Moſellanum incidit, eique ſuum obtulit humiliter obſequium: Dux adoleſcentis tum corporis, tum motum elegantia illectus eum poſt dierum aliquot circulum in aulæ ſuæ nobilium album cooptat; & dum ſucceſſu temporis ſingularem quandam in eo prudentiam relucere conſpiceret, ejus ſæpius tam in privatis, quam publicis utebatur conſiliis, unde ſingula advertens proſperè ſuccedere, Provinciȩ Chiniacenſis adminiſtrandȩ eũ prȩponendum cenſuit. Huic autem muneri cum egregiè incubuiſſet aliquamdiu, Ricuinus inito cum uxore conſilio; dignum etiam eum judicavit, qui ſibi fieret gener, ac proindè Mechtildem ſuam natu poſtremam filiam illi deſpondit, aſſignato pariter loco dotis Chiniacum, & quicquid ad ejus pertinebat territorium, ea tamen conditione, ut ſi Arnulphus iſte nullam ex Mechtilde prolem ſuſcitaret, Dominiũ ſupremum ipſi Ricuino, & ſucceſſoribus remaneret, ſin autem, hoc ſimul eo feudo in Arnulphum atque hæredes perpetuo tranſiret. Hæc autem contigerunt Anno Domini 941.

Arnul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Arnulphus igitur nuptiis cum Mechtilde celebratis ſumpta à ſocero diſcedendi venia in Dominium ſibi contraditum ſeſe una cum conjuge & ampla familia recipit, ubi & à ſubditis locorum in verum, legitimum, & naturalem Dominum præſtito fidelitatis Iuramento, acceptus eſt.

Dum porrò Ricuinus Anno 945. diem claudens extremum, ingentem pecuniarum vim ſuis reliquiſſet poſteris, Arnulphus Chiniaci Dominus uxorio jure æqualem exindè ſibi cum cæteris vendicavit portionem. Summa igitur pecuniæ prægrandi ditatus Arnulphus, tacitus apud ſe diſquirere cœpit, in quem uſum ſatius foret ejuſmodi theſaurum inſumere. Et ecce menti ejus occurrit quod pro Nobilium potentiorum more Caſtrum nullum, ſtatus ſui dignum amplitudine haberet. Advocatis igitur undequaque opificibus peritiſſimis, deſiderium eis ſuum tale eſſe aperit, quod inſigne Caſtrum in rupe excelſa excitare cogitaſſet; cuperetque proindè ſibi ab ipſis mediante ſtipendio hac in parte diligenter ſerviri. Innuentibus autem ejus petitioni operariis, ſtatim manus operi admoveri jubet, dum interim materialia ad tantam ſtructuram neceſſaria conveherentur. Ædificio hoc porrò ad perfectionem deducto ſuaſu Sigifridi Comitis Luxemburgenſis primi, Arnulphus ad Brunonem Archiepiſcopum Colonienſem Ducem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Lotharingiæ, Imperii Cancellarium & magni Otthonis Imperatoris fratrem profectus, ab eo enixe petiit Chiniacam ſuam provinciam in Comitatum erigi. Archiepiſcopus tum Imperii procerum precibus, & ſuaſione permotus, petitioni Arnulphi aſſentitus eſt, & nomine Cæſaris abſentis eum Chinenſem Comitem primum inſtituit, & ordinavit, ea conditione, ut juxta Caſtrum prætactum Eccleſiam fundaret, dotaretque. His ita fœliciter geſtis ad propria reverſus Arnulphus à ſuis ſumma cum congratulatione exceptus eſt, & Comes Chinenſis cum honore omnibus conſalutatus. Nobiles deinde vicini, aliique de plebe viri ad eum confluentes domicilia ſibi circa ejus Caſtrum figere licere expetierunt, quibus ille ſingulis ſingula loca aſſignãs, lubenter condeſcendit. Cum itaq; temporis ſucceſſu per Caſtri viciniam adverteret novus iſte Comes domos inſignes ac frequentes aſſurrexiſſe, muris ac foſſis locum cingi, portis firmari, ac denique turribus communiri curavit, ex quo quidem facto, Chiniacum illud nobile proceſſit, exiſtentiamque accepit oppidum, & idem cum Caſtro tanquam primarium Cimitatus membrum nomen Chiniacum accepit. Arnulphus tandem poſtquam munere ſuo perquam egregiè cum ſubditorum, & vicinorum applauſu perfunctus fuiſſet, & una cum uxore uſque ad Dominicæ Incarnationis annum 992.

vitam

vitam mortalem protelaſſet, filios duos, & totidem filias, id eſt Ottonem, Godefridum, Ioannam & Clementiam ſuperſtites relinquens viam carnis univerſæ intravit, cui iſtorum primus Ottho ſuccedens Margaretham Alberti Comitis Namurcenſis filiam uxorem duxit. quæ & Ludovicum, Hugonem, atque Clementiam peperit. Otto demum annis aliquot ſumma cum laude Comitatum moderatus, mortis tributum exolvit anno 1013.

Ottoni Ludovicus filius ſucceſſit, cui uxor Catharina Comitis Loſſenſis filia filium unicum paterni nominis, & Comitatus hæredem edidit Ludovicum.

Accidit autem anno 1028 Hermannum primum Vicecomitem Verdunen. abſque liberis mori, cujus frater Fridericus Comitatum ipſum Epiſcopo Verdunenſi, ejuſque ſucceſſoribus in eleemoſynam contulerat. Virdunenſis igitur Epiſcopus & Comes, poſtpoſito Gozelone Lotharingiæ Duce dictorum Hermanni & Frederici fratre, autoritate ſibi ab Imperatore facta, Vicecomitatum Ludovico Chinenſi Comiti commiſit, at Gozelo proximitatis lege anteponi ſeſe extero debuiſſe contendens, ira percitus agrum Chinenſem populationibus, & vaſtationibus divexare incœpit, ac deinde coacto exercitu prævalido, Virdunum obſidione cinctum, armorum vi ſubegit, ibique Ludovicum Comitem Chinenſem atrociter peremit.

 Impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Imperator horum certior effectus inter partes componere cupiens Gozelonem collatione Ducatus Moſellani pacatum reddidit,& contentum. Iſto namque tempore Frederico Theodorici filio necnon Frederici primi Barri Comitum nepote, abſque maſcula prole defuncto, Ducatus ejus Moſellani diſpoſitio penes Imperatorem erat, qui eundem deindè poſt Gozelonis obitum Alberto Duci Longo-Caſtri contulit. Vndè Godefridus Gozelonis filius graviter indignatus, dictum Albertum cum armis invaſit, & ſe defendentem occidit. Qua ex re Cæſar valdè infenſus non permiſit ut Godefridus bonis à ſe trucidati frueretur, ſed ea Gerardo Caſtinenſi Comiti Alberti fratri necnon Frederico Luxemburgenſi Comiti diſtribuit.

Ludovicus junior necem patri illatam vindicare cogitans, militum collecto frequenti exercitu ad Virdunenſem civitatem caſtra metatus, cum Gozelone obviam procedente atrocem pugnam iniit, in qua quam plurimi utrinque mortem oppetijſſent, ceſſit tandem à Ludovici parte victoria, tum enim Gozelone fugam capeſſente ipſe Chiniacum repetiit, illudque cum aliis municipiis præſidiario milite munivit, fuit autem huic conthoralis Sophia Frederici junioris prætacti filia, ex qua filium ſuſcepit Arnulphum vocabulo.

Arnulphus iſte Patri in Comitatus faſtigio

ſtigio ſubrogatus, & Monaſterii Aureæ vallis fundator, Ermegardam Lotharingiæ Ducis filiam matrimonii fœdere ſibi copulavit, è cujus geneali thalamo prodierunt liberi, Otto, Ludovicus, Haluide, Clementia, & Beatrix. Denique Ermegarda defuncta, aliud matrimonium idem Arnulphus cum Agnete Namurcenſis Comitis filia contraxit, quæ ei filium, & filiam peperit.

Otto paternos faſces adeptus Adelardam Folmari Comitis Metenſis filiam, ſuum induxit in thalamum, atque ex ea, Albertum in Comitatu ſuum ſucceſſorem, necnon Fredericum Eccleſiæ Rhemenſis Præpoſitum procreavit. In fata autem conceſſit Comes Ottho anno ſalutis humanæ 1150. & in Divæ VValpurgis Eccleſia apud Chiniacum ſepultus eſt.

Albertus cum Agnete Lymburgenſis Comitis filia conjugii fœdus iniit, genuitque in ea ſuum in Comitatu ſucceſſorem Ludovicum, Theodoricum Dominum Eſtalles, Arnulphum Verdunenſem Antiſtitem, & Chriſtinam Domini Arnulphi de Hierges conjugem. Sepultus eſt Albertus in ſuo Aureæ vallis Monaſterio Anno Domini 1172.

Ludovicus extincto patre Chinenſem Comitatum obtinuit, & connubium cum Sophia Rayaldi Comitis Barrenſis contraxit; ex qua fluxerunt Ludovicus Comes, Anſelmus & Beatrix. Fuit autem Ludovicus

vicus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

vicus horum pater devoto admodum in Chriſtianam religionem affectu, undè & cum aliis quamplurimis Principibus cruce ſignari ad profectionem in militiam ſanctam circa Domini annum 1198. voluit. Sed cum delicatioris eſſet complexionis, quam ut illius ruditatem aeris perferre poſſet, quartena ſebre correptus, poſt paucos deindè dies in Hungaria vitam præſentem finiit, atque apud Bulgradam tumulo eſt reconditus. Sophia ejus denique vidua luctu peracto ſecundas nuptias cum Anſelmo de Gerland celebravit.

Ludovicus ætatis effectus legitimæ Mathildem Comitis Barrenſis filiam in conjugium accepit, quæ ei unicam filiam Ioannam nomine peperit. Mater etenim Ludovici Comitis Sophia prætacta reliquum vitæ ſuæ Ivodii tranſegit, ubi & mortua eſt.

Nupſit autem Ioanna Comitatus Barrenſis hæres, Arnolpho Comiti Loſſenſi, cui in lucem ædidit Ludovicum paterni & materni Comitatuum hæredem, qui ex uxore ſua Ioanna & Blamont proles ſuſcepit Margaretham, Theodoricum & Godefridum, cujus extat Monte Madienſibus datum privilegium ſub hoc exordio. *Nos Godefridus de Loz Comes Chinenſis notum facimus omnibus præſentes literas viſuris, & legi audituris, quod nos ex certa noſtra voluntate, & habito conſilio fidelium noſtrorum &c. Actum Anno 135• feria*

feria ſexta poſt feſtum Sanctorum Iacobi & Chriſtophori. In ſata porrò ambo iſti fratres nulla prole relicta conceſſere.

Margaretha autem Ioanni Lotharingiæ Duci in conjugem eſt tradita, ſed cũ infœcunda liberis ad mortem permanſiſſet, poſtrema extitit Comitatus hujus è ſanguine Chiniacorum Domina. In Monaſterio Aureæ vallis magnifico tumulata habetur loculo, à dextero altaris latere cum ejuſmodi Epitaphio.

Hic jacet præſtantiſsima, & illuſtris Domina, Domina Margaretha ſuo tempore Comitiſſa de Loz & Chiny, Ludovici quondam Comitis de Chinii ejus nominis quinti, & Ioanne Blamont Comitiſſæ unica filia: Quæ fuit poſtea Sereniſsimi & Illuſtriſsimi Principis Ioannis Ducis Lotharingiæ uxor, & conjunx, qui Pariſiis veneno vitam finiit à ſuis præparato, cum Neapolim verſus iter meditaretur ipſa die Coſmi & Damiani Anno 1382. Quæ quidem Margaretha ex vita deceßit abſque liberis, ipſo die Divi Remigii Anno 1372. & hic ſepulta quieſcit. Et quia ſola vera hæres remanſerat, duo ſupra dicti Comitatus fidelitatis cauſa diviſi alter ab altero fuere. Primum de Loz ſcilicet uſurpavit Adulphus à Marka, Leodienſis tunc temporis Antiſtes poſt mortem Ludovici Comitis prædictæ Margarethæ patris, qui obiit pridie Divi Sebaſtiani anno 1330 utpotè quem ejus Avus Arnulphus, poſteritatis ſpe deſtitutus vel diffiſus, Hugoni antea Antiſtiti, ſponte in ara Divo Lamberto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

berto Sacra obtulerat. Alter verò à morte prædictæ Margarethæ, recidit in poteſtatem VVenceſlai Luxemburgenſis, Brabantiæ, & Lymburgenſis Ducis. Deus Optimus Maximus ſit illi clemens & propitius. Amen.

Iam amice lector, ſi voles ulteriorem, atque in hæc tempora deductam habere Comitum Chinenſium lineam, recurrendum tibi erit ad ſeriem, quam contexuimus Principum Luxemburgenſium, ubi à VVenceſlao Duce Luxemburgenſi, incipiẽdo progredi in eo ordine oportet ad hæc noſtra tẽpora. Nam cum in dicto VVenceſlao Ducibus Luxemburgenſibus accreverit Comitatus Chinenſis, nec indè poſtea unquam fuerit ſeparatus, eadem erit utriuſque deinceps genealogia.

DE AVREÆ VALLIS ABBATIA.

MONASTERII Aureę vallis ordinis Ciſtertienſis originis, & progreſſus hoc loco brevem idcirco & ſuccinctam prout inſtituto convenit meo proponendam exiſtimavi deſcriptionẽ, Abbatumque qui ei ab initio præfuerunt ſeriem, quod in proximo de Comitatu Chinenſi tractatu ejus aliquoties habita ſit mentio, & ejuſdem percelebris cænobii fundatorem Arnulphum inter cæteros Chinenſes Comites recenſuerimus, ac denique, quod illud ipſum Monaſterium in Comitatu Chinenſi ſit conſtitutum,

adeoque

adeoque ejus quaſi membrum, aut verius ſurculus indè promanans quanquã modo jure affectus eccleſiaſtica exiſtat. Vndè & de eo quod dicendum occurrit, ſtatim ſubjungendum fuiſſe exiſtimavi.

Anno igitur humanæ ſalutis 1070 Imperante Henrico ejus nominis quarto Cæſare, monachi quidam profeſſione Benedictini inſtituti, à ſuo prælato accepta licentia, ex Calabria Euangelii prædicandi, & animas Chriſto lucrifaciendi gratia, in has regiones advenerunt. Cumque huc illucque Lotharingiæ partes, fineſque peragrarent, in locum quendam peramœnum, nemoribus denſum, & fontium lympidorum ſcaturigine irriguum, ab hominum congreſſu ſat remotum, & per omnia ipſorum judicio ad exercitium philoſophiæ Chriſtianæ aptiſſimum, fortuitò, ſeu potius Deo providente inciderunt. Loci hujus commoditate illecti, ad ejus Dominum Comitem ſcilicet Chinenſem pergentes, ei ſupplicarunt inſtanter, quatenus vallem iſtam inter ſylvas deliteſcentem Dei cultui conſecrari, ab ipſiſque inhabitari ex charitate permitteret. Comes iſtiuſmodi precibus, ut vir erat deditus admodum pietati, valdè delectatus, lubenter & hilariter poſtulantium annuit deſiderio, atque ſtatim tantæ amplitudinis locum eis ceſſit, quantæ videlicet videbatur propoſito eorum oportunum; permittens inſuper, ut arbores, & alia quæ

in vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

in vicino reperiebantur ædificationi commoda, in eũm quem demonſtraverant locum cederent, & acciperent. Ea potiti Comitis liberali donatione Monachi ſumma cum diligentia manibus propriis ligna, & alia materialia comportare, adaptare, atque ex eis parvam Eccleſiam in Divæ Virginis Mariæ audem conſtruere, necnon juxta eandem, caſulas ad habitandum humili ſcemate ædificare cœperunt, ac denique evulſis, ejectiſque vepribus, dumis, ſpinis, & aliis inutilibus plantis earũ vice olera, legumina, & quæ de cætero ad ſobrium victum inſervirent. Vnde partim ſuſtentati, quod præterea neceſſarium eis erat ad vitam frugaliter traducendam, ex piorum hominum eleemoſynis percipiebant. Interim verò dum converſationis eorum inſignis ſanctimonia apud illarum partium homines magis magiſque innoteſceret, magnus populorum concurſus eò loci devotionis cauſa frequenter fiebat, cùm ut religioſæ horum in omni auſteritate, & carnis mortificatione vitæ inſpectione ædificarentur, tum ut votis cum eorum devotiſſimo officio conjunctis Deum ſibi propitium, & ſuis parcentem delictis redderent.

Vivebat id temporis Godefridus cognomento Gibboſus Lotharingiæ Dux belli gloria inſignis, & opum affluentia ditiſſimus Princeps. Hic cum Balduino conſanguineo ſuo Flandriæ Comiti adverſus

verſus Friſiæ Dominum Robertum continuis bellis occupato opem ferret, in atroci quodam certamine à Capitaneo transfoſſus, mortem obiit juvencula uxore Mechtilde Barri Comitis filia, necnon parvulo filio relictis ſuperſtitibus. Triſte iſtud nuntium, ut audivit Mechtildis Duciſſa, aſſumpto ſecum unico ſuo filio ad Godefridum Bullonii Ducem affinem ſuum conſilii captandi gratia perrexit, qui eam prudentibus, & conſolatione plenis relevare nitens ſermonibus, modum etiam & ordinem adminiſtrandi Ducatus ampliſſimi Lotharingiæ ei ſuggeſſit; ac deindè eam ne prætactum filium viro Eccleſiaſtico ſacrarũ literarum peritiſſimo Eccleſiæ Metenſis Decano, poſteaque Virdunenſi Epiſcopo inſtituendũ traderet, quod illa cogitârat dehortatus eſt; affirmans tanti principatus hæredem potius cum Chriſtiana pietate militari arte, & rerum gerendarum prudentia ſo re ante omnia imbuendum.

Hiems tum ſubſequebatur acerrima, tanteque frigore rigeſcens, ut etiam fluvii nunquam antea ejuſmodi vim paſſi congelarentur, & in tantam duritiem concreſcerent, ut equis cum aſſeſſoribus terga præberent intacta. Inter hos amnis quidam Lotharingiam, Chiniacumque præterfluens *Sumoſis* nomine præ frigoris acrimonia quaſi ad lapidis inſtar induratus; gravia quæque onera dorſo perferebat ſuo. Vnde vicini rei novitate,

nec unquam eis prius viſæ, attracti, eò catervatim confluere cœperunt; & ea occaſione in multitudinem excreſcentes frequentiorem, nundinas, & varia ſpectacula celebrarunt. Dumque his exercitiis ſeſe oblectarent adfuit & prælibatus Ducis defuncti filius, ac hæres octo annos natus. Is ſeſe cum ſuæ ætatis conviventibus, ſeu potius (negligentibus ejus curam famulis) aliis pueris commiſcens, & per glaciem inſimul ſaltitans, infauſto caſu, fracto ſubtus calcãtis veſtigia gelu ipſe imum petiit, & ſcindentis glaciei acumine, caput à reliquo corpore diſſectum in ſuperiori ſuperficie remanſit, ſicque iſte unus inter alios infinitos colludentes infortunium extremum incurrit, quod ſtudio malignorum accidiſſe (ut loco pueri iſtius è vivis ſublati hæreditatem ejus obtinerent) plerique exiſtimarunt. Duciſſa Mechtildis filio ſuo ſe tam inopinato, & infœlici caſu orbatam audiens, mœrore inexplicabili correpta, ne quicquam itidem ſibi pravorum molitione contingeret ſiniſtri, in Italiam eſt profecta, ubi luctum ſuper morte filii, (qui anno 1079. id eſt biennio poſt ejus patris interitum accidit) habuit continuum. Dolebat verò ipſa graviter, quod acquieſcens conſilio Ducis Bullonii affinis ſui, à propoſito receſſiſſet filium apud virum Eccleſiaſticum inſtitutionis gratia, ut præfertur, collocandi. Sed cum ejuſmodi pœnitudo nul-

lius

lius foret utilitatis aut efficaciæ, paulatim luctum remiſit, cujus tamen ſemper aliquæ reliquiæ in ejus corde inhærebant. Solebat autem referre, quod circiter biennium priuſquam funeſtus iſte caſus circa filium accidiſſet, aliquid non diſſimile in ſomniis ſemel vidiſſet, quod quidem ex eventu hoc triſti poſtea exiſtimavit ejus fuiſſe omen infauſtum. Corpus porrò filii è profundo aquarum extractum capiti adunatum juxta anteceſſorum corpora ſepeliri curavit. Hæc ipſa Mechtildis vidua vice quadam animi oblectandi gratia ſuis conſtipata nobilibus, & aulicis Arnulphum Comitem Chinenſem viſitavit. Interea cum inter confabulantium ſermones filii ſubmerſi incidiſſet mentio, materno affectu permota in lachrymas reſoluta eſt ſatis effusè. Tum Comes quibus poterat conſolatoriis verbis ejus dolorem ſatagebat delinire, affirmans non adeò dolendum ob puerum ex hac ærumnarum valle ereptum, & ad beatitudinē ſupernam tranſlatum, priuſquam malitia ejus mutaſſet intellectum, aut fictio decipiſſet animam illius. Vt vero eam à mœrore magis redderet exemptam, invitavit eam ad viſitandum locum ubi Religioſi, quemadmodum narravimus noctu atque interdiu divinis inſiſtebant obſequiis, vitam in terris ducentes angelicam, & ab omni mundano luxu alienam. Annuit illa Comitis hortatui, atque eo ductum præ-

bente ad locum ſacris deſtinatum officiis acceſſit. Cumque omnia circumquaque curioſè perluſtraſſet, & Oratorii conſtitutionem, habitationum quoque Monachorum humilem ſtructuram, ac denique eorum vivendi auſteritatem, & in divinis obſequiis indefeſſam conſtantiam animo & oculis attendiſſet, intrinſecus multum percipiebat delectationis, & conſolationis ſpiritualis; laudans Deum, qui tales ſibi in famulos delegiſſet. Interrogabat autem loci Priorem, qui fieri poſſet, ut ipſi humana carne ut cæteri hominum circundati, tanto cum rigore frigoris & æſtus, cibi & potus parſimonia, laborumque importunitate ſubſiſterent. At ille. Nihil jucundius, inquit, aut etiam facilius in hac vita reperiri poteſt, quam cum vera pietate Domino Deo famulatum exhibere continuum. Is enim miris ſuos miniſtros afficit conſolationibus, ut vix laborum moleſtiam ullam ſentiant; exiguum verò eſſe ajebat, quod illi præſtabant reſpectu patrum illorum nominatiſſimorum Anthonii, Hilarionis, Pachomii, & aliorum, qui ſolo corpore in mundo conſtituti, cogitationibus avidiſſimè patriam videbantur cœleſtem jam incolere, corporis curam penè totam negligentes, & membra mortificantes, quæ erant ſuper terram. Duciſſa denique conſiderans fontium eo in loco abundantiam ajebat, humiditatem nimiam fore ipſorum incolumitati noci-

vam

vam; At cum Prior reſpondiſſet tantum abeſſe, ut fontes illis quicquam allaturi eſſent incommodi, ut potius cauſa forent cur locum eis irriguum prælegiſſent quibuſlibet aliis, tanquam inſtituto eorum aptiorem, deſiit illa ſuper hoc inſtando ulterius opinioni ſuæ inſiſtere. Interim dum ſuis intenderent confabulationibus Duciſſa Mechtildis ad fontem reſidens manus lavans ſæpius identidem confricabat, donec inadvertenter illi annulus quem à defuncto marito acceptũ in ejus memoriam geſtabat, excideret, & ſub aquis ejuſdem fontis ſubmergeretur, ſummam tunc omnes adhibuerunt diligentiam, ut è profundo annulum educerent, cumque in hoc diu fruſtra laborarent, pertranſeuntes interrogabant, quid in aqua tam ſollicitè quærerent: quibus reſpondebant, ſe aurum quærere. Duciſſa novo exindè mœrore correpta, ad Divæ virginis Deiparæ implorandam opem ſe convertit, atque ejuſmodi ad eam preces ex cordis profundo effudit. O virgo virginum Chriſti ſervatoris digniſſima mater, obteſtor tuam bonitatem, quatenus non patiaris me meo fruſtrari deſiderio, ſed annulum hac in aqua ſubmerſum tuis meritis, mihi obtineam reſtitui. locus autem iſte ſi ita placet ſub tuo patrocinio, filii tui Domini noſtri perpetuis mancipetur obſequiis. Vix verba orationis finierat, & eccè inter bullientes arenulas apparuit ſimul ſuper-

natans aquis annulus, quem arreptum circumſtantibus oſtendit dicẽs. En aurũ quod quærebam, vere fœlix hæc vallis quæ ejuſmodi producit aurum; & quidem ob hoc deinceps erit illi nomen Aurea vallis, quod etiam in hodiernũ diem perdurans, verum extitiſſe Duciſſæ præſagium comprobat. Hinc etiam monumentum inſigne ad fontem iſtum ex lapide quadrato, juxta fores Eccleſiæ Monaſterii Aureæ vallis oſtenditur extructum, talem præferens ſuperſcriptionem *La fontaine d' Orval.*

Recepto itaque annulo Mechtildis læta ad Monachiorum oratorium feſtinavit, gratias Chriſto condignas & ejus Divæ Matri peractura, efficit deinde apud Arnulphum Comitem, ut locus ille cum appendicibus, & limitibus certis in perpetuam poſſeſſionẽ à novo Monachis irrevocabiliter traderetur, quod accidit Anno reparatæ ſalutis 1080 prout lucidus ex Archivis & regiſtris Monaſterii Aureæ vallis colliqueſcere poteſt.

Ivit inſuper ipſa Duciſſa in Monachos Aureæ vallis munifica, nam priuſquam inde recederet, ingentem eis pecuniæ ſummam donavit, qua Eccleſiam inſignem ædificarent, necnon undè de cætero ſuſtentarentur, ſubſidium non exiguum haberent. Commendans denique ſeſe famulorum Dei devotis orationibus. Inde Verdunum profecta loci Antiſtiti Sanctimonialium Iuvigincenſe obtulit

Mona-

Monaſterium ac porrò cunctis quæ ad ejus ſpectabant curam, ritè diſpoſitis, amiciſque valere juſſis, in Italiam rurſum abiit.

Monachi pecuniam à Mechtilde in Elemoſynam accepta, eos in uſus impenderunt, in quos ipſa eã deſtinaverat, Eccleſiã nimirũ à fundamentis longè priori illa ſua præſtantiorem excitantes. Cui quidem operi cum ſtudioſius intenderent, literas præter ſpem à ſuo Abbate acceperunt, quibus citra moram aut tergiverſationẽ ullam, ut ad ſe reverterentur, imperabat. Illi ut veri erant obedientiæ filii Prælati mandatum tanquam deſuper emiſſum humiliter ſuſcipientes, quanquam maluiſſent opus incœptum ad perfectum deducere, iter ſtatim Calabriam verſus dimiſſis omnibus arripiũt, ex quo accidit ut templi ædificatio minimè conſummaretur, undè vicinis Chriſtianis ac præſertim Comiti Arnulpho doloris non parum accidit, qui paulo poſt, ſcilicet Anno Verbi incarnati 1110 viam carnis ingreſſus Metis in Divi Arnoldi Eccleſia ſepulturæ eſt traditus. Ejus filius, ac ſucceſſor Ottho nomine, dolens opus ad Dei laudem tam eleganter inchoatum non modo non accipere incrementum, ſed potius deficere, & ad ruinam vergere, duos convenit ſæculares ſacerdotes, quibus loci curam cum omnibus eò pectantibus obtulit, at illi minimè ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

voluntati ſatisfacere conſenſerunt, niſi ſecuri, & certi fierent, quod ejuſmodi donatio robur perpetuum haberet. Hinc eorum petitioni condeſcendens Ottho Comes, Treverim cum eis profectus, ad Archiepiſcopum loci ordinarium, ab eo præſentibus Metropolitanæ Eccleſiæ Canonicis collationem Aureæ vallis, & omnium dependentium in dictos ſacerdotes factam ratificari, & ab omni juriſdictione laicali liberam pronunciari obtinuit. Quæ dũ ſolemni ritu peracta fuiſsẽt, læti & contenti ad propria remearunt.

Ex hoc igitur tempore Aurea vallis Præpoſituræ titulum accepit: cujus primarius regens Præpoſitus dictus vir ſanctitate, & ſcientia præclarus officiũ ſuum ſtrenuè obibat, quocirca quamplurimi piæ ejus & cum eo degentium converſationis odore attracti, affatim eò confluebant: alii quidem ut verbo ædificationis refecti, & precibus eorum commendati gratiam à Deo impetrarent: alii verò ut Deo perpetuis temporibus famulaturi, ſeſe eorum contubernio adjungerent, ita fiebat ut intra breve temporis ſpacium numerus inibi miniſtrorum Dei non modicum adaugeretur. Interim templi conſtructio prius intermiſſa, urgente, & præbente Comite Ottone unà cum aliis devotis media, magna animi cum alacritate eſt reſumpta, tandemque ad fælicem deducta exitum. Tum denique rogatu dicti Ottonis Comitis, Henricus Virdunenſium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

nenſium Antiſtes in honorem Divæ Virginis matris, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eandem Eccleſiam, præſente ipſo Ottone, Adelaida uxore, D. Frederico Eccleſiæ Remenſis Præpoſito, & Comitis filio Albero ejus in Comitatu ſucceſſore aliiſque nobilibus ſolemniter conſecravit. Tandem anno Domini 1150 defunctus Ottho in Eccleſia ſanctæ VValpurgis Chiniaci tumulo conditus eſt.

Poſt Otthonis obitum Canonici Aureæ vallis remiſſius in divino obſequio, & laxius in vitæ moribus agere cæperunt, adeo ut deſideria carnis conſectantes non jam eſſe Canonici, ſed planè ſecularis, & mundi illecebris ſervientes comprobarentur, & qui prius omnibus ædificationis ſpiritualis, & animæ ſalutis erant occaſio, nunc quam plurimis & in primis ſibi fiebant extremi cauſa exitii.

Albero tum temporis Virdunenſis Epiſcopus ex domo Chiniaca oriundus, iſthæc intelligens, valde animo triſtabatur rationes tacitus exquirens, quomodo in hunc locum priſtinum reduci poſſet pietatis exercitium. Dum hæc igitur admodum ſollicitus mente agitaret, audivit Divum Bernardum Clarevallen. Abbatem illius ævi in Chriſti Eccleſia lumen ſplendidiſſimum Remis eſſe conſtitutum. Ad hunc ipſe Epiſcopus quoſdam è ſuis Canonicis deſtinans, rogavit enixè,

quatenus locum Auream vallem dictum à pravis Canonicis ſæcularibus occupatum illis ejectis, vellet aliquibus probatis & piis ſui ordinis Religioſis committere recolendum. Divus itaque Bernardus preces iſtiuſmodi juſtas fore arbitratus Conſtantinum Religioſum utique vitæ ſanctitate, & eruditione conſpicuũ, ut loci eidem tanquam Abbas præeſſet una cum Monachis aliis ſeptem numero, à quibus inſimul Divinum opus perſolveretur, diſtinavit. Qui juſſis ſancti viri obtemperantes locum adierunt aſſignatum, atque inibi in ſanctitate & juſtitia, ſub Divi Benedicti regula in ordine Ciſtertienſi tum recens exorto Domino Deo indefeſſi militare ſtuduerunt; atq; ſic auguſto illi & celeberrimo Aureæ vallis Monaſterio, quod hodieque habetur inſigne, initium & origo obtigit, tempore Innocentii ſecundi Pontificis maximi Anno 1131. Conſtantino primo Aureæ vallis Abbati à Divo Bernardo inſtituto ſucceſſit Theodoricus de Vitry, vir ſtrenuus & amator diſciplinæ regularis, cui ſtatim à regiminis ſui exordio curæ fuit bibliothecam optimis libris inſtructam erigere, & in eam undequaque codices diverſarum linguarum comportare. Obiit Anno Dominicæ Incarnationis 1152.

In ejus locum, fratrum electione, ſufficitur Theodoricus Verdunenſis, qui non minus religione quam doctrina Eccleſiam

eſiam ſibi commiſſam gubernavit, & ndem Anno Domini 1167 naturæ deitum exſolvit 10. Februarii.

Succeſſit deindè Adamus de Longuioo qui dum ſuis uſque ad annum Chriſti ati 1177 præfuiſſet, in fata conceſſit.

Adamo vita defuncto ſurrogatus eſt tephanus Luxemburgenſis, vir moribus & ſcientia eo honore dignus, in gubernanda Domini familia ſingulariter idoneus, qui vitam morte commutavit Anno 1188.

Remigius de Longuiono defuncti locum ſubiens annos quinque cum laude munere ſuo reſpondit, è vivis exceſſit ſeptimo Calend. Octobris. 1193.

Gerardus à Rupeforti ſtatim ſubſtitutus, continuos novem annos monaſterium idem adminiſtravit, mortuuſque eſt Anno 1204.

Ioannes Deſtalles ejus ſucceſſor, exacto à ſuſcepto regimine biennio tantum, viam carnis eſt ingreſſus Anno ſcilicet 1206.

VValterus de Vertano deindè in Abbatiali officio ſuccedens, illud adminiſtravit, in annum uſque 1219. tum enim pridie Calendas Aprilis Deo animam reddidit.

Iſti defuncto fratrum ſuffragiis ſufficitur Petrus Leodienſis, qui anno 1214. quarto Nonas Auguſti mortis tributum pependit.

Eundem tunc locum optinuit Henricus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

cus de Sathanaco vir multis virtutibu & ſufficienti ſcientia ornatus qui taler tum ſibi creditum cum lucro reportavi migrans ad Dominum anno 1228.

Ioannes de Neufchaſteau præcedent immediate defuncti dignitate, fratru votis decoratur, atque in eis ſic ſeſe ha buit, ob ſingulares animi dotes, & im penſa in rempublicam officia ut pate patriæ diceretur. Obiit 1237. 10 Martii.

Succeſſit Ioannes de Feritate (vulg l'Afferte) vir gravis & prudens, & in ge rendis negotiis providus, hunc mors ab ripuit anno 1245 Idibus Martiis.

Tum denique ſucceſſit Henricus Bu lonienſis ædificiorum, & rerum Mona ſterii ſui egregius inſtaurator, & inſigni pater familias, qui diem clauſit extre mum ipſis Calendis Februarii 1259.

Ioannes Namurcenſis concordi fra trum electione in prædefuncti cathedra conſtituitur, qui dum ſpartam ſibi credi tam ſatis egregiè exornaſſet, & Mona- ſterio ſuo valde utiliter præfuiſſet, fati conceſſit anno 1163.

Guidoni Chiniacenſi tum jure legiti- mo baculus paſtoralis ejuſdem functio- nis eſt traditus, quo ſcilicet ovile Domi- nicum magna cum laude paſcens, talen- tum ſuum juſto fœnore auctum Domino conſignavit, vitam cum morte commu- tans anno Domini 1267. 3. Octobris.

Nicolaus de Lupi-fonte canonice iti- dem eodem vocatus, vir gravis & ſapiens

admi-

dminiſtrator obiit 5. Octobris anno 299.

Nicolaus deinde Treverenſis non minus prudentiæ quam ſapientiæ laude dinus onus Abbatiale ſibi impoſitum uſq; ad annum 1311. egregiè ſuſtinuit.

Iſti porrò vita functo in ea functione ſubſtitutus eſt Ioannes Huyenſis, quo mortem obeunte anno 1317,

Iacobus de Moſono in ejus locum fratrum votis depoſcitur, vir certe admodum liberalis, & in Chriſti pauperes beneficentiſſimus, vixitque ad annum Domini 1325.

Robertus de Preney excellentis ingenii, & magnæ pietatis vir ſubrogatus, munus Abbatiale ſtrenue obtinuit, & anno 1342. naturæ debito ſatisfecit 12. Calend. Martii.

Theodoricus Danſart Roberto ſuccedens doctus & ad familiæ dominicæ regimen idoneus paſtor, poſt multos in officio exantlatos labores anno 1376. animam creatori reddidit. Huic in regimine ſucceſſit

Ioannes Metenſis vir ob vitæ ſinceritatem, & ſingulares quibus ornabatur virtutes plurimum commendatus, obiit anno 1387. Ioanne è vivis ſublato, concorditer à fratribus in Abbatem eligitur Iacobus de Barenſio, & ipſe prudens admodum magnæque eruditionis vir, qui dum annis duodecim Abbatiale officium adminiſtraſſet mortem obiit ſexto idus

Ianua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Ianuarias Anno 1399.

Nicolaus dehinc Arlunenſis vir ſt-
nuus, & in monaſterii ſui Iuribus tuē
valdè ſolers, frugaliter præfuit uſque
Annum Domini 1423. quo diem clau
extremum.

Huic Ioannes de Provii ſuffectus co-
ſummatuſque in brevi complevit temp
ra multa, mortem obiens Anno Ve
Incarnati 1429.

Ioannes de Philomena tam doctri
quam Religione venerabilis prædefu
cti curam accepit, cui poſtquam ad ann
incubuiſſet aliquot, conſeneſcens h
mortalitate fuit exutus Anno 1442.

Nicolaus de Baionſuilla in ejus locu
ſubrogatus ſcientia ſcripturarum & pr
dentia in agendis ſic clarus effulſit, ut o
dinis Monaſterii propugnator fieret ex
mius, migravit à ſeculo Anno 1476.

Godefridus de Aremberg vir nobil
& doctus dicto Nicolao ſubſtituitur, qu
prædeceſſorum veſtigiis inſiſtens mona
ſterio ſibi concredito magna cum laud
præſuit. Hic mitræ uſum, quo priore
caruerant a Summo Pontifice obtinuit
qua ejus deinceps ſucceſſores dum ſo
lemnius ſacris operantur, ſolent inſig
niri. Obiit Anno 1488.

Nicolaus de Villari Abbatis dignitate
Inauguratur mortuo Godefrido, cui quo
ad virtutis & ſapientiæ commendatio-
nem nequaquam ceſſiſſe dicitur, & ex
hac migraſſe vita Anno 1504.

Iſti

Iſti è vivis ſublato ſuccedit deinde Balduinus de Proſſeux vir doctus, & valdè notabilis, qui tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus pater familias ſagaciſſimus eſt habitus, mortemque obiit Anno 1530.

Suggeritur in ejus locum Godefridus de Preſſeux vir religione pariter & doctrina, ſimulquè rerum gerendarum dexteritate pollens, qui poſtquam ſuis præluxiſſet verbo & exemplo, fatis conceſſit ipſis Calendis Novembris 1540.

Concordi indè fratrum electione Abbas deſignatur Matthias à Malmundario in ſacris literis eruditus, & ſæcularis doctrinæ non ignarus; hiſtoriarum etiam lectioni ſingulariter deditus; qui Comitum Chinenſium numerum, ordinem, & vitas brevi & luculento ſermone literis commendans nomen ſuum poſteritati conſecravit. Extat autem hic Tractatulus apud Auream vallem manu ſcriptus. mortuus eſt Matthias Abbas Anno 1555.

Suffectus defuncto Matthiæ eſt, vir vita præſtabilis Lambertus de VVaigne nomine, qui è vivis exceſſit Anno 1562.

Dominicus à Sathanaco in demortui locum ſuccedens cum vitæ moribus, tum ſapientiæ doctrina ſibi commiſſum gregem ædificare ſtuduit, & in tantum ſanctæ converſationis, fidei, pietatis & innocentiæ decorus habebatur habilibus, ut quidam alterum D. Bernardum eum aſſererent. obiit Anno 1570.

Cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Cum id temporis hæretici veſania incredibili in Eccleſiam graſſarentur, ut in aliis Europæ partibus, æque in Belgio templa, altaria, imagines, monaſteria, demolirentur, ſacra profanarent, Dei viventis & ſempiterni nomen ſanctum & terribile, adhæc Divos omnes, & Eccleſiam blaſphemis vocibus proſcinderent, magnus Hiſpaniarum Rex Catholicus, Philippus ſecundus, ejuſmodi malis occurrere cupiens, inito cũ ſuis conſilio, opportunum cenſuit, ut per Belgii tractum varii de novo inſtituerentur Epiſcopatus, quatenus his præfigendi, doctrinæ, vigilantia, pietate inſignes viri, ſic gregi ſuo præeſſe contenderent, ut malum iſtud ne longius latiuſque ſerperet, in hominum animis reprimeretur. Cum verò neceſſum foret hujuſmodi novorum Epiſcopatuum præſulibus dotem undè decenter ſuſtentarentur aſſignare, viſum fuit (ubi alia non ſuccurrebant media,) quibuſdam eorum Monaſteria ſub certis conditionibus eum in finem unire, quod & in pluribus Rege Catholico inſtante, & Summo Pontifice inſtituente factum novimus. Erat autem etiam propoſitum Luxemburgi, uti in aliis locis proprium, qui toti ei provinciæ in ſpiritualibus præemineret Epiſcopum ordinare, quæ ſcilicet cauſa fuit, & occaſio, cur Monaſterium Aureæ vallis per integrum ſeptennium Abbate orbatum permaneret, Monachis nimirum prohibitis ad

is ad electionem novi Prælati procede-
re, ne fortaſſis eo ordinato, Epiſcopus
Luxemburgi inſtituendus, difficultatem
pateretur dotem indè percipiendi. Ve-
runtamen quamvis ad tredecim Epiſco-
patus in diverſis Belgii partibus tum ex-
merentur, in tantum tamen valuit Ar-
chiepiſcopi Terverenſis, Leodienſiſque
Antiſtitis & aliorum qui exindè ſibi præ-
iudicium inferri prætendebant obſiſten-
tia, ut Epiſcopatus Luxemburgi noviter
haud quaquam inſtitueretur, ſed omnia
ibi in ſuo antiquo ſtatu perſiſterent. His
igitur ita tum conſtitutis Aureæ valli in
Abbatem à Rege Catholico tanquā Lu-
xemburgenſi Duce denominatus eſt
Lambertus à Villario, vir ſimplex & pius,
qui cum aliquamdiu Monaſterium ſuum
per ſe quam optimè rexiſſet, nec ob æta-
tis gravedinem eo in munere proſequen-
do ſatis ſe ſentiret idoneum, Coadjuto-
rem ſibi dari petiit, qui onera iſtius præ-
laturæ tam in temporalibus, quam ſpiri-
tualibus aptius ſuſtineret; ſuæ poſtulatio-
nis tandem optatum impetravit effectū,
dato nimirum ſibi in coadjutorem auto-
ritate Regia, Lamberto ab Hanſymburg,
ejuſdem Monaſterii pridem à multis re-
trò annis Priore. Abbas verò ipſe ſenio
confectus, non longo poſt tempore, id
eſt, anno 1589. viam carnis univerſæ eſt
ingreſſus.

Ejus dignitatis apicem deindè conſe-
cutus Lambertus ab Hanſymburg coad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

jutor prælibatus, patria Leodienſis, M
naſterium cum Abbatis titulo laudabi
ter adminiſtravit, obiitque Anno Dom
ni 1596.

Huic fratrum ſuffragiis electus, &
Regia Majeſtate denominatus ſucceſſ
ejuſdem Monaſterii Religioſus Remac
lus Servais à ſancto Huberto, qui Eccl
ſiam diligenti cura etiamnum gube
nat.

Iſta igitur de Comitatus Chinenſi
necnon Abbatiæ Aureæ vallis in eo co
ſtitutæ, ſimulque Comitibus & Abbat
bus qui iiſdem reſpectivè præfuerunt, ex
ordio, progreſſu, & fine habuiſſe, ſuff
ciat.

DE MARVILLÆ ET ARANCEII DOMINIIS.

ETSI nulla diſquiſitionis habitæ ſe
dulitate expiſcari potuerim Domi
niorum Marvillæ & Aranceii originem
quiſve eorum primus extiterit Dominus
illud tamen certo certius intelligere li-
cuit, eadem ante annos ab hinc quingen-
tos à Dominis de Montioye fuiſſe poſ-
ſeſſa, Anno ſiquidem Dominicæ Incarna-
tionis Centeſimo ſupra Milleſimum Lu-
dovicus Comes in Montioye titulo &
re dictorum Dominiorum gaudebat. Hic
maritali vinculo quandam mihi ignotæ
familiæ nobiliſſimam copulavit adoleſ-
centu-

[p]uentulam Iſabellam vocabulo, ex qua [p]rodierunt nati Ludovicus & Ioannes [f]ilii, & filia Elyzabetha. Quibus in lucem æditis, Vrbano ſecundo Pontifice Maximo pro concilio Claromontano exhortante, una cum Godefrido Bullonio Duce Lotharingiæ quæ hæreditate ei proximè, ex Imperatoris ſententia obvenerant, aliiſque Principibus eandem expeditionem ſuſcipientibus ipſe Ludovicus Comes bello ſacro contra Saracenos ineundo cooptatus, cum eis pariter in Syriam profectus eſt, ubi dum antè Nicæam noſtri aliquamdiu caſtra metati, nonnihil indè receſſiſſent, audientes Solymannum Turcorum Imperatorem in proximo, ſuum conſtitutum habere exercitum, in eum magno impetu Chriſtiani (ejulantibus more ſolito Barbaris) irruerunt. Dumque pugna daretur utrinque atrociſſima, Deo ſuis opem ferente, à Chriſtianorum parte ceſſit victoria, fuſis nimirum & fractis Turcorum viribus, quorum ad quadraginta millia ea in acie feruntur cecidiſſe, cum tamen perpauci iſtorum comparatione noſtris occubuerint, in quibus & Ludovicus Comes de Montioye fortis Chriſti athleta cum hoſte congreſſus, interiit.

Iſabella marito hac ratione privata, curam in primis habuit, ut ſtatim à viri profectione ambos ſuos filios mores, & literas competentes diſcendi gratia ad Pariſienſem dirigeret Academiam. Vbi

 dum

dum ſedulam ſtudiis navarent opera
nuntio accepto de patris Comitis inte
tu, Ioannes ex rei adeò inſperatæ,
gravis apprehenſione, in febrim acuta
incidens, cum ea diutius torqueretu
medicorum tandem ope relevatus, e
rundem nihilominus conſilio, ut pate
num ſolum repeteret, aeris ſibi connat
ralis hauriendi cauſa acquieſcens, ad fi
mandam voluntatem, iter Marvilla
verſus domicilii videlicet parentum ſu
rum, ſuæque nativitatis locum ingreſſu
eſt. Dum vero ſub profectione eadem i
Rebarcenſi inſigne Monaſterium ordin
Sancti Benedicti, Divum Petrum Archi
poſtolum ejus patronum ſalutaturus in
troiſſet, à Raynaldo Abbate Religioſ
admodum viro, perquam humaniſſim
ſuſceptus, & liberaliter habitus eſt: &
cum eundem ex præclara illa familia or
tum ducere intelligeret, majore cum e
uſus eſt familiaritate, eum apud ſe deti
nens donec melius, quoad corpus, conſti
tutionē haberet. Adoleſcens interea ho
minis benevolentiam admiratus, & etiam
ſubindè in religioſorum ejus loci conſor-
tium admiſſus, cum modus ille vivend
multum ei probaretur, animum & ipſe
eo adjecit, ut ſummo deſiderio ad eun-
dem ſtatum monaſticum anhelaret. Vn-
dè inſtanter valdè tum Abbatem ipſum,
tum fratres conventuales precibus pul-
ſare cæpit, quatenus ipſum in ſuam con-
fraternitatem admittere vellent. Abbas
ut vir

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ut vir erat longo rerum Monaſticarum uſu expertiſſimus, & prudens, adoleſcentis non ſtatim acquieſcendum petitionibus ratus, ſed ad majorem ſpiritus, & animi explorationem capeſſurus, eum tantiſper à votorum ſuorum conſecutione ſuſpendit, donec datis ad matrem ejus literis, quid ad hoc ea reſponderet intelligeret. Comitiſſa Iſabella filii ſui Ioannis iſtiuſmodi fervore animi intellecto, præ gaudio in lachrymas reſoluta, Deum ex præcordiorum affectu oravit, ut qui in ſui uteri fructu tam ſanctum opus incepiſſet, dignaretur ſua divina clementia ad perfectum deducere, exiſtimans nimirum nihil ſibi fœlicius circa filios contingere poſſe, quam ſi toti obſequio Divino mancipati, noctes atque dies ei miniſtrare ſatagerent, cui ſervire regnare eſt. Reſcripſit igitur mulier devota, ſibi perplacere, ut filius ſuus, qua erat divinitus gratia præventus, eidem omnino reſponderet, & religionem monaſticam in Rebacenſi Cænobio profiteretur, ubi inter pietatis officia patris & matris ad Deum in precibus haberet memoriam.

Ioannes Matris tam gratum adeptus conſenſum, ſtatim habitu Novitiatus ab Abbate ſibi tradito, conſuetum probationis annum incepit, ubi in humilitatis, patientiæ, charitatis, obedientiæ aliarumque Chriſtianarum virtutum exercitio in dies proficiens, omnibus magis ac magis charior reddebatur. Iſabella interea mater

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ejus grati in Deum animi ſignificatione
præbere cupiens in Marvilla Capellan
fundamentis in honorem Divi Petri, c
jus titulo (uti præfatus ſum) inſignit
Monaſterium Rebacenſe, extrui fecit,
que ex propriis reditus ſatis amplos c
ſignavit: Atque hæc Divi Petri Eccle
eſt quæ modo primaria in Marvillæ o
pido cenſetur. Addidit inſuper ipſa C
mitiſſa alium, in proximo Sacellum ſ
Divi Nicolai patrocinio, quod memin
ſet maritum ſuum, dum viveret, huic D
vo admodum deditum, imo & ejus co
pus religionis ergò viſitare pollicitatu
fuiſſe. Hanc autem Eccleſiam ſufficien
dote ditatam, & ejus patronatus I
cum omnimoda juriſdictione prædict
Abbati & Monaſterio Sancti Petri Reb
cenſis in perpetuum contulit.

Imminente porrò ſolemniter prof
tendi tempore Ioannes Abbatis permi
ſu Marviliam profectus, ubi matrem ſ
lutavit, & ab ea petiit hæreditatis parte
quæ ſibi contingebat, ut de ea, dum ad
huc propriæ voluntatis erat compos, d
ſponeret. Accepta igitur in ſuam pote
ſtatem hæreditate ſua Ioannes, eanden
ſolenni donatione in eleemoſynam Prio
ratui Divi Nicolai in Marvilla ſita, dona
vit, cujus ſcilicet Prioratus diſpoſitio
nem, & per aliquem è fratribus admini
ſtrationē haberent Abbas & Conventu
Rabacenſis, quod totum Honorius ſe
cundus bulla ſua Pontificia confirmavit.

Ioan

Ioannes ſuis ita diſpoſitis ad Monaſte-ium reverſus, anno probationis evolu-o; vota Religionis ſecundum Divi Be-edicti canonem, ſolemni ritu Domino Deo nuncupavit, & deinceps tanta exti-it converſationis probitate, ut poſt ali-quot annorum curriculum, defuncto lo-i Abbate, in ejus locum concordi fra-rum electione expeteretur: ad quod quidem munus vocatus ſumma cum lau-de Monaſterium ſuum tam in ſpirituali-bus, quam temporalibus adminiſtravit, & tandem bonis auctus operibus hanc mortalitatem, cum immortalitate com-mutavit.

Ludovicus alter Ludovici & Iſabellæ filius, frater Germani in Monaſterium ingreſſu Comes de Monticye, & Domi-nus in Marvilla & Arencejo effectus, ux-ore ducta nullam ex ea prolem ſuſcita-vit. Vnde ſoror ejus Elyzabetha dictas poſſeſſiones hæreditario jure ſibi obtin-gentes, in VValramum Montisfalconis Comitem maritum ſuum tranſtulit; cui & peperit filium VValramum patris in iiſdem bonis ſucceſſorem.

Tandem decurſis multorum annorum ſpatiis accidit, ut Dominus de Marvilla & Arencejo cum omnibus appendicibus ſuis in Principum Luxemburgenſium proprietatem devenirent hoc modo. VValramus Ducis Luxemburgenſis filius Ermeſindam ejus nominis ſecundam Luxemburgenſem Comitiſſam uxorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

accepit, ei Marchionatum Arlunenſem dotis nomine deferens. Ex horum autem geniali thalamo perfluxerunt liberi Henricus, Catharina, Margaretha, & Elyzabetha, cui poſtremæ maritus effectus VValramus Comes Montisfalconis, Dominuſque in Marvillo, & Arencejo, eaſdem poſſeſſiones tanquam conjugi unà ſecum appropriavit in dotem.

VValramus iſte dum vice quadam inopia laboraret, pecuniæ ſummam ab Henrico Comite Luxemburgenſi, cujus ipſe ſororius erat, mutuo accepit, ac deinde idem ſemel iterumque repetiit, donec mutuum cum Dominiis Marvillæ & Arenceii penè æquaretur; tum verò inter partes inito contractu Henricus à ſororio ſuo VValramo vendita ejuſmodi Dominia ſuperaddito ad mutuatam ſummam quod deerat ſuis poſſeſſionibus adjunxit, ipſi VValramo affini oppidum Sancti Viti cum Nudorff in feudum conſignans.

Tempore poſt inſequenti gravis exorta eſt inter Henricum Luxemburgenſem Comitem præmemoratum, & Theobaldum Barri Comitem ſororium ſuum, utpotè Margarethæ ſororis maritum, quæſtio, ſuper Namurcenſi Comitatu, cujus nuper (id eſt anno 1238) Comes Philippus abſque hærede ex hac vita deceſſerat. Hujus ſeſe ſucceſſioni obtrudere ſinguli volebant, tam dicti duo affines Comites, quam quidam Flandrorum

Comi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Comitis conſanguinei. Cum vero ejuſmodi controverſiæ terminandæ amicitiæ & pacis tractatus non ſufficerent, ad armorum ſubſidium confugerunt, & ipſe, Theobaldus Barrenſis bello Henrico Luxemburgenſi denunciato, oppidum inprimis Lyneum in Barrenſi Comitatu ſitum, quod hic ab illo in feudum tenebat armata manu invaſit, ac denique tanta vi oppreſſit, ut in ſuam illud redigeret poteſtatem. Henricum Comitem Luxemburgenſem ſeſe defendere molientem in Caſtrum ſuum Barrenſe præterea abducens captivum.

Collitigantium iſtorum conſanguinei quidam noti & affines diſſidium iſtud conſopire cupientes, eoſdem ad pacem inter ſe componendam ſerio hortati ſunt, quibus, & ſiquidem ægrè Barrenſis acquieſceret, ideò quod adverſarium in poteſtate habens facile potiores obtinere poterat; conſiderans tamen quam indignum foret inter Principes, affines, vicinos, eoſdemque Chriſtianos odium & inimicitias foveri, ſuadentium importunitate victus conſenſit, ut de pacis conditionibus ageretur. Sic autem fuit conventum, ut Henrici Luxemburgenſis Comitis filia Guidoni Flandriæ Comitiſſæ filio nuptui traderetur, quibus conjugatis Namurcenſis Comitatus ille litigioſus obtingeret. Idem autem Henricus Luxemburgenſis Theobaldo ſuo ſororio Barrenſi Comiti mediata-

dietatem omnium bonorum, redituum fructuum, Iurium, & quorumlibet emolumentorum ſibi in dominiis Maruillæ & Arancii cum appendicibus, quæ pridem à VValramo ſibi comparaverat, in perpetuum cederet, retento nihilominus integre ſupremo Dominio, ſic nimirum, ut Barri Comes illam ſuam medietatem à Luxemburgenſi Principe, tanquam Domino ſolo directo in feudum acciperet, & teneret. Quæ quidem rei ſic geſtę narratione à quoquam in dubiũ revocetur, lubet ſubnectere quę ſequuntur ex mutuo contractu verba:

Nos Henricus Comes Luxemburgenſis, Rupenſis, & Marchio Arlunenſis, & nos Margaretha ejus uxor Comitiſſa prædictorum locorum. Et ego Theobaldus Comes Barenſis, Notum facimus quod nos acquiſivimus Marvillam, Aranceum cum appendicibus omnibus à VValerando Domino de Monteioye & Montisfalconis talibus modo & forma; Quod nos Henricus & Margaretha antedicti habebimus medietatem in omnibus præeminentiis & reditibus. Et ego Theobaldus teneo, & teneba in feudum & homagium ab ante dictis Comite, & Comitiſſa Luxemburgenſibus, cum adhuc aliis bonis quæ ab illis habeo & teneo. Actum Anno Milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo.

Iſta dum fierent defunctus eſt VValramus Comes Montisfalconis. Vnde Henricus Luxemburgenſis Comes ſorori viduæ

duæ Elyzabethæ compatiens, eidem medietatem ſuam in dictis Dominiis liberali donatione reddidit, eandemque donationē literis authenticis confirmavit, ac deinde filio ipſius VValramo renovavit, & ratificavit, ſic tamen, ut ſicut in altera medietate Barrenſi in feudum data ſibi ſupremam auctoritatem reſervaverat, ſic etiam in iſta, ſorori & hæredibus reſignata, auctoritatem itidem principalem retineret; Vnde factum eſt ut Barrenſis Comes & Elyzabetha vidua æquales omnino, quoad Ius, in iſtis Dominiis evaderent, Henricus autem Luxemburgenſis utrique tanquam Princeps præemineret.

Mortua porro Elyzabetha prædicta, filius ejus egeſtate coactus, Ius omne illud quod in dictis Dominiis (via memorata) poſſidebat. Henrico Luxemburgenſi Comiti avunculo ſuo, cum pacto de retroeundo triginta milibus librarum Turonenſ. vendidit. Hinc itaque effectum eſt, ut mediante hoc emptionis contractu Dominia Marvillæ & Arancеii pro media parte in Luxemburgenſium Principum jus redierint, remanente nimirum altera penes Barrenſes Principes, ſuperioritate tamen Principali tota in ſolidum (id eſt tam quoad unam, quam quoad alteram medietatem) uti antea Luxemburgenſibus competente. Quod verò loca iſta & Dominia nomine terræ communis, Galliæ terræ commune deſignen-

gnentur, id indè cauſari accidit, quo Iuriſdictio eorum omnimoda uſusfructus, cenſus, reditus, & quodvis emolumentum ex dictis Dominijs, & appendicibus proveniens ad Luxemburgenſem & Barrenſem Duces ex æquo pertineat exceptaſuprema autoritate, quam totius eſſe Luxemburgenſis probavimus.

DE COMITATV SANCTI PAVLI alias DE ROVSSY.

GENVIT Henricus Luxemburgenſis Comes ſuperius aliquoties memoratus, (cujus etiam occaſione placuit ſtatim hæc hic ſubjungere) ex conjuge ſua Margaretha Henricum VValerandum, & Gerardum Dominum Durbutenſem, qui præcavere nulla prole relicta, in quodam conflictu periit. Henricus igitur poſtremo iſto filio privatus, volens ne inter duos ſuperſtites lis aliqua ob hæreditariæ partis prætenſionem oboriretur ea diſpoſitione uſus eſt; ut Henricum primogenitum ſuum in Comitatu Luxemburgenſi declararet ſucceſſorem, VValerando autem Comitatum Sancti Pauli, nunc Rouſſy nuncupatum, poſſidendum aſſignaret, cujus tamen ad vitam ſuam eorum mater perciperet uſumfructum, qua denique defuncta fructus dicti Comitatus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tus, & omnia quæ in Flandriæ Comitatu habebant, itemque Lyneum cum Caſtelania, & appendicibus, quæ à Barri Comite in feudum acceperat, in utilitatem cederent VValerandi & ſucceſſorum, qui etiam ratione Comitatus de Rouſſy Vaſſalli fierent ac Homagium præſtarent Henrico, & ejus in Principatu Luxemburgenſi ſucceſſoribus, prout clarè, ex literis deſuper confectis hæc deprompta demonſtrant.

Nos Henricus Comes Luxemburgenſis, Rubenſis & Marchio Arlunenſis. Notum facimus omnibus & ſingulis quod VValerandus filius noſter, factus eſt homo feudalis Henrici fratris ſui, noſtri chariſſimi filii, & ab eodem recepit Rouſſy cum appendicibus, &c. Et nos Henricus & VValerandus, qui in hæc conſentimus, juravimus ad manus Henrici Comitis Luxemburgenſis, omnia inviolabiliter ſervaturos, & in ſignum veritatis appoſuimus hiſce noſtra ſigilla. Actum 1262. altera Quaſi modo, &c.

Eſt autem Comitatus de Rouſſy ſitu medio inter Luxemburgum & Thioniſvillam itinere, à quibus æque duobus diſtat miliaribus. Nomen huic erat antiquitus à ſancto Paulo, dum Comitatus ſancti Pauli appellaretur; quæ quidem nomenclatura evanuit omnino, ſubſtituto in ejus locum Rouſſy vel Ruttick/ ea (ut quidam conijciunt) ratione, quod vir quidam olim præpotens, ex Ruſſia oriundus,

hujus

hujus loci filia aut hærede in uxorem ac-
cepta, Comitatum ex tunc Ruſſy in pa-
triæ ſuæ memoriam voluerit nominari.
Ruſtici qui hujus diſtractu coercentur
interrogati cui nam pareant Domino
reſpondere ſolent, ſeſe & ſua ſpectare
ad Simper herren/ quod corrupto, æſtima-
tur idem vellæ quod Sanct Paul herren.
Comitatus iſte caſtrum habens vetuſtiſſi-
mum loco ſuperius deſignato membrum
eſt feudale Ducatus Luxemburgenſis,
ex quo proceſſiſſe feruntur, qui modo ce-
lebres in Gallia dicuntur Comites ſancti
Pauli quamvis mihi non ſatis probabili-
ter; cum potius exiſtimem illos genus
trahere ex eo Sancti Pauli Comitatu, qui
in Arteſiæ partibus extat, hodieque ce-
lebris. Spectat modo ille quem deſcripſi-
mus, ad Marchiones Badenſes, & Co-
mites de Manderſcheidt indiviſim.

DE COMITATV RVPENSI IN ARDENNA.

RVPENSIS Comitatus à peranti-
quo Caſtro, Rupi excelſæ ſuperex-
tructo, atque eatenus Rupis nomine de-
ſignato, nomenclaturam accipit, com-
plectens ſuo ſinu urbem ejus nominis &
territorium ſatis amplum, atque ad ali-
quot miliaria extentum, attamen infoe-
cundum

cundum valdè pro maxima ſui parte; quanquam hominum induſtria & improbo labore ſic reddatur, ut plurimum fructuoſus, incolæ ſiliginem, avenam, & alia in ſui, & pecorum alimentationem opportunam exindè percipiant, utrumque abundanter. Hæc verò ſæpius tali evenit modo, ut locis a vepribus, dumis, aliiſque lignis ipſa occupantibus uſu repurgatis terram diverſis proſcindant inſtrumentis, & in partes penè ejuſdem formæ diviſam componant cumulos ad modum clibani, ac denique vepres & alia minutiora ligna & ſarmenta ſubijcientes ignem admoveant, cujus vi totus iſte terræ globus aduratur, & eam conſequatur alterationem: undè aptus admodum reddatur producere grana ſuperſeminata multipliciter aucta. Indè autē quidam affirmant, hanc & alias adiacentes ejuſdem naturæ regiones Ardennam nuncupari ab ardendo, quod ſcilicet terram ardere neceſſe ſit, priuſquam debitos fructus proferat. Hinc etiam fit propter ejuſmodi continuos labores, ſimulque ſummum frigus, & victum ſobrium, quo utuntur iſtorum locorum inquilini, eos eſſe corpore perquam robuſto, & longæuæ durationis. Antiquitus dum Franciæ limites huc etiam extenderentur, ſolebant (Reges dum laxandi animi cauſa Ardennam ſyluam ad venandum peterent) in Caſtrum Rupenſe (tum etiam percelebre, & antiquum, utpotè à

Romanis

Romanis medijs in ſylvis excitatum) d
vertere, ubi & totius illius regionis no
mine ſuo, gubernatorem habebant con
ſtitutum, qui communiter magnus V
nator, propter venandi continuum exe
citium eis in locis uſurpatum dici ſole
bat. Monſtrant adhuc hodiè Rupenſe
ſedem quandam in rupe exciſam, aſſe
rentes ea uſum fuiſſe Regem Pipinum
dum vel laſſus aliquantulum requieſcer
vellet, vel populo terræ audientiam d
ret, vocariq́ue ea de cauſa ſedem eju
modi Regis Pipini Cathedram. Ivit au
tem jam indè à longiſſimo tempore c
ſtrum hoc per ipſos, ut creditur, Franci
Reges, Comitatus titulo honoratum, c
quamplurimi nobiles ratione feudorun
quæ exindè ipſi tenebant, feudales habe
bantur. Inter hos verò præeminentiore
exiſtebant Illuſtres Domini de *Beauravi*
de *Hoffalize*, de *Han ſur leſſe*, & de *Hy*
ningen, qui quatuor pares iſtius Comita
tus Rupenſis dicebantur. Nec verò ſoli
eiuſdem tractu feudales dicti Comit
coercebantur, quin & in Hannonia no
biles plurimos, atque etiam unum Ab
batem eo nomine ſibi devinctos habe
bat, hodieq́ue habet, ut quotiens eorum
quiſquam officio vel vita functo neceſ
ſum eſt ab aliis feuda ipſa poſſideri, h
ipſi ſuccedentes, aut eorum procurato
res teneantur à Rupenſi Comite, ejuſv
Vicario in nobilium frequenti præſenti
feuda recipere; hocq́ue peculiari habe
modo

nodo Rupenſis Comitatus inter om-
nia Luxemburgenſis Ducatus Domi-
nia, ut dum ejus nobiles bona ſua in
lios pro pretio aut alia ratione tranſ-
nittunt, non coram Iudice nobilium
patriæ Luxemburgenſis, ut ceteri o-
nnes, ſed coram dicti Comitatus Præ-
poſito & certis Nobilibus tranſactio
ejuſmodi celebretur.

Nulli dubium eſſe debet, quin no-
biliſſimus iſte & perantiquus Comita-
tus Principes habuerit plurimos belli,
& rerum agendarum gloria præſtan-
tes, qui cum laude ſemper præfuere,
donec ultimus eorum abſque maſcula
prole decedens, & filiam unicam Co-
miti Namurcenſi nuptam relinquens,
ipſum Rupenſem Comitatum cum
ea, & Dominium Durbitenſe ad Na-
murcenſium Comitum poſteritatem
transferret. Porrò ſi lector noſſe velit,
qua ratione cum Luxemburgenſi Prin-
cipatu dictus Comitatus fuerit conjun-
ctus, eique ſubmiſſus, uti & modo eſt,
recurrendum erit ad ea quæ ſuperius
de Henrico cæco Luxemburgenſi &
Namurcenſi Comite & ſequentibus
in ſerie Luxemburgenſium Principum
narravimus. Ibi enim poſt grave diſ-
ſidium inter Theobaldum Luxembur-
genſem Comitem & Hannoniæ Co-
mitem pro Comitatu Namurcenſi,
quem uterque Iure uxorio ſibi com-

Q petere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

petere prætendebant, habitum, conventum eſt, ut ipſe quidem Namurcenſis Comitatus Hannonio cederet, at verò Comitatus Rupenſis una cum Dominio Durbutenſi in Ius Luxemburgenſium accederet, à quo quidem tempore nunquam hæc fuëre ab invicem ſeparata.

DE
DVRBVTENSI
DOMINIO.

DVRBVTVM, amplum Dominium, arce munitum inſigni, & urbe ejuſdem vocabuli, Ducibus Luxemburgenſibus modo paret, quod olim per ſe ſeparatum habebat ſui ipſius juris poſſeſſorem. Illud hoc tempore poſſidet, & inhabitat Comes de Overemdem titulo oppignorario, donec coronatorum aliquot millia ipſi addicta perſolvant. Quamvis verò ab illarum partium promiſcue vulgò Durbutum Comitatus nomine vocitetur, reipſa tamen non eſt unquam eo honore per autoritatem ſuperiorem declaratum, ſed id indè evenit, quod ejus pro tempore poſſeſſor, uti diximus, Comes exiſtat, qui cum ibidem ordinariè reſideat Comes Durbutenſis communiter appellatur.

DE

DE COMITATV SALMENSI.

EXTAT in Luxemburgenſi Ducatu, partibus Ardennæ Caſtrum perantiquum Salma dictum, à Salmone ejus auctore, & primo Domino qui anno poſt Chriſtum natum ſeptingenteſimo ſeptuageſimo eo loci præerat, non quidem Comitis titulo inſignis, ſed tantum Domini præcellentis, porrò ut aliqui autumant, Dominium idem Comitatus dignitatem obtinuit circa Ottonis primi Auguſti tempora, ſcilicet dum nongenteſimus aut circiter Dominicæ Incarnationis annus ageretur. Habuit olim prædictum Caſtrum adjunctum ſibi oppidulum ſatis egregium eodem gaudens vocabulo, quod temporum injuria, ſeu bellorum clade ſenſim urbis perdidit ſpeciem, cujus tamen hodieque extant alicubi ruinæ, quas indigenæ veterem Salmam nuncupant. Primum Romanis, deindè Francis, poſtea Principibus Moſellanis paruit, nunc Duci Luxemburgenſi, qui ex Moſellanis fluxit, ſubjicitur. Errorem autem & dubium parit quod diverſi à Salma Comites nomen trahant, num videlicet ex eadem prodeant origine: ſunt enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

in Ducatu Luxemburgenſi Comites Salmenſes propoſiti Comitatus Domini. Alii item Salmenſes dicti ſunt Comites, qui in Ducis Lotharingiæ aula, principali funguntur munere: alii tertio extant in Pannonia Comites Salmenſes ſimiliter nuncupati. Sed ut ſit de his poſtremo citatis, ſcrupulum eximi poſſe de prioribus arbitror, ſi diverſitatem inſigniorum utrorumque conſideremus, quæ evidens argumentum eſſe poteſt aliam atque aliam eorum eſſe originem. Salmenſes enim illi Lotharingici Primates, Salmones duos argēteos in campo rubeo, Luxemburgenſes verò binos ſalmones rubeos in campo argēteo pro armis Gentilitiis præferunt: unde videre eſt nihil his niſi tantum nomen eſſe commune, atque adeo æquivocum, quanquam alii exiſtiment Lotharingicos prædictos Salmenſes ab annis quadringentis ex Luxemburgenſibus deſcendiſſe, ac tunc novæ arci & Comitatui ipſis obvenienti nomen prioris Salmæ indidiſſe, & Imperatorum authoritate ad confuſionem tollendam armorum colores immutaſſe: quod an verum ſit necne, ſtudioſioribus penitus indagandum relinquo, illud nihilominus certum habens, quod tam hi quam illi Salmenſes Comites antiqua ſint, eademque præſtantiſſima Nobi-

litate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tate exorti, quorum progenitores in
rtute, & rerum gerendarum dexteri-
ate fuêre admodum celebres. Sal-
ienſis interim Comitatus, cujus no-
is eſt mentio, à Ducatu Luxembur-
enſi dependet, ſic ut qui eo potitur
um fateatur tenere in feudum à Du-
e, cui ob hoc homagium facere tene-
ur quiſquis in ejus ingreditur poſſeſ-
onem, prout ex fragmentis auctēn-
icorum ſcriptorum, ſuper ea re confe-
torum, hic poſitis colliqueſcit.

Ego Henricus Comes Salmenſis notifico mnibus præſentes literas viſuris, & legi udituris, quod ego accepi Caſtrum Sal-nenſe, & totam Caſtellariam cum appendi-ibus omnibus, & aliis ad eam pertinenti-us in feudum, & homagium ab Henrico omite Luxemburgenſi, Rupenſi, & Mar-hione Arlunenſi, &c. In ſignum veritatis us præſentibus ſigillum meum appendi juſ-i. Actum Anno 1248. *Die Iovis poſt fe-um omnium Sanctorum*. Item. *Nos Hen-icus Comes Salmenſis, notum facimus o-mnibus, quod nos recipimus in feudum & homagium à Domino Henrico Comite Luxemburgenſi Caſtrum, & Caſtellariam de Salamis, pro nobis, & ſucceſſoribus no-ſtris omnibus, &c Datum ſub ſigillo noſtro* 1315. *decima quarta Martii.*

Eidem de Salma Comiti paret alte-
rum non ignobile Dominium Rewer-
ſcheidt nomine, non procul à dicto Co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

mitatu ſitum, quod quidam volunt Duci Luxemburgenſi eſſe feudale, negante nihilominus id ipſum conſtanter Salmenſi Comite & aſſerente ſeſe illud nec à Duce prælibato, nec à reliquorum quoquam tenere, ſed eſſe ſui ipſius juris, quanquam & hoc ſimul fateatur; ſi Ducem illinc iter facere fortaſſis contingat, obligatione ea locum eſſe affectum, ut portæ tunc aperiri & tota domus ipſi commodari debeat: Ager Salmenſis, nec non adjuncti Dominii ſterilis quidem eſt, utpotè Ardennæ territorii exiſtens; ſuppeditat tamen humano labore excultus ſat granorum, undè habitatores ejus ſuſtententur. Eſt præterea ſolum hoc nutriendis pecoribus aptiſſimum, adeò ut plures exindè quæſtum faciant non contemnendum: habentur & fodinæ ibidem perplures è quibus tegulæ lapideæ, eædem optimæ, eruuntur quodammodo infinitæ, & huc atque illuc ad milliaria multa avehuntur, ut & in aliis partibus ædificiorum tectis conſtruendis ſerviant, quæ quidem res multum affert tum incolis, tum præcipuè ipſi Comiti Salmenſi commodi pecuniarii.

DE

DE COMITATV VRSIMONTENSI

IN ea parte Ducatus Luxemburgenſis, quæ Galliis contermina eſt, non procul à Mazeria Dominium quoddam habetur ſatis amplum, *Vrſi mons* vocabulo, quod ſcilicet, ut alii conjiciunt, Vrſini Patritii Romani hujus olim fuerint poſſeſſores, aut ut alii (meo equidem judicio probabilius) loci ejuſdem indigenę aut proximæ vicini affirmant ex rei cujuſdam eventu, hac videlicet ratione quod cum priuſquam caſtrum eo loci ædificaretur, & ſylvæ denſiſſimæ adeoque ferarum habitationi perquam aptæ per circuitum haberentur, iſthuc territorii Domini venandi gratia ſæpius confluerent, acciderit interim una dierum, ut huic exercitio occupatis, canes odore aliquid ferarum percepiſſe ſe tum latrando, tum ſollicitius veſtigando oſtenderent. Cumq; exinde ad proſequendum magis magiſque, & indagandum feræ deliteſcentis latibula urgerentur, propinquiores effecti, ejus tandem rugitum auditu percipiunt. Sed poſteaquam feram admodum ferocem, & truculentam intellexerunt venatores, neque canum viribus, neque aliis quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

bus tum muniti erant inſtrumentis confiſi, ſeſe domum in eam noctem recepêre. qua denique tranſacta, plurimos ſecum armatos aſſumentes, caſſes denique & laqueos quibus ne fuga elaberetur beſtia, prohiberent, per circulum cum cuſtodibus conſtituentes, cœperunt ipſam ferã ſeriò magis quam pridiè inquirere, inventamque inſequi: quam tandem canum importunis latratibus, curſus velocitate, & dentium morſibus, prætereaque accurrentium venatorum cum armorum impetu victam capientes, & urſam fæmellam prægrandem eſſe conſpicientes, ex diverſis indiciis catulos inſuper in vicino deliteſcentes intellexerunt. Hos etiam diligenter perquiſitos in antro quodam repererunt, ceperunt, abduxerunt. Iſta igitur, ut ad propoſitum redeam, cau a, & ratio dicitur eſſe, cur nomen Vrſi montis caſtro paulo poſt eodem loco, ubi id accidit conſtructo indiderint.

Fuerunt autores qui voluerint Vrſi montem nunquam Comitatus titulo fuiſſe inſignitum, ſed tantummodo nudum Dominium, Chinenſi Comiti feudale, ideò fortaſſis, quod quamvis ejus diſtrictus ſit ſatis amplus reditus: tamen eo ſpectantes ſatis exiguî ſint. Falluntur tamẽ hi opinione ſua, quod probatur ex eo, quod Comites Luxemburgenſes

burgenſes Vrſi montis Dominos Comitum titulo compellent; uti habetur ex ſubjunctis verbis, quæ ſcriptum authenticum in archivo Abbatiæ Munſterienſis reconditum continet, ſcilicet *Ego VVilhelmus Comes de Lucelemburch &c. Acta ſunt in præſentia Domini Folmarri primi Abbatis, & fratrum, & nobilium virorum, quorum nomina hæc ſunt: Hermannus Comes de Salmis: Godefridus Comes de Vrſi monte, Idem Godefridus Comes in Eſch, &c.*

Comitatus tamen titulus modo vix in uſu habetur, & ejus præfectus communi vocabulo *Le Preuoſt d'Orcimont* propter euphoniam vulgò nuncupatur, à Duce moderno Arſchotano, eodemq; Principe de Chimay, Principis Luxemburgenſis ob hoc vaſallo loci & quæ eodē attinent Dominio conſtitutus. Exindè porrò ad eam, qua modo potitur redituum, & cenſuū exiguitatem devenit hic Comitatus, quod ejus primi poſſeſſores pietate Chriſtiana inducti plures Eccleſias fundârint, & ex proprio dotârint, in quibus eſt & Monaſterium Vallis Dei juxta Mazeriam ſitum, cujus Comites de Vrſi monte dicuntur fuiſſe fundatores.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

DE COMITATV
Manderſcheid.

MAnderſcheidt inſigne & munitiſſimum Caſtrum in Eyfliæ partibus conſtitutum, & Comitatus honore ſublimatum: domus eſt undè Comites eam denominationem ſortiti originem ducunt, nobilitate generis & opum affluentia plurimum præſtantes, quanquam non omnes Comites de Manderſcheidt nuncupati Ius ſibi eo in Comitatu vendicent: ſed eam indè à longo tempore ex eadem radice prodeuntes in diverſos diviſi videntur ramos, nomenclaturâ quidem ex Manderſcheidt omnes retinentes, verum ad diſtinctionem inducendam dominiorum, quibus præſunt, nomina ſuperaddunt, undè exempli cauſa, alii dicuntur Comites de Manderſcheidt Schleiden / Alii Comites de Manderſcheid Geiererſtein / Alii denique Comites de Manderſcheid Reyll. Eſt autem Manderſcheidt / Comitatus Duci Luxemburgenſi feudalis, à quo proinde ipſum ejus poſſeſſores ſub homagii exhibitione ſuſcipiunt, & retinent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

DE COMITATV

Virnenbourgh.

IN confiniis territorrii Treverenſis Caſtrum viſitur antiquiſſimum, & nobiliſſimum Comitum de Manderſcheidt / poſſeſſionem ſpectans Virnenbourg nomine Comitatus titulo inſigne, quod quidem prius ſui juris erat nulli majori ſubditum poteſtati, & anno Dominicę Incarnationis 1270. Comitibus Luxemburgenſibus pro ſumma ducentorum librarum denariorum mutuo data feudale effectum, prout ex fragmento inſtrumenti deſuper confecti apparet ſic ſe habente. *Nos Henricus Comes de Virnebourch, notum facimus, quod nos facti ſumus homo feudalis Henrici & ſui filii, & futurorum Comitum Luxemburgenſium, ſimiliter Robertus dilectus filius meus, & deinceps heredes omnes de Virnebourch, &c. Datum Anno* 1270 *ipſa die ſanctæ Margarethæ.*

Cur porrò nomine Virnebourg hic deſignetur Comitatus, poſt longam inquiſitionem ex ejus Domino & poſſeſſore (mecum una dierum prandente) intellexi, id ideò accidiſſe, quod cum multiplicatæ eſſent Comitis proles, adeò ut earum quaternus hic Comitatus pro parte legitima ſufficere deberet,

deberet, ab eis ex hoc vocabulum ſortitum ſit & vernaculo idiomate Virnenborgh quaſi vier herren burg / id eſt quatuor ſcilicet Dominorum Caſtrum dictum, quæ ratio à proprio loci Domino allata, mihi equidem ſatis videtur probabilis.

DE COMITATV VIENNENSI.

QVANDO Viennenſis Comitatus initium ſumpſerit, quiſve ejus fuerit primus Comes, non conſtat, eſſe tamen valdè antiquum vel ex eo liquet argumento, quod ex fide digno autore percepi, quendam Monachum Rancherium nomine Comitis Viennenſis filium Anno Domini 928. in Monaſterio Lobienſi profeſſum vixiſſe. Vt tamen non nihil de hujus origine Comitatus à vero minimè abhorrens proferam, ſciendum quod cum Anno Domini 883. Ludovicum ſecundum Romanorum Imperatorem in fata conceſſiſſe percepiſſent Imperii hoſtes, qui vivum valdè expaverant, Northmanni ſcilicet & VVandali hos eoſdem coactis maximis armatorum copiis expeditionē verſus Rheni partes ſuſcepiſſe, quo tranſmiſſo ſtatim Tungros, Trajectum, Iuliacum, Aquiſgranum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

granum, Noveſium, Coloniam Agrippinam, Bonnam, Tolbaicum, aliaque ejus tractus oppida & loca munitiora ferociter invaſerunt, nec non ſimul Monaſteria quævis obvia, itemque Eccleſias, & alia ſacra loca ferro, flammis, direptionibus, & prædationibus impetierunt, atque iſtis in extremum penè exitium redactis oras Moſellæ fluvii perſequentes ad urbem Treverenſem caſtra metati ſunt, eamq; poſt dierum aliquot circulum vi capientes immani clade affecerunt, Eccleſias, & alia loca igne injecto diruentes, nec non perſonas quaſvis ſævitia incredibili perimentes, prædas agentes, & ea denique perpetrantes quæ à truculentis ſolent fieri Tyrannis. Bertulphus Trevirorum tum Archipræſul malum hoc declinare præveniens cum aliis plurimis ad Metenſem civitatem confugit, ubi à loci Epiſcopo VValone honorificentiſſimè exceptus, & habitus, permanſit donec Northimanos vaſtatis quæ obviam fiebant omnibus, ad Metenſes itidem expugnandos, & ſimili clade afficiendos advenire intelligerent. Tum enim conſilio de reſiſtentia maturè facienda inito, concluſum eſt, ut Duce Metenſi Comiti Adelhardo, adjunctis duobus Epiſcopis aliis Principibus viris, & armatorum exercitu prævalido in occurſum iretur

adverſariis

adverſariis Chriſtiani nominis. Dum igitur ad campum Remich oppido vicinum pertigiſſent, ecce hoſtes ex adverſo venientes Catholicis facti conſpicui ad certamen cum eis ineundum ſeſe obtulerunt. Vndè ſtatim noſtri genibus flexis auxilio Dei devotè implorato, cum hoſte fortiter congreſſi conſtanti animo inſimul ad duodecim horarum ſpacium depugnant. Tandem cum multi utrinque ea in ſtrage mortui cecidiſſent, inque iis à Catholicorum parte Valo Epiſcopus, & Comes Adelhardus, ceſſit victoria à parte Northmannorum, qui iter inceptum proſequentes Metenſem civitatem adeunt, eamque tanta crudelitate invadunt, ut in ſuam poteſtatem redactam igne, ferro, direptionibus totam depopularentur.

Inde Auſtraſii Regnum, nec non Moſellanicum Ducatum peragrantes, nulli loco, perſonæ, alterivè rei pepercerunt, quin ei quantam poſſent inferrent moleſtiam. Porrò ut nihil à tyrannide ſua intactum in iſtis partibus viderunt, in triumphi ſignum, Caſtrum quoddam ad Rupes vaſtas fortiſſimum extruxerunt, cui ipſi VVandali nomen Vandalen à ſua natione deductum indiderunt, atque ſic locus iſte, ſive Caſtrum initium, & vocabulum ea ratione accepit. Cum ve-

ò poſtquam plurimorum annorum
ſeriem VVandali dictum Caſtrum, u-
na cum adjuncto territorio poſſediſ-
ſent, vicini Principes, hos barbaros
loco ejuſmodi occupare diutius non
ferentes, collecto exercitu eos partim
trucidarunt, fuga ſibi conſulere com-
pulerunt, ex quo accidit ut ex tunc in
hæc uſque tempora ad Chriſtianorum
jura Caſtrum ipſum una cum ſuis ap-
pendicibus ſpectaverit, relicto tamen
ei primo nomine à VVandalis impoſi-
to, quod hodieque quamvis nonnihil
immutatum perdurat, dicitur namq;
Vienna, aut Vianden, aut denique
Vienthal, quæ omnia ex uno priore
oriuntur vocabulo.

De cætero quantum ad hujus Co-
mitatus poſſeſſores attinet, cum, ut
dixi de eorum primo, ſed nec de ſe-
quentibus plurimis conſtet, impoſ-
ſibile eſt eorum texere ſeriem. Verun-
tamen ne noſtro deſimus muneri pro-
poſito conabimur illorum proferre
nomina, quæ poſt diligentem inqui-
ſitionem noſſe licuit. Ac in primis in
Trevirorum annalib⁹ mentionem fieri
Frederici Comitis Viennenſis compe-
ri. *Comes itaque Henricus Luxemburgenſis
in principio hujus diſcordiæ ex improviſo,
antequam domino ſuo fidelitatem contradi-
xiſſet, cum mille quingentis militibus ci-
vitati Treverenſi appropinquat, & Trevi-*
renſ-

renſ. non erant præmuniti, nec vallo, n
muro adhuc cincti, & longa pace bello di
ſueti. Et ipſe Archiepiſcopus aberat, in cu
ria Regis exiſtens, potuiſſetque civita
tem tunc multum gravaſſe, ſi Deus h
malum non avertiſſet: Sed Comes Freder
cus de Vienna tum fortè fortuito erat in Ci
vitate, & occurrens Namurcenſi mult
ſuaſionibus eum redire fecit, demonſtran
magnam illi fore & perpetuam infamiam
ſi quid tale contra Dominum ſuum Ar
chiepiſcopum committeret, & cætera.

Hæc ibi quæ circa Annum Domini 1170. acciderunt. Vndè liquet eos errare, qui affirmare audent, Caſtrum Viennenſe una cum ejus tota appendice ad Templarios pertinuiſſe, donec eo ordine ad internecionem deleto Imperator Caſtrum hoc, nobili viro alicui contulerit. Longè enim priuſquam Templarii è medio tollerentur (quod Anno 306. accidit) vixerunt dictus Rancherus Monachus, Comitis Viennenſis filius, poſtea Veronenſis Antiſtes effectus, & hic Fredericus, Henricus quoque qui Comitatui eidem Anno 1240 præfuiſſe cognoſcitur. Eſt nihilominus probabile Templarios aliquando Caſtrum Viennenſe inhabitaſſe, non ut ejus Dominos, ſed Comite loci pro divini operis perſolutione ſuſtentatos, ut ſatis picturæ quædam circa templum inibi perduran-

tes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tes, quæ Templariorum habitum, & ritus quoſdam repræſentant, imo & refectorium oblongum quo uti regulariter ſolebant, edocent. Dum porrò ordo iſte Religioſus vitiorum quorundam, & errorum enormium ſcateret in Chriſtianæ religionis perniciem nævis, & ob hoc, judicantibus Pontifice, Imperatore, Francorum Rege, & aliis Primatibꝰ Catholicis Zizanium iſtud è Regno Dei ejiceretur, deſierunt Templarii Comitum Viennenſium eleemoſynis deinceps gaudere.

Frederico Comiti ſæpe facto ſucceſſit (etſi non immediatè.) Henricus, qui Anno 1240 vivebat, uxorem habens Margaretham illuſtris familiæ (licet ignotæ mihi) filiam, è quorum geniali thalamo profluxiſſe arbitror, propter temporum proximitatem, ſeu verius identitatem colendam Monaſterij Mariæ-vallis vulgo Marienthal ordinis Prædicatorii ſanctimonialem quam vidiſſe ſe, & affatum fuiſſe teſtatur Thomas de Cantiprato S. Theologiæ Doctor eximius, nec non Cameracenſis Epiſcopi Suffraganeus, in opere ſuo de apibus lib. 2. c. 29. nu. 33. iſtiuſmodi relatione. *Talia & his ſimul de virginibus facta & geſta meo tempore, ſi referrem, potius me tempus deſereret, quam exempla. Vidimus enim plures filios Comitum & Baronum qui ſpretis nuptiis in Mo-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

naſteriis, vel congregationibus virginum vitam cælibem elegerunt. Quarum inter cæteros unam Iolendam nomine, filiam Comitis Viennenſis vidi, quæ ad prædicationem cujuſdam fratris ordinis Prædicatorum VValteri nomine, cujus ſupra feci mentionem, inaudita conſtantia parentes evicit: ut ſponſo ſuo Ieſu Chriſto cum ſororibus ordinis Prædicatorum in Valle beatæ Mariæ in Diœceſi Trevirenſi liberè deſerviret. Hæc enim Romanorum moderatoris neptis, & Imperatoris Græciæ conſobrina, & Achaiæ Principis ſoror; à parentibus & amicis præparabatur nobiliſſimis nuptiis copulari, ut per eam poſſet eorum poſteritas ſublimare. Illa autem alias intendens, matrem omninò ſollicitavit dicti loci ſorores inviſere. Quo ubi venit, alias cum militibus & familia matre intenta, filia ut prius ordinaverat vocatis in Capitulum ſororibus votum Religionis fecit, habitum induit, & impoſitum Reſponſorium Regnum mundi, ipſamet inchoavit. Quod dum Conventũ lætiſonis vocibus proſequentem audit mater, miratur concentum repentinæ lætitiæ, mittit unum ex ſuis videre qu d eſſet, renunciat ille beatiſſimam Iolendam habitu ſacri ordinis inſignitam. Quo audito mater attonita, accurrit filiam rapere furibunda, nec cunctata immunitatem loci violenter infringere, raptam ſecum abduxit, & in Palatio Viennenſi arctiſſimæ cuſtodiæ mancipavit. Et vide quali conſtantia vicerit: Cibus tantum Regularibus ſecundum

ndum ordinem contenta alios comedere ulla violentia cogi poterat. Alia quoque atuta ordinis, à quibus corpus vel animus rceri non poterat, vigilantius obſervabat. Detracto tantum illi habitu ordinis violen-er, coloratis eam veſtibus induebant. Nu-itatem enim pati virginalem pudicitiam on decebat. Quid moror verbis? per Epiſ-opos, Abbates, & Prælatos, & per alte-ius profeſſoris moniales & Religioſos diverſi eneris tentabatur. Nec tamen infra trien-ium, vel ad reditum ſæculi, vel ſaltem d laxioris vitæ ordinem animum ejus con-ertere potuerunt. Dicebat enim verbis in-itens Apoſtoli: In ea vocatione qua vocata ſum immobilis permanebo. Parẽtes igitur & mici à revocatione illius finaliter deſperati, am redire ad dictum locum & ordinem per-miſerunt. Vbi tantis exemplis vitæ fulget, ut nulla in ea deeſſe virtutis dignitas videatur.

Hactenus Thomas Cantipratenſis autor graviſſimus, narrationis teſtis oculatus, quem idcircò de verbo ad verbum libuit hic attexere, ut indè colliqueſcat quam illuſtri proſapia id temporis fulſerint Comites Viennenſes, qui Romanorum, Græcorumque Imperatores, itemque Achaiæ Principes proximo conſanguinitatis ſive affinitatis gradu affigerunt, atq; etiam, quod indignum judicaremus, laudes dictæ Iolendæ merito debitos hoc loco ſubticere.

Porro Henricus Viennæ Comes I
lendæ uti arbitror parens, cruce ſign
ri, & ſacræ militiæ cum aliis Princip
bus ad Paleſtinam è barbarorum fa
cibus eruendam ſeſe inſcribi curav
hæredemque & in Comitatu ſucceſſ
rem habuit Philippum filium ſuu
cui in conjugem devincta eſt Maria, c
jus cognationis neſcio. Philippo i
magna amicitiæ neceſſitudo interc
debat cum Henrico Luxemburgen
Comite, à quo cum ſemel pecun
ſummam ingentem mutuo accepiſſe
ut à reſtituendi debito liberaretur, e
dem & ſucceſſoribus, Luxemburge
ſibus Principibus, Viennenſem ſuu
Comitatum feudalem fecit, prout l
terarum proinde confectarum teno
clareſcit ſequenti.

Ego Philippus Comes de Vienna & Dom
nus de Grunbergen *omnibus notum fac*
quod mediante ſumma pecuniaria, & ali
conditionibus, quam Nobilis homo, me
charus Dominus Henricus Comes Luxem
burgenſis mihi aſſignavit. Hinc eſt quod
mea certa ſcientia, & pura voluntate, illi ob
ligaverim Caſtrum meum Viennenſe, & o
pidum cum Burgenſibus, & quicquid a
dictum Caſtrum pertinet. Et deinceps eg
& hæredes mei Comites Viennenſes teneb
mus, & ab illo recipiemus, & à ſucceſſo
ribus ſuis Comitibus Luxemburgen. imper
petuum in feudum (ſalvo tamen feudo Pru
mienſi

ienſi) utque iſtud ratum ſit obligavi, & eſentibus obligo ac onero dictum Caſtrum m appendicibus &c. Datum Anno 1248. ſa die Barnabæ Apoſtoli Menſis Iunii.

Profluxit autem ex Philippo & Ma-a conjugibus, patri in Comitatu ſuc-ſſor filius Godefridus, cui cum nul-m prolem Adelheida uxor peperiſſet evenit Comitatus ad proximum hæ-dem Henricum, cui filius Symon no-ine ſuffectus ex Maria conjuge, uni-m tantum filiam genuit. Hæc itaque aterni Comitatus hæres eundem ma-to ſuo VValramo Comitis de Span-eim filio dotis nomine detulit.

Poſt VValramum Viennæ Comes ffectus eſt, Ioannes Comes de Naſſaw gnomento Hueffner/ & hoc defuncto ngelbertus, qui ſucceſſorem habuit dolphum Comitem de Naſſaw. Hic erò Henricum cujus Ermegarda, ac einde Genovefa Comitiſſa de VVal-ecq extitêre conjuges.

Henrico Comiti Viennenſi ſucceſſit Ottho Dux Brunſvvicenſis, & huic Io-annes Comes de Naſſaw/ quem ſecu-us eſt Philippus, qui uxorem duxit A-delheidam nomine.

Devenit tamen jure ſucceſſionis le-gitimæ Comitatus Viennẽſis ad Guil-helmum de Naſſaw principem Aurai-cum, quo, cum eo gaviſus fuiſſet ad annum uſque 1566. tandem judicante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

mandanteque certis ex cauſis Philippo magno Hiſpaniarum Rege, deſtituto, fuit idem Comitatui cum appendiciis, una cum Sancti Viti oppido & pertinentiis Generoſo Petro Erneſto Comiti in Manſfeldt Ducatus Luxemburgici nomine ſuæ Regiæ Majeſtati prudentiſſimo Gubernatori in recognitionem fideliſſimi obſequii Deo, & Carolo quinto Imperatori, & filio ejus Philippo ſecundo Hiſpaniarum Regi præſtiti, ad dies vitæ conſignatus, quo hodieque fruitur, & denique fruiturus eſt, quamdiu Dei immortalis munere vitali aura gaudebit. Is dum anno 1604. vitam cum morte mutaſſet, Auriacus Princeps illius fit hæres.

Hæc porrò de primariis Ducatus Luxemburgenſis Ducatus dominiis protuliſſe in medium ſufficiat. Vndè ad alia ſcopo itidem noſtro convenientia obiter deſcribenda ſtylum convertemus, incipientes nimirum ab oppidorum ſive urbium ejus Provinciæ deſcriptione, inter quas primatum ſibi jure merito vendicat Metropolis Luxemburgum.

DE LVXEMBVRGENSI OPPIDO TOTIVS
Ducatus ejuſdem nominis Metropoli.

LVXEMBVRGVM caput, & Metropolis ſibi æquivocè Provinciæ, quod ei nomen ſuum communicet, Moſellam ingentem fluvium à parte ſua Meridionali reſpiciens, ab eoque bino miliari diſtans, Trevirenſem civitatem ſex miliarium ſpatio inter orientem & occidentem ſibi habet vicinam; Metenſem verò Mediomatricum Metropolim inter meridiem & occidentem octo miliaribus diſtantem. Situs ejus mirabilis eſt, & admodum inæqualis; potior enim ejus pars in rupium altiſſimarum ſummitate, quæ planiciem ſatis amplam continet, fundatur: at duæ aliæ ejus portiones in declivi duplici montis ſitum obtinet, quarum una propter ejus profunditatem, Fundus: altera eandem ob cauſam Vallis nuncupatur.

Prima porrò illa in ſublimi poſita à loci habitatoribus, Mons dicitur ſive Oppidum ſuperius, quod certè tum ex loci natura, tum humanæ artis indu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſtria perquam munitum eſt & adverſum hoſtiles incurſus inſtructum, nam ab auſtrali occidua, orientalique partibus rupibus inſidet altiſſimis iiſdemque ita quaſi ad perpendiculum erectis & complanatis, ut nulli animantium generi (quę vulgarum aduncarum adminiculo uti ſolent) perviæ habeantur, undè ab iſtis penè omnibus partibus inacceſſibilis ſuperior iſta urbs Luxemburgica judicatur: quod verò ad Aquilonarē attinet reliquam partem, mœnibus, turribus, foſſis ac quibuslibet ad propugnationem requiſitis ædificiis communitur, proindeque inter totius Belgii loca hic meritò dignitatem à fortitudine obtinet haud poſtremam. Porrò quantum ad cæteras duas ejuſdem oppidi partes, eædem prævalidis muris ac turribus cinguntur, atque cum ſuperiori illo pulchrè conjunguntur, à qua tanquam præſtantiori munimen etiam non exiguum conſequuntur, ut ſi ad hoſti obſiſtendum debiliores fortè extiterint, ab ea ſubſidium facile percipiant. Iſtarum inferiorum pars quam fundum, germanicè Den grundt/ gallicè *La ville baſſe*, appellant fluvium Alzet vulgo dictum, per murum ſuum occidentalem admittens alveum ei accommodat, magno urbis commodo uſque ad muros ex adverſo poſitos per quorum

arcus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

arcus egreſſus Rupem quæ Arcem antiquam, & Monaſterium adjacens Benedictinorum, itemque alia conjuncta circuiens regirat ſeſe verſus alteram, quæ vallis ſeu vulgo Pfaffenthal appellatur, inferiorem oppidi partem, cui & commoda præſtat peroportuna. Nam uti in ſuperiori quam fundum nominari diximus parte molendinorum perplurium rotas impetuoſo ſuo curſu verſat, ſic illud idem hac inferiori Pfaffenthal efficit, præterquam quod utrinque cereviſiæ coctoribus, itemque coriariis, ſingulis ſcilicet juxta opificii ſui exigentiam, quicquid ab elemento aquæ accipere habent abundè ſuppeditet, aliaque aliis quæ ad longũ recenſere puto ſupervacaneum, ſatis oportune ſufficiat Luxemburgenſe oppidum non uno continuato tempore in ſui primordio ad eam, in qua modo cernitur amplitudinem devenit, ſed ſub diverſarum ætatum conditionibus ſenſim, paulatim, & denique per partes eo tandem excrevit magnitudinis, quæ ſanè non contemnenda eſt. Putatur verò ab ea inferiori parte quam fundum appellant, exordium ſumpſiſſe, eo ſcilicet loco ex adverſo pontis, ubi fabri ferrarii officina & domicilium habetur, indeq; hinc atque inde infra & ſupra ſucceſſu temporis reliqua acceſſiſſe ædificia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

quanquam mihi quidem probabilius videatur ſuperiorem etiam urbis partem ędificiis ante reliquas egregiis extitiſſe inſtructam, eo videlicet argumento, quod Ptolemæus Mathematicus & Geographus antiquiſſimus locum, quem modo Luxemburgum appellamus Auguſtam Rhomandorum ſive Rhomanduorum indigitârit, ex quo non obſcurè liquet ejus autoris tempore celebrem ſatis fuiſſe locum iſtum, cui Auguſtæ vocabulum (quod primatum quendam denotat) fuit tributum. Sic nimirum Auguſta Trevirorum & Auguſta Vindelicorum dicuntur capita ſive Metropoles eorum regionum ſive nationum à quibus denominantur. Cum igitur eadem ratione probabile evadat Auguſtæ nomen, loco, de quo agimus, fuiſſe inditum, & ante Ptolemæi tempora uſitatum, illud etiam ſit veriſimile, quod ædificiis præfulſerit egregiis, quæ potius in editiori amœnoque loco fuerint conſtituenda quam humili & abjecto fundo. Qui autem, aut quales fuerint Rhomandi iſti, quibus noſtra Auguſta tanquam caput præeminuerit, ſi conjicere liceat, exiſtimo nationem eam dictam fuiſſe, quæ in ejus partibus Rhomando ſermone, quem hodieque retinet media pars Luxemburgenſis Ducatus, & pleræque adjacentes regiones

nes utebantur, & dicitur ab illis, *Romam*, quaſi nimirum ex latio ſive Romano idiomate derivatum, quod nihil aliud eſſe videtur quam gallici ſermonis corrupta quædam propago barbarizans. Hæc à me probabiliter citra potioris ſententiæ præjudicium dicta ſunto. Habuit præterea locus iſte nomina nonnihil ab hodierno diverſa, è quibus nimirū Luxemburgum (quod modo commune eſt) deducitur; vocatum enim aliquando fuit Lucisburgum, à luce & Burgo, quod eſt Caſtrum, quod videlicet ibidem olim extiterit fanum celebre, in quo à populis gentili ſuperſtitione adhuc implicatis, Luci, tanquam Deæ ſacrificabatur. Sunt tamen qui velint potius ex germanico vocem latinam derivari. ut Lutzelburgh ſignificat parvum Burgum, propter ejus nimirum parvitatem & anguſtiam. Alii à luxu potius deductū ajunt Luxemburgum, quod ejus incolæ gentiles inibi luxui, epulis, & carnis voluptatibus ſuperſtitiosè ſolerent incumbere. Cæteri nihilominus Lucum & Burgum partes componentes nomen Lucemburgum faciunt, ea ratione adducti, quod exiſtiment eo loci antiquitus fuiſſe lucum, qui idem ſit quod Nemus arboribus denſum, Deo alicui ſacrum, à luceo, dictum lucus per antiphraſim, eo

quod

quod non luceat, quoniam cum nullę arbores illic propter religionem cæderentur opacus & ſine luce erat: ut & ſit de diverſarum ejuſmodi opinionum veritate, putem meritò eam omnibus præferendam, quæ à luce & burgo, originem primam nominis (quo hodie utimur) deducit. Nam ſatis eodem argumento conſtat, loca non pauca circumquaque ſita ſimiliter ab hujuſmodi Deorum portentis nomina obtinuiſſe, uti ſuo loco dicturi ſumus, ut exempli cauſa Arlunum, Ara lunæ, Solubrium quaſi urbs ſolis, intelligantur. Luxemburgenſe oppidum cum indè à ſui origine anguſtioris fuerit ſpacii, idque muris quibuſdam, quorum hodieque cum portis perdurant veſtigia ad amplitudinem in qua modò eſt confluente eo loci populo, & domicilium figente devenit, & tandem verſus meridiem, ubi rupium planicies à natura videbatur extenſior, incrementum accepit ducentorum circiter ædium, ac denique duo Franciſcani ordinis, alterum virorum, alterum monialium Cœnobia amplexatum eſt, præter ſacratiſſimę Trinitatis ſacellum quod non procul à mœnibus diſtat, & Divi Iodoci oratorium olim viſum, modo mœnibus ipſis abſconditum, cujus tamen memoriam multum religiosè populus hujus urbis una cum

Clero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Clero recolit dum altera Pentecoſtes ſingulis annis ſolemni proceſſione locum inviſit, ac ad Divi Nicolai templum redeuntes Miſſæ ſacrificio aſſiſtunt. Continet etiam oppidi Luxemburgenſis pars dicta ſuperior duas inſignes Parochiales Eccleſias, quarum altera inſigni dote inſtructa, in Divi Nicolai Epiſcopi honorem dicata umbilicum urbis ſuperioris occupat; altaria habens (loci ſitu ſic poſtulante) ad meridiem reſpicientia, excepto inſigni ſacello in editiori loco conſtituto orientem aſpiciente Divo Clementi ſacro (quod Patres Societatis Ieſu pro hoc tempore obtinent) Hanc Divi Nicolai Eccleſiam à fundamentis excitaſſe dicitur, prædives quidam vir Hecelo nomine, circa annum Domini 1120. ex conſenſu, tam Ordinarii, quam temporalis Principis, habetque ea inſignem altiſſimamque turrim, in cujus faſtigio per circuitum tecti perelegans conſpicitur ambulacrum plumbo & aliis ad id aptis rebus communitum, quo à turbine & pluvia illæſum perſiſtat, ubi continuò vigiles noctu ac perdiu vigilant, eminus circumſpicientes ſi quid fortè inſidiantis hoſtilitatis aut inopinati incendii animadverſum fuerit. Tum enim ſtatim abſque mora ſignum datur nolæ pulſu, ad cujus auditum quaſi in momento omnes, & ſinguli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſinguli cives ad loca ſibi deſtinata armis, aut ad ignem extinguendum ſitulis, ſcalis, harpagonibus & aliis oportunis inſtructi inſtrumentis properant, malumque imminens diligenter amoliri ſtudent: Alteram porrò Parochialem Eccleſiam Divi Michaelis archangeli patrocinio nuncupatam, longè antiquiorem eſſe perhibent quam illam Divi Nicolai, fuiſſeque olim D. virgini Deiparæ conſecratum à Comitibus Luxemburgenſibus ſacellum, quod tandem Parochialis Eccleſiæ nomen, & dignitatem obtinuit, cum antea ejus per circuitum vicini cives Parochiæ de Wymnerſtirch ſub urbe ſitæ parochiani extitiſſent, quemadmodum & qui dictæ Divi Nicolai ſubſunt, olim Eccleſiæ de Holrich pago vicino ſuberant, quæ tempore ſubſequente ſolis ruſticis pagorum incolis ſervierunt, uti & etiamnum ſerviunt, niſi quod in Rogationibus ſtationem ad ſingulas iſtas parochias populus Luxemburgicus omnibus annis obſervet. Cænobium deniq; illud virorum quod ordini Franciſcano aſſignatum dixi, peramplum eſt, & loco ſitum amœniſſimo, quod jam indè à Divi Franciſci tempore exiſtentiam habuiſſe plurimi volunt, uti & haud obſcurè oſtenditur ex Epitaphiis ſepultorum per ambitum ejus reſperſis

ætatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ætatem pene eandem cum ſanctiſſimo Patre habentibus. Huic Monaſterio, egregiis alioquin etiam ædificiis ornato, funeſtus accidit caſus anno Domini 1554. ipſo Divi Barnabæ feſto, luce clara diei: tum enim ignis vehemens devoratis jam plurimis civium domibus tandem in hanc quoque ſacram penetravit ædem, ubi ſub tecti crepidine vaſa pulvere tormentario repleta invadens, cum ipſum templum, tum alias quaſvis per circuitum ſtructuras quaſi in momento deſtruxit; ſed cum fortuito fratres eleemoſynam pro more vicatim petentes loco abeſſent ab hac ſtrage Deo propitio illæſi evaſerunt præter duos id temporis cuſtodiam domus habentes, qui in cellulis ſuis impetu incendii arrepti animam efflaſſe comperti ſunt.

Hi tum & à primævo domus iſtius exordio eorum erant inſtituti, qui Gaudentes dicuntur, & ab anno Domini 1569. Obſervantes Rege Philippo Hiſpaniarum Rege procurante eundem locum obtinent, quorum induſtria, & indefeſſo labore deſolata hæc domus pedetentim ad priſtinum redit nitorem. Inſigne ſiquidem ab hinc paucis annis à fundamentis excitarunt, & abſolverunt dormitorium multis præclaris conſtans ad uſum fratrum cellulis, clauſtrum itidem egregiè

giè repararunt, refectorium tam hyemale, quam æſtivale, itemque valetudinarium & alias commodas ædificarunt officinas, undè non parum laudis promeriti ſunt.

In hujus Franciſcanorum Cænobii cæmiterii parte orientali nuperrimè, id eſt Anno Domini 1586, Generoſus princeps Petrus Erneſtus Comes in Manſſeldt Luxemburgenſis provinciæ Gubernator, Sacellum inſigne liberali ſumptu ædificavit, necnon ſubter ejus pavimentum, ſpeluncam concameratam ſibi & uxoribus filiiſq; Comitibus defunctis in ſepulturam extrui, ac denique præcellens opere fuſorio ex ære monumentum poni curavit, atque præter organum perquam egregium (tametſi melodiæ mediocris) tabulam miro artificio ab excellenti illo Martino de Vos Antverpienſi depictam reſurrectionem dominicam repręſentantem ad altare collocari fecit. Sacellum, ſacroſanctæ Trinitati conſecratum, cujus ſupra mentionem feci, juris erat Generoſi ac Reverendi Domini Ioannis Baronis in Brudenburgh & Meyſenburgh ſacerdotis Chriſti, quod cum circumiacentibus territorio in eleëmoſynam donatione perpetua contulit in fratres Prædicatores Luxemburgenſ. quorum ejus temporis Prior Venerabilis & pius vir

Giſelbertus

iſelbertus Spechtius : collatione e-
uſmodi gratanter accepta, inibi ſta-
m ad ſuam,& confratrum habitatio-
em ædificia conſtrui curavit ſatis e-
regia, colliges undequaque in hoc à
evotis hominibus eleëmoſynarum
ubſidia. Qua in re haud dubium,
uin laudis plurimum ſibi jure merito
onciliaverit, dum tam incommoda
emporum conſtitutione in tantum
llaboravit, ut ejuſmodi opus ad per-
ectum paucorum annorum ſpacio de-
lucere potuerit. Acceſsêre & huc Pa-
res Societatis Ieſu Anno 1594. à Ca-
holica Regia Majeſtate deſtinati, quo-
um ſumma ſolertia, & pietate præ-
tanti populus Luxemburgenſis in cul-
u Divino mirè indies proficit. His
domicilium obtigit ex adverſo cœmi-
erii fratrum Minorum ad plagam me-
idionalem, quod ipſi certa pecunia
emptum, egregia inſuper & percom-
moda ſtructura ampliârunt. Porrò
quod ad infernas Luxemburgenſis op-
pidi portiones attinet, ea quam Pfaf-
fenthall vulgo nuncupant, ſuburbium
habet ſubjunctum, cujus incolæ æquè
civitatis privilegio gaudent, ac ii qui
murorum clauſura cinguntur; in quo
ſuburbio templũ videre eſt Divo Mat-
thęo Apoſtolo & Euangeliſtę dicatum,
vili quidem factum ſcemate, ſed devo-
ti populi viſitatione ſatis celebre. At

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

quantum ad alteram inferiorem par-
tem latinè fundus, germanicè d
grundt/gallicè verò *la baſſe ville* dicitur
hæc continet diverſa in diverſis ſu-
partibus oratoria, eaque non contem-
nenda; eſt enim ab ea parte qua Theo-
niſvillam verſus tenditur, in prim
Eccleſia parochialis D. Vdalrici Epi-
copi, una cum adjuncto antiquiſſimi
D. Iacobi Apoſtoli ſacello à quodam
ejus patriæ nobili viro Iacobo nomi-
ne, ob evaſum eo loci à prædonibus
& ſicariis mortis diſpendium excita-
to; ac deinde ex adverſo ei reſpondet
Religioſa Domus Teutonicorum or-
dinis Pruſſiæ, ſub Sanctæ Elyzabeth
patrocinio, cujus cum non ampli ad-
modum ſint cenſus annui, ea tantum
unicum ejus ordinis ſacerdotem ordi-
narie ſuſtentat. Iam verò ut partem
quæ trans flumen Alzet habetur obi-
ter deſcribamus, habet ea Xenodo-
chium pauperũ, nec non ei annexam
parochialem Eccleſiam ſancto Ioanni
Baptiſtæ Chriſti ſacram ab Henrico
Luxemburgenſi Comite eodemque
Romanorũ Imperatore Auguſto fun-
datam, una cum Paſtore, & tribus ca-
pellanis altariſtis, qui omnes ſimul
& ſeparatim ſuis diebus & horis divi-
num officium inibi devotè exolvunt.
Xenodochium hoc (alio pauperibus
conſignato) una cum Eccleſiæ prædi-
cta

æ omnimodo uſu à D. Carolo quin-
Cæſare Auguſto, accedente ordina-
i anniſu datum fuit & permiſſum
eligioſis, Abbati, & Monachis de
Munſter propè Luxemburgum in re-
ompenſam diruti eorũ inſignis Mo-
aſterii, prout in ſequentibus latius
getur, agentibus nihilominus &
ıum officium eodem in templo horis
ompetentibus, prælibatis Paſtore, &
ltariſtis.

Habet Luxemburgum portas qui-
us in illud ingreſſus, & ex eo egreſſus
atet ordinariè, quinque, & alias duas
b proditionis ſive inopinati hoſtium
ruptionis devitandũ diſcrimen tem-
ore hoc minus pacato, muro obſtru-
tas. Primæ primariarum occidentem
ſpicienti nomen eſt vulgare Juden-
ſortt id eſt porta Iudæorum; quod eo
òci antiquitus, dum iſtuc necdum
xtenderetur civitas, Iudęi ſepulturam
abuerint. Dicitur tamen à gallis *la
porte d'Arlon*, ideo quod recta Arlu-
ıum vicinius quarto miliari diſtans
ppidum deducat. Hinc etiam Bel-
gium verſus initur profectio. Altera
porta, quæ ut & prior penè orientem
ſolem aſpiciens dicitur Schloßpfortt/
ideò quod per eam in Caſtrum olim
præſtantiſſimum, nunc verò dirutum
ab urbe pateat acceſſus. Tertia in par-
te inferiori, quam fundum diximus

ſive germanicè Das grundt de Dinſen-
fortt vocabulo, orientem itidem in-
tuens ſolem, iter Treviros demon-
ſtrat, per quam undè & Galli *la porte*
Treves eam appellant. Per hanc M-
ſellanica quoq; vina in urbem intro-
mittuntur. Quarta in eadem inferio-
parte inter meridiem & occidente-
ſita ſunt Vlrichpfort nuncupata
quod Eccleſiæ Sancti Vdalrici per-
cohæreat, Theoniſvillam & Met-
tranſmittit, quam & Galli vocitan-
la porte de Thionville. Quinta deniqu-
porta in valle altera Pfaffenthall dict-
vocatur Seyterſpfort / habens ſub
citra & ultra pontem, ſuburbium in-
ſigne, hinc Leodium, Trajectum
in alias circum regiones tenditur. C-
ret quidem Luxemburgenſis oppid-
pars ſuperior in edito monte ſaxoſ-
ſita, fontium vivorum ſcaturigine, a-
horum tamen affert, ſupplementum
indefectibile ciſternarum capaciſſima-
rum multitudo, quæ penè omnes do-
mos occupant, aquam pluvialem è te-
ctis excipientes, depurantes, & incor-
ruptam ſervantes, quanquam & duo
puteos altiſſimos apud Franciſcano-
rum & Monialium Sancti Spiritus mo-
naſteria aquæ perennis pro neceſſita-
te habeant, prẹter eos fontes optimos,
qui in inferioribus urbis partibus ſca-
turiunt. Poſt Divi Michaelis (quod
initio

tio ſui Divæ virginis Deiparæ no-
en præferebat) templum, ad por-
n quam Schloſsport vocari dixi-
us, mœnibus prævalidis & inſigni
nte ſubductili munitam, videre eſt
rupe altiſſima, & omni ex parte in-
ceſſibili ruinas prælibati inſignis
aſtri Luxemburgenſis, à quo hæc
mirum in totam Provinciam no-
enclatura originem ducit, quod
inimè profectò hac tanta clade di-
num fuit. quippe quod ut antiquiſſi-
num valdeque nobile fuerit, ita &
eroës permultos ex ſeſe protulerit
nmortali laude celebres. Ex hoc e-
im ut anteriores taceam, Henricus
jus nominis ſeptimus Romanorum
audatiſſimus Imperator prodiit. Sic,
jus Illuſtriſſimus filius Ioannes Bo-
emiæ Rex, bellandi peritia valdè ce-
ebris, qui & Carolo quarto Cæſari
Auguſto Pater, & VVenceſlao atque
Sigiſmundo hujus filiis itidem ſucceſ-
ive Auguſtis Avus extitit; eo ipſe fæ-
liciſſimus. Taceo eorum progenitores
in utroque ſexu, Principes ſcilicet
immortali laude dignos, ſucceſſores
item numero frequenti Comites &
Duces; quorum Caſtrum iſtud, priuſ-
quam tormentorum bellicorum uſus
emerſiſſet ſemper inexpugnabile re-
putatum & appellatum, extitit nata-
libus notabilitatum. Conſpiciuntur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

inſuper intra Luxemburgicæ urbis complexum ædificia quam plurima ſatis eleganti opere fabricata, è quibus quædam ædes nobiles nobilibus patriæ pleriſque deſerviunt. Reliquas porro ſua amplitudine magnifica facile præcellit Palatium Principis quod ordinariè incolit provinciæ Gubernator. Ab hoc non longè diſſidet Domus Senatoria, eademque ſatis magnifica conſtans ſtructura, quæ communiter Cancellaria nuncupatur, aulas continens diverſas, quo cum Senatus Principis Provinciale concilium nuncupatum, tum Nobiles patriæ Iudices ad munera ſua exercenda diebus & horis competentibus confluunt. Componitur autem Provinciale Concilium Comitatus Luxemburgenſis & Comitatus Chinenſis ex uno Præſide juriſconſulto & Conſiliariis togatis ejuſdem profeſſionis quinque ordinariis, itemque quatuor aliis ordinariis nobilibus, quos ad differentiam cæterorum cum brevi toga quidam appellant. Meo tempore quamplures vidi præſtanti doctrina celebres viros, hujus Collegii membra, quorum magna pars in fata conceſſit, aliis itidem egregiis in eorum locum ſubſtitutis. Præſides ſiquidem ibi conſpeximus Fælicem von Hornunck Iuris utriuſque doctorem, Ioannem Reck id eſt audacem, eodem

gradu

radu inſignem, Petrum Van der Aa
ovanienſem Equitem auratum inter
rofeſſores Iuris olim in Lovanienſi
cademia celebrem, qui inter alia li-
rum de fide creditorum, ſolida do-
rina conſcripſit, & typis excuſum
iris ſtudioſis communicavit, ac deni-
ue Ioannem ab Hatteſtein Dominum
Born/ Doctorem, cui à multis retro
nnis propter inſignem, & recondi-
am eruditionem, itemque dicendi
aram facundiam extitit ad Comitia
mperialia Philippi magni Regis Hiſ-
aniarum, & Sereniſſimorum Archi-
lucum Dominorum nomine data
rovincia comparendi & agendi, quod
certè munus magna in finem uſq; cum
aude obivit, obiens nuper Spiræ (ubi
eandem ob cauſam cum tota familia
hærebat) diem extremum. Huic in
Præſidis officio per ſuas Celſitudines
Sereniſſimas ſurrogatus eſt præſtantiſ-
ſimus Iuris utriuſque Doctor Lova-
nienſis Academiæ eruditiſſimus, qui
prius munia Conſiliarii ordinarii, &
Procuratoris generalis Regii ad annos
aliquot Luxemburgi, ac deindè Con-
ſiliarii in ſupremo Mechlinienſi Sena-
tu ſumma cum laude exercuerat Ioan-
nes Benninch. Conſiliarii vero hoc
anno 1602, Togati exiſtunt, Rema-
culus Huart Stabulenſis, qui & Ar-
chivorum præfectus. Ioannes Guillel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

mus Fabius. Chriſtophorus à Busbach Luxemburgenſis.

Ioannes Bomghart Mechlinienſis.

Nobiles verò ejuſdem Senat⁹ Conſiliarii modo habentur (quos etiã Chlamidatos nuncupant) ſunt, Iacobus à Rollingen Dominus in Anſenbourgh/ Cureich/ Sivenborn/ Dagſtul / &c. qui etiam Nobilium patriæ per Principem eſt inſtitutus.

Ioannes Baro & Dominus in Wilſ/ Buzy/ Stadtbredmis & ſuarum Celſitudinum Sereniſſimarum nomine Gubernator Theoniſvillæ.

Ioannes de Mercii Dominus ibidẽ.

Ægidius Dufainus Eques, vir doctiſſimus: atque hi omnes ordinariorum conſiliariorum nomen ac dignitatem præferunt.

Extraordinarii verò ſunt titulo inſigniti Procurator generalis, qui modo idem eſt Adrianus Gaudius conſiliarius ſupra nominatus, habens ſubſtitutum ſibi Petrum Crauß Epternacenſem Iuris utriuſque Licentiatum.

Et Receptor generalis nomine Henricus de Marche, cui cæteri per Provinciam in quibuſdam ſubſunt, rationem nihilominus, ut & iſte Bruxellæ in Camera computuum Brabantiæ rationem reddentes.

Eſt & Abbas Munſterienſis ejuſdem Concilii perpetu⁹ & natus conſiliari⁹.

Scriba

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Scriba hujus Concilii (qui ſubſtitu-
s juratis, aliiſque plurimis gaudet
manuenſibus) quem Graphęum nun-
upant, eſt Ioannes Wildtheim à San-
to Vito, linguarum patriarum ad
nuneris ſui functionem admodum
peritus, idemque Secretarii Princi-
pum noſtrorum Sereniſſimorum titu-
lo & re inſignis.

Ad hoc Provinciale Concilium præ-
ter cætera ſpectat, unicuique per to-
tum Ducatum Luxemburgenſem, &
Comitatum Chinenſem in cauſis civi-
libus ſive in prima ſive in ſecunda in-
ſtantia, prout caſus exigit, & inſtitu-
tiones præſcribunt, Ius dicere; unde
& huc undequaque fit à partibus læſis
provocatio, quo ſententiæ perperam
fortaſſis latæ correctionem, mediante
tam viva voce quam ſcripto per ad-
vocatos Iuriſconſultos (quorum nu-
meroſa multitudo hic reperitur) cau-
ſæ collitigantium deductione, obti-
neant; quibus nihilominus integrum
eſt, ſi ſe læſos arbitrentur pro ſimili
remedio ad Mechlinienſe magnum
Parlamentum appellare. Fiunt autem
proceſſus ejuſmodi forenſes coram
Tribunali Luxemburgico promiſcuè
ſub altera lingua Germanica, vel Gal-
lica, quod ſi per appellationem ad
Mechlinienſe magnum Concilium de-
volvuntur, qui Germanico idiomate

in primis inſtantiis fuêre compoſiti, iidem in linguam Gallicam fideliter transfuſi, eo diriguntur, ubi ſolius Gallici ſermonis uſus habetur.

Luxemburgenſe oppidũ aliud præterea Tribunal habet ſuperiori illi ſubalternum, & civibus immediate præeminens, cui ad ſedendum inſignis videtur Domus propè Divi Nicolai templum recens (communi civium ſumptu) excitata. Conſtat autem hoc civicum Tribunal uno capite, quod Richter id eſt Iudex nuncupatur, qui ſcilicet in profeſto Divi Andreæ Apoſtoli ſingulis annis immutatur, expirante tum ejus qui præfuit adminiſtratione, & civibus libere eligentibus quempiam alium, ſic tamen ut ex civium numero & ſcabinorum ordine alternatim in id functionis aſciſcant. Iſti ſcabini numero ſeptem ſunt Iudicis aſſeſſores, & eo in officio perpetui, niſi ſua ſponte reſignent, aut ad aliud munus ſublimius, ſive incompatibile evocentur, ſuntque ex primariis, judicioque hominum magis diſcretis ac prudentioribus ejus Reip. viris. Horum ſingulis annis ad octiduum à Vigilia D. Bartholomæi incipiens, ex principum ſingulari ordinatione ſuſpenditur officii executio, eaque per id ſpacii in eum Civem lanitextorem, quem ejus officii præ reliquis

aliquis ibidem privilegiati artifices deligendum cenſuerint, qui tum in Cives & Nundinas quæ celebriores Luxemburgi & circa exiſtunt, omnimodam Iudicis gerit poteſtatem.

Reſidet præterea alterum Tribunal ſubalternum Luxemburgi, cujus eſt Ius dicere ruſticis per tractum vicinum, tam in civilibus quam criminalibus; qui tractus Præpoſitura dicitur, à Præpoſito nobili viro eidem Tribunali præſidenti, & octo viros habenti aſſeſſores, inter quos ſubditur ejuſmodi Præpoſitura.

Prodierunt ex hoc Oppido viri non pauci gloria & virtute prę̃ſtantes, quos inter, præter ſuperius recenſitos Monarchas, Caſtrum Luxemburgenſe protulit Balduinum Archiepiſcopum Trevirenſem, Henrici Septimi Imperatoris fratrem germanum, & Ioannem Moguntinum Archipræſulem, ambos Sacri Imperii Principes Electores ampliſſimos. At verò urbs ipſa inſigni eruditione, & virtutibus ornatos bono publico penè noſtro ævo dedit; Bernardum Luxemburgenſem, Lutheranæ & aliarum ex Inferno promanantium hæreſeon inſectatorem acerrimum; Nicolaum de Naves nobilem virum Iuris utriuſque excellentiſſimum doctorem, ac Concilii provincialis Præſidem. Hujus deindè filium

lium æquivocum, quem ob raram ac ſingularem rerum agendarum prudentiam & Sapientiam Imperator Carolus Quintus Sacri Romani Imperii Vicecancellarium inſtituit, Nicolaum, Ioannem inſuper iſtius filium, magnis ingenii dotibus præditum, præclariſquè Dominiis auctum, qui à Rege magno Hiſpaniarum rei militaris annonæ per Belgium ſupremam obtinuit præfecturam, in cujus exercitio immortale ſibi nomen acquiſivit. Ex Luxemburgo itidem prodiit Nicolaus Ruterus (cujus familia hodieque extat) ſummus à primæva ætate muſarum cultor, & ſapientiæ omnimodæ præſertim Theologicæ egregius conſectator. Vnde tandem eo devenit eruditionis, ut à Philippo Archiduce Auſtriæ Divi Petri Lovanii Decanus, ac deinde Atrebatenſis & Cameracenſis Eccleſiarum Canonicus fuerit inſtitutus, qui etiam Harlemii, & Brechtii Paſtor extitit vigilantiſſimus. Iſtiuſmodi autem beneficiorum obtentione plurimum ditatus, opes ſic collectas in fundationem inſignis Collegii (quod in Lovanienſi Academia Atrebatenſe nuncupatur) impendit. Vbi & redditus annuos ad ſtudioſos numero duodecim una cum præſide & reliqua familia alendos conſignavit, ea conditione ut horum Alum-

norum

norum tres Lovanienſes, Atrebatenſes tres, tres item Cameracenſes, ac denique tres Luxemburgenſes (quibus poſtea quartus acceſſit) exiſterent, qui ſemel eo admiſſi non ſolum uſquè ad magiſterium in artibus & Philoſophia, verum etiam donec Theologiæ aut Iuris Canonici curſum abſolverint perſeverare poſſunt. His præeſt ordinariè vir gravis, doctus & probus, cui pro hoc tempore nomen eſt eximius Dominus ac Magiſter noſter Cornelius Reyneri Goudanus Sacræ Theologiæ profeſſor antiquiſſimus: & Divi Petri Lovanii Decanus, ejuſdemque Almæ Academiæ Cancellarius.

Natus item fuit Luxemburgi virtute prudentia præclariſſimus vir, Dominus Anthonius Houſt Iuris utriuſq; Doctor, & Conſiliarii in intimo Regiæ Majeſtatis defunctæ & Principum noſtrorum Sereniſſimorum Concilio, honore, aliiſque plurimis titulis inſignis multiſq; nominibus commendabilis.

Extra Luxemburgenſe oppidum ad ejus partem orientalem trans fluvium Aleruntiã conſpici datur Manſfeldicum Palatium ad radices altiſſimarum rupium ab Illuſtriſſimo Principe Petro Erneſto Comite in Manſfeldt / nec non patriæ Luxemburgenſis Gubernatore excitatum, opus videlicet

delicet incredibilis excellentiæ ſi omnia in eo accuratè ſpectentur, quæ digna ſunt conſideratione. Vt enim obiter rem hanc, & ſuperficietenus tantum proponam, habet ea lympidiſſimorum fontium omni ex parte ſcaturientium abundantiam, qui ſubtus terram ſumma arte per tubos deducti ea irrigant loca, undè ex hoc conſpicientibus plurimum delectationis, & utentibus reſultet utilitatis non modicum. Erumpit autem hæc aqua viva per hortorum (qui ibi amœniſſimi, & admodum ſpacioſi habentur arbuſtis, floribus, oleribus, & omnium plantarum generibus conſiti) diverſas partes ubi & alvei, & vaſa emittentes & excipientes ejuſmodi aquam ex jaſpide, marmore, alabaſtro & aliorum præſtantium lapidum ſpeciebus diverſis, maximo videntur confecta artificio, ſic etiam iidem fontes, prout rei neceſſitas aut oblectanda ratio exigit, grato perfunguntur ubique officio; Piſcinis namque & magnis & minoribus quantum requiritur aquarum ſupperunt. Itemque Thermis eleganter ibidem conſtructis, Sarcophagis etiam diverſis ad uſus quoſlibet ſeſe infundunt, adeò ut ſi nihil præter fontium hanc admirabilem emanationem inibi cernere liceret, eſſet utiq; unde homines maxi-

mam

nam delectationis capeſſere poſſent occaſionem. Iam verò ſi quis ædificia ipſa velit vel tenuiter recenſere quam multa, magna, ſuperba & affabre facta ſint, librum molis non exiguæ conſcribere neceſſe ſit, undè & quantum ad hoc, ſuperſedendum mihi exiſtimo. Sic de pomeriis, hortis olerum, & florum areolis, item vivis ſepibus, quibus vix quicquam elegantius in rebus humanis excogitari poſſet, ut quiſquis eorum veram ſpeciem apprehendere cupiat, illa eadem oculis propriis, longo otio uſurpet. Picturæ itidem ubique conſpiciuntur per hujus Palatii ſingulas partes, adeò frequentes & elegantes, ut hæ etiam ſolæ ſuum inſpectorē in admirationem trahere debeant, quod eo uſque humanum ingenium pertingere potuerit, ut ejuſmodi proferret ſuæ induſtriæ fœtus: inter cætera oſtenduntur effigies quibus ad vivum infiniti propè repræſentantur priſcæ & recentioris ætatis Principes, Monarchæ & Magnates, ſimiliter & bellorum apparatus, exercitus armatorum, eorundem pugnas, Vrbium & Civitatum obſidiones, impugnationes & expugnationes, quibus præſertim ipſe Illuſtriſſimus Princeps Petrus Erneſtus Comes in Mansfeld interfuit. Vndè trophæa etiam retulit ſæpius, quorum

memoria

memoria nunquam oblivione ſepe[...]
tur. Denique ſtatuæ hic diverſæ ſtatu[...]
ræ & magnitudinis arte itidem præ[...]
ſtanti cernuntur ſuis ſingulæ loc[...]
conſtitutæ. Imo & hujus artis ſculpt[...]
lis pleraq; prototypa ex remotiſſim[...]
mundi partibus huc allata & pulchr[...]
ſitu ordinata exiſtunt. Deorum videl[...]
cet Dearumque & aliarum antiquita[...]
tum ipſamet ſimulachra, quod cert[...]
& ipſum admiratione dignum exiſt[...]
quod ſcilicet res adeò ſingulares, &
ab annis propè infinitis per priſtino[...]
poſſeſſores ſumma cura cuſtoditas do[...]
nari ſibi obtinuerit ad ornamentum
domus ſuæ Princeps perilluſtris. Eju[...]
ego quoad extimam faciem, per An[...]
thonium Stevens Mechlinienſem pi[...]
ctorem egregium delineatam imagi[...]
nem in cupro inſculpi, ad honorem
dicti Principis, & elegantiarum ſtu[...]
dioſorum in gratiam procuravi; qua i[...]
magine propter ſui parvitatem, titu[...]
lus ſive monumentum in frontiſpicio
partis anterioris ſæpe ſati palatii lapi[...]
di marmoreo literis aureis inſcriptum
nequaquam exprimi potuit. Quam[...]
obrem ejus hic ſubjungere licuit co[...]
piam.

PETRVS ERNESTVS CO-
MES EX MANSFELT, GV-
BERNATOR DVCATVS LV-
XEMBVRGENSIS, ET CO-
MITATVS

ITATVS CHINI, EQVES
VREI VELLERIS, *Regij exer-*
itus Mareſchalcus, Concilij Status Sena-
r, poſtquam annos lvj. miniſterio invi-
orum, & Auguſtorum Principum D. Ca-
li Quinti Cæſaris, & Philippi Regis Ca-
olici deſerviviſſet. Cum jam indè à bello,
Afris: ad Thunet (quod primum militâ-
it) omnibus penè in poſterum expeditioni-
us, conflictibus, urbium expugnationibus
terfuiſſet. Indeque Belgio domeſticis moti-
us turbato, conſtantem in omnem partem
am Cæſari ac Regi fidem comprobaſſet, ac
arios ampliſſimorum dignitatum honores
elli atque pacis munia adminiſtraſſet, ad
premam indè à Rege Catholico totius Bel-
ii, Burgundiæque præfecturam accerſitus
ctitiſſet, hos fontes atque ædes exciſa rupe,
alle complanata D. O. M. Regi D. ſuo,
uibus immortales atque immenſas agit
ratias ſuæ quod precatur ſenectutis tran-
uillitati D. D. M. D. LXXXX.

Nullatenus ſub ſilentio tranſire mei
ræſentis propoſiti ratio permittit,
uin etiam obiter Theriotrophii,
uod alendis feris ſervit, à prædi-
to Principe Comite in Manſfeldt ad
alatii ſui partes omnes excepta ante-
iori ædificavit. Id enim multis juge-
ibus terræ conſtans, itemque pratis,
ampis, vallibus, collibus, præcipi-
iis, dumetis, arbuſtis, vepribus,
ylvis, ſtagnis, antris, & aliis fera-

rum habitationi percommodis abun
dans receptaculis, latiſſimum habe
complexum, qui prævalidis muris pe
circuitum cingitur, præter inſigne
turres ac ædificia in eodem circuit
conſpicua. Capax igitur exiſtit ho
Theriotrophion ut aliquot cervo
rum, & damnarum centenis aliiſqu
feris magno numero commodum præ
ſtat domicilium, prout & modo no
minimam habet multitudinem, a
quam aliæ atque aliæ in dies accedun
variæ ſpeciei feræ, undè plurimun
delectationis contuentibus genera
tur. Atque hæc de Mansfeldico Pala
tio ejuſque quibuſdam pertinentii
tantum attigiſſe ſufficiat.

IOAN

IOAN. BERTELII
HISTORIA
PRINCIPUM LUXEMBURGENSIUM:

Ubi de eorum ortu, progreſſu ac regimine, uſque ad Albertum Auſtriacum.

TRACTATURUS ea qua potero brevitate & veritate, non de Trojanæ urbis alteriúſve conditione, ſitu, profectu ſivè excidio, ſed de Luxemburgicæ domus origine, ejuſque Principum genere, nobilitate, ac præſtantia, lectorem inprimis meum rogatum enixè cupio, quatenus ejuſmodi in hujus opuſculi evolutione curet habere animū candore nimirum & benevolentia affectum, qualem ſibi viciſſim data occaſione ab aliis exigeret. Quod quidem ſi præſtare mihi roganti non detractaverit, futurum ſpondeo ut exigui in legendo laboris impendendi pro rerum dignitate, & jucunditate inde profectura minimè eum pœniteat. Ecquid enim jucundius, & ut cætera taceam liberali, & ingenuo homini

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

convenire magis, quam ſub ſuccinct verborum complexu, ortum, geſta ſeriem, ſucceſſionem, ac denique oc caſum quàm plurimorum Imperato rum, Regum, Ducum, aliorumqu principum ac magnatum ex eaden quaſi radice promanantium, ſibi o oculos propoſita intelligere, conſide rare, in eoque oblectari? Familiæ i gitur (ut exordiar) ſive domus Lu xemburgicæ caput, ac principium d co dediſſe Pharamundum magni Ma comiri filium, eumque Franconiæ o rientalis Ducem: necnon Gallican Franciæ primum Regem, qui circite annum Domini 420. Herbipolis ſive VVirthenburgi diademate regio redi mitus Argottam Cymbrorũ Regis fi liam poſtea in matrimonium ſibi aſci vit, atque ex ea hoſce ſucceſſivè libe ros genuit. Clodionem crinitum (qu patrem in honoribus ſecutus eſt) Fran cionem & Marcomirum.

Pharamundus porrò ſtaturæ extiti mediocris, magnis verò & torvis ocu lis, barba item admodum atra, adeò ut in eum primum intuentes pavore concuterentur facile: fuit etiam Rex iſte Religionis Chriſtianæ prorſus ex- pers, & à progenitorum ſuorum in- ſtitutione Paganus, attamen juſtitiæ, pacis, & legum civilium tenax, in morum etiam optima diſciplina po-

pulum

ulum continuit ſuũ, cui ut erat lon-
è gratiſſimus princeps, ita ejus nimis
itatus finis fuit admodum luctuoſus
roceribus in primis atque militibus.
)biit autem anno Domini 427. Inque
jus locum Clodio primogenitus ſur-
ogatus, necnon Regio ſceptro inſi-
nitus fuit. Hic ſtatim ut ætatem viri-
em attigit, magnanimum ſeſe, at-
ue generoſum valde exhibuit, in id
otiſſimum, ut hæreditatem à patre
cceptam in dies auctiorem redderet.
Hac igitur de cauſa exercitu prægran-
li collecto, vicinos Regni ſui limiti-
us imminentes fortiter aggreſſus,
oſdem vi & armis loco cedere com-
ulit, atque ſic voti compos effectus,
Paternis dominiis plurima adjecit.
Vxorem habuit Baſinam VVidelphi
Thuringiæ Ducis filiam, ex cujus
omplexu, filios quatuor produci ac-
idit, Phriſonem ſcilicet, Alberonem,
Reginaldum, atque Raucharium: in-
er cætera autem ejus edicta ſtrictè
anxit, quatenus Galli ſui luxuriare
comam ſinerent, quo ſcilicet ſeſe à
Romanorum jugo ac ſervitute liberos
palam conteſtarentur, cum hi econtra
capillitium geſtare in ſervilis condi-
tionis ſignum prohiberentur. Hinc
etiam Clodio iſte Francorum Rex cri-
niti ſive capillati cognomen ſortitus
eſt. Civitates munitas admodum, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

perantiquas Treverim, Metas, Tu-
lum una cum aliquot Brabantiæ oppi-
dis vi expugnavit, Nervios, item circ
Carbonariam ſylvam commorante
domuit, & è Romanorum poteſta
eruit. Morinos præterea & Hannoni
provinciam in ſuum jus virtute ar
morum redegit. Phriſo hujus max
mus natu filius in quodam conflictu
ſagittæ ictu fortuito percuſſus juveni
adhuc interiit, quæ res adeò patrem
contriſtavit, ut ſtatim febri admodum
acuta corriperetur, & gravibus long
tempore doloribus confectus, ipſe i
bidem mortem obiret Regni ſui ann
viceſimo. Sub mortem, dum quaſi cer
to, eam ſibi imminere præſentiſceret
convocatis Regni ſui primoribus iiſ
que præſentibus teſtamentum ſuum
more avorum condidit, eoque præte
reliqua, poſtquam uxorem ad libera
lem, & tanto gradu dignam filiorum
ſuperſtitum educationem, maternum
que amorem & viciſſim hos de amore
in matrem filiali una cum debito ho
nore & reverentia ab iis exhibend
ſerio cohortatus eſſet, diſpoſuit a
declaravit Merovingum (quem natu-
ralem ejus filium ajebant) equitum
exercitus Regii fortiſſimum, maxime-
que fidelem Magiſtrum, eorundem
ſuorum filiorum adhuc minorennium
fore tutorem atque protectorem, ſi-
mulque

ulque Regni, donec ad ætatem legitimam perveniſſent, ſummum adminiſtratorem, quo ejus prudentia, virtute & armis, quibus multum valeat, Regnum ipſum cæteraque adjectæ Provinciæ à Romanorum, VVandalorum, & Gotthorum invaſione, direptioneque defenderetur. Ad quod quidem pro poſſe præſtandum dum Regi ſeſe ſacramento conſtrinxiſſet Merovingus, Rex ipſe vitam cum morte commutavit, & Cameraci terræ mandato ejus corpore Epitaphio ſequenti apud poſteros memoria & fama celebri immortalitatem promeruit.

Quæ Pharamundus erat furioſo Marte meritus,
Clodius armata quæſiit arva manu.
Hic Tungros domuit, Celtas, Sequanamque fretavit
Ac Ligeris populis, prælia ſæva tulit.
Gallorum juſſit redimiri tempora longis
Crinibus, ut nomen cui coma longa dedit.
Romanos varia concuſſos cæde fugavit,
Ipſe metus Gallis, gloria, lauſque fuit.
Tandem qui letho vincebat, febre ſubactus,
Concuſſuſque ſimul corpore, morte luit.

Merovingus igitur Regiarum prolium poſſeſſionumque earundem adminiſter, fidei à ſe Regi datæ egregiè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

reſpondens, virum ſeſe præbuit a annos complures ſtrenuum, & ducem belli fortiſſimum, hoſteſque omnes finibus Provinciarum ſibi concreditarum virtute, & armorũ robore coercuit, adeoque quidem ut ejus nomini fama etiam apud Hunnos, Gotthos Oſtrogotthos, Nortmannos atq; Romanos hoſtes ſuos infenſiſſimos celebratiſſima redderetur, & nomen in dies magis magiſque glorioſum. Dum porrò Regis filii ætate pupillari exacta eo prudentiæ & rerum gerendarum peritia pertigiſſent, ut alterius ad id ſubſidio non admodum indigere judicarentur, Merovingus Regni Franciæ, & Provinciarum adjunctarum gubernacula eatenus ſibi impoſita, in ipſos Regis filios præſentibus Regni proceribus libere reſignavit, inſinuans ſeſe deinceps à tantis curis vacuum, velle ſibi tantum in propriis bonis vivere; Hoc ita accidiſſe, cum perſpexiſſent Romani, quos eò uſque temporis à Franciæ reliquarumque conjunctarum Provinciarum limitibus, Merovingus præſtanti ſua virtute prohibuerat, copioſa militum manu conſcripta, Regnum ipſum, & quicquid de jure Regiarum prolium erat invadere, nec non depopulari meditabantur: cujus conſilii Regni proceres effecti certiores Merovingum accedunt,

ob-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

obtestantes majorem in modum, quatenus Regni propugnationem nomine filiorum Regis adhuc ad bella præſertim adverſus hoſtes adeò pugnaces gerenda nimis imbecillium, in ſe denuo ſuſcipere vellet, & uti anteriori tempore fecerat, hoſtiles phalanges à ſuis finibus arcere conaretur. Tum Merovingus propriæ gloriæ & utilitatis cupidine titillatus, quod conſpiceret eos præſenti neceſſitate admodum arctari, nec habere ad manum, qui hiſce in anguſtiis opem commodè ferret, ſic conſternatis ſeſe neutiquam ipſorum eſſe Regem reſpondit, nec proinde poſſe, aut velle tanto cum propriæ rei, ut antea fecerat, diſpendio, alienis ſervire commodis. Illi quò ejuſmodi prætextus vergeret, prudenter advertentes quamquam Regis filiis, utpotè verè propriis ſuis Dominis, fidelitatis fœdere obſtricti eſſent, iiſdem invitis, ac reclamantibus, quo Merovingi fœlicibꝰ auſpiciis hoſtium vim, & tyrannidem, jam jamque cervicibus ipſorum imminentem, evaderent, eidem ſeſe, & omnia ſua unà cum Regno unanimiter dediderunt. Qua ex re jure merito Regina regiorum filiorum mater commota, in ſuæ nativitatis locum, Thuringiam ſcilicet, tanquam ſecurum à Merovingi graſſatione aſylum eos ablegavit, ne

in perdüellionis hujus truculentas manus incidentes certam in necem incurrerent. Merovingus interim via iſthac & occaſione prælibata, Dominis ſuis, dominio privatis, eorum poſſeſſiones occupavit, & Regni Francorum diademate inſignitus, ab omnibus ſubditis in Regem ſuſceptus, Regni quoſvis hoſtes brevi tempore expugnavit.

Paucis inde tranſactis annis Albero Regis filiorum primus, provideque Regni hæres indubius, ætate, corporis robore, & animi virtutibus abundè præſtans, de modo tractare cœpit, quo injuriam ſibi à Merovingo illatam vindicare, nec non Regnum aliaque dominia nequiter ab eodem occupata, denuò recuperare poſſet, atque in hac quidem conſulatione occurrit nihil præſentius, quàm ut amicitiam iniret cum inſenſioribus Merovingi hoſtibus: Hincitaque Argottam Theodemiti Gotthorum Regis filiam matrimoniali ſibi vinculo copulavit, & tum ſoceri ſui ope, auxilioque non minimam patrimonii partem à Marcomiro detentam, & occupatam ex hoſtium faucibus eripuit, nominatim autem Ardennam, Alzatiam inferiorem, Brabantiam, Cameracum, atque Tornacum ſua poſtliminio effecit, unde & Regis Cameracenſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

cenſis vocabulo nuncupatus dicitur. Ex uxore porrò Argotta prænominata, VVaubertum; & præter hunc quatuor filios ſuſcepit, qui omnes præter primum VVaubertum è vivis in infantia exceſſerunt. Solebat autem Albero ut plurimum nemus Carbonarium incolere, inque eo gentilitio ritu Idolis ſacrificare. Vt verò Merovingi manus ipſi continuò inſidiantis evadere poſſet, Montem Hanoniæ Metropolim in denſiſſimarum ſylvarum medio ſibi in propugnaculum fortiſſimum exſtruxit, ubi pro majori temporis parte agens, rationem ſecum ſollicitus inquirebat, qua totum Regnum in ſolidum in ſuam reduceret poteſtatem, nec non ipſum Merovingum una cum poſteritate ad internecionem deleret, qualem itidem cogitationem ipſe Merovingus in Alberonem & ejus parentelam gerebat. Iſte tandem Merovingus diſpoſitione facta bonorum ſuorum, in filiorum quos in filia Regis Burgundiæ uxore ſua procreaverat, fatis conceſſit, eoque defuncto Childericus natu maximus filiorum ei in Franciæ Regno ſucceſſit Anno Domini circiter 458. Hic Childericus in ipſo Regni initio turpem admodum, ſordidam & impudicam vitam ducebat, adeo quidem ut nobilium & procerum Regni ſui paſ-
ſim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſim thorum maculare non vereretur, ſed eorum uxores ad libidinem ſecum exercendam pertraheret, quo nimis improbo agendi modo, ſubditorum in ſe acerrimum provocavit odium, ita ut etiam ad Regem invadendum arma corriperent: Childericus itaque anno Regni ſui quarto dum in eas deveniſſet anguſtias, ut ſeſe à propriorum ſubditorum impugnatione propugnare non poſſet, neque uſpiam per ampliſſimum Regni ſui ſpatium ſecurus conſiſtere, fugam ſecreto iniit, Metamque civitatem petiit, ubi à Gubernatore ſupremo honorifice admodum, & regio apparatu exceptus, hoſpitio aliquamdiu commoratus eſt. Interea verò ad priſtinam vitæ ſpurcitiam rediens loco gratitudinis in hoſpitem rependendo, in uxoris ejus amorem vehementer exarſit, eamque amplexibus adulterinis turpiter fœdavit.

Franci porrò, ut Regem ſuum turpiter aufugiſſe compererunt, Gunebaldi cujuſdam ſummæ apud illos auctoritatis viri conſilio & ſuaſu Gilettonem tunc Regni vicini Sueſſionenſis nomine, Romanorum ſupremum Gubernatorem in Regem Francię delegerunt, & in Throno Childerici deſertoris Regis ſedere fecerunt. Hic itaque Rex Franciæ effectus, prioribus

octo annis magno cum omnium applauſu regium munus obivit; verum iſto jam tempore ſatis tranquillo exacto, tyrannide intollerabili in ſuos graſſari exorſus eſt, atque id præſertim exactiones extorquendo tantas, donec penè nihil amplius eis reſtaret, unde commodè ſeſe ſuſtentare poſſent: hinc illi in ſeditionem converſi adverſus Regis improbitatem arma corripiunt, & quod prece non poterant obtinere, eum ab incepto manu valida fortiter cohibent. Tum Childericus eatenus Regno deſtitutus & abſens ſpe recuperandi ejus præconcepta ad locum ſuum unde fuga ſeſe præripuerat reverſus, ad ſceptra priſtina poſtliminio per Regni proceres, aliosque ſubditos honorificè admiſſus eſt, ac deindè adverſarium ſuum Gilettonem Regni invaſorem, qui jam Aurelias uſque limites Regni dilatârat, repreſſit, & à Francorum oppreſſione ulterius exercenda cohibuit. Similiter in quoſvis Regni hoſtes arma vibrans, præſertim autem cum Clòdionis poſteris continuum bellum gerens, prudenter admodum & fortiter ſeſe Childericus Rex habuit, unde & adverſariorum copias, fudiſſe, ſuperaſſe, & fugaſſe eidem non rarò accidit. A reditu inſuper ſuo in Regnum benignus, atque manſue-
tus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tus in ſubditos extitit, quare & ſuæ viciſſim eum magno affecto honore, atque officiis quibuſlibet in finem uſque proſecuti ſunt.

Childerico è vivis ſublato, filius ipſius Clodovæus ætatis anno decimo quinto Regiam dignitatem adeptus eſt. Cumque necdum è Paganiſmo ad fidem Chriſtianam acceſſiſſet; Gundebaldi Burgundionum Regis neptem, forma elegantem, ſummæq; prudentiæ puellam ſibi in conjugem expetiit: at Burgundiæ Rex primo quidem ideò renuit, quod Clodovęus veræ religionis eſſet exors, poſtmodum tamen, ubi mediantibus quibuſdam amicis ſponſione facta à Clodovæo de abjurando Paganiſmo, & Religione Chriſtiana amplectenda inſtantius rogaretur, Burgundiæ Rex petitioni Clodovæi annuit, eique neptem in ſponſam tradidit. Clodovæus igitur voti compos effectus, & Regio apparatu apud Sueſſiones ſuſceptus eſt: Veruntamen promiſſi immemor ad Idolorum ut antè culturam rediit, in eaque perſtitit donec divinitus ad frugem meliorem quodammodo compelleretur: Nam cum Germanos bello aggreſſus eſſet, & in maximum vitæ incurriſſet periculum, votum Deo mente tenus nuncupavit ſeſe Chriſtianæ religioni circa ulteriorem mo-

ram.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ram nomen daturum, ſi divino munere iſthoc periculo liberatum victoriam de inimicis obtingeret reportare. Vicit igitur & ilicò per miniſterium D. Remigii Rhemenſis Eccleſiæ Antiſtitis ſacro ablutus Baptiſmate, ac conſequenter oleo cælitus per angelum allato in Regem inunctus eſt & inſuper in lilia aurea è cœlis à Deo demiſſa, Regis inſignia, quæ priùs buffones præferebant, fuere immutata.

Clodovæus itaque Francorum Rex, poſteaquam Chriſtianorum albo cooptatus eſt, mirum quam glorioſus evaſerit, quamque proſperum in bello, quod ipſi potiſſimum cum Brabantiæ, & Flandriæ conterraneis intercedebat, ſucceſſum obtinuerit. Præfixerat autem vicibus ſuis perfuncturum (ob locorum maximam intercapedinem) dictis Brabantiæ, & Flandriæ provinciis Auſtraſium quendam, qui eam ob rem Tungrorum, Brabantiæque ſeſe Ducem indigetabat. Hic Auſtraſius ab Alberone, & fratribus atroci pugna invaſus, adeò fortiter obſtitit, ut parta de hoſtibus victoria, ipſi inſuper Alberonis fratres ab ipſo vincti caperentur, quos & ipſe protinus adhibitis cuſtodibus, ad Franciæ Regem deſtinandos curavit. Rex porro captivos hoſce ut conſpexit ad ſe adductos, in furorem converſus diſtricto

gladio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

gladio manu propria eoſdem trucidavit, & exindè regnum ac poſſeſſiones ipſorum nemine obſiſtente invaſit, uſurpavitque.

Cum iſtiuſmodi cædem in Clodionis poſteritatem exercuiſſet Clodovæus, ratus totam eam proſapiam è medio hac ratione ſublatam, ipſum Auſtraſium potioribus quam ante muneribus honoravit, atque dominia quamplurima ejus fortitudine Regi acquiſita: Regnum Auſtraſii vocari voluit, ex quo quidem tempore, & deinceps donec Regnum iſtud in diverſas, variaſque partes ſecaretur, ſinguliſque Dominis ipſæ aſſignarentur ſingulæ, ejuſmodi nomenclaturā obtinuit. fuit autem iſtud Auſtraſii Regnum longè vaſtiſſimum, complectens nimirum Provincias admodum grandes & illuſtres perplures, utpotè à finibus ſuperioris Burgundiæ initium ducens, finem verò ſortiens in mari Friſiæ, atque ſuo ſinu complectens, quicquid inter Rhenum & Schaldim nominatiſſimos fluvios ſitum comperiebatur, Vltrajectum ſcilicet cum appendicibus, Coloniam Agrippinam, Treverim, Moguntiam, Metas, Verdunum, Tullum, Brabantiam, Geldriam, Cliviam, Hollandiam, Zelandiam, Hannoniam, Agrum Leodicenſem, Luxemburgum, Alzatiam, Palatinatum,

tum, Ardennam, Barrum, Ducatum Lotharingiæ, iſti inquam limites, ſeu potius partes extitere Regni Auſtraſii, quod modo videmus in quam plurimas partes, dominia & principatus diſſectum.

Dum hæc ſic ſeſe haberent, ſolebat interdum Clodovæus fingere dolorem de eo, quod Clodionis ſtirpem tanta crudelitate occidiſſet, atque ideo ſeſe optare ajebat, ut vel unus inde oriundus ſupereſſet: quæ quidem ſubdolus eo proferebat conſilio, ut ſi fortaſſis quiſquam blanditiis ejuſmodi illectus prodiiſſet, hunc uti cæteros protinus e medio tolleret: Sciebat namq; propria redarguente conſcientia, nullo jure Regnum ſeſe Franciæ occupare, quod omnino ad Clodionem ejuſque poſteros certò ſpectabat. Stragem porrò à Clodovæo exercitam evaſerat. VVanbertus Alberonis ex Argotta, uti antea diximus, filius, adeoque Clodionis capillati ex filio nepos, qui interdum Belgicas ditiones, quas à patre hæreditaverat, incolebat; interdum verò in iis Aquitaniȩ partibus quas à matre ſua Theodorici Regis Italiæ ſororis acceperat, degebat. Hic Lucillam Zenonis Imperatoris filiam uxorem duxit, ex qua filios ſuſcepit duos, Anſelbertum videlicet & VVanbertũ. Hos Merovin-

gi poſteri ſubverentes, ne aliquando ſucceſſu temporis in Clodionis avi ipſorum Regna, & poſſeſſiones poſtliminio redirent, conati ſunt, uti cæteros, neci dare. At pater eorũ VVanbertus, eorum inſidiarum factus certior, filios ſuos præfatos Romam ad Zenonem Cæſarem ipſorum ſcilicet avunculum ablegavit, à quo ut & à Theodorico Atgottæ aviæ eorundem fratri perquam honorificentiſſimè, prout eorum poſtulabat conditio, ſuſcepti ſunt, & ab omni periculo inſidiantium hoſtium erepti.

Romani, ut Imperatoris nepotes in urbem appuliſſe compererunt, accepta exinde Auguſto congratulandi cauſa ipſos in Senatorum ordinem aſciverunt; ad quod quidem munus vocati, dum jam in viros excreviſſent, egregiis effulsêre virtutibus, nec non tam in bello, quàm in pace in Iurium Cæſareorum tuendorum munere ſeſe exhibuere præſtantiſſimos. Ex quo etjam prout decebat, Imperator ipſe non modo naturali, verum etiam ſingulari, veroque eorum virtutibus digno amore ipſos complectebatur. VVanbertus tandem pater horum rebus humanis exemptus eſt, annum Domini circiter IↃXXVIII, cui & ſubſequens inſigne Epitaphium poſuerunt ſuperſtites amici.

Qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Qui Deos quondam coluit paganos
Ritibus doctus, fide Chriſtiana
Clarius multo patribus peregit
Aurea ſæcla.
Regibus natus, Ducis ampla geſta
Poſteris liquit, fideique zelo
Præſules natos pietate ſummos
Protulit orbi.
Inde Romanæ regionis almæ
Prodit Ansbertus ſapiens Senator,
Cujus ex ortu tetigit choruſcans
Sydera virtus.
Non pater tantum ſolio Ducatus
Splendivit terris animoſa proles,
Sed pari divum numero relata
Numine fulſa.
O ſatis fœlix Lotharena tellus,
Quæ Duces tantos genuiſſe digna es
Gentium Divi, quibus & rebelles
Terra dedêre.

Zeno Imperator, ſummæ prudentiæ, quantum ad Rempublicam politicè adminiſtrandam, vir, ſed hæreſi Arriana infectus, anno Imperii ſui decimo ſeptimo mortem obiit, cui in ea functione Anaſtaſius itidem peſſimus hæreticus ſuffectus eſt. hic in Chriſtianos vereq; fidei cultores tanta rabie graſſatus eſſe dicitur, ut vel ejus rei relatio horrorem humanis afferat mentibus: ſolebat autem in ſedis Apoſtolicæ contumeliā iſtiuſmodi ſententiam proloqui: Nos Pontifici &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

aliis jubere volumus, non autem
aliis juberi : Tandem temeritatis ſ
juſtas exſolvens pœnas, fulmine c
ſuper à Deo percuſſus interiit miſe

Horum Auguſtorum temporibꝰ Sa
ctiMammertus Viennæ, & Remigi
Rhemis Galliarum civitatibus, Præſ
les vitæ ſanctitate, & ſapientia clari
ſimi effulſerunt.

In impii Anaſtaſii Imperatoris l
cum, Iuſtinianus piiſſimus ſacratiſſ
muſque Catholicæ religionis prop
gnator ſubrogatus, ſtatim omnes A
rianæ perfidiæ Epiſcopos ſedibus ſu
exturbavit, & ab his prius ejectos i
exilium Catholicos ſummo ſtudio re
vocari curavit, nec non ſingulos ſu
reſtituit Eccleſiis, favoreque ſumm
quoad vixit, proſecutus eſt. Iuſtinia
no Cæſari chriſtianiſſimo anno Dom
nicæ incarnationis quingenteſimo v
ceſimo octavo, ex hac mortalitat
ſubtracto, Iuſtinus ejus ex ſorore ne
pos ſucceſſit. Hic prædeceſſoris ſui ne
potes prætactos, Anſelbertũ & VVam
bertum magno coluit affectu, hono
reque affecit ſingulari, eorum præſer
tim infortunio condolens, quod ab a
vita hæreditate per Merovingorum
tyrannidem exploſi eſſent, atque na-
tale ſolum deſerere coacti.

Regnabant eo tempore in Francia
quatuor Clodovæi filii, Theodoricus

Clodo-

lodomirus, Clotarius & Childeber-
us, qui ex æquo paternam hæredi-
tem patre defuncto inter ſe diviſe-
unt: horum natu maximo Theodo-
ico nomine, licet illegitimo concu-
itu procreatus, obtigit Auſtraſii Re-
num, & quia Metis pro majori tem-
oris parte reſidere ſolebat, Rex Me-
enſis vulgo cognominabatur. Erat
utem hic ſimul Lotharingiæ inferio-
is Dominus, nec non & ſacri Roma-
i Imperii ſuper Schaldim Marchio.
Porro Clodomirus Aurelianenſis,
Clotarius autem Sueſſionenſis, Chil-
lebertus verò Pariſienſis, Reges eſſe-
cti ſunt. Hi quidem etſi ægrè ferrent,
ratrem ſuum Theodoricum ex con-
cubina Arileca vocabulo natum, par-
tem etiam cum ipſis in paternis bonis
accepiſſe, cum tamen ab ejus tempo-
ris moribus minimè abhorreret, fe-
rendum exiſtimârunt, donec ipſo
Theodorico è vivis ſublato, ejus uni-
cum filium Theodobertum parte illa
per hæreditariam ſucceſſionem ipſi
obtingente inito conſilio privare de-
creverunt. Quæ equidem conſpiratio
ſtatim atque ipſi Theodoberto inno-
tuit, ut ſeſe adverſus imminens pe-
riculum oportunè communiret, gene-
ri ſui Caroli Hasbani Tungrorum Du-
cis, utpotè unicæ filiæ ſuæ Clotildis
nomine mariti, auxilium imploravit.

Carolus igitur Dux, ſua etiam
negotii intereſſe ratus, nihil prius, n
hil antiquius habuit, quam ut Regi ſ
cero ſuo ſuppetias ferre ſtuderet, a
que inprimis viſum fuit non inconſu
tum fore ut ad Cæſarem mitterent,
juſque favorem auctoritatemque in
ſtantius implorare prævenirent, atqu
ut certius voto potirentur ſuo, obtu
lit ipſe Auſtraſius Rex, tam propri
quam poſterorum nomine Regnu
ſuum fieri Imperio feudale. Ejuſmo
igitur à Rege, Duce, & proceribu
habito conſilio, legatio imponitur ip
ſi Carolo Duci apud Cæſarem obeun
da. Qua lubenter ſuſcepta provincia
cum poteſtate pleniſſima tractandi, &
conveniendi cum Imperatore, dum
modo pacatè Regnum ſuis manere
poſſeſſoribus, Carolus, Tungroru
Dux iter ingreditur Conſtantinopo
lim verſus, eo ut devenit, ad audien
tiam Imperatoris admiſſus, adventu
ſui cauſam mira verborum eloquenti
expoſuit, nec non pro ſubſidio, auxi
lioque enixiſſimè ſupplicavit. Tum
Imperator à re propoſita divertens;
Miror (inquit ad Carolum Ducem)
ſocerum ac dominum tuum, cujus no-
mine legationem iſtam exequi decre-
viſti, ea uti temeritate, ut noſtram
ſacri Imperii Marchiam ad Schaldim
ſitam (continentem videlicet ſinu ſuo

Antverpiam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Antverpiam, Gandavum, Teneremun-
dam, Tornacum, Mortaigne, Con-
deum, Valencenas, & caſtra circum
ex utraque parte fluminis conſtituta)
contra æquitatem, & præter Impe-
rialis noſtræ majeſtatis ſcitum, & con-
ſenſum uſurpare audeat, cum hæc non
ad Francorum, ſed ad Romani Impe-
rii jura indubitatè pertineant.

Ad hæc Cæſaris verba ſupra quam
dici poteſt obſtupuit Dux Carolus, qui
ea de re nullam prius audiverat quæ-
ſtionem. Reſumpta tamen loquendi
fiducia, ejuſmodi reſponſum mode-
ſtiſſimè dedit Imperatori Auguſto.
Scio equidem, ô invictiſſimè Cæſar,
Theodobertum Auſtraſiæ Regem, pa-
trem ad Dominum meum ſacri Impe-
rii Marchiam ſuper Schaldim obtine-
re; attamen non ita in ejus poſſeſſio-
nem devenit, ut eam à quoquam vi,
aut armis per injuriam extorſiſſe di-
cendus ſit, ſed quod ab Avo ſuo Art-
ſardo (cui in perpetuam hæreditatem
Conſtantius, magni Conſtantini pa-
ter eandem donaverat) ut hæres legi-
timus poſt alios intermedios ſucceſſe-
rit. Ad quod Imperator: Non inficior
(inquit) Conſtantium prædeceſſorem
noſtrum, Duci Artſardo in recompen-
ſam obſequiorum Imperio præſtito-
rum Marchia iſta honoraſſe, verum ſic
ut ad ejus poſteros, eo vita functo

tranſiret, cùm non hæreditarie, uti dicis, ſed tantum ad vitam ſuam ejuſmodi Cæſarea munificentia fuerit auctus: unde & jure merito foret integrum Imperatori dictam Marchiam in ſuam reducere poteſtatem. Carolus Dux verbis, & rationibus Cæſaris pene convictus, ſummoperè verens, ne ſi ulterius in defenſionem juris ſoceri ſui Regis quicquam replicaret, non ſolum nihil ea in re proficeret, verum etiam in indignationem Cæſaris incurreret, atque ideo cum omni ſpe ſubſidii, quod expetebat, fruſtraretur, prompto & alacri animo, quidquid juris in Marchia ſuper Schaldim Theodoberto competebat, in manus Cæſaris reſignavit. Hinc poſtera die, conſidentibus quam plurimis Principibus, & Imperii proceribus, ipſo etjam Duce Carolo præſente, Imperator nepoti ſuo ex filia Anſelberto Senatore Romano, eo temporis in aula agente, Marchiam ſacri Imperii ſuper Schaldim in hæreditatem perpetuam pro ſe, & poſteris ſuis conſignavit, eumque de eadem ſolemniter inveſtivit, reſervata nihilominus circa eam Romani Imperii ſuprema auctoritate.

Iſthæc, ut peracta fuere, Imperator Regi Theodoberto adjutorium, quod adverſus patruos ſuos expetierat addicit, & ejus Regnum una cum

Lotharingia

Lotharingia inferiore, ſub ſuam recepit protectionem, atque conſequenter Carolus Tungrorum Dux ex parte Regis Theodoberti ſoceri ſui, illud à Cæſare feudum, prout condictum erat, accepit. Denique cùm ad aliquot inde dies Carolus Dux à Cæſare fuiſſet humaniſſimè tractatus, tandem ut ad Regem Theodobertum regrederetur dimiſſus eſt, dato ei, & adjuncto in itineris comitem Anſelberto, Senatore ſacri Romani Imperii, recens creato Marchione. Mandavit autem Imperator ſtrictiſſimè ſuis litteris, ad Sueſſionenſem, Pariſienſem, & Aurelianenſem Reges datis, ne deinceps quicquam Regi Auſtraſiæ Theodoberto ipſorum nepoti moleſtiæ inferre, ratione ſui Regni præſumerent, quippe cujus propugnationem adverſus quoſlibet infeſtantes, tanquam membrum inſigne Imperii nuper effectum ſuſcepiſſet. Ipſum denique Theodobertum hortatur ſeriò, quatenus deinceps omni jure in Marchiam ſuper Schaldim nudatum ſe eſſe profiteatur, necnon tranſactionem ſive reſignationem dictæ Marchiæ per Carolum Ducem, nomine ejus factam, ratam habeat, & perpetuis temporibus valituram: Cui mandato Cæſareo lubens acquievit Rex Theodobertus.

Porrò cum in Franciam Dux Carolus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

lus, una cum Marchione Anſelberto, & numeroſo nobilium comitatu appuliſſent, Clotarium in primis Sueſſionæ Regem adierunt, eique Cæſaris voluntatem, & decretum inſinuârunt. Clotarius igitur Rex, ut Anſelbertum tantæ eſſe apud Imperatorem æſtimationis perpendit, ratum, gratum, & inviolabile habuit Cæſareum decretum, necnon filiam ſuam Blitildam in amicitiæ incrementum, majoremque firmitatem ipſi Anſelberto Marchioni in uxorem tradidit, cum qua deinde & reliqua familia Tungros à Carolo Duce deductus, ab eodem admodum honorificè ipſe Anſelbertus exceptus, & exhibitus eſt. Indè tandem in Brabantiam profectus, Marchiæ ſibi hæreditariè à Cæſare collatæ poſſeſſionem accepit, eique magna cum prudentia, & omnium congratulatione præfuit.

Excitavit autẽ Anſelbertus ex uxore ſua Blitilda, Clotildæ Clotarii Sueſſionum Regis filia, proles maſculinas quatuor, & unam fœmellam, Anchiſen ſcilicet alias Arnoldum, qui patri in Marchionatu ſucceſſit, Ferioldum qui Epiſcopus Trajectenſis, & Martyr effectus eſt, Medericum Epiſcopum Antiſiodorenſem, Condulphum, & Tarſitam, quæ vitam in virginitate ducens, & divinis obſequiis ſingulari

tri devotione intenta ſanctorum albo inſcribi meruit.

Vivebant ea tempeſtate, inſignia Eccleſiæ Chriſti columina Sanctus Benedictus Abbas Monaſtici ordinis in occidente inſtitutor, & Dux celeberrimus, ſancta Scholaſtica ejus ſoror Abbatiſſa, Brigida virgo nobiliſſima Scotiæ, Patritius Scotiæ Archiepiſcopus, Maurus Abbas, Leonardus Monachus, Columbanus Abbas, aliique viri vita & ſanctitate clariſſimi, Priſcianus vir longè doctiſſimus.

Accidit autem ut Clotarii ambo fratres germani ſcilicet Clodimirus Aurelianenſis, & Childebertus Pariſienſis Regis abſque prolibus morerentur, ſimiliter & Theobaldus Theodoberti filius Auſtraſiæ Rex, unde ipſi Clotario ſuperſtiti adhuc jure propinquitatis omnes omnino dictorum defunctorum poſſeſſiones obtigerunt, adeoque ipſe totius Regni Galliæ Monarcha evaſit. Quod cum ſibi præter expectationem, & ex inopinato contigiſſe conſideraret, munificum ſeſe Anſelberto Marchioni genere ſuo exhibere decrevit, eidemque univerſam Moſellæ Provinciam, agrum Moſellanum à Metenſi civitate, Coloniam Agrippinam verſus ducentem, & eum qui nunc Luxemburgicus dicitur, cum vicinis quibuſdã aliis territoriis comprehen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

prehendentem poſſidendum tradidit. Demum Clotarius ipſe gravi infirmitate tactus, & ſibi mortem eſſe vicinam advertens, in hæc verba cum ſuſpirio prorupit. Vah quàm metuendus eſt cœli Deus, qui ſublimiores terræ Reges ſuo ſubvertit nutu. Quibus dictis ſtatim animam in faciem provolutus efflavit.

VVanbertus Romanus Senator Anſelberti germanus frater, patri VVanberto jam defuncto in Ardennæ & Hannoniæ Principatibus ſucceſſit, ac Clotildem Almarici Regis Italiæ filiam eleganti ſpecie virginem ſibi matrimoniali vinculo copulavit. Huic Clotildi quamvis non modica ſuppeteret occaſio, unde in luxu & mundi deliciis vitam duceret præſentem, à ſpiritu tamen Dei præventa, omnes carnis illecebras forti & conſtanti animo deſpexit, & magnam vitæ pietatem cum conjugali caſtitate conjunctam ſervavit: jejuniis inſuper aliiſque corporis attritionibus, nec non largiſſimis in pauperes eleemoſynis perpetuo intenta. Quibus quidem Chriſtianæ pietatis officiis in tantum apud homines ejus opinio profecit, ut dum diem extremum clauſiſſet, nullus dubitaret eam ad cæleſtem perpetuam manſionem à Deo bonorum remuneratore eſſe aſſumptam. Nec id quidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

quidem immerito; relucebat enim in ea, quam diu in hac mortalitate egit, totius virtutis & ſanctitatis gratia, adeò, ut non ſolum propriam ſalutem ſollicitè curaret, ſed & maritum præcipuè, & filios, quos binos ipſi pepererat, ſingulos prout eorum exigebat ſtatus,& conditio, ad vitam juſtè, piè, & ſobriè traducendum exhortaretur.

Qua ex re plurimum delectatus VVanbertus ejus maritus, & ipſe in pietatem valdè propenſus, tanto eam amore complexus eſt, ut ea præmaturè ad alteram beatioremque vitam evocata, nullatenus ad ſecundas tranſire nuptias conſentiret, ſed potius ab omni conjugis conſortio ſeparatus, ea tantum quæ domini ſunt animo recogitaret, & factis ſtudiosè in cælibatu perſiſtens exprimeret: filii ſimiliter pietatis & religionis maternæ inſignes imitatores, ea præſtiterunt, quæ talium parentum gnatos condecebat: Horum prior VVanbertus nomine, patri in dominiis ſuffectus eſt. Poſterior verò Brunulphus vocabulo Cambreſii Comes evaſit, habuitque filiũ Brunulphum etiã nuncupatum, qui conſequenti tempore Lydulphum ſanctæ Agyæ Principiſſæ Hannoniæ maritum genuit. De horum rebus geſtis latius agere, cum mei in præſenti non ſit propoſiti, ſuperſedendum arbitror,& ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ad inſtitutam ſeriem, ſivè genealogiam Luxemburgenſium Principum proſequendum, unde paululum digreſſus ſum, redeo.

Anchiſes igitur, qui & Arnoldus cognomento Buggiſus, Anſelberti Senatoris Romani, Marchionis ſuper Schaldim, agriq; Moſellani, prout diximus, Domini, VVanberti ſenioris, ex Lucilla Zenonis Imperatoris filia majoris natu filii primogenitus, uxorem accepit Odam Guizonis Ducis Sueviæ filiam, & patri ſuo Anſelberto paulo poſt defuncto ejuſmodi Epitaphium poſuit.

Vagos Moſella fluctus extollas tuos
Sublimiori Olympo, qua Anſelberti Ducis
Rigas ſolum natale. Tu Tyberis quoque
Flavas arenas alveo vomas tuo,
Cui Roma quondam ſibi Senatoris loco
Voluit praeſſe Moſellanum Principem,
Arcus triumphales, Roma, tui corruant,
Sit Martius campus, ſit circus maximus
Deſertus, almis bellatoribus ſuis
Iam procidant Capitolii faſtigia.
Quid est enim, lector nobis praclarius
Virtute, qua magnus Princeps hic floruit?
Cedant, & ô victi, arva veſtra flumini
Claro Moſellano multis paribus jugis
Arata fortium boum, qui fertilem
Lotharingiam nunc faciunt lectis ſegetibus.
Aquilas amicas habuit, ſed & lilia
Collegit, ac fortunam vicit acriter:

Quin

Quin prole ſuſcepta vixit beatius,
Virtutibus claris decumbit glorius,
Quæſo, viator, quid reſtat tanto Duci
Niſi ut ſit ex Heroe factus nunc Deus?

Defuncto itaque Anſelberto Senatore Romano, necnon Marchione, ut præfertur, ſuper Schaldim, eodemque Agri Moſellani Domino, poſſeſſionum ejus hæres univerſalis effectus eſt Arnoldus, ſive Anchiſes, quem ſupra ipſius primogenitum fuiſſe oſtendimus, procreavitque ex conthorali ſua Oda, Sueviæ Ducis filia, filios tres, & quatuor filias, videlicet Arnulphum Principis ſucceſſorem, Modoaldum Archiepiſcopum Trevirenſem, VVandelinum ſanctiſſimum Monachum, Afram ſanctam, Severam ſanctam Abbatiſſam Trevirenſem, Odam, & Guizam, Geruini Ducis Lotharingiæ uxorem. Iſte Geruinus fundator extitit ampliſſimi Monaſterii Mediolacenſis ſuper Saram fluvium, ordinis Divi Benedicti.

Regit autem Anchiſes, ſive Arnoldus unà cum uxore bona, quæ ipſi hæreditario jure obvenerant, annis quam plurimis., & donec ſenio jam inciperet confici, Spiritu ſancto, quo penè tota ejus ſoboles erat jam præventa, inſpirante, petita, & accepta à conjuge facultate, ſpretis mundi divitiis, in eremum conceſſit, atque inibi Domi-

no

no Deo ſanctè, & ſedulo ſervivit, & tandem dierum plenus, annum Domini circiter ſexcenteſimum nonum Creatori reddidit animam.

Hoc etiam ævo Eccleſiam Dei ſanctitate vitæ & ſapientiæ doctrina illuſtrabant ſanctiſſimi viri, Goar Trevetenſis, Gallus, Abbas Rupertus, Remaclus & Eligius Epiſcopi.

Arnulphus denique Anchiſis filiorum natu maximus, luctu ſuper mortem prædilecti patris exacto, cæpit & ipſe eodem quo pater in vitam religioſam, & à mundi ſtrepitibus remotam propendere animo: adeò, ut niſi bonum publicum cujus procurandi onus ei incumbebat, & amicorum preces, & diſſuaſio obſtitiſſent, ipſe protinus cunctis poſſeſſionibus dimiſſis, religionis monaſticæ ſtatum arripuiſſet: Veruntamen ut ſe non ſibi ſoli natum, ſed maximè reipublicæ cauſa laborandum audiſſet, conſulentium placitis potius, quàm opinioni propriæ acquieſcere elegit. Proinde cum ipſas à patre ſibi obtingentes Provincias, utpotè Marchiam ſuper Schaldim, & Moſellanum dominium, tum etiam alia aliundè ſua effecta magnas ſcilicet Aquitaniæ, & Regni Auſtraſiæ partes ſubiit adminiſtrandas, necnon Dodam, VViberis Comitis Bononiæ filiam, in conjugiũ accepit: Quinetiam
cum

um eum Clotarius Franciæ Rex, ob
ximias, qui in eo relucebant virtu-
es, & ſapientiam ſummo proſeque-
etur amore, ipſum in magnum, pala-
ii ſui Regii, Maierum aſſumpſit, nec-
on eum ſimul in adoleſcentiæ filii
ui Dagoberti moderatorem ordina-
it, cujus etiam præclara inſtitutione
rinceps evaſit Dagobertus laude dig-
iſſimus.

Arnulpho Principi peperit uxor fi-
ios tres, Clodulphum Ducem Moſel-
anum, & Comitem Palatinum, An-
hiſen ſacri Imperii Marchionem, &
VValchiſum Seneſchalem, & Comi-
em Verdunenſem, qui filiam habuit
anctam VValtrudem.

Ipſe verò Arnulphus, dum complu-
es annos munus ſibi incumbens ma-
ima cum laude obiviſſet, ſecularis
rincipatus, & ejus pompis pertæſus,
um uxoris conſenſu eremum petiit,
bi ſumma cum vitæ auſteritate, &
orporis maceratione Dei obſequiis
otus intendit. Similiter & ejus uxor
ii conjugis veſtigia inſequens Treve-
is Monialiũ ingreſſa eſt Cœnobium,
tque inibi jejuniis, vigiliis, oratio-
ibus, & aliis religioſis exercitiis re-
iquum dierum ſuæ peregrinationis
bſolvit, & cum laude, non ſine ſan-
titatis opinione, animam Chriſto Do-
nino reddidit.

Dum Arnulphus ſummus quonda
in ſæculo Princeps, eremum, in piet
tis operibus, plurimum temporis i
coluiſſet, & ejus ſanctitatis fama lo
gè, lateque per orbis partes diverſ
percrebuiſſet, accidit, ut defuncto e
tempore, Metenſis civitatis Præſul
magno cleri & populi conſenſu ip
Arnulphus Eremicola in defuncti E
piſcopi locum ſurrogandus poſtul
retur.

At ipſe, honorum, quorumlibet ſæ
culi hujus contemptor pridem eff
ctus, & ſuas in id functionis vires om
nino impares eſſe reputans, cœpit i
primis munium ad ſe delatum, pe
quam modeſtè deprecari: Verum ub
nulli tergiverſationi locum eſſe adve
tit, ne in hac electione Spiritui ſanct
reſiſtere videretur, tandem humero
oneri iſti ſubeundo humiliter ſuppo
ſuit, & tum denique ea animi magni
tudine & conſtantia, talentum ſibi cre
ditum impendit, ut dignam pro eroga
to in populum Dei ſpirituali tritico,
ſummo Patrefamilias menſuram per
cipere mereretur.

Veruntamen Arnulphus Epiſcopu
Metenſis poſt multos in Præſulatu ex
antlatos labores, & viribus penè ex
hauſtus, dum ſeipſum ad perſiſtendum
eo in munere minus judicaret ido
neum, de eo abjiciendo cœpit ani
mum

lum adjicere, & ne tamen Eccleſia,
hriſti ſponſa ſibi eatenus concredita,
deſponſata, ipſius diſceſſu quid pa-
eretur detrimenti, curam in primis
abuit, de viro digno in locum ſuum
ubſtituendo; & cum hæc animo agi-
aret, commodè occurrit ipſius cogita-
ioni, Goyerus Prorex Aquitaniæ, ob
gregias animi, & corporis dotes, eo
ræſulatu longè digniſſimus: in hunc
gitur, dum Epiſcopale officium legi-
imis modis reſignaſſet, dilectum ere-
num repetiit, & priſtina auſterioris vi-
æ, & contemplationis exercitia re-
umpſit, & tandem ſenio confectus
irca annum Domini 604. vitam mor-
alem, cum immortali commutavit.
ed id, antequam ei evenit, paulò an-
è ſcilicet, quàm hinc emigraret, An-
hiſen Sacri Romani ſuper Schaldim
Marchionem, filium ſuum ad ſe voca-
um, Dei timorem antè, & ſuper om-
ia habere ſeriò docuit, & ut in omni-
us actionibus ſuis divinam retribu-
ionem recogitaret, utque hoc, quaſi
ræno ſemetipſum ab omni injuſtitiæ
ævo cuſtodiret monuit: Tum etiam
lli mandavit, ut Beggam, Pipini primi,
ui Carolomannus Tungrorũ, & Bra-
antiæ Rex Pater erat, filiam in conju-
em expeteret, & acciperet. Quæ qui-
em paterna imperia, cum ad imple-
ionem ſanctè ſpopondiſſet Anchiſes,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

placide obdormivit Arnulphus ejus parens, Metenſis quondam Epiſcopus in Domino. Cujus inſequēti tempore, corpus à ſucceſſore Præſule Metas adductum, & terræ, digna omni veneratione, mandatum eſt.

Beggam itaque Ducis Pipini primi filiam, dum amicorum interventu ſibi Anchiſes matrimoniali fœdere copulari obtinuiſſet, conſecutus eſt cum eadem dotis nomine, Ducatus binos, Tungrenſem nimirum, atque Brabantiam: ex quo illud accidit, ut deinceps cum Marchionatu ſacri Imperii ſuper Scháldim incorporati haberentur. Peperit autem Begga, viro ſuo Anchiſi, Pipinum, agnomine Herſtallum, ea ut fertur ratione, quod fortuito caſu, in loco ejus vocabuli, eum mater in hanc lucem ediderit. Fuit autem Begga iſthæc virtutibus heroicis pollens, atque adeo ſexus ſui conditionem præſtantia vincebat, & ſublimitate animi, præter cæteros ejus inſignes actus; Caſtrum etiam quoddam in Ardennæ partibus à fundamentis extruxit, cui nomen indidit Andagium, eique Parochialem Eccleſiam vicinam appoſuit, quæ poſtmodum pluribus aucta ædificiorum, & redituum commoditatibus Divi Huberti Epiſcopi ordinatione, & juſſu Monachis ordinis Divi Benedicti poſſidenda tradita fuit, con-

ſtitute

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

[…]ituto inibi per prælibatum Divum [H]ubertum, admodum religioſo viro [B]eringerio, qui pridem ei Sacellanus [f]uerat in Abbatem, & gregis monaſti[c]i ducem & paſtorem: Hinc exordium [d]uxit Monaſterium illud quod & ho[d]ie celeberrimum perſiſtit, à ſancto [H]uberto nomen trahens.

Beggæ porrò viam univerſæ carnis [i]ngreſſæ epitaphium ejuſmodi compe[r]imus poſitum.

Begga Duciſſa fuit, genitrix quoque germinis hujus,
Quæ fuit Anchiſæ felici fœdere juncta.

Anchiſes deniq; Beggæ maritus ſumma erat in pauperes liberalitate, adeo ut data ſibi eis benefaciendi occaſione, eam facilè ſibi non pateretur excedere, unde quadam die (ut de eo legitur) dum puerulum quendam recens natum omni deſtitutum hominũ cura expoſitum conſpiceret, ex compaſſione juſſit eundem tolli, ejus curam haberi, necnon impenſis ſuis educari, quem & deinde tanto majori affectu complexus eſt, ut eundem in adoptionis filium ſuſciperet, nomen ei imponens Godivum. Godivus iſte tanta Domini, & principis ſui munificentia ſublimatus, poſtquam grandior effectus eſſet immemor beneficii, citra meritum proprium ſibi impenſi, cœpit

ambitionis agitari ſpiritu, nec non locum patris adoptantis nequiter appetere. Hinc igitur viam inquirere cæpit de eo perimendo, indubitatum ratus ſeſe in ejus locum ſucceſſurum, ſed fefellit eum ſpes. Dum itaque die quadam in ſylvis denſiſſimis remoti à cæterorum hominum conſpectu venationi operam darent, peſſimus Godivus ſtricto gladio Principem Dominum, ac beneficentiſſimum patrem ſuum peremit. At Dei præpotentis vindicta non diſtulit hunc parricidam diu impunitum conſiſtere, ſed pœnas promeritas non multo poſt ei rependit, cum à tetro dæmone eum invadi, ab eoque ſuffocari permiſit.

Floruerunt hoc ævo Iodocus Eremita, Oſvvaldus Rex, Leodegarius Epiſcopus & Martyr, Gertrudis Abbatiſſa, cultores Dei perquam ſanctiſſimi.

Rebus humanis exempto Anchiſe, Pipinus Herſtallus ejus ex Begga filius Ducatum obtinuit Brabantiæ conjunctim cum Marchionatu Sacri Imperii ſuper Schaldim, una cum Comitatu Namurcenſi, atque inſuper Magni Majeri titulo in Franciæ & Auſtraſiæ Regnorum Palatiis à Childeberto Rege honoratus eſt. iniit autem Pipinus Herſtallus matrimonium cum Plectrude nobiliſſima, ex qua duos filios ſuſ-

cepit,

epit, Drogonem videlicet, & Grimoardum; quorum prior Campaniæ, Burgundiæque Comes, & Palatii Franciæ magnus Majerus. uxorem habuit generoſiſſimam Theodaldam: ſed ea ſterili permanente, ipſe abſque liberis deceſſit, Grimoardus verò cum filia Raboth Ducis Friſiæ copula matrimoniali conjunctus eſt.

Pipinus hic Herſtallus agnomine, etſi quidem egregiis pollere virtutum habitibus videretur, id tamen vitii dicitur habuiſſe, quod fidei matrimonialis oblitus, ſcortum Alpaidam, ſororem Ducis Ardennæ domi ſecreto foveret, ex qua etiam duos filios procreavit; Carolum videlicet Martellum virum bellicoſum, & Carlomannum Monachum: Qua de re commotus Divus Lambertus tum temporis Tungrorum Epiſcopus, Ducem ab hoc ſcelere magno Zelo dehortatus eſt, ſed cum nequicquam proficeret, excommunicationis etiam fulmen ſeſe in eum, niſi reſipiſcat, vibraturum comminatus eſt, atque hoc etiam fruſtra medio uſus eſt in contumacem adulterum ſanctiſſimus Antiſtes. Ipſa vero pellex ejus perverſa Alpaida Divi Lamberti circa Ducem in meliorem frugem revocandum ſtudium intelligens, gravi odio virum ſanctum inſectari cœpit, & in ejus necem procu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

randam, quanta potuit ſollicitudine incubuit. Dodonem igitur Ardennæ Ducem fratrem ſuum litteris compellavit, magna inſtantia urſit, ut Divo Lamberto, ob adulterii reprehenſionem vitam eriperet; atque ut id peſtilens mulier à fratre ſuo certius conſequeretur, in memoriam ei reducit, quod eorum Germani fratres Richoldus, & Gallus ab ipſius ſancti Præſulis amicis ex Loſſenſium Comitum familia originem ducentibus, non ita pridem morte forent affecti. Hiſce peſſimis peſſimæ meretricis incitamentis male perſuaſus Dodo, petitioni ejus ſeſe ſatisfacturum repromiſit, atque demum paucis inde tranſactis diebus, aſſumptis ſecum aliquot ad tanti ſceleris perpetrationem aptiſſimis ſociis nocte intempeſta Leodium, id quidem temporis vicum obſcurum, nunc verò ampliſſimam, nobiliſſimamq; Principum Epiſcoporum ſedem cathedralem, advenit, & cum conſortibus ſuis nonnihil in proxima ſylva deliteſcentibus, perluſtrare ipſe cæpit, quid rerum Divus Lambertus ageret, & cum eum ſeſe ad ſacrum Miſſæ officium orto ſole peragendum non improbabiliter applicare advertiſſet, & orationibus præparatoriis incumbere, evocatos ſocios paratos eſſe jubet, tum ipſe ſimul tempore conceptæ malitiæ ex-
plendæ

plendæ idoneo, ad locum ubi ſacris o-
perabatur vir Dei, aſſiſtentibus ipſi duobus Clericis miniſtris, accedunt, & primum oſtiorum, & feneſtrarum violenta perfractione aditum ſibi fecerunt, tum introgreſſi ipſos Clericos ſancto Epiſcopo miniſtrantes, Petrum & Andeletum nomine, viro Dei conſpiciente peremerunt, ac deinde ipſum ſanctiſſimum Præſulem Miſſæ ſacrificium ad altare Divorum Coſmæ & Damiani celebrantem, gladio percutientes, Chriſti martyrem pro juſtitia fecerunt: Hoc ſcelere per Dodonem, & complices perpetrato, adfuit divina ultio, per quam ipſe Tyrannus in ægritudinem acerrimam eodem anno prolapſus, ſenſus dolorum perſenſit inexplicabiles, adeò ut inſtar flammæ ardentis ſua inteſtina quaſi uri ſe ſentire profiteretur, & pejus quotidie habens, teterrimum etiam è corpore ſuo fœtorem emittebat, ita, ut nec ejus familiares infectum circa eum aërem perferre ſuſtinerent, & tandem omni alio conſilio deſtituti, ipſum ſuum Dodonem ea morbi diritate laborantem, in Moſam flumen vicinum ſubmerſerunt, ſicque dignas ſuæ temeritatis pœnas etiam in hoc ſæculo Dux Dodo, Deo vindice exſolvit; quemadmodum & in facinoris complices divinam, gravemque animadverſio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

nem contigiſſe plerique ſcriptoru[m] teſtantur.

Cùm tam aperta Dei ultione pe[r]cuſſum fratrem ſuum Dodonem com[]periſſet Alpaida, ne quid etiam ſimil[e] ſibi fortè contingeret, animum appli[]cuit ad Deum offenſum bonis actibu[s] placandum, & vitam deinceps inſti[]tuit lugubrem, peccata ſua præterit[a] magno affectu deplorans, & ab eis in poſterum ſtudioſe præcavens. Dimiſſo igitur adulterino concubitu, Monaſterium propriis ſumptibus excitavit, atque inibi cum Religioſarũ puellarum conſortio in magna auſteritate, & pietate, divinam iram placare ſtuduit; tandemque piaculorum (ut piè creditur) ab ipſa commiſſorum conſequuta remiſſionem, ad beatorum ſocietatem aſſumi obtinuit. Pipinus itidem funeſtum Dodonis exitum intelligẽs, pellicis item ſuæ reſipiſcentiam cognoſcens, cœpit & ipſe criminum ſuorum ex corde deteſtationem habere, necnon à Deo miſericorde gratiam implorare, quam ut conſequeretur efficacius, plurimorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum fundator extitit, & dotator magnificus.

Tandem Pipinus ad ætatem decrepitam perductus, emigrationis ſuæ diem ex hac vita mortali imminere proſpiciens, ritu ſolemni teſtamentum

condidit,

condidit, quo voluntatem ſuam circa bonorum ſuorum diſpoſitionem eſſe talem declaravit, ut Carolus Martellus ejus ex pellice Alpaida filius, Regni Auſtraſiæ adminiſtrationem obiret. Theodaldus verò, ſuus ex Drogone filio nepos, Ducatum Brabantiæ, una cum Comitatu Campaniæ obtineret. exceſſerant autem è vivis ipſe Drogo, & Grimoardus ejus fratres germani, quorum mater Plectrudis à Martello alienum admodum gerens animum, totis niſibus conata eſt impedire, quo minus circa hunc paterna diſpoſitio haberet locum, & nepotem ſuum Theodaldum, utpotè legitimè procreatum, avo Pipino ſubſtituendum, omnibus modis etiam in Auſtraſiæ Regno eſſe, contendebat. Veruntamen huic conjugum concertationi, non alius finis obtigit, quam teſtamentaria Pipini conſtitutio præordinaverat: Hincque Martello Auſtraſii Regni competiit regimen.

At Plectrudis, viro jam rebus humanis exempto, cum id temporis magnæ apud Francos ſeſe cognoſceret eſſe auctoritatis, Martello ut antea conditionem deſtinatam invidens, eum per inſidias comprehenſum Coloniæ Agrippinæ carceri juſſit mancipari, cum tamen ille, eandē ſemper affectu fuiſſet proſecutus planè filiali, atque ideo

nihil

nihil tale, ab ipſa fuiſſet commeritus. Tum denique Plectrudis, ejuſque ex filio nepos Theodaldus, utriuſq; Regni, Franciæ videlicet, & Auſtraſiæ præfecturam adeunt, atq; etiam ſuis conſiliis Dagobertum Regem quoquo volunt inflectunt, ſic ut Theodaldus haud difficulter, in Palatii ſummum Mayerum inſtitueretur: Dagobertus iſte Rex, initio quidem minus probatæ erat converſationis, utpote Mulieroſus, & carnis illecebris plurimum deditus, verum in ſe tandem rediens, vitam in melius commutare ſtuduit, & condignã de præteritis flagitiis agens pœnitentiam, ampliſſimum ſub Divi Dionyſii Areopagitæ patrocinio, ſecundo à Pariſiis miliari, Monaſterium Regum Franciæ ſepulturis conſecratum, extruxit, idemque munificentia planè regia, reditibus, & honoribus inſignibus dotavit.

Porrò Franci Mulierem ſibi adeò imperioſe præeſſe graviter ferentes; indignati etiam, quod Theodaldus Palatii ſummus Mayerus nimia tyrannide, in Regni ſubditos graſſaretur, de ambobus ex iſtis finibus propellendis conſilium inierunt. Idque collectis armatorum copiis in effectum deducere aggreſſi ſunt, Danielem quendam eorum in locum, qui Regno præſideret, ſubrogãtes. Vndè Plectrudis vim hanc

ferre

ferre non ſuſtinens, ſumpto ſecum Pipini theſauro, ex Franciæ Regno ſeſe proripuit, & Coloniam Agrippinam petiit. Interim verò quod hæc in Francia contingerent, accidit, ut Carolus Martellus è carceris ergaſtulo amicorum quorumdam molitione evaderet, & circa id temporis Dagoberto Francorum Rege abſque liberis defuncto ipſe Regni faſtigia conſcendens, bellum Danieli Regi (qui ſe alio nomine Gilbericum vocitabat) nec non Raginfredo ejus ſummo vicario inferre cogitaret atrociſſimum: Hi ambo, ut Martelli manum adverterunt admodum validam, de ſuis diffidentes viribus in fugam verſi, incruentam Carolo victoriam reliquerunt: Inde Coloniam ducens exercitum, urbem ipſam munitiſſimam cepit, & Pipini theſaurum à Plectrude extorſit, hæc autẽ clam fugiens tranſmiſſo poſt decurſa multarum terrarum ſpacia Danubium ad Bulgaros pervenit. Carolus porrò victoriam fauſto marte perſequens, Regni Francici amplitudinem, quantumvis Chilperico, & E. Hudone Aquitaniæ Duce obſiſtentibus, ſolus obtinuit; nec his contentus terminis, Rhenum cum numeroſo exercitu trajiciens in Saxones, Alemannos, Suevos, Bavaros movit, eoſdemque virtute bellica in ſuam redegit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

degit poteſtatem : Cùm deinde intellexiſſet Hudoni Aquitaniæ Duci Saracenos ſuppetias ferentes Franciæ Regnum invaſiſſe, eorum conatibus feſtinanter prolixi itineris confectione occurrere ſategit. Et hoſtem favente fortuna, circa Turonum fines, fortiter aggreſſus, ejus vim & arma repreſſit, nec non ab ulteriori rapina exercenda prohibuit, dum penè eos omnes ad internecionem deleviſſet : nam eo conflictu trecenta, & ſeptuaginta quinque Saracenorum millia cecidiſſe pleriq; referunt, cum tamen à parte Martelli mille tantum & quingentos viros occubuiſſe iidem afferant. Martellus præterea dum bello exercitatiſſimus haberetur, nec non etiam fidei Chriſtianæ fervidus cultor exiſteret, in Friſones, Idolorum culturæ adhuc deditos, bellum movit atrociſſimum, eoſdemque fortitudine militari devicit. quibus domitis, ad Franciam reverſus in Provinciis ſuis à Saracenis clades magnas, & rapinas denuò exerceri comperit, ſed eos uti anteriores prævalida manu devicit, poſtravit, ejecit, atq; exindè Vicegothis omnibus dominari incepit.

Carolus Martellus Rex, tandem poſt multos domi, belliq; perpeſſos labores, afflictis etiam per ipſum nimis nequiter, ne dicam omnino tyrannicè, Eccle-

Eccleſiaſticis quamplurimis perſonis, morbo correptus mortifero, amicorum ſuaſu poſſeſſiones à ſe bello partas, ſuis ex Geltrude filiis Carolomanno & Pipino diſtribuit, Carolomanno quidem Auſtraſiam & Sueviam, Pipino autem Burgundiam, & Franciæ partem aſſignans, atque ſic vitæ Caroli Martelli magiſtratus ipſius (quem Mayeratum Domus appellant) anno trigeſimo finis eſt impoſitus. Sed jam nonnihil ex ipſius Caroli & progenitorum ipſius occaſione à propoſita mihi ſeriè Principum Luxemburgenſium divagatus, eò me rurſus confero.

Clodulphus igitur Arnulphi primogenitus, & in agro Moſellanico hæres, & primus Dux Almabertum Carlomanni Ducis Brabantiæ filiam maritali fide ſibi uxorem devinxit, atque ex ea ſucceſſu temporis liberos genuit, Martinum honorum & poſſeſſionum patris hæredem, Baſinum Archiflaminem Trevirenſem, in Monaſterio ſancti Maximini propè Treverim cum veneratione debita ſepultum, Arnoldum Toloſę Comitem, & Agnoraldum Comitem Calvimontelli. Solebat autem ipſe Clodulphus diplomatibus ſuis ejuſmodi titulum præfigere. Nos Clodulphus Dux Auſtraſiæ, Mozellanicæ ac Moſelant, Arnulphi Ducis filius, filii Arnoldi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Arnoldi, ex antiqua & nobili Franc
rum Trojanorum ſtirpe natus.

Exegit autem Clodulphus vitã pr
dentia, & omnigenis virtutibus dec
ratam; cumque uxor ejus diem cla
ſiſſet extremum, firmiter apud ſe co
ſtituit caſtimoniam in cælibatu dei
ceps obſervare; utque ejus animu
Deo in dies gratior fieret, cooptari ſe
curavit in gremium Religioſorum o
dinis ſancti Benedicti, apud ſanctu
Maximinum juxta Trevirenſem civit
tem, ubi quicquid ad perfectionem i
ſtatu religioſo requiritur, abundè a
omnium cohabitantium exemplum
imitationem & ædificationem, mori
bus, vita, & converſatione expreſſit
Quin etiam ſanctitatis ejus opinio a
pud exteros adeò pervulgata eſt, u
Metenſis civitatis Clerus & populu
bonæ ejus famæ odore attracti, vacan
te apud ipſos ſede Epiſcopali, Clodul
phum ſibi in præſulem magna inſtan-
tia poſtularent. At vir Dei, qui mund
honoribus, & divitiis pridem devoto
animo nuntium remiſerat, nullatenus
perſuaderi potuit, aut precibus flecti,
ut munus oblatum ſuſciperet. Cum
verò opportunè & importunè Meten
ſes in ſua perſiſterent petitione, nec
quicquam apud ipſum obtinere vale-
rent, Patris ſpiritualis ſive Abbatis cui
tanquam Chriſti vicario in omnibus

obſequi

bſequi devoverat, opem & auctori-
atem implorarunt, certò confidentes
it quem rogantium preces inducere
ion poterant, ipſa majoris poteſtas
d obtemperandum compelleret: Nec
erò eos ſpes fefellit. Nam Abbas per-
endens, eam vocationem à Deo pro-
edere, Clodulpho ſuo regulari ſub-
lito ex parte Chriſti imperat, quate-
ius humeros ſubmittere non refrage-
ur ultra oneri oblato. Hic igitur om-
iem amplius tergiverſandi ademptam
ibi eſſe anſam videns, paſtoralis offi-
ii ſuſcepit curam, quam tanta vigilan-
ia, charitate, & prudentia executus
ſt, ut verè dignus ea functione ha-
eretur, familiam Domini verbo, &
xemplo inceſſanter paſceret, & talen-
um Dominus ab eo reciperet uſuris
nultipliciter auctum. Tandem exple-
is in hac miſeriarum valle peregrina-
ionis diebus, mortis tributum exſol-
it, atque Metis in ſancti parentis ſui
Arnulphi Monaſterio juxta ejus ſacros
cineres conditus eſt.

Martinus Clodulphi maximus na-
tu filius, ejuſque in honoribus mun-
di & poſſeſſionibus hæreditarius ſuc-
ceſſor, matrimonium contraxit cum
Beatrice unica Hildulphi Ardēnæ Prin-
cipis prole, ex qua horum duorū con-
junctione factum eſt, ut Moſellanus
Ducatus cum Ardennæ Principatu u-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

niretur, & ab eis profecti Principes eadem ſanguinis claritate illuſtrarentur; inter quos Lotharingiæ, & Luxemburgi Duces primatū facile obtinent. Vixit autem Martinus cum conjuge ſua Beatrice, & poſſeſſiones in ſimul ſuas adminiſtrârunt ſpacio triginta annorum.

Sub ea tempeſtate Regni Franciæ gubernacula moderabatur Tyrannus quidam Ebroinus vocabulo, qui pariter Regni Auſtraſiæ titulo ſub Rege Theodorico honorabatur. Hujus inſolentias, atque intollerabilem arrogantiam à ſuis cervicibus depellere cogitantes Regni proceres, armatorū coëgerunt exercitum, eumque adverſus Ebroinum, & adhærentes Duci Pipinio Martini Ducis Moſellani, & Ardennæ conſanguineo direxerunt, cui in ſummum palatii Mayerum loco Ebroini per proceres deſignato, ob ſanguinis proximitatem ſeſe cum ſuis copiis adjunxit Martinus: at Ebroinus horum tempeſtivus certior effectus, collecta itidem militum manu valida, in occurſum proceſſit adverſariorum, quos tanta ferocitate invaſit, ut de eis victoriam referret inſignem, Pipinus autem & Martinus fuga ſibi conſulerent.

Hinc itaque Ebroinus elatione majori turgeſcens, dum ejuſmodi adver-

ſum

m ſe conſpirationem cauſas prima-
as in Martinum conjeciſſet, occaſio-
em ſecum diſquirere cœpit, qua ſe de
o una dierum vindicare poſſet, & ex-
urſis avidè paucorum menſium ſpa-
iis, amicitiam dolo ſimulans, literas
d Martinum dedit, quibus eum in-
anter tanquam de Regis expreſſo
andato invitabat, ut ſepoſita mo-
in Regis conſpectum veniret: Mar-
nus literarum blandis ſermonibus
imis credulus ſtatim ad iter ſeſe ac-
ngit, & ad locum deveniens, dum
egis conclave ingredi vellet, Ebroi-
us proditorie eundem invaſit, & pu-
ione educto incautum truculenter
ccidit; cujus corpus ad Divi Martini
revirenſis templum ab amicis dela-
um, & terræ commendatum fuit. con-
gerunt autem hæc, annum Domi-
i circiter ſexcenteſimum, octuageſi-
num ſeptimum, ſuperſtitibus Marti-
i duobus filiis, Eleutherio ſcilicet &
amberto.

Horum prior Eleutherius patri in
ucali eminentia ſucceſſor, Beatricem
igisberti Comitis Hasburgii filiam
bi connubiali fœdere devinxit, &
um eadem dotis vice Dominium Has-
aniæ obtinuit, ſed hac præmature in
ata concedente nulla proles ex hoc
atrimonio profluxit. Ipſe deinde E-
eutherius poſt paucorum annorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

curriculum, quibus ſuis præfuit divi-
no inſtinctui morem gerens, omnibu
hæreditatibus in fratrem ſuum liber
reſignatis, mundo valedicens vitam
Eremiticam in vaſta ſolitudine no
procul à Sancti VVandalini oppido in-
ſtituit, & inibi in magna vigiliarum
jejuniorum, orationum, cæterorumq;
piorum exercitiorum obſervatione re-
liquum vitæ ſuæ traduxit.

Lambertus igitur per fratris ſui ma-
joris liberam ceſſionem Ducatus Me-
ſellani, & Principatus Ardennæ faſce
conſecutus, vxorem ſibi aſcivit Ma-
riam Comitis Bononiæ filiam, & ex e
filios quatuor ſuſcitavit, quorum no-
mina hæc ſunt, Lotharius, Adelreidus
VValcandus, & VVido. Ferunt Lam-
bertum ſtaturæ fuiſſe admodum pro-
ceræ, aſpectu formidabilem, barbam
habentem cum capillitio rufi coloris
gradum fixum atque ſuperbum, in ar-
mis egregiè exercitatum, & à potu ni-
mio planè abhorrentem. Inter cætero
verò inſignes ejus in belligerando a-
ctus illud celebre memoratur, quod
Gregorium tertium Pontificem maxi-
mum virtute militari in ſedem ſuam
ſecundo reſtituerit, unde à Luitbran-
do Longobardorum Rege tyrannicè
deturbatus extiterat. Fuit nihilomi-
nus idem Lambertus aliquanto tem-
pore Eccleſiis admodum infeſtus, qua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

m etiam nonnullas prædatus eſt, &
ſummam penuriam expilavit: Ve-
m ad ſe aliquando reverſus, con-
ientia propria ſtimulante, divinoque
tus ſpiritu operante, pœnitentiam
it de tantis ſacrilegiis congruentem,
lata reſtituendo, & Monaſterii or-
nis ſtatum in Mediolacenſi Mona-
erio ſub D. Benedicti Regula arri-
endo, in quo deinceps in omni ſan-
itate, & morũ diſciplina vixit, & tan-
em in Chriſto vitam mortalem cum
nmortali commutavit, necnon ſe-
ulturam in eodem Monaſterio à dex-
o Divi Luitvumi altaris latere ob-
nuit.

Lamberto ſuffectus eſt ejus primo-
enitus filius Lotharius in Ducatu
Ioſellano, ac Principatu Ardennæ.
t verò hujus frater Adelreidus in
ucem Bullonenſem evaſit. Tertius
utem VValcandus ad Epiſcopatum
eodienſem gradatim evectus eſt. Po-
tremus porrò VVido nomine, Gel-
lriæ præfectura fuit honoratus. Ho-
um VValcandus Leodii Epiſcopus ad-
nodum devotus extitit Monaſterio
Andagienſi, idque præterquam plu-
ima in illud collata beneficia, Divi
Huberti quondam ſui in Epiſcopali
munere prædeceſſoris corpus pridem
n Eccleſia Divi Petri Leodienſis tu-
mulatum ad prædictum Andagienſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Monaſterium transferri curavit; à qu
etiam tempore locus ille ab eoden
Divo, ſancti Huberti nomen ſorti
tus eſt.

Lotharius Moſellanus Dux, & Prin
ceps Ardennæ bellicoſa virtute inſig
nis, cum Terentia Aiſtulphi Regi
Longobardorum filia conjugium in
iit, ex qua copula prodierunt Frede
ricus, & ejus ſoror Hermegarda Hen
rici Comitis Salmenſis poſtmodum
uxor: fuit autem Lotharius apud Pi
pinum Caroli Magni parentem Fran
ciæ Regem maximo loco, adeò ut eum
numeroſo exercitui præfectum in Ita-
liam dirigeret, ut inde Stephanum Pa-
pam ſecundum, in Franciam adduce
ret. Cumque igitur ſe præ cæteris Au-
læ magnatibus magnifieri adverteret
Lotharius, in ſuperbiam cor ejus ele-
vatum eſt, & Regni ſubditis admodum
gravis, & infeſtus fuit: Deditus inſu-
per erat carnis vitio ſupra modum, &
in tantam mentis inſaniam collapſus
eſt, ut aliquoties Domino ac Regi ſuo
obſtrepere non formidaret. Qua ex re
exacerbatus Rex, eum læſæ Majeſtatis
reum damnavit, ſicque Regno excede-
re coëgit: in ejuſmodi igitur anguſtias
conjectus Lotharius, ut nullibi per
Franciæ Regnum tuto conſiſtere poſ-
ſet, fugam ad ſocerum Longobardiæ
Regem arripuit. Et dum ibidem moræ
aliquan-

quantulum contraxiſſet, gravi mor-
Rex invaſus, poſt paucorum die-
m curriculum diem clauſit extremũ.
inc Lotharius jus ad ſucceſſionem
Regno nomine uxoris ſuæ præten-
ns, ſeſe in ejus poſſeſſionem intru-
re conabatur. At verò Deſiderius
functi Regis filius totius Regni au-
lio fretus, Lotharii conatibus ma-
armata tempeſtivè occurrens, eun-
m cum aſſeclis ex illis finibus exce-
re coëgit. Ex quo ipſe Lotharius
avi ira excandeſcens, prædas per Ita-
e diverſas partes agere magna rabie
greſſus eſt, & dum omnia obvia va-
aret, contigit Pipinum è vita migra-
; quo Lotharius percepto relicta ſta-
m Italia, Franciam verſus iter repe-
re conſtituit, & per interventum a-
icorum, veniam in defunctum Re-
em commiſſorum, à Carolo Magno
jus filio, & ſucceſſore implorare ſtu-
uit. Rex itaque ſupplicantium pre-
bus inclinatus, ad conſpectum ſuum
othario comparere permiſſo, & pe-
ibus ſuæ majeſtatis advoluto noxam
mnem dimiſit, eique bona ob per-
uellionem per fiſcum ablata, reſtitui
nandavit. Exinde Lotharius moribus
n meliorem frugem commutatis, ea
actis exprimere in finem uſque ſtu-
uit, quæ verum, & magnanimum
Principem condecent. Deſiderius por-

rò Longobardorum Rex Adrianum ejus nomine ſecundum Pontificē ſummum bello acri laceſſivit, & dum divi Petri patrimoniū depopularetur, Pontifex viribus ad reſiſtendum deficiens opem imploravit Caroli Magni Francorum Regis, quatenus cladem cervicibus ejus imminentem, potenti brachio avertere vellet: Nec eum fefellit ſpes, nam ilicò Rex exercitu armatorum prævalido comitatus, Deſiderium Tyrannum forti animo oppugnavit, eundemque Papiam profugientem inſecutus, urbis ejuſdem obſidione, & ad deditionem compulſione comprehenſum, & vinctum Aquiſgranum deſtinavit, ipſumque in temeritatis preſumptæ pœnam Regno privans, Pontifici verò ablata integrè curans reſtitui, atque ita, Rege optimè providente, Italiæ pacem tranquillam recuperavit. Adfuit in hac expeditione Regii exercitus ab initio ad finem uſque Dux Moſellanus Lotharius, nec non in re militari ſeſe virum exhibuit longè fortiſſimum, habuitque collegas individuos Adelreidum fratrem ſuum germanum, una cum ejus filio Erihengoldo nomine, qui ambo in conflictu percuſſi mortem obierunt: eiſdemque Lotharius frater, & patruus reſpectivè, tanquam ſanguine proximus, in bonis temporalibus ſucceſſit,

adeoque

deoque plurimum ditatus eſt. Hic um vitæ dies ad ſenilem produxiſſet tatem, animo recolere cœpit, quan- a jam inde ab adoleſcentiæ ſuæ die- us perpetraſſet flagitia, tum Eccle- ias deprædando, tum proximũ quem- ibet ſuum, prout occaſio ſeſe obtulit, liverſis afficiendo moleſtiis: unde ompunctis rationem inire cupiebat, quibus viis, cum Deo offenſo in gra- iam redire poſſet. Et ecce tanta pœ- nitudine facta ſua priſtina deteſtatus eſt, ut pro poſſe reſtitutis injuſtè ſub- atis vitā inſuper Monaſticam in Cœ- nobio Mediolacenſi amplecteretur, circa annum Domini ſeptingenteſi- mum ſeptuageſimum octavum, ubi re- liquum mortalitatis hujus tempus, in omni ſanctitate & juſtitia, cum om- nium mira ædificatione tranſegit, tan- demque fatis concedens ibidem terræ conditus eſt. Sanctus Hildegrinus Hal- berſtatenſis, S. Luitgerus Monaſterien. Sanctus Guntherus Hildeſemenſis & poſtea Ratiſponen. primi Epiſcopi, ſanctitate commendati, ut etiam Fre- dericus Vltrajectenſis Epiſcopus & martyr florent.

Lothario Duci Moſellano nec non Ardennæ Principi in honorum & o- pum gloria ſuffectus eſt ejus unicus fi- lius vocabulo Fredericus, qui fœde- re matrimoniali ſibi in conjugem de-

vinxit, primò quidẽ Fælicitatem Henrici Comitis Salmenſis ſororem. Deinde verò hac è vivis abſque liberis ſubducta, Annam Regis Britanniæ filiam, quæ ei ſucceſſu temporis peperit Sadigerum primogenitum, Ethiconem Archidiaconum Treverenſem, nec non Eliſabetham, Comiti de Zeringem in conjugium traditam. Fredericus tricesimum octavum, aut circiter annum Principatuum ſuorum adminiſtratione perfunctus, infirmitate lethali Treviris laborare ſe ſentiens, loci Archiepiſcopo Hannilario nomine, tanquam Chriſti vicario, peccatorum ſuorum exomologeſim magna cum cordis contritione fecit, & percepta abſolutione, aliiſque Eccleſiæ communitus Sacramentis, priuſquam animam agere inciperet, coram circumpoſitis ſermonem habuit ædificationis plenum, eoque tandem finito, in plurimorum tum Eccleſiaſtici, tum ſæcularis ſtatus ſummatum præſentia, cum magna animi tranquillitate, & certa in Deum confidentia diem clauſit extremum, atque in Divi Matthiæ Apoſtoli præſtanti Cœnobio ordinis Sancti Benedicti ſepulturam accepit. Faſces paternos Frederico defuncto adiit Sadigerus ejus filius primogenitus, cui Mechtildis Ethiconis Comitis Hannoniæ filia uxor contigit, ex cujus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

jus complexu unicus prodiit filius Ragnerus nomine. fuit autem Sadigerus cum à corporis egregiis dotibus, utpote forma eleganti, & ſtatura procera præditus, tum etiam animi virtute, ſapientia, & rerum agendarum experientia, laude digniſſimus. Quin etiam in bellis, fauſto cum exitu gerendis plurimum valuit: at ut alicujus exercitus ut plurimum varius, imò & poſt plurimas comparatas gloriæ coronas eſſe ſolet funeſtus eventus, ſic noſtro tandẽ uſuvenit Sadigero. A Nortmannis namque, cum quibus penè continuum geſſit bellum, in conflictu quodam percuſſus occubuit, circa annum Domini octingenteſimum, ſeptuageſimum tertium, atque ejus quidem inteſtina Coloniæ Agrippinæ ſub lapide marmoreo recondita ſunt, corpus verò ejus balſamo conditum & Metas divectũ in D. Arnulphi eccleſia, anteceſſorum ſuorum exuviis adunatum extitit.

Ragnerus Sadigeri unicus filius, atque adeò univerſalis hæres, Irmegardam Lotharii primam, primi filiam ſibi in conthoralem aſſociavit fœdere legitimo, atque ex eadem filios hoſce proceſſu temporis excitavit, Giſelbertum in primis Regni Lotharingiæ magnum Gubernatorem, & Iuppilienſem Dominum, Ricuinum, deinde

Ducem

DucemMoſellanum, & Ardennæ Principem, Ottonem Calvi montis Comitem, Theodoricum Alzatiæ Ducem, Vigeberum Monachum, ac denique Lotharium Leodienſis Eccleſiæ Archidiaconum, Theophilactus doctor Eccleſiæ ſingularis, primus Bulgarorum Antiſtes, Valefredus Strabo Abbas S. Galli apud Helvetios, Remigius Altiſiodorenſis, Anaſtaſius bibliothecarius Romanus præclara eruditione viri illuſtres habentur.

Ragnero in alteram evocato vitam, Giſelbertus filiorum ejus natu maximus anno Domini nongenteſimo decimo ſexto Regni Lotharingici ſummam adeptus eſt, atque inſimul Dominus Iuppilienſis evaſit. Duxit autem Gerbirgam Henrici Aucupis Auguſti filiam in uxorem, de hoc uti & de cæteris ejuſdem proſapię Principibus copioſa materiæ ſeges ad ſcribendum ſeſe offert, verum ne nimium à propoſito contingat deflectere ſcopo, iis ſtudioſè omiſſis ad ſeriē Principum Luxemburgenſium proſequendam me converto. Occurrit autem pro rerum præſenti conſtitutione Ricuinus alter in ordine Ragneri filius, quem Ducem Moſellanum, & Ardennæ Principem indigetavimus, à quo nimirum ortum duxerunt cæteri qui in hunc uſque diem Luxemburgenſis Ducatus

tus apicem obtinuiſſe dignoſcuntur.

Hic noſter Ricuinus Gihelberti Lotharingiæ Ducis frater germanus, Caſtro Bullonero, Comitatibus Ardennæ, Hiſpaniæ Virdunenſi (quem ab Imperatore dono acceperat) Dominio item Guerrii (quod modo Luxemburgenſis ager nuncupatur) una cum finitimis territoriis potitus eſt, & cum Mechtilde Everhardi Ducis Franconię & VVormatiæ filia conjugium contraxit, nec non filios habuit Godefridum agnomine barbatum, Ardennæ, Bullonei, & Virduni Comitem, Ottonem Ducem Moſellanum, atque Sigifridum Guerrii Dominum, Bonnam præterea filii Regis Franciæ conjugem, ac denique Mechtildem Arnulphi Burgundi Chinenſis Comitis uxorem.

Regno Prumienſis Abbas, Odollemiacenſis Abbas, Ratbodus Epiſcopus Vltrajectenſis, Radulphus Flavianus viri docti clarent.

Otto Moſellanus Dux thalamo conjugali conjunctã ſibi habuit Helenam Hermanni Bambergæ & Suevię Comitis filiam, Ottonis primi neptem, ex quorum complexu fluxit unicus eorundẽ filius Fredericus, patris in Ducali dignitate ſucceſſor, cui tempore ſuo uxor obtigit Beatrix Hugonis Capet ſoror. Hic ille Fredericus eſt qui Barrenſis Caſtri prima jecit fundamenta,

menta, Dux Lotharingiæ communi quidem vocabulo compellatus, at non re ipſa talis, ſed Moſellanus Dux in Lotharingia exiſtens: hinc ex uxore filius prodiit Adelbero Metenſium Epiſcopus ejuſque frater, Theodoricus Dux Moſellanus, & Barri Comes, ex quo poſteriore nata eſt Adela Henrici Comitis Arlunenſis conjunx.

Godefridus porrò, & Otto præfati ex Ricuino patre procreati habentur, è quibus moderni Lotharingiæ, & Barri Duces originem ducunt. Sigifridus verò patre eodē Ricuino editus ex quo Luxemburgenſes & Ardennæ Principes profluxerunt, quorum nobis in præſentiarum cæteris prætermiſſis, ſeries ſive genealogiam tractare, ac proſequi propoſitum eſt.

Sigifridus itaque Ricuini Patris in Dominio Guerrii, uti prætactum eſt, locum ſubiit, quem Comitatus titulo ſublimari promeruit, annum circiter Domini nongenteſimū ſexageſimum. Guerrii autem plerique ſcriptorum omnes conſtanti affirmant aſſertione, illud eſt perantiquum Caſtrum, quod hodieque in rerum natura conſiſtit, & Curich, communi appellatione vulgò deſignatur, cujus poſſeſſiones per circuitum pro eo quidem tempore longè lateque patebant, omnes ad Sigifridum Comitē ſupremo jure ſpectantes.

Sanctus

Sanctus Albertus alias Adelbertus
rimus Maydeburgenſium Epiſcopus,
Nosbo in Dania, S. Volcardus in
orvegia, S. Friteſtanus Vintonienſis
n Anglia, S. Vlricus Auguſtanus, S. Cō-
adus Conſtantienſis, celebres Epiſco-
i, Sanctus Eberhardus primus Abbas
remi Helvetiorum vulgò Einſidlen:
d hæc S. Guibertus Lotharingię Prin-
eps, & Vanceslaus Dux Bohemię mar-
yr, ſacra Chriſti doctrina omnique
enere virtutum conſpicui, Eccleſiam
ei latè provehunt & illuſtrant.

Intra hujus Dominii ſive Comita-
us ambitum rupes habebantur præ-
uptæ, eæque amœnæ admodum, qua-
um in parte propè extrema Caſtrum
iſebatur à Romanis extructum Luciſ-
urgum vocabulo, tum temporis ad
Monaſterium Divi Maximini propè
Trevirim pleno jure pertinens: cujus
oci Sigifridus una cum uxore, ac fa-
milia ordinariè reſidēs in Caſtro Guer-
ii amœnitate captus, dum venationi-
us intentus ſæpius eo divertiſſet, ma-
gno expetiit affectu eum in ſuam re-
digere poteſtatem, atque eam ob cau-
ſam Abbatis ſancti Maximini animum
inſtanter pulſare cepit, quatenus juſtæ
permutationis via in id ſibi gratificari
vellet: ejuſmodi igitur precibus Abbas
permotus, de Conventus ſui conſilio,
& conſenſu Sigifrido Guerrii Comiti
Caſtrum

Caſtrum illud quod in literis ſuis Lu-cilemburch Caſtellum noſtrum in Ar-duenna ſitum vocitabat, pro pago & decimis in Fuilen ceſſit, & in perpe-tuum contradidit. Id autem tempeſta-tis Imperii Romani habenas modera-batur Otto Magnus Cæſar Auguſtus e-jus nominis primus, Henrici primi fi-lius. Qui dum in Italiam profectus fratri ſuo germano Brunoni Colonien-ſi Archiepiſcopo ſumma cum poteſtate Imperii gubernacula commiſiſſet: ad hunc Brunonem acceſſit noſter Sigifri-dus, eique ſuam de eo Caſtro Luxem-burgenſi acquirendo voluntatem ex-poſuit, atque ſeſe ex Caſtri hujus no-mine totum ſuum Guerrii Dominium appellari deinceps velle declaravit. Quod equidem haud difficulter ei an-nuit Bruno Archiepiſcopus; ſummus in Imperio vicarius, cujus facti hiſto-ria ſcripto ſubjuncta à dicto Sigifrido deſuper confecto pateſcit.

In nomine unigeniti filii Dei: Certum ſit omnibus populis in Chriſtum credētibus, tam præſentibus, quam futuris Clericis, atque laicis. Sigifridus Comes de Guerra nobiliter natus, Caſtellum quod dicitur Lucelembur-gum, in proprietatem deſiderans adipiſci, perrexit ad Dominum Brunonem, fratrem videlicet Imperatoris Ottonis, qui tunc prin-cipatum totius Regni poſt ipſum tenebat, at-que ei ſuum manifeſtavit deſiderium. Cu-

us ſcilicet Epiſcopi accepto conſilio, & imperata licentia ab eo venit ad Abbatem VVilerum, & ad reliquos Sancti Maximini Monachos, in quorum prædio idem Caſtellum fuerat poſitum, petens ut eis liceret cum ſuo allodio illud commutare, &c. Et in fine literarum ſic habetur: Acta eſt namque hæc mutatio, ſive etiam traditio, in Civitate Treverenſi, in Monaſterio dicti Patroni memorati in die Palmarum, decimoquinto Calendarum Maij, cum conſenſu & collaudatione Frederici Ducis Lotharingiæ iſtud peractum eſt, Anno Domini Incarnationis nongenteſimo, ſexageſimo tertio, Indictione ſexta, Regni Othonis Regis tertio, & patris ſui Cæſaris Principatum tenentis ſecundo.

Ab hoc igitur tempore accidit, ut Guerrii Comitatus in Lucelemburgenſem Comitatum commutaretur, & hac alteratione ipſum Guerrii vocabulum ex hominum memoria penè interiret

Sigifridus iſte Comitum Luxemburgenſium primus, vir fuit prudentia, ac virtute præſtantiſſimus, belli item gerendi peritiſſimus, ſimulque Catholicæ religionis cultui ſingulari animo deditus. In cujus rei evidentiam ſtatim atque in poteſtatem ſuam Luxemburgenſe Caſtellum accepit, Sacellum quoddam ſub intemeratæ Dei genitricis Mariæ patrocinio (quod-

 modò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

modò à Sancto Michaele Archangelo titulum præfert) juxta idem caſtellum à fundamentis excitavit. Ipſum deinde caſtellum prævalidis, ac ſuperbis admodum turribus, aliiſque ædificiis ampliavit, ſic ſane, ut ex caſtello Arx tandem reſultaret longè munitiſſima, & id temporis, quo tormentorum bellicorum uſus necdum erepſerat, hominum judicio inſuperabilis. Nam præter ædificia, muros, turres, ponteſque ſubductiles quos artificum opera Sigifridus Comes inibi conſtituerat, locus ille inſuper naturaliter pro maxima ſui parte inacceſſibilis eſt, adeò ut propter rupium altitudinem, & quaſi ad perpendicularem complanationem nimis præruptum, nullis antiquorum belli machinarum concuſſionibus foret obnoxia: Exinde verò inter Imperii Arces non poſteriori loco habitum fuit caſtrum Luxemburgenſe. Tempore deinde inſequenti, Sigifridus Comes utpote rebus Eccleſiaſticis tuendis, imò & adaugendis totus deditus in Advocatum poſtulatus eſt vicini Imperialis Monaſterii Epternacenſis, atque id muneris magna cum laude, & omnium applauſu ad Eccleſiæ ipſius utilitatem eſt executus: & ut erat veræ, & avitæ Religionis zelator maximus, advertens in Epternaco non Monaſticę vitę profeſſores,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ores, ſed ſæculares Canonicos, eoſque
dmodum diſſolutis, imò & ſcandalo-
s moribus ſub æque vicioſo Abbate
egere, tanto malo remedium in pri-
nis afferre ſtuduit. Vnde citra moram
d Ottonem magnum Imperatorem
erſus iter agreſſus eſt, quo deveniens
uæ Cæſareæ majeſtati clarè, & apertè
xpoſuit, Monaſterium Epternacenſe
Divo VVillibrordo Epiſcopo Traje-
tenſi non ſtatus ſæcularis Canonicis,
ed Monachis ſub Divi Benedicti regu-
a Deo militantibus fundatum fuiſſe,
ſſignatum, atque traditum, atq; hanc
rdinationem ad annum Dominicum
ctingenteſimum, quadrageſimum o-
tavum uſque in vigore ſuo perſtitiſſe,
c tum demum Monaſtico ordine inde
er Andelardum Abbatem opera, &
tudio cujuſdam Carolomanni elimi-
ato, Canonicos ſæculares introdu-
ctos, ſeu verius intruſos fuiſſe, hos
vero vitam admodum perverſam, &
carnis quibuſlibet voluptatibus con-
ſpurcatam, divino opere neglecto, a-
gere.

Quibus ſic explicatis enixiſſimè Im-
peratori ſupplicavit, quatenus jube-
re dignaretur, uti Canonicis ſæcula-
ribus, ſæculariter atque damnabiliter
viventibus ex Epternacenſi Cœnobio
ejectis, pii ac Religioſi ordinis Divi
Benedicti Monachi inibi poſtliminio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

reponerentur, qui nocte dieque Do-
mino univerſorum creatori juxta vo-
cationis ſuæ præſcriptum, & ejus lo-
co primam fundationem in omni ob-
ſervantia regularis ſervire ſatagerent,
nec non pro ipſius Cęſaris Auguſti ſa-
lute, & Sacri Romani Imperii pace, ac
tranquillitati divinam gratiam implo-
rarent. Hæc ut à Sigifrido Comite Im-
peratori expoſita, & poſtulata fuêre,
viri pietatem & verè Chriſtianam ſol-
licitudinem admiratus Cæſar, petitio-
ni ejus protinus annuit, ſtatuitque, ut
Sigifrido ejus loci Abbate vita functo
Ravangerus vir ob pietatem, ſapien-
tiam, & regulari obſervantia ſummè
commēdandus in ejus locum ſubire,
Canonici exploderentur, & denuò
Monachi reaſſumerentur. Quod & fa-
ctum eſt. Ad Sigifridi Comitis etiam
commendationem ſpectare indubium
eſt, quod confraternitatem Miſello-
rum, quæ hodieque in Epternaco Op-
pido perdurat, ipſe inſtituerit, & ex
propriis bonis liberaliter dotaverit: e-
git inſuper complura alia dum vixit
ſumma laude digna, quæ ſi proſequi
anniterer ſcriptis, à brevitate mihi in
animo ſuſcepta nimis recederem: In
uxorem verò ubi adolevit, Mariam
cognomine Hardeuvich Euſtachii Co-
mitis Sancti Pauli & Guines filiam ſi-
bi cooptavit, ex qua unicum procrea-
vit

t filium vocabulo Giſelbertũ, quem ciles annos jam attingentem in o- ni ſapientia, morum diſciplina, & rtutum optimarũ exercitatione in- itui parentes curarunt, adeò ut ge- itorum præſtantiſſimorum & ipſe fi- us evaderet præſtantiſſimus. Porrò igifridus primus Luxemburgẽſis Co- nes, vitam produxit ſuam ad annum hriſti Milleſimum, quantumvis ple- ique ſcriptorum ipſum diem clauſiſſe xtremum longè ante, id eſt, ſeptua- eſimo poſt nongenteſimum Domini nnum aſſerant, quorum certè aſſer- ionibus falſitas, noſtri verò veritas atis liquet ex tribus auctenticis quæ tiam hodie exſtant ab ipſo Sigifrido manantibꝰ ſcriptis, quorum primum n Archivis Monaſterii Sancti Maximi- i repoſitum ſic habet.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinita- is. Quoniam omni homini neceſſarium eſſe ernoſcitur, ut in hac vita poſitus de futu- ris piè meditetur, & rebus tranſitoriis lucem æternæ vitæ mercari conetur, ſacra exhortan- te ſcriptura, honora dominum de tua ſub- ſtantia. Itemq; ſicut aqua extinguit ignem, ita eleemoſyna extinguit peccatum. Ideo ego Sigifridus Comes cum conjuge mea Ha- deuvich do Abbati, fratribus, & Monaſte- rio Allodium Meerſi, quod ſitum eſt in Comitatu Ardenenſi, &c. Actum, &c. Anno 993. Regni Ottonis tertio. Hæc ex

primo ſcripto. Alterum verò in Archivis Epternacenſis Cœnobii inventum ita ſonat: *Hæc ego Sigifridus, licet indignus, honore tamen Comitis ſublimatus, conſiderans quod ex Regia donatione Abbatiam ſancti VVillibrordi pro beneficio ſuſcepi, eamque per multos annos poteſtative direxi. Acta ſunt hæc Anno nongenteſimo nonageſimo ſeptimo.* Sic in ſecundo, cui conforme eſt tertium ſcriptum inter Archiva eadem Epternacenſia repoſitum, ubi Otto magnus Imperator de noſtro Sigifrido tanquã adhuc ſuperſtite ſermonem faciens, eundem Advocatum Epternacenſ. indigetat, ſub data prædicti anni Dominicæ incarnat. nongenteſimi, nonageſimi ſept.

Sanctus Aldegadus Hamburgenſis apoſtolica auctoritate fultus regnum Dei annunciavit ſeptentrionalib⁹ populis, indè converſæ ſunt ad fidem, Zelandia, Holſatia, Scandia, Norvvegia, Liflandia. Item Ado Viennenſis Epiſcopus, Smaragdus Abbas, Vindechindus, & Luitbrandus Ticinenſis viri docti clarent.

Sigifrido viam univerſæ carnis ingreſſo jure hæreditario in ejus Comitatu Luxemburgenſi, aliiſque poſſeſſionibus ac munere Advocatię Epternacenſis Monaſterii ſurrogatus eſt unicus ipſius filius Giſelbertus, qui cum deſponſata ſibi uxore Bertha Alphonſi

Comitis

Comitis Bononiæ filia ſuis præfuit ad annos quadraginta quinque, & interea quatuor filios in lucem produxit atque unam filiam. Horum nomina ſunt: Fredericus in Comitatu Luxemburgenſi ſucceſſor, Conradus Comes Arlunenſis, Godefridus qui abſque liberis, quamvis conjugatus obiit, Adelbertus Præpoſitus ſancti Pauli Trevirenſis, & Ognia Flandriæ Comiti Balduino in matrimonium tradita.

Giſelbertus Luxemburgenſis ordine ſecundus, dum jam ſenectutis dies eſſet ingreſſus adjuncto ſecum Conrado filio ſuo natu maximo bellum intulit admodũ atrox Megigango Trevirorum Archipræſuli. Hujus autem rei cauſa ejuſmodi extitiſſe fertur, quod cum illis diebus vacante ſede Archiepiſcopali, Adelberus Giſelberti Comitis ſecundus natu filius Præpoſitus Sancti Paulini quorundam Canonicorum ſummæ ædis ſuffragio electus, quorundam vero & quidem plurium, & ſaniorum voto Megigangus Eccleſiæ Metropolitanæ Præpoſitus deſignatus foret. Et Henricus tum temporis Imperator Megigangi electionem, Adelberonis præferendam judicaſſet electioni, eamque proinde ſuo Imperiali calculo confirmaſſet, hac inquam de re ſummopere infenſus noſter Giſelbertus Luxemburgen-

ſis Comes cum Conrado filio Megigangum Archiepiſcopum gravi bello laceſſivit, ejus poſſeſſiones deprędando, ſubditos infeſtando, & quibuſlibet incommodis afficiẽdo. Quinetiam Palationenſe ſub urbe Treverenſi ab altera parte Moſellæ ſitum oppidum non ignobile obſidione vallavit, & in ſuam poteſtatem non magno labore adegit: tum verò quo Treverenſes exinde efficacius divexaret, Caſtrum ejus loci multo quam antea magis muniri curavit, ac denique pontem Moſellæ ad urbem Treverenſem ſitum ab exteriori parte adhibitis cuſtodiis vigilanter obſervari curavit, ne cuipiam illas urbes ingredi, aut etiam egredi citra ejus permiſſum contingeret.

Megigangus in ſummas conjectus anguſtias, dum ſibi per ſe minimè ſubveniri poſſe conſpiceret, ad Cæſaris opem implorandam ſeſe convertit: ex quo cum indignatione commotus Cęſar exercitu prægrandi congregato, Epiſcopo ſubventum venit, atque in primis Palatiolum oppidum Treveris valde infeſtum ex Luxemburgenſ. Comitis poteſtate eripere eſt conatus, at cum circa eas partes fruſtraneè caſtra fixiſſe per menſes aliquot ſeſe conſpiceret, eam obſidionem re infecta diſſolvit. Vnde Luxemburgenſes in Palatiolo conſtituti, majori ſuperbia inflati,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſtati, in Imperialem exercitum Trever. urbi jam propinquiorem factum, irruptiones frequentes non ſine gravi ipſorum Imperialium jactura fecerunt. Accidit autem ſub hac mutua bellantium concertatione, dum varii generis commeatus utpote in bobus, ovibus, granis, vino aliiſque ſpeciebus conſiſtens ad ſuſtentationē Imperialis exercitus adveherentur, & horū magnus numerus jam ad Virani Montis poſt S. Maximini Monaſterium declivum perveniſſent, Milites Luxemburgenſes id eminus ex Palatiolo conſpicientes eorum ad deſtinatū locum appulſum prævenire feſtinarunt, maximam rerum earū quarum uſus perquam ſibi commodus futurus erat prædam ſecum à Cæſareis, quanquam tota vi obſiſtentibus, abduxerunt. Quam ob cauſam Cæſar ipſe plurimum turbatus, inopſque conſilii Pontem Palatienſem funditus dirui juſſit: & Megigango altera vice in Archiepiſcopatu confirmato, inde deceſſit, Megigangus verò ſibi Treviris non confidens tutum fore Confluentiæ deinceps domicilium fixit, Adelberus autem, patre ſuo Giſelberto Comite ad propria remeante in Palatiolo remanſit.

Dum porrò Giſelbertus anno Domini, 1015. naturæ jura perſolviſſet,

atque ibidem eodem fermè tempore Megigangus mortis tributum exſolviſſet, lætus exindè effectus Adelbero de novo ſperare cæpit ſeſe citra cujuſquam reſiſtentiam Archiepiſcopatus Trevirenſis jura, planè & pacificè adepturum, verum eventus rei longè alius accidit. Nam Cæſar indignum exiſtimans non vindicare ſeſe de iis quæ (occaſione) ab Adelberone & à Luxemburgenſibus Comitibus ipſe cum Imperii ſtatibus perpeſſus fuiſſet, manum coëgit quam antea multo prævalidiorem, caſtraque ad oppidum Palatiolenſe admovens ipſum cum adjuncto caſtro infra paucorum dierum circulum armorum virtute ſuperavit, in ſuam poteſtatem redegit, ac Adelberonem cepit captivum. Deniq; priuſquam inde abſcederet, Poponem Ratisbonenſem, virum ſanctitate, & doctrina conſpicuum, in Archiepiſcopum Trevirenſ. eligi petiit, quo haud difficulter obtento, Imperiali auctoritate ejuſmodi electionem ratam & firmam eſſe decrevit. Quæ dum fierent, Cæſar ipſe Adelberonem captivum talibus verbis affatus eſt; talem virum (mi Adelbere) huic ſedi Trevericæ præſidere volumus, qui tuæ tuorumque veſaniæ, virtute ſua, atque prudentia reſiſtere poſſit. Quo audito Adelbero ſupra quam dici poteſt obſtupefactus,

[.]factus, ad pedes novi Archiepiſco-
[.] Popponis humiliter proſtratus, pe-
[.]it enixiſſime ſibi temeritatis pręſum-
[.]tæ culpam clementer ignoſci, quam
[.]etitionem haud difficulter ab opti-
[.]no Præſule impetravit, atque etiam
[.]odem apud Cæſarem intercedente,
[.]iber, & vinculis ſolutis evadere me-
[.]uit. Animo tamen expendens quot
& quanta per ſe, & ſuos damna Pro-
vinciæ Trevericæ illata injuriosè fuiſ-
ſent, & præſertim quod Eccleſiæ poſ-
ſeſſiones cladem permaximam inde
pertuliſſent; diſtrictum divini tribuna-
lis judicium perhorreſcens, iram ſum-
mi malorum Vindicis, ſibi placare qui-
bus potuit modis curavit, atque eam
ob rem præter continuum ob com-
miſſa peccata lamentum, quo toto re-
liquo vitæ ſuæ tempore ſeſe confecit,
ad damnorum etiam reſtitutionem fa-
ciendam animum applicavit, atq; reip-
ſa bonorum ſuorum hæreditariorum
partem non minimam damno affectis
contulit, utpotè Sarburch / Berrenca-
ſtell / Ruttich cum appendicibus Epiſ-
copo Trevirenſi, & ſuis ſucceſſoribus
de conſenſu Cæſaris, plenè, integrè
& abſolutè perpetuis temporib' poſ-
ſidenda, abſque illius juris reſervatio-
ne, donavit & tradidit. Aliis item Ec-
cleſiis, & Monaſt. circa Trevirenſem
urbem conſtitutis, amplas poſſeſſio-
nes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

nes in injuriarum ipſis illatarum reparationem devoto, ac liberali animo contulit, legavitque. Nam ut cætera ſileam, D. Matthiæ præſtantiſſimum Monaſterium ad Aquilonarem urbis Trevericæ partem ſitum, ab hoc Adelberone bona ſua in Benraed/Longaſura, & alibi permagni valoris ſibi donata, & collata habere, & etiamnũ poſſidere fatetur. Continuit ſe porrò ipſe Adelbero dum ſeditiones præcitatæ, ut præfertur, ſedatæ eſſent in ſua Præpoſitura ad S. Paulinum, vixitque in omni pietate, juſtitia & membrorum ſuorum, quę erant ſuper terram, mortificatione.

Hinc pauca ſcitu digna, priuſquam ulterius ſeriem proſequar inſtitutam, de prælibato Conrado ſecundo Giſelberti Comitis natu filio, qui patri in bello contra Archiepiſcopum Treveren. agendo conſtanter aſtitit, interſeram, Conradus iſte Comitatum Arlunenſem poſſidendum accepit, & Giſelam Comitis Caſtinenſis filiam connubiali thoro complexus eſt, quæ ei ſucceſſivè peperit Henricum, Conradum Monaſterii Munſterienſis propè Luxemburgũ fundatorem, & Mariam: horum pater Conrardus, de quo nobis in præſenti eſt ſermo, vivente adhuc majore ſuo fratre Frederico conceſſit fatis, eique filius ejus primo natus

Henricus

Henricus in Comitatu Arlunenſi ſuffectus eſt, qui Adelam Theodorici Ducis Moſellani filiam ſibi in conjugem deſponſavit, ex qua filios binos Falconem & VValramum ſuſcepit: quorum prior Falco Fredericum & Beatricem genuit, & cum eis, necdum ephebis, mortis exſolvit debitum. VValramus deindè ſolus Henrico Arlunenſi Comiti patri ſuperſtes filius Iſabellam Comitis Loſſenſis matrimoniali fœdere ſibi devinxit, & ejus cauſa poſſeſſiones opimas, quæ hodie, voce Gallica *pays d'Oultre Meuſe* nuncupatur, dotis titulo adeptus eſt, genuitq; ex ea Iſabellam, cui Henricus Luxemburgenſis factus eſt maritus, eo ſcilicet pacto, ut Comitatus Arlunenſis vita functis ejus poſſeſſoribus propter Iſabellam uxorem in Henrici hujus Luxemburgenſis deveniret.

Ejuſmodi contractu nihil obſtante Adela Iſabellæ Lymburgenſis Avia & ad dies vitæ ſuę dicto Arlunenſi Comitatu gaudens & in eo reſidens, ſenio jam confecta, ut morti proximam ſe ſenſit, VValrami filii ſui, necnon ſuæ ex ipſo neptis Iſabellæ prætactæ immemor, Comitatum Arlunenſem Eccleſiæ Metropolitanæ Treverenſi in hæreditariam poſſeſſionē legavit, cui quidem facto tanquam ſibi præjudicanti, & contractui pręallegato ex dia-
metro

metro repugnanti ſtatim ſeſe cum ſo-
lemni proteſtatione oppoſuit Henri-
cus Lymburgenſis, atque dum non in
multò poſt, mortem obiiſſet Adela
ipſe Arlunum properanter veniens
civibus fidelitatis juramentum ſuſce-
pit, & exinde ſeſe Lymburgenſem &
Arlunenſem appellavit Comitē: Iſa-
bellæ porrò ejus uxoris una cum par-
vula unica filia ex hac vita ad futuram
tranſlatæ, bona ultra Moſam circa
Trajectum & Dalhemium ſita ad pa-
rentem ejus VValramum jure proxi-
mitatis redierunt, à quo deindè abſq;
hæredibus defuncto in Conradi patrui
ſui tanquam veri ab inteſtato hæredis
poteſtatem devenerūt, ac deindè Mo-
naſterio Luxemburgenſi ordinis S. Be-
nedicti, quod ipſe fundavit ab ipſo-
met donata ſunt, & in hunc uſq; diem
poſſeſſa. Fulbertus Carnotenſis Epiſ-
copus, Radolphus ardens homiliaſtes,
Burchardus Vormatienſis Epiſcopus,
Berno Abbas Augienſis, ſcriptores ce-
lebres fuerunt.

Fredericus (ut eo redeam unde non
nihil urgēte occaſione digreſſus ſum)
Gisberti ſecundi ordine Comitis Lu-
xemburgenſis filius primogenitus, pa-
tris demortui primarios titulos, ut-
pote Luxemburgenſem Comitatum
aſſecutus, Geertrudem Gozelonis Gib-
beri Ducis Lotharingiæ filiam ſibi in
uxorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

uxorem aſcivit, atque ex ea filios ſuſcepit Sigifridum, Giſelbertum, Henricum, ac filiam Ermeſindam. * Horum Henricus ad Regis Franciæ commendationem in Epiſcopum Colonienſem circa annum Domini 1046. vivente adhuc patre ſuo electus eſt, uti liquidum eſt ex Catalogo Epiſcoporum prælibatæ Eccleſiæ: ſub his verbis Henricus filius Frederici Lotharingię Ducis. nec verò movere quenquam debet, eum non filium Luxemburgenſis Comitis, eo loci appellari, id enim eo contigit, quod Fredericus pater ejus non modo Luxemburgenſis Comes, ſed etiam Moſellanus in Lotharingia Dux ab Imperatore pridem extiterat conſtitutus, ex quo tanquam honoratiori patris titulo ipſe Henricus Epiſcopus ſibi cognomentum uſurpabat. Hic autem ſuæ Eccleſiæ regimen tempore haud longo tenuit, abreptus nimirum præmatura morte ex hac vita, in fata ſimiliter ejus duo germani fratres Sigifridus, & Giſelbertus conceſſere juvenes nullo poſt ſe relicto hærede. Vnde accidit ut præter ipſorum ſororem Ermeſindam nulla Frederico patri proles, & ex ejus corpore hæres nemo reſiduus maneret maſculei ſexus.

Cæſar proindè videns mares in Frederici linea deeſſe, Ducatum ejus Mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſellanicum in Gozeloni Lotharingico contulit, prout ex Sigiberti Gemblacenſis Monachi Chronico haud obſcurè colliqueſcit. Ita enim habet : *Frederico Moſellanorum Duce mortuo, quia mares filios non habebant quibus Ducatus competeret, Gozelo Dux impetrato etiam ab Imperatore Moſellanorum Ducatu in Lotharingia potentius principatur.*

Sanctus Eduardus Angliæ Rex magnus, regia gloria, fide & ſanctitate major eluceſcit, & S. Hanno Colonienſis Epiſcopus, S. Petrus Damianus Epiſcopus Hoſtiēſis, S. Lanfrancus Epiſcopus Cantuarienſis, Guitmundus Vmbertus Cardinalis, Theduinus Epiſcopus Leodienſis, Hermannus Cōtractus, & Hilbertus ſcriptis florent. Ermenſindā ſcribunt chronographorum aliqui Comitatui Luxemburgico poſt patris ſui Frederici deceſſum præfuiſſe, Conradum verò primum, & Fredericum patruos ſuos: Item Conradum ſecundum primi ejus nominis filium, ac denique Guillelmum ſecundi Conradi filium, hujuſque filium Conradum tertium extitiſſe nominetenus tantum ac non reipſâ Comitatus.

Luxemburgenſis poſſeſſores ac dominos: quæ ita ſcribentium opinio, quam longè à vero aberret, non difficulter advertet, quiſquis præter cæte-

ı originem ac fundationem Mona-
erii Munſterienſis attenderit. Illud
amque ex ejus Monaſterii archivis
ndubitatum habeo, atque adeò Er-
neſindæ fratrueles ex patruo ipſum
Monaſterium à fundamentis primus
xcitaverit, & ex bonis, ſive poſſeſſio-
ibus ſuis propriis dotaverit, abſ-
ue eo quod cujuſpiam, & ne quidem
rmeſindæ ad id aſſenſum ſive confir-
nationem expetierit, quæ ſane nul-
o pacto conſtare poſſunt, & conſiſte-
e, uti conſtant atque conſiſtunt, ſi ip-
a Ermeſinda non verò dictus ſecun-
lus Henricus, verus, & realis Luxem-
ourgenſis Comes extitiſſet, ex cujus
uthentico ſcripto, hæc huc tranſum-
ſi. *In nomine Individuæ Trinitatis, Pa-
ris, Filii, & Spiritus ſancti &c. Damus
ratribus & Monaſterio montem, in quo nul-
us patrum meorum prius adoraverit, à tur-
i extrema Caſtri noſtri uſque ad aquam,
um banno, & aquam à ponte ſancti Vdalri-
i, uſque ad Rupē Moronis, cum molendinis
& furnis. Item damus illi omnia neceſſaria
n Sylvis de* Auffen *&* Sandwyler. *Damus
tiam illis pratum noſtrum ſpatioſum propè*
Nurhingen/ Curtem Pryß/ *villam Rodin-
tes, Eccleſias Rodo &* Sandwyler *&c.* Hæc
bi, quæ evidenter intentum noſtrum
omprobant, dum Caſtrum ſuum Hen-
icus ſecundus, & vicina bona ad Co-
nitatum eatenus pertinentia auctori-

 tate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tate propria pura, & libera alienis do-
nat. Item Clementia prædicti Henri-
vidua, in ſui pagi de Mert propè Lu-
xemburgum ſiti donatione prædict-
Monaſterio facta dictis ſatis adſtipula-
tur, in diplomate filii ſui Guillelm-
his verbis:

*Poſteaquam pater meus in via Hieroſoly-
mitana defunctus eſſet, & poſt duos ann-
inde tranſlatus, ac in prædicta crypta tumu-
latus, eodem die venerabilis mater mea A-
lodium, quod dicitur Merra, Chriſto & eju-
genitrici, aſſenſu filiorum dedit, &c.* Vb-
vide lector hanc viduam Henrici bon-
Comitatus tanquam eorum Domi-
nam in aliorum dominium transferre.
Facit & ad horum confirmationem a-
liud dicti Guillelmi diploma, quo ſib-
& ſucceſſoribus ſuis Caſtri Luxem-
burgenſis Dominis, atque adeò Comi-
tibus ejuſmodi imponit legem. *Do-
minus autem hujus Caſtri nullum grava-
men illis inferat, nec de placitis eorum ſe in-
tromittat, & ſi ab aliquo Monaſterio injuri-
facta fuerit à nobis, ſeu à poſteris noſtris ju-
ſtitia requiratur, & nihil pro hac re nobi-
debetur, &c.* Servit denique huic pro-
poſito Brunonis Archiepiſcopi Trevi-
renſis confirmatio privilegiorum di-
cti Monaſterii, ita habens:

*In nomine Sanctæ & Individuæ Trinita-
tis. Ego Bruno Dei gratia Treverenſis Ar-
chiepiſcopus, &c. Notum facimus tam præ-
ſentis*

ntis, quàm futuri ſæculi fidelibus, quòd Comes Guillelmus de Lucemburch, pium patris ſui Conradi votum adimplere deſiderans, &c. Hæc ſunt autem quæ fratribus illic Deo famulantibus à Comite Conrado, ab uxore ejus Clementia, Item à filio Guillelmo donata & chartis confirmata. Dos Eccleſiæ, Manſum unũ indominicatum, & quatuor manſi veſtiti, & mons, & planicies, ab extrema turri Caſtri, uſque ad aquam: Hæc acta ſunt tempore Henrici quarti. Accedit his clarus textus literarum Adelberonis Leodienſis Epiſcopi in hæc verba.

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. Notum ſit omnibus tam futuris, quàm præſentibus, quod Conradus bonæ memoriæ Comes de Lucemburch Eccleſiam, Eccleſiæ Romanæ appenditiam Deo, & Matri ejus muris fundavit, rebus extruxit, religione ſtabilivit, de Monachica S. Benedicti regula inſignivit: Ego autem Alberus gratia Dei Leodienſis Epiſcopus, Fulmaro Cœnobii illius primo Abbate de Eccleſia De Fouron *(quæ Comes Conradus prædictam dotaverat Eccleſiam) bannum feci legitimum, charta & ſigillo meo confirmatum, ad oſtendendam veritatem, ad tollendam futuri temporis occaſionem, ad habendam ſucceſſoribus meis notitiam. Ad hunc Bannum conduxit eum Comes Guillelmus prædicti Comitis ſucceſſor, & filius ad generalem Synodum Leodii in Conventu Principum, in præſentia liberorum xiiij. Calendarum Iulii, in ſecundo conſecra-*

tionis meæ anno. Teſtes hujus ſunt Comes Namurcenſis Godefridus, Comes Gualeranus Comes Ottho, &c. Sic Leodienſis Epiſcopus Adelbero, uti ſupra. Ex quo luce meridiana perſpicacius apparet Conradum, & ejus filium Guillelmum veros extitiſſe Luxemburgenſes Comites, & Ermeſindam nullatenus eidem Comitatui prædominatam, quippè cujus maritus Godefridus Namurcenſis Comes in factorum teſtem non verò approbatorem inducitur. Manet proinde ſatis confirmatum noſtrum aſſertum, quo Conradum ſecundum Comitem extitiſſe veraciter Luxemburgenſem aſſerimus, ac proinde erraſſe hiſtoricos, qui ex eorundem Comitum ſerie hos tres, Conradum ſecundum, Guillelmum, & hujus filium Conradum tertium omiſerunt. Quod ſi quis apponat Conradum primum Conradi ſecundi parentem eo Comitatu minimè gaviſum fuiſſe, reſpondeo id quidem eſſe verum, attamen noſtræ ſententiæ nihil officere. Nam id accidit, quod frater ejus major Fredericus Comes Luxemburgenſis ipſo moriente ſuperviveret, & tandem abſque propria prole decedens fratris prædefuncti poſteris, id eſt Conrado ſecundo, & ab eo deſcendentibus, tanquam proximis hunc Comitatum cum aliis bonis ſuis dimiſerit

miſerit hæreditario jure poſſidenda:
Carthuſianorũ ordo Pariſiis in Gallia à S. Brunone Colonienſi Germano, & S. Hugone Epiſcopo Gratianopolitano Gallo cum ſociis ſeptem initus anno 1082. quo calcatis ſæculi illecebris minore peccandi periculo, majore Deo famulandi libertate, per auſteram vivendi diſciplinam, & per condigna fidei opera, cum timore vocationem ſuam & electionem certam facerent. S. Anſelmus Epiſcopus Cantuarienſis ſalutari doctrina & rebus piè geſtis præclaram divinitus vitæ ſanctæ teſtificationem conſequitur. florebat etiam S. Ivo Epiſcopus Carnotenſis, & VVilhelmus Abbas Hirſanguienſis ſanctis animi dotibꝰ commendatus, uti & qui ipſum præceſſerat Fredericus.

Circa hæc tempora accidit, ut Henricus Henrici tertii Imperatoris filius in Romani Imperii Regem eligeretur, atque non adeo multò poſt ad ſupremum ipſius Imperii faſtigium defuncto parente Anno 1057. eveheretur Henricus quartus ejus nomenclaturæ dictus. Cum verò ætate admodum eſſet immatura, judicioque videretur ad id functionis minus prudenti, Imperii procerum ſuaſu atque conſilio, Mater ipſius Cæſaris ac prædefuncti vidua, mulier omnium

judicio prudentiſſima, filio donec ætate, ac rerum cognitione matureſceret, aſſignata eſt in ſubſidium. Verum cum id cæterorum procerum conſilium Ottoni Colonienſi Archiepiſcopo minimè probaretur, ejus molimine, ab ejuſmodi Romani Imperii auxiliari adminiſtratione bona mulier paucis inde elapſis temporum ſpatiis dejecta eſt, ex quo quidem eventu non parum turbationis inter Imperii ſtatus exortum eſt. Cujus ſedandæ gratia, imò propriæ ſalutis operandæ cauſa, divino inſtinctu tacta Imperatrix, mundi hujus vanitatibus atq; illecebris, nuntium remittere conſtituit, atque eam ob rem Cœnobiũ Fructuarienſe Deo, & ſibi de cætero vacatura ingreſſa eſt. At verò cum Ottho Colonienſis nihil de præconcepta in Auguſtam malevolentia remiſiſſet, in tantum ejus quietem & religioſam converſationem turbare niſus eſt, ut devota Deo mulier ejus importunitate coacta, eum locum relinquens Romanum iter inire decreverit, quo magno labore pertingens ſalutatis piè Apoſtolorum liminibus, ac reliquis denique ſanctis inibi locis magno cum affectu viſitatis, in ſanctis operibus ac præſertim eleemoſynarum largitione profuſa, atque corporis afflictione reliquum dierum tranſmiſit, tandemque bea-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

o fine conſummata, animã Deo crea-
ori reddidit, ejus autem corpus in
Divi Petri Baſilica juxta Divæ Petro-
illæ virginis altare conditum eſt.

Dum hæc ita agerentur, aut certo
revi indè decurſu tempore Henricus
uartus Imperator Auguſtus Corona
mperiali in ipſa urbe redimitus exti-
it, ac deinde Berthã Lombardiæ Mar-
hioniſſam ſibi matrimoniali vinculo
evinxit, genuitque ex ea ſucceſſivè
roles iſtas Henricum ejus nominis
quintum patri in Imperio ſucceſſo-
em, Conradum, Clementiam noſtri
ecundi Conradi, Luxemburgẽſis Co-
nitis poſtea conjugem, ac deniq; Ag-
netem Lupoldi Marchionis Auſtriæ
ponſam è quorum complexu prodie-
unt ſanctus Leopoldus & Poppo Tre-
irenſis Archiepiſcopus.

Clementia itaque Henrici quarti
Imperatoris filia Conrado noſtro Lu-
xemburgenſi Comiti conjugali thala-
mo aſſociata eſt, ex quo quidem thoro
profluxere proles Guillelmus patris
in Comitatu ſucceſſor, Adelbertus
Virdunenſis Eccleſię Primicerius, Hen-
ricus adoleſcens è vita ſublatus, Ber-
tha Comitis de Zeningen uxor, Eliza-
beta Comiti Hannoniæ nupta.

Hoc Conrado habenas Luxembur-
gici Comitatus moderante, Poppo
Trevirenſis Archipræſul uxoris Hen-

rici Clementiæ ex ſorore nepos, viam ingreſſus eſt carnis univerſæ. Hinc autem in Pontificali munere ſurrogari accidit Everhardum Comitis Sueviæ filium, Eccleſiæ VVormatienſis Præpoſitum, eundemq; à ſummo id temporis Pontifice Maximo Leone nono Lotharingo, ſeu potius Germano Alſatio Comite prius Tullenſi Epiſcopo, ſuæ inſtitutionis confirmationem obtinere. Fuit autem Everhardus iſte Præſul magna in Deum pietate præditus, & gregi ſibi commiſſo laudabiliter admodum paſtoris officium impendit, ſed & Eccleſiæ ſuæ jura, privilegia, nec non poſſeſſiones ſumma prudentia atque induſtria gubernavit, ampliavitq;. Contigit porrò una dierum dum hic obeundi paſtoralis muneris gratia huc illucque per diœceſim ſuam proficiſceretur, obvium eum habuiſſe Conradum Comitem Luxemburgenſem, qui timore Dei abjecto, & nihil etiam majorum offenſam veritus, in Chriſti ſacerdotem, eumque ſuum verum & proprium paſtorem, & Patrem ſpiritualem Everhardum Treverenſem Archipræſulem manus violentas auſu temerario immittere præſumpſit, quin etiam eundem ſecum abduxit, carceri mancipavit, ejus pallium diſcidit, veſtes ſacerdotales diripuit, ſacrum unctionis chriſma

effudit,

fudit, nec non alia nefanda ſimul
erpetravit. Triſte iſtud nuntium dum
d Trevirenſium aures eſſet delatum,
ı luctus ſignum ubique per eccleſias
ivinum officium publicè & ſolemni-
er pro more fieri prohibuerunt, do-
ec & quouſque Summi Pontificis ſu-
er hac re ſententia haberetur.

Summus Pontifex ſtatim atque pro
arte Archiepiſcopi, & ejus ſubdito-
um querimonias ejuſmodi percepit,
acrilegum hoc facinus magnopere
eteſtatus eſt, & deliberatione cum
cœtu Illuſtriſſimorum Cardinalium
naturè præhabita in excõmunicatio-
nis ſententiam jure ipſo Conradum
Comitem Luxemburgenſem incurriſ-
ſe declaravit, eumque hac cenſura in-
nodatum, una cum complicibus ſuis
voluit, donec pœnitentia tactus ab
ipſomet Archiepiſcopo tam graviter
offenſo veniam humiliter petiiſſet, &
eam cum omnimoda abſolutione quã
in ipſius Archiepiſcopi poteſtatem
Pontifex contulerat, percepiſſet.

Hanc adeo gravem in ſe ſententiam
audiens Conradus Comes à ſupremo
Eccleſiæ capite promanaſſe, ſalubriter
compunctus ilicò Antiſtitem eatenus
apud ſe captivatum liberum ad pro-
pria abire permiſit, atque ad ejus pe-
des ſuppliciter provolutus rogavit e-
nixiſſimè ſibi temeritatis tantæ ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

niam impartiri, nec non à vinculis ex-
communicationis ſolutum in Eccleſi-
ſacramentorum, ſuffragiorum & al-
orum fidei Chriſtianæ jurium partic-
pationem denuo ſe admitti, promit-
tens de cætero emendationem, &
quoad poſſet partim offenſæ ſatisfa-
ctionem præſtare. His precibus atque
pollicitationibus Treverenſis Antiſte-
inclinatus, deſiderate abſolutionis à
cujuſlibet cenſurę vinculo beneficium
elargitus eſt, nec non ſalutaris pæni-
tentiæ loco injunxit, ut in commiſſo-
rum criminum apud diſtrictum judi-
cem Deum promerendam veniã Mo-
naſterium ordinis Divi Benedicti in
honorem Apoſtolorum principis ex-
trueret, & ſufficientibus ex proprio
dotaret reditibus, ac denique profe-
ctionem ad terram ſanctam devotè
ſuſciperet. Comes veniæ, & gratiæ di-
vinæ percupidus libentiſſimè tale in
ſe ſuſcepit onus; nec mora, loco Lu-
xemburgenſi ſuę arci contiguo in per-
amœna & mediocriter ampla rupe
Monaſterium à fundamentis excita-
vit, in eoque per ſummam diligentiam
pœnè intra biennii ſpatium abſoluto
Monachorum collegium inſtituit, qui-
bus virum religionis uſu, & ſapientiæ
doctrina conſpicuum, Fulmarum no-
mine, Abbatem præfecit, aſſignatis
etiam ex bonis ſuis, quę in perpetuum
ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

eorum congruam ſuſtentationem
fficerent reditibus: Hoc ita effecto,
omes Conradus, uti in mandatis ac-
perat, ſeſe itineri Hieroſolymitano
cingit, dimiſſiſque uxore & prolibus
omi, una cum perpaucis loca quę Sal-
itor noſter dum humani generis ſa-
item in medio terræ operaretur, ſuis
cris veſtigiis preſſit, ſuiſque ſecun-
um humanitatem nativitate, morte,
ſepultura ſanctificavit peragrare, &
imma cum religione viſitare ſtuduit:
emum proprium ſolum repetiturus
edem indè retulit, & in ipſo itinere
Ionaſteria diverſa, nec non Eccleſias
liaque divino cultui conſecrata loca
nviſendo, plurimas ſanctorum reli-
quias ſibi donari obtinuit, quibus Mo-
aſterium recens à ſe fundatum exor-
are diſponebat. Verum ut vita ho-
minum lubrica, & tenui eſt pendens
filo, accidit ut priuſquam metam con-
tingeret propoſitam, in morbum a-
cerrimum incideret, cum quo aliquot
diebus conflictatus ſpiritum ſuum in
terra non ſua Domino Deo creatori
reddidit. Famuli ipſius in eadem pe-
regrinatione comites putarunt ſibi
non committendum, quin corpus à
corruptione, quantum quidem per
induſtriam ſuam fieri poterat, præſer-
vari curarent: quo & integrius ad lo-
cum ſuæ originis illud decenter cum

tempore

tempore transferri poſſet. Balſamo igitur, & aromatibus in id aptis condiri corpus Domini ſui defuncti fecerunt, & tum inceptum proſequentes iter, triſte de Domini ſui obitu nuncium ad ejus uxorem & liberos detulerunt. Quibus mandantibus, quidam tum nobiles, tũ inferioris notæ viri in Italiam profecti, corpus inde defuncti Comitis Luxemburgẽſis Conradi, domum evehi fecerunt, illudque ad locum deſtinatum perductum honorificè in crypta Eccleſiæ Monaſterii per eum, prout paulò antè diximus conſtructi, ſepulturæ mandarunt: ac denique capſulis Reliquiarum ſacrarum inter reliquam dicti Comitis ſuppellectilem repertis, ac reſeratis hæc quæ ſequuntur contenta fuiſſe feruntur. Pars pepli Divæ virginis Matris. Pars ſpongię qua Chriſtus Dominus in cruce pendẽs potatus fuit. Inferior mandibula, eaque integra Sanctæ Luciæ virginis & Martyris. Dens unus Divi Blaſii Epiſcopi & Martyris. Oleum quod ex corpore Beatæ Catharinæ virginis fluxit. Pars lapidis loci ubi crux Domini fuit infixa. Pars oſſis S. Simonis Apoſtoli. Hæ verò ſacræ reliquiæ dicto Monaſterio per Divinam Clementiam defuncti viduam fuerunt conſignatæ, ubi & hucuſque in honore & pretio condecenti habentur. At-

que

ueis finis vitæ fuit magnanimo, ac
erè religioſo principi Domino Con-
do ejus nominis ſecundo Luxem-
urgenſi Comiti.
Clementia viro orbata, vitam dein-
eps agere cælibem in omni pietatis,
c Chriſtianæ religionis exercitio ele-
it, atque in hoc propoſito ad termi-
um vitæ perducta, & ipſa tandem
itam cum morte commutavit, ſepul-
uramque ſortita eſt juxta prædefun-
ti mariti corpus in prælibata crypta,
bi ambo quievere donec anno 1542.
ranciſcus Gallorum Rex Agrum Lu-
emburgenſem unà cum ipſo ejuſ-
lem nominis provinciæ oppido flam-
nis, cæde, & ferro vaſtaret: Tum
nim majorum juſſu cum Monaſte-
ium ipſum ab igne devoratum foret,
c pœnè abſumptum, ejus loci Abbas
oannes Hardert nomine, Principum
Monaſterii fundatorum Sarcophagum
aperiri jubens, exinde eorum corpora
in Divi Ioannis Baptiſtę Xenodochium
ipſi loco Monaſterii diruti per Impe-
ratorem Carolum Quintum aſſigna-
tum tranſportari, & quantum ea per-
miſerunt tempora, & loca decenter
recondi curavit, ubi generis humani
univerſalem reſurrectionem præſto-
lantes deliteſcunt.

Conrado è vivis prout præmiſimus
ſublato, filius ejus Guillelmus primo-
genituræ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

genituræ jure etiam matre Clement
adhuc ſuperſtite anno ſcilicet 108
ſuffectus fuit, duxitque in thori co
ſortem Mechtildē Ducis Sueviæ Fr
derici cæci filiam, ex cujus comple
prodiêre Conradus ejus nominis te
tius Luxemburgenſis Comes, Sigifr
dus, Vdalricus, Fredericus, qui tr
annos puerìles minimè ſunt egreſſ
Agnes præterea, & Mechtildis. Gu
lielmum hunc ferunt opibus admo
dum fuiſſe abundantem, mireque l
beralem, & in ſuos ſubditos benig
num & affabilem, extitiſſe inſupe
eum dicunt Abbatiarum S. Maximin
Epternacenſis, & Mediolacenſis ſum
mum Advocatum, habuiſſeq; cum Go
defrido Namurcenſi Comite (cui Er
meſindis Luxemburgenſis uxor con
tigerat) amicitiam ſingularem, e
quo etiam provenit, ut Godefridi i
ſtius filia Eliſabetha nomine, Conra
do Guilielmi primogenito in uxoren
coaptaretur.

Fuit præterea Guilielmus Come
rerum bellicarum longè peritiſſimus
unde fama ejus percrebreſcente, Hen-
ricus quartus Romanorum Cæſar Au
guſtus eundem in ſui exercitus prima-
rium Ducem ordinavit, Anno repa-
ratæ ſalutis 1096. Imperii autem præ-
tacti Cæſaris Anno quadrageſimo pri-
mo.

Hieroſo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Hieroſolymitanum Regnum à Chri-
ianis excitatur Anno 1099. ſuſcepta
acri belli in Saracenos expeditione,
ujus Dux lectus eſt heros inclitus Go-
efridus Comes Bullonius idem Dux
Lotharingiæ, quæ hæreditate ei pro-
ime obvenerat: quem Principes viri
on pauci peditum ſexcenta millia, e-
uitum centum millia tripartito ag-
nine ſecuti ſunt, qui omnes ſigno ſa-
utiferę crucis inſigniti fuêre. Primum
gmen inconditum facilè hoſtium in-
diis patuit; poſtea Nicea in Aſia mi-
ore prima capta eſt, & ad eam cæſus
olymannus cum Turcis; deindè Tar-
us tum Antiochia, ubi fuſi ſunt Par-
hi, Medi, Aſſyrii; tandem Hieroſoly-
ma triceſimo obſidionis die ipſo me-
idie feria ſexta: quò primus invaſit
n muros Godefridus, pulſique ſunt
Saraceni cum Calypha Ægyptio, &
riennio totus ſubactus eſt Oriens: re-
gionum cuiq; Principi aſſignata pro-
vincia eſt; Rex in ſancta urbe Hieru-
ſalem creatus omnium votis Godefri-
dus, qui quod Rex æternus eo loci ſpi-
nis coronatus fuiſſet diadema capitis
aureum recuſavit; ſecundus ei ſucceſ-
ſit Balduinus frater Anno 1100. Cæte-
rum biennio poſt hanc expeditionem
nova alia ſubſecuta eſt Lombardorum,
Germanorum, Francorum & Burgun-
dionum. Imperator Henricus à tam

ſancto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſancto & felici inſtituto ſuis implic[...]tus bellis, longe auxilio, animoqu[...] aberat: quin etiam Vrbano ſecund[...] Pontifice ob id iniquus (ait Æmyliu[...]) quod gloriam pii belli ab illo excita[...] ſuarum partium dedecus exiſtimare[...]

Præmonſtratenſium ordo Religio[...]ſus initium ſumit à Northberto ſan[...]ctiſſimo, & nobiliſſimo viro Lotha[...]ringo.

Annum Domini circiter milleſi[...]mum, centeſimum, decimum quin[...]tum contigit Metēſes graviſſima cum Virdunenſibus habere diſſidia, ade[o] ut utrinque tantus furor inimicitia[...]rum exardeſceret, ut nunquam, & nuſquam ab invicem tuti prodire po[ſ]ſent, quin alii alios interciperent, tru[...]cidarent, aut certè vinctos tetris car[...]ceribus mancip arent. Metenſes por[...]rò, ſuis rebus proſpicere cupientes militem conſcribunt copioſum, eum[...]que in primis ad caſtrum quoddam Dieuleuvart gallico idiomate voca[...]tum, latinè vero Arx Dei reddita, ob[...]ſidione premendū deſtinarunt. Quod ut ſolerti ſtudio efficere ſatagerent[...] milites ea in arce præſidiarii Epiſcop[o] & Comiti Virdunenſi, ſacramento ad[...]dicti, certo ſibi propediem à parte ſu[i] domini opem adventuram promit[...]tentes, nequicquam Metenſium exer[...]citus molimina morati ſunt.

Erat

Erat autem id temporis Virdunen-
s Præſul, & Comes, Richardus Gran-
ipratenſis Comitis filius, qui Raynal-
um Barrenſem Comitem virum in re
nilitari plurimum potentem ſibi in
'icecomitem aſciverat, eique ut obſeſ-
s in Dieuleuvart opem, & auxilium
rmata manu ferre anniteretur præce-
erat. At verò Raynaldus fratri ſuo
tephano tum temporis Metenſi Epiſ-
opo diſplicere veritus, frigidè admo-
lum, & ſuperficialiter mandatum Vir-
lunenſis Comitis perficere aggreſſus
ſt, quin ipſiſmet quos defendendos
uſceperat, multò plura quam adver-
ariis Metenſibus mala, prædas agen-
lo intulit, indeque caſtrum Dieuleu-
vart ſubſidio exſpectato deſtitutum,
nagis magiſque obſidentium viribus
preſſum, in eorum tandem poteſta-
tem devenit, dirutumque & ſolo ad-
æquatum eſt.

Percipiens igitur Virdunenſis Epiſ-
copus ſibi adeò flaccidè ſeu potius in-
fideliter à Comite Barrenſi ſuo in re
bellica Vicario ſerviri, ejuſque negle-
ctu & diſſimulatione inſigne iſtud ca-
ſtrum ab hoſtibus manu valida ſupe-
ratum, eundem rationem facti hujus
redditurum conveniri jubet. At ille
cum ſic vocatus accedere renuiſſet per
ſententiam ipſius Epiſcopi, in pluri-
morum nobilium præſentia, Viceco-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

mitatus munere dejectus eſt, ac dei dè conſultatione ſuper alio in ejus l cum ſubrogando diligenter pręhabit potiſſimorum conſilium fuit, ut G ſielmus Luxemburgenſis Comes ad vocaretur functionis, utpote cujus i ſignium in bello & pace actuum f ma omnibus per circuitum ſatis inn tuiſſet. Accerſitus igitur Guilielm noſter protinus poſtulantium acquie cit petitioni, & magno comitatus quitum numero Virdunum petiit, u tum ab ipſo Antiſtite, tum deniqu ab omnibus ſubditis magno cum a plauſu ſuſceptus eſt; ac denique Vic comitatu loco Raynaldi Comitis Ba renſis honoratus, conſuetum fidelita tis præſtitit juramentum.

Raynaldus ob hanc ſibi factam ig nominiam ira gravi accenſus, ultio nem quibuſcunque poſſet modis d Virdunenſi Præſule ſumere animun appoſuit, eaque de cauſa conſangui neorum, aliorumque ſuorum amico rum, junctis propriis ſubditis auxilia res copias imploravit.

Præſentiens itaque Guilielmus no ſter Virdunenſi territorio immodicas à Raynaldo infeſtationes imminere, coëgit & ipſe militum manū non exi guam, qua hoſtiles cuneos à finibus ſuæ adminiſtrationi commiſſis forti ter arceret. Accidit autem una die-

rum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

rum, dum uterque exercitus parvo ab
invicem ſpacio diſtaret, ut Guilielmus
Luxemburgenſis Comes oportunita-
te accepta, cum ſuis de repente in
Raynaldum, & ſuos magno impetu
irrueret, copias adverſariorum funde-
ret, proſterneret, & ad fugam capeſ-
ſendam ipſum Raynaldum verſus Divi
Michaelis oppidum compelleret. Vir-
dunenſes parta iſthac victoria animo-
ſiores effecti, Guilielmo Vicecomiti,
ut negotium adeò proſperè incœptum
perſequeretur, ſuaſerunt, quibus hic
annuens ad Divi Michaelis oppidum
unà cum ſuis tetendit, & in ejus cir-
cuitu caſtra metatus eſt. Cumque in-
fra dierum paucorum curriculum in
tantũ obſeſſis incommodaret, ut diu-
tius eis non foret integrum ſubſiſtere,
ultrò ſeſe tandem & ſua in Guilielmi
poteſtatem dediderunt: Comes verò
Raynaldus & ipſe cum oppidi illius
inquilinis obſeſſus, per loca ſecretio-
ra emiſſus ſub noctis obſcuro, equo
celeri Barrum aufugit: quo etiam ju-
bente Virdunenſi Præſule eum perſe-
qui Guilielmus incœpit; ubi tamen
ob ejus loci firmitatem prius Epiſco-
pus ipſe ab Imperatore auxiliatricem
manum imploraſſet, & impetraſſet.
Favebat autem Cæſar Epiſcopo Virdu-
nenſi peculiari affectu, ideò fortè quod
in diſſidio quod inter Pontificem ſum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

mum, & dictum Cæſarem, intercedebat, idem Epiſcopus partibus Imperatoris adhæreſceret. Cæſar gratificari Epiſcopo Virdunenſi appetens in propria perſona valido exercitu conſtipatus advenit, & cum in Barrenſe præſidium manum ſerio mittere cogitaret, Raynaldus Comes expendens ſeſe ad obſiſtendum tam Imperatoris quam Guilelmi Vicecomitis Virdunenſis copiis ſimul pro eo tempore coadunatis, nimis imbecillem, ut deteriorem devitaret eventum, reſerato Clauſtro ſeſe in Imperatoris manus cum omnibus ſuis contradidit: & cum non eſſet ſolvendo ingentem pecuniæ ſummam quæ ab eo lytri & mulctæ nomine exigebatur, obtulit ſe deinceps cum ſucceſſoribus ſuis Imperii feudalem ratione Comitatus ſui Barrenſis fieri; cui petitioni cum Imperator annuiſſet in ipſo tempore ordinarium ei hunc in finem præſtitit juramentum. Ex quo quidem facto, originem accepiſſe fertur quod Duces Barri Ducatum iſtum tanquam Imperii feudum recipiant, & teneant hodieque.

Guilelmus his ita conſtitutis, venia à Cæſare accepta, inde Virdunum reverſus, magna totius populi congratulatione exceptus fuit. Cum verò ad prænarrati belli actionem non exigua pecuniarum ſumma Richardo Epiſco-

po-

o neceſſaria fuiſſet, neque ea omnino
ı ſuis loculis reperiretur, à Vicecomi-
e ſuo Guilielmo quantum ad defe-
tus ſupplementum requiri poterat,
nutuatus eſt; nec non donec tantun-
lem ipſi refudiſſet loca Sathanay, Aſta-
ıay & Maſacium nuncupata, quæ non
ta pridem deceſſor ejus, Richardus
Virduni Epiſcopus à Mechtilde Duciſ-
ſa, & Godefrido Bullonæo numerato
pretio coëmerat, in pignus conſigna-
vit.

Annis deindè aliquot prætervolutis Richardus Epiſcopus Virdunenſis in fata conceſſit: unde quidam è primaria nobilitate viri in Raynaldum Barrenſem Ducem propensè affecti, occaſionem captantes, pro ejus in priſtinum Vicecomitatus gradum reſtitutione apud Cæſarem multa inſtantia egerunt. Cæſar verò non minus Guilielmo Luxemburgenſi, quam Raynaldo Barrenſi tam ſanguine, quam animo junctus, ejuſmodi preces exaudire renuit; donec ſupplicantium importunitate quadam adactus reſponderet, ſibi id lubere, dummodo ipſe Guilielmus ſpontanea voluntate ſua cederet adminiſtrationi. Hac igitur de re interpellatus Guilielmus non difficulter, utpote ad pacem, & amicitiam colendam, quam bella ſuſcipienda longè proclivior, cupiens et-

jam hac in parte Imperatori gratum præſtare obſequium, non difficulter inquam morem geſſit poſtulantibus atque ſic dum uſq; ad annum Domini circiter milleſimum, centeſimum, decimum ſeptimum, Vicecomitatum obiiſſet Virdunenſem, eundem in Raynaldi Comitis Barrenſis manum reſignavit: recepta tamen prius ab eodem ea pecuniæ ſumma, quam eum ſuperius diximus Epiſcopo ad bellum gerendum mutuaſſe, nec non locis viciſſim traditis, quæ eatenus ſibi impignorata extiterant; ex quo quidem facto accidiſſe ajunt, ut prætacta loca dominiis Barrenſis Ducatus acceſſerint, ſic ut Sathanaicum Caſtrum Luxemburgenſis Comitatus in feudum tunc, & deinceps rejiceret.

Diſplicuit autem ſummopere Virdunenſibus, ejuſmodi pacta inter Guilielmum & Raynaldum interceſſiſſe, atque eam ob rem portas civitatis ſuæ Raynaldo, ne ingrederetur, præcludere inito conſilio propoſuere. Quod quidem eorum decretum ut dicti Comites perceperunt, militum multitudinem copioſam unanimiter congerentes aditum ſibi armorum vi in dictam civitatem facere pararunt; at Virdunenſes de ſuis diffiſi viribus dextras poſtularunt, & acceperunt, ſicque abſque ſanguine bellũ pax ſubſecuta fuit.

Guilelmus

Guilelmus Comes Luxemburgen-
ætatis jam provectæ unicum filium
bens ſuperſtitem Conradum nomi-
, diem clauſit extremum, atq; cor-
s ejus parentum ſuorum cineribus
appoſitum, in Monaſterio ab ipſis
xta Luxemburgenſem arcem funda-
, cui & ipſe tum ædificiorum per-
mmodorum additione, tum diver-
aliis nominibus plurimum extite-
t vivens beneficus, huicque tandem
njunx defuncta eodem conjuncta
ſt loculo.
Conradus ergo ejus nominis tertius
oſt parentem Comitatus Luxembur-
enſis ſuſcepit dominium, in cujus
dminiſtratione ſui ſe exhibuit per-
uàm benevolum, & manſuetum, qua
tiam ex cauſa eum illi magno amore
unt proſecuti: fuit autem Elizabethæ
Godefridi Namurcenſis Comitis filiæ
natrimoniali vinculo connexus, ex
quorum copula prodiêre Henricus, &
Gertrudis Conradi ſecundi Vadani-
montis Comitis poſtmodum uxor.
De noſtro hoc Luxemburgenſi Conra-
do, quidam notarunt, quod primus
Principum Luxemburgenſium extite-
rit, qui ſuis leges condiderit ſubditis.
Vt verò erat catholicæ religioni, & di-
vinis obſequiis amplificandis ſummè
propenſus, inter cætera ejus in Eccle-
ſias beneficia, Monaſterio etiam Divi

Maximini bona liberaliter contulit prout ejus loci Archiva edocent unde hæc verba tranſſumpſi. *In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Conradus Comes de Lucelemburch. Poſtquam providente Deo, poſt deceſſum piiſsimi genitoris noſtri VVilhelmi Comitis. Datum* 1135.

Ciſtertienſis ordo ſub Divi Benedicti Regula per Robertum Moliſinenſem Abbatem abdicatis mundi voluptatibus, incipitur, quem mox S. Bernardus mirificè auxit.

Ordo militaris Iohannitarum Hieroſolymitanus, poſtea Rhodius, nunc Melitenſis à Gerardo viro Principe non tam inchoatur, quam inſtauratur. Innovatur etiam ordo S. Lazari olim à S. Baſilio traditus.

Templariorum ordo ab Hugone Pagano, & Godefrido originem duxit.

Teutonicorum ordo Beatæ Mariæ ſub Innocentio tertio ortus eſt, acceſſit his poſteà ordo militum ſeu equitum S. Sepulchri pro fidei Chriſtianæ & terræ ſanctæ defenſione militantiū. Sanctitatis lumina tria præcipuè clarent, Nortbertus Archiepiſcopus fide; Milo Tarvanenſis Epiſcopus humilitate, Bernardus Abbas Clarevallenſis doctor Eccleſię mellitiſſimus charitate. Dum adhuc vitæ præſentis aura foveretur noſter Conradus unicus ejus & primo natus filius annos ephebeos

paulalum

aululum excedens, vehementi cœpit eſiderio pulſari divinitus, ut ſæculi ontemptis illecebris ſtatui inſeri ſe uraret eccleſiaſtico. Cum ea de re ver- a ad patrem crebrius haberet, hic tan- lem conſtantia juvenis victus, eun- lem Epiſcopo Leodienſi commiſit in- truendum, & optatam vitæ conditio- nem promovendam. Factum eſt: & ecce uſque adeò inter Canonicos ca- thedralis Eccleſiæ S. Lamberti in quo- rum numerum cooptatus extiterat in- tra annorum paucorum ſpatium co- ram Deo & hominibus profecit, ut Adelberone Epiſcopo è vivis ſublato, hic Henricus communi Capitularium ſuffragio in defuncti cathedram ſub- ſtituendus eligeretur: & conſequen- ter vocatis, & præſentibus patre ejus & matre: Ermeſinda item ſua abavia necnon hujus marito Godefrido Na- murcenſi ſacræ Pontificalis unctionis munus ſolemni ritu perciperet, ac de- nique Eccleſiæ ſibi concreditæ magno cum fructu præeſſet.

Pater ejus Conradus Comes Lux- emburgenſis hac via filio, quoad ge- neris propagationem orbatus, viam hanc mortalem una cum conjuge pro- duxit in Annum Chriſti 1174 quo in fata concedens ſepulturam in Mun- ſterienſi Monaſterio juxta prædeceſſo- res ſuos adeptus eſt.

Eremitarum S. Gulielmi ordo ſub inſtituto S. Auguſtini à Gulielmo Aquitaniæ Duce conditur. Ottho Friſingenſis Epiſcopus Imperatorum genere ortus, Hildegardis Abbatiſſa, Euthymius Petrus Commeſtor, Gulielmus Tyrius Archiepiſcopus, Hugo Efterianus, Godefridus Viterbienſis, Ioachim Abbas Calaber, ſcriptores Eccleſiaſtici florent.

Sanctus Thomas, Cantuarienſis Epiſcopus, Martyrium in Anglia ſubit.

Conrado viam carnis univerſæ ingreſſo, unicoque prout jam retulimus Eccleſiaſticis muniis mancipato ejus filio, linea maſculina Comitum Luxemburgenſium finem ſortita eſt, hancque ob cauſam Comitatus ipſe proximitatis jure, ad Henricum Cæcum Comitem Namurcenſem Ermeſindæ filium devoluta eſt. Huic Henrico duæ erant ſorores, altera quidem Agnes nuncupata, Manaſſis Comitis de Caſtro Retexto vulgo Rethel, & Campaniæ uxor: altera verò Alexia dicta Balduino Ædificatori Hannoniæ Comiti nuptui tradita. Cur autem Henrico Comiti ſeptimo Luxemburgenſi à cæcitate cognomentum acciderit, cauſam ferunt, quod neſcio quo funeſto caſu ætatis ſuæ anno quadrageſimo quinto, oculi utriuſque uſum planè amiſerit. Vt autem Comitatus

Luxemburgici

Luxemburgici jura ad ſe per mortem poſtremi ejus poſſeſſoris ſpectare intellexit, illico magno cum apparatu iter ad eas partes arripuit, ac denique fidelitatis promiſſum à ſubditis ſuis recepit. is Agnetem Ottonis Comitis Geldriæ filiam matrimoniali nexu ſibi aſcivit, quam tamen maritali affectu minimè eſt complexus; quin in ejus contumeliam pellicem quandam domi tenuit ac fovit, ex quo ejus legitima conjunx non parum afflicta querimonias longè acerbiſſimas ad parentes deſtinare ſolebat: unde vir ejus ſubinde ob inordinatos meretricis amplexus reprehenſus tantum aberat, ut in frugem meliorem ſeſe dare cogitaret, ut potius uxorem ſuam deterius tractaret indies. Hæc proinde tam ingentis probri impatiens, clandeſtina ſeſe indè fuga proripuit, paternoſque lares repetiit. Diſſimulavit iſtud Henricus Comes nimio pellicis amore excæcatus, permiſitque ad aliquot annos conjugem ſibi minimè adeſſe, quam ejus incuriam ſeu magis inſaniam admodum graviter tulerunt Agnetis parentes, & tandem ut malum iſtud finem acciperet, Archiepiſcopo Colonienſi conſanguineo ſuo ſupplicarunt, quatenus optimo quo perſpiceret modo providere ſatageret. Hic itaq; aſſumptis ſecum Lovanienſi

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

& Flandriæ præpotentibus Comitibus, iter ingreſſus eſt Luxemburgum verſus, quaſi Henrici Comitis amicitiæ ergò ſalutandi viſitandique, ab iſto ut humaniſſimè, prout eorum ſtatus magnitudo poſtulabat, aliquamdiu fuêre habiti, occaſione capta loquendi, adhortari eum cæperunt fidelitatis, & amoris erga ſuam conthoralem, veram, & legitimam, eliminata tandem iſthac nefanda in pellicatu conſuetudine, exhibendi & obſervandi; indignum planè conteſtantes, ut Princeps tantus Chriſtiano nomine inſignitus, adeò turpem & ſcandaloſam ageret vitam, necnon uxorē ſuam adeò nobili proſapia genitam tam grandi afficeret contumelia præter ejus ullum demeritum. Nec in vanum abire horum Magnatum ſermones, nam Henricus iiſdem cedens uxorem ſuam ejecta concubina, ſtatim ad thorum ſuum poſtliminio revocare ſtuduit, quó effecto læti, & hilares ipſi Principes ad propria remearunt. Exinde igitur cum affectu maritali complecteretur Agnetem conjugem ſuam Henricus Comes, ex eadem ante anni unius excurſum filiam nomine Ermeſindam ſuſcepit.

Henricus idem alieniori fuit animo adverſus ſororium ſuum Balduinum Hannoniæ Comitem, ideò quod ſe inconſulto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

conſulto filiam deſpondiſſet Henrico Manaſſis Comitis in Rethel & Campaniæ filio in uxorem futuram, quam deſponſationem diſſolvendi gratia omnem conatum expendit eo uſque, ut ſponſum ipſum Henricum induxerit, ut quo tenebatur ſponſalium vinculo ſeſe extricaret, ei in locum ſponſæ prioris conſignans itidem in ſponſam filiam ſuam prælibatam Ermeſindam unius tantum anni infantem; eo pacto ut poſtmodum de præſenti matrimonio plenè inito gener ſocero in Comitatibus Luxemburgenſi & Namurcenſi ſuccederet, excluſis inde Balduino reliquiſque qui fortaſſis proximitatis prætextu jus in ea dominia fuerant prætenſuri.

Iſtorum factus certior Balduinus Hannoniæ Comes Imperatorem imploraturus opem adiit, eidem negotium inter Luxemburgenſem affinem ſuum, & Campaniæ Rethelque Comites intercedens fuſe expoſuit; petiitque juxta juris & juſtitiæ exigentiam hac in re per Cæſarem decerni; qui, omnibus eo facientibus maturè expenſis per ſententiam dixit, & declaravit Comitem Balduinum Hanno niæ, defuncto Henrico Luxemburgenſi, & Namurcenſi Comite in iis Comitatibus debere jure hæreditario ſuccedere.

Henricus

Henricus interim cum prefato Henrico jam Comitatu Campanię potiente juvenculo adhuc Namurcum adiit, ubi cives in unum convocatos, prælibato Comiti Campaniæ tanquam eorum futuro Domino fidelitatis juramentum præſtare mandavit. Quod ubi Balduinus illuc eodem tempore adveniens nec impedire valens, in ſuam æſtimaret ſummam injuriam vergere VVormatiam, protinus ubi Comitia erant Imperialia inducta, ſeſe contulit, ubique Cæſare, & Francorum Rege unà cum Romani Imperii proceribus, aliiſq; principibus viris præſentibus & audientibus querimonias graves in Henricum Namurcenſem & Luxemburgenſem depoſuit. Attamen dum juxta juris deciſionem minime judicaret, Cæſar in abſentem non vocatum, nec auditum proferendam eſſe ſententiam, partibus tantum id temporis diẽ ſtatuit in ſua & Imperii procerum potentia comparendi: comparuerunt igitur præſtituto tempore Comites collitigantes, verum nulla nec Cæſaris nec reliquorum Principum quantumvis ſolerti induſtria in pacem & concordiam potuerunt adduci. Vnde Rex Franciæ pacis inter vicinos Principes Chriſtianos ſtudioſiſſimus, ſuaſit quatenus denuò Ponthoſiæ ſuæ præſentię ſeſe ſiſtere non detrectarent,

futurum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

uturum pollicens, ut ambo conten-
i indè tandem ad propria remearent.
Venêre juxta condictum Comites ad
Regis, loco & tempore prærordinatis,
onſpectum; dumque longè lateque
inguli ſuas expoſuiſſent prętenſiones,
hæc tandem ſententia exiit, ut Hen-
rico Cæco è vivis ſublato Comitatus
Namurcenſis in feudū daretur; Cam-
paniæ autem Comiti Comitatus Ru-
penſis in Ardenna cum Dominio Dur-
butenſi cederet: at de Comitatu Lu-
xemburgenſi, negotium remanſit ſu-
ſpenſum, Cæſariſque determinationi
dimiſſum.

Sanctus Franciſcus Apoſtolicæ vitæ perfectionem imitando ad regulam Chriſti facultatibus omnibus ſemetipſum deſpolians: non pecuniam, non peram in via, non duas tunicas, non calceamenta neque virgam ſibi ſervat; ac docendi viam ſalutis ſtudio, ſeſe cum ſuis, in omnes penè orbis partes confert: tanto amore Dei flagrans, ut etiam ſtigmata Domini Ieſu in corpore ſuo portaret, cujus ordo fratrum Minorum confirmatus eſt ab Innocentio tertio Pontifice.

Sanctus Dominicus itidem admirabili ſanctitate, priſcorum Chriſtianorum in vita puritatem repetit, Albigenſes hæreticos confutat, Euangelium cum ſuis per orbem prædicat, multoſque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

multoſque ad vitæ emendationem ad-
ducit, cujus ordinem Prædicatorum
approbavit Pontifex Romanus.

Accidit autem id temporis quam
plures Chriſtiani nominis Reges Du-
ces, Comites, reliquarumque nota-
rum primores ſacræ militiæ inſcrib-
eo fine, ut armorum ſumma vi terram
ſanctam è Barbarorum poteſtate eri-
pere conarentur. Horum in numero
extitit etiam Campaniæ Comes Hen-
ricus juvenis Henrici Luxemburgen-
ſis filiæ Ermeſindæ ſponſus: qui ſpon-
ſalium contractui contraveniens uxo-
rem aliam in Paleſtina duxit, éx qua
duas filias procreavit, quarum prior
Cypri Regina poſtmodum evaſit: po-
ſterior autem Comiti Briennenſi uxor
contigit; Henricus porrò Campaniæ
Comes iſtarũ parens, unâ dierũ ex alto
ruens ſubitanea morte extinctus eſt.

Henricus Luxemburgenſis Comes
ut certo intellexit ſibi, & filiæ ſuæ Er-
meſindę ab ejus ſponſo Henrico Cam-
panię Comite fractam eſſe ſponſalium
fidem, gravi ob id indignatione com-
motus, Principum nihilominus more
diſſimulavit, & filiam ſuam grandiuſ-
culam jam effectam Theobaldo Co-
mitis Barrenſis filio in conjugem tra-
didit, indeque brevi ſupervixit tem-
pore. Quo jam ingreſſo viam carnis u-
niverſæ, Theobaldus ejus gener jure
uxorio

uxorio utrumq; Comitatum Luxemburgenſem videlicet, & Namurcen. ſibi competere prætendebat. At Cæſar iſtud percipiens filiabus ad hoſce titulos nullatenus patere acceſſum declaravit, ſimulque Otthoni cuidam Burgundo Principatum Luxemburgenſem, Namurcenſem verò unà cum Comitatu Rupenſi Hannoniæ Comiti aſſignavit. Ottho tamen Burgundus, quorundam perſuaſione inductus, magna pecuniarum vi accepta, conveniente etiam in id Imperatore Comitatum Luxemburgenſem Ermeſindæ, ejuſque marito reſtituit.

Dum porrò hæc ejuſmodi obtinuiſſent effectum, Theobaldus Barrenſis animo ſuo revolvens, quanto præ reliquis uxor ejus Ermeſinda proximitatis gradu cum vero Namurcenſi Comite defuncto jungeretur, utpotè ejus unica filia thoro legitimo procreata, æſtimavit ſibi omnino hunc jure conjugali deberi; petit igitur datis literis ad Hannoniæ Comitem ſibi ſpoliũ hoc reſtitui: at hic, iſtiuſmodi petitiones flocci pendens nuncios remiſit vacuos. Theobaldus proindè Barrenſis bello cum adverſario cõgreſſurus, validam coëgit militum manum, & urbem Namurcenſem obſidere aggreſſus eſt.

Namurcenſes cives nequicquã hac adverſariorum molitione animi remit-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tentes, plus ipſis obſidentibus obſeſſi afferebant incommodi, quam è diverſo, excurſiones in eos frequentius exercentes, & quam plurimos occidentes. Indè hebdomatibus aliquot evolutis partis utriuſque amicorum ſuaſu, de mutua reconciliatione & pace tractare cæperunt; qui quidem tractatus eo fine terminatus eſt, ut Hannoniæ Comiti Namurcenſis Comitatus plenè cederet relinqueretur-que. Theobaldo verò Luxemburgenſi Comiti Comitatus Rupenſis unà cum Durbutēſi Dominio pro ſe & ſucceſſoribus, loco prætenſi ſui in Namurco Iuris obtineret. Dimiſſis igitur hac ratione exercitibus Comites mutuo reconciliati aliquamdiu ſimul Namurci magna cum humanitatis exhibitione fuerunt. Deinde Luxemburgenſis Comes affini ſuo Namurcen. Comite ſalutato Luxemburgum rediit; ubi non multos egit dies, cum ecce aliorum id temporis Principum Chriſtianorum exemplo cruce ſignaretur; atque ſanctæ ſeſe curaret inſcribi militiæ, ſtatuens in primis optimo quo poterat modo, ea quæ ad pacificam & tranquillam ſubditorum ſuorum ſpectabant gubernationem: & ut coram Dei conſpectu locum mereretur gratiæ Eccleſiæ majori Virdunenſi, ejuſque Canonicis Abbatiam quandam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

uandam Lammes nomine tradidit
erpetuo poſſidendam, ea conditione
t pro animæ ſuæ item uxoris, & præ-
.eceſſorum ſalute anniverſarium de-
nceps celebrarent.

Dum porrò pro terræ ſanctæ ex Bar-
barorum poteſtate ereptione tanquam
trenuus Chriſti miles laboraret, acci-
dit funeſto caſu, ut biennio circiter in
hoc ſacro bello completo, ſagittæ ex
dverſo advolantis ictu percuſſus vul-
nus mortale acciperet, ex quo etiam
nulla ex ſua uxore Ermeſinda Luxem-
burgẽſi Comitiſſa prole ſuſcepta diem
clauſit extremum, filium Henricum
nomine ex priore conjuge, ſuum in
Barrenſi Comitatu ſucceſſorem ſuper-
ſtitem relinquens.

Hinc patriæ Luxemburgenſis proce-
res pro ſucceſſore & hæredibus in eo
Comitatu ſolliciti, ſuæ Dominæ ac
Comitiſſæ, finito ob mariti mortem
luctu conſueto, multis verbis, & ra-
tionibus ſuaſerunt, quatenus de alte-
ro matrimonio ineundo cogitaret ſe-
riò, quorũ illa cedens conſiliis VVal-
ramo ſecundo genito Henrici Ducis
Lymburgenſis filio ſeſe nuptui tradi-
dit, inque dotem à ſuo ſponſo Mar-
chionatum Arlunenſem, quem pater
ei donaverat, accepit. Ex quo eventu
idem Marchionatus in hunc uſque
diem ad Luxemburgenſium Princi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

pum jura pertinuit. Protulit ſucceſ temporis matrimonium iſtud filiu unicum Henricum vocabulo, treſqu filias Catharinam ſcilicet Ducis Lotharingiæ uxorē, Margaretham Theobaldi Comitis Barrenſis ſponſam, & Elizabetam conjugem VValrami Comitis Montisfalconis, qui ei in dotem Dominia de Marville & Aranc conſignavit.

Sanctus Thomas Aquinas docto Angelicus genere, fide, doctrina, & ſanctitate illuſtris Monaſticam vitan ab ineunte ætate amplexus, ut De unicè vacaret, plurima profundo & luculento ſpiritu in ſacram Theologiam commentatus eſt, quibus illiu rationes, fundamenta, & dignitatem delibandam faciliore methodo quibuſque propoſuit.

D. Bonaventura Albanenſ. Epiſcopus Cardinalis doctor Seraphicus, Guſielmus Durandus', Iacobus de Voragine, Ioannes Duns Scotus, Henricus à Gandavo doctores Theologiæ inſignes partim ſimul, partim conſequenter florent.

Henricus Ermeſindæ filius, patri ſuo VValramo vita defuncto in Comitatibus Luxemburgenſi, & Rupenſi, Marchionatuque Arlunenſi fit ſucceſſor, atque Margaretham Henrici Comitis Barrenſis filiam maritali ſibi conjugavit

t vinculo. Quæ illi peperit filios tres
duas filias, Henricum videlicet pa-
s ſucceſſorem, VValerandum Co-
item ſancti Pauli alias de Rouſſy,
erardum Dominum Durbutenſem,
Seneſchallum Luxemburgenſem,
abellam Comitis Flandriæ ſponſam,
Margaretham Comitis Hannoniæ
xorem.

Inter hunc Henricum & ejus ſoro-
um Theobaldum ſurculi quidam fu-
uræ litis cæperunt pullulare ratione
omitatus Namurcenſis; ſed priuſ-
uam in altum excreviſſet controver-
a ejuſmodi, interventu utriuſq; par-
s amicorum conſopita extitit, modo
nferius dicendo.

Obiit autem dictus Henricus cum in
tatē virilē vix aliquos feciſſet ingreſ-
us, & in Monaſterio Clari fontis Mo-
ialiū propè Arlunum Ordinis Ciſter-
ienſis tumulum obtinuit; & ejus de-
nde uxor dum poſt aliquot annos et-
am in fata conceſſiſſet, ſepulturam
uxta maritum eſt adepta, & iſtiuſmo-
li Epitaphio cohoneſtata:

Cy giſt la Conteſſe honorée
De Luxembourgh Margueritte nõmée
Qui moult fut ſaige
Et fut extrait de linaige
De Bar & de Brittaigne
Et faict deſploier meintes enſeignes.

In prædicti demortui Henrici locum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Henricus ejus primogenitus filius ſuf-fectus eſt, qui Beatricem Ioannis de Aveſnes Comitis Hannoniæ filiã connubiali fœdere ſibi ſociavit. Ex cujus geniali thalamo prodière Henricus poſtea Romanorum Imperator, VValramus Comes Rupenſis, Balduinus Archiepiſcopus Treverenſis.

Cum una dierum ſoror ejus Iſabella Luxemburgen. Guidonis Flandriæ Comitis conjunx viſitatum veniſſet, inter cætera confabulantium verba, ſermo incidit de Ioanne Leodienſium Epiſcopo, cui neſcio qua de cauſa, infenſam graviter ſe affirmabat Iſabella: frater itaq; ejus Henricus, verbis mulieris hujus fidem leviter tribuens de vindicta ab Epiſcopo ejus nomine ſumenda ſponſionem fecit. Nec multò poſt exercitu valido conſcripto bellum Epiſcopo Leodienſi Ioanni denunciari curat, ſtatimque ejus agros depopulari cœpit, & ſenſim Leodienſi Civitati magis magiſque graſſando appropinquat. Cives igitur Leodienſes ſumpta audacia in vicinum hoſtem magno furore inſurgunt, & eundem non ſine ſanguinis effuſione è ſuis finibus profligant. Qua de re Henricus non modicè exacerbatus ad aſtum ſibi confugiendum exiſtimavit: ſimulans igitur ſeſe proprium repetere ſolum in ſilvas Bullonienſes cum aliquot armatis viris

ris conceſſit, quo nimirum venandi gratia Leodienſem Epiſcopum convenire ſolere ſciebat. Hic igitur dum deliteſceret, advenit ſolito more cum pauculis venatoribus Epiſcopus inſidiarum ignarus; nec mora, ab ipſo Henrico Comite Luxemburgenſi ejuſque aſſeclis facili negotio captus, & Luxemburgum abductus eſt, & ad quinque menſes integros detentus. Hoc ipſum autem cum Leodienſes ignorarent nec ulla via de ſuo Epiſcopo & Principe quicquam cognitionis haurire poſſent, Beatrix Luxemburgenſis Comitiſſa Henrici Comitis uxor, ſecretè per literas & fidum nuncium Epiſcopi apud ipſos captivitatem ſignificavit. Accidit exinde, ut Magnatum plurimorum interventu mediante que pecuniæ ſumma non exigua Epiſcopus liber abire permitteretur, facta tamen prius ſponſione de injuria ſibi illata minimè ulciſcenda.

Suſcepit & aliud bellum ſibi longè infæliciſſimum, ut mox apparebit, hic noſter Henricus cum Ioanne Brabātiæ Duce, ea nimirum ratione quod ex ambabus ſuis ſororibus querulosè crebrius audiiſſet eundem Brabantiæ Ducem, plurima Luxemburgenſibus bona ſurripuiſſe, eaque in eum uſque diem injuſte detinere. Henricus itaq; ejuſmodi ſpolium è Brabanti manibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

eripere cogitans Geldriæ Ducis ſui avunculi; itemque Archiepiſcopi Colonienſis implorato auxilio, ſumptis præterea ſecum duobus fratribus ſuis grandi inſtructo exercitu Brabantiæ Ducem infeſtare cæpit. Hic verò utpotè maximis viribus longè valentiſſimus ad reſiſtendum forti animo ſeſe accingit, & virtute adeò valida ſe invadentium hoſtium phalanges aggreſſus eſt, ut prima acie noſter Comes Henricus una cum ſuis duobus fratribus interiret: Geldriæ verò Dux atque Archiepiſcopus Colonienſis captivi ad caſtrum Lovanienſe deportati, ibidem firmę cuſtodię manciparentur, donec inſequenti tempore, ingenti pecuniarum ſumma, lytri nomine perſoluta libertatem abeundi perciperent. Atque hic Henrico Comiti vitæ mortalis exitus.

Huic Henricus filius in Comitatu ſucceſſor cum Margaretæ Ducis Brabantiæ filia conjugium iniit, atque ex horum matrimoniali copula fluxerunt Ioannes, Beatrix & Maria Henrici Vadanimontis uxor, cui Henricum, & Mariam peperit, & deinde his impuberibus è vita ſublatis una cum patre, Carolo Pulchro Franciæ Regi conjuncta eſt.

VValramus Henrici frater ducta uxore BonnaBarrenſi Comes Sancti Pauli,

i, & Rupenſis, itemque Durbutenſis Dominus effectus eſt. Hic cum iſta ſua conthorali copioſam acquiſivit prolem, ex qua in tertia generatione prodiit Sanctus Petrus Cardinalis dictus Luxemburgenſis.

Balduinus porrò Henrici itidem atque adeò VValrami frater ſpiritu divino inſpirante mundi vanitatibus vitam ſpiritualem præeligens in ſummę ædis Treverenſis Canonicorum numerum cooptatus eſt, & poſt aliquantum temporis ſpatium defuncto ibidem Præpoſito in ejus locum legitimè ſurrogatus: Deinde Pariſios profectus in tantum inibi diligenti & indefeſſo ſtudio profecit, ut in Theologiæ ſacræ facultate haud vulgariter haberetur doctus. Cumque iis in partibus hæreret abſens & Treverenſis Præſul cum morte vitam commutaſſet, Capitularium ſummo conſenſu anno milleſimo tricenteſimo ſeptimo in Trevirenſem Archipræſulem eſt electus annum agens viceſimum ſecundum. at verò cum ætatis defectum plerique objicientes ejuſmodi electionem infirmare conarentur, horum occurrens molitionib⁹ Clemens ejus nominis quintus Pontifex maximus de plenitudine poteſtatis Apoſtolicæ, tum ætatis defectum diſpenſatione ſupplevit, tum electionem ipſam utpote de perſona

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Eccleſiæ ſecundum ſpem plurimum utile tranſactum, ratam habuit & confirmavit. Deniq; anni ſequentis Martio menſe per Cardinalis cujuſdam adminiſtrationem ſacerdotio eſt Balduinus initiatus, & poſtridiè ab ipſo ſummo Chriſti in terris Vicario, Petrique ſucceſſore, Epiſcopali dignitate Pictavii inſignitus. Demum à ſummo Pontifice cum benedictione dimiſſus, ad ſedem ſuam profectus eſt, ubi matre, fratribus, ſorore, nec non aliis conſanguineis & amicis præſentibus, à ſuis capitularibus, & aliis utriuſque ſtatus proceribus magna omnium gratulatione ſuſceptus eſt.

Henricus natu maximus proximè tactorum frater, cum in adoleſcentiæ annis aliquos feciſſet progreſſus, & ætatis ſuæ annum circiter decimum octavum ageret, robuſto erat corpore, & animo virili, adeò ut vicinis quibuſq; terrori foret & horrori. Subiit autem ejus mentem caſtrum quoddam quantitate quidem exiguum, at fortitudine præſtans ſatis in quadam Moſellæ inſula non procul à Machren ædificare, unde à tranſeuntibus iſthac naucleris & mercatoribus telonium exigere, imo & extorquere valeret. Qua ex re Treverenſes non parum indignati, quod inde ſibi haud parum incommodari exiſtimarent, opus ejuſmodi

diabolicum

diabolicum appellantes, illud omnino demoliendum ſibi conſtituerunt, eamque ob cauſam magno numero conglomerati ad locum acceſſerunt, & manum inferentes violentam caſtrum recens excitatum demoliti ſunt, ſoloque adæquarunt. Offendit iſtud Treverenſium facinus mirè Henrici Comitis animum, qui ejus ulciſcendi gratia, collecta militum multitudine ingenti in Divæ Mariæ Magdalenæ profeſto primum vallem Treverenſem ingreſſus, ſpe lactabatur ut in brevi urbem ipſam vi, terrore, dolo, aut proditione in ſuam ſubigeret poteſtatem. Caſtra verò circa vallem, quæ adhuc hodiè Vririum nuncupatur, fixit, & domos, turreſque civitati viciniores igne ſuccendit, nulli denique rei, ac nè quidem ipſis fructuoſis arboribus, & terræ frugibus parcẽs, omnia circumquaque vaſtabat, perdebatque. Treverenſes tum magis anguſtiis perculſi, necnon de ſuis ad propellendum hoſtem viribus diffiſi, ſaltem eum ne ponti proximior, & urbi fieret infeſtior, compita viarum diligenter cuſtodiri fecerunt. Vnde Comes Henricus propius accedere prohibitus, retro ad partes Treverenſium alias depaſcendas ſesè convertit, & juxta villam Mertzelich / quæ vulgò Mertert / & olim latinè *Merchodichta* dicebatur,

Moſella

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Moſella trajecto, cum ſuorum etiam aliquo diſpendio, qui fluctibus ejus fluminis obruti periere͂t, Villam *Contz* nomine petiit, & quibus potuit modis cuncta per gyrum igne, & ferro devaſtavit. Vrbi denique appropinquans, caſtra in Campo ſpacioſo circa ſanctæ Crucis villam conſtituit, exercens interea militum ſuorum manu arborum, vinearum, & aliarum frugum vaſtationem inexplicabilem: Ipſam etiam villam (Eccleſia ipſa ob religionem ſervata) & torcularia quamplurima circumpoſita, & in Oliviæ ripa reperta, juxtaque Novum montem ſita incendit, ſubvertit, deſtruxit.

Dum jam duodecimum diem ea in graſſatione attigiſſet Henricus Luxemburgenſis Comes, Deus malis tantis finem impoſiturus ne terra illa Sanctorum corporibus, & ſanguine tincta & ſacrata in exterminium daretur, permiſit in ipſo noctis medio, dum in Caſtris ſummum eſſet ſilentium, magnum exurgere tumultum, diſſentientibus nimirum inter ſe Luxemburgenſibus militibus, & mutuis ſe armorum compreſſionibus interimentibus. Quæ res adeò Henrici Comitis animum perculit, ut citra moram dimiſſis quos offendere niſus fuerat Treverenſibus, ſolutoque exercitu ad propria remeare diſponeret, Tre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

erenſes tamen non ſibi ideo tutum
ıturo tempore confidentes quoſdam
d Luxemburgenſem componendæ
ɔacis gratia deſtinârunt, quæ ea ra-
ione rata & firma evaſit, ut ſenatus
ɔopuluſque Treverenſis Comitem
uxemburgenſem in ſuum concivem
Treverenſem adſciſcerent, domum-
que inſignem ad Aquilam vulgo di-
ctam in ſua Metropoli donarent, atq;
nſuper trecentorum aureorum pen-
ionem ipſi & hæredibus ejus in Co-
mitatu Luxemburgenſi annis ſingulis
n perpetuum ſolvendam addixerunt,
ıtque juſto mediante precio omnium
mercium in eadem urbe proſtantium
eis facultas foret emendarum conceſ-
ſerunt. Hæc inquam, inter partes e-
juſmodi tranſacta, & ſigillis appenſis
munita & firmata fuêre anno milleſi-
mo tricenteſimo ſecundo.

In tantum porrò ſucceſſu temporis
Henricus noſter in virtute, prudentia,
& rerum gerendarum peritia profe-
cit, ut fama ejus uſquequaque per
Germaniæ fines diffuſa, omnium vo-
to in Romanorum Imperatorem ex-
optaretur, nec verò fruſtrati ſunt ſuo
deſiderio. Nam etſi Philippus Valeſius
Caroli filius Franciæ Rex ei hanc glo-
riam magno molimine præripere co-
naretur, nullumque fiduciæ in ſum-
mo Pontifice tum temporis Avinione
agente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

agente collocaſſet,& ut certius ejus i
hoc favorem aucuparetur ampliorem
ſex ei millia hominum in obſequium
deſtinârat; etſi inquam Philippus pra
libatus noſtri Henrici promotionem
impedire, ſuam verò iſtis mediis mo
liretur procurare, Deo aliter diſpo
nente anno Domini milleſimo, tre
centeſimo octavo, Francfordiæ ipſi
Divæ Catharinæ feriis, à ſeptem viri
Electoribus in Regem Romanorum
electus eſt, ex quo Regis Galliæ con
ſilia omnia in eam rem impenſa in ni
hilum fuêre deducta, quod inter ip
ſum, & ſummum Pontificem magna
diſcordiæ extitit ſeminarium.

Dum Romani Imperii Henricus Lu-xemburgenſis moderaretur habenas, filius ejus natu primus Ioannes voca-bulo Comitatus Luxemburgenſis faſ-ces obtinuit, prout ex ejus diplomati-bus priore ex Monaſterii Munſterien. archivis, altero ad Xenodochiū Echter-nacenſe ſpectante, è quibus ſubjuncta transſumpſi, apertè conſtat. *Univerſis præſentium inſpectoribus Ioannes Comes de Lucemburch, Excellentiſsimi Domini Hen-rici Romanorum Regis primogenitus, ſalu-tem & notitiam ſubſcriptorum, &c. No-veritis igitur Religioſos viros Abbatem & Conventum ſanctæ Mariæ in* Lucemburch *ordinis S. Benedicti nobis humiliter ſuppli-caſſe, ut privilegia, jura, libertates & gra-*

tias

tias ipſis à Ducibus in Lymburch *ſive Comitibus in* Lucemburch *noſtris prædeceſſoribus aut aliis quibuſq; conceſſa, indulta, traditas ſive factas, confirmare, ratificare, innovare, & approbare vellemus &c. Datum in* Lucemburch *quinto nonas Iulii anno milleſimo trecenteſimo decimo.*

Item. Nos Ioannes primogenitus ſereniſſimi Domini Romanorum Regis, Comes Lucemburgenſis, Rupenſis & Marchio Arlunenſis. Univerſis ſuis officiatis ad quos præſentes literæ pervenerint, ſuam gratiam. Quia ſummum cultum in omnibus locis terræ noſtræ volumus augmentari, & ſemper pace gaudere tranquilla, vobis omnibus & ſingulis mandando præcipimus, ne rebus aut bonis pauperum hoſpitalis Echternacenſis manum ad vexationem eorundem aliquatenus apponatis, ſed potius eos defendatis à veſtris ſubditis conſervantes indemnes &c. Datum anno milleſimo trecenteſimo decimo. In vigilia ad vincula Petri.

Templarii toto orbe deleti ſunt & facultates Rhodiis aſſignatæ.

Obiit circa id tempeſtatis VVenceslaus Bohemiæ Rex, unica filia Elizabetha Regni ejus hærede relicta. Ex quo Henricus Carinthiæ Princeps defuncti Regis ſororius occaſionem arripuit Regni Bohemici ſibi vendicandi; qua de re infenſus Imperator Albertus miſſis copiis eundem Regno injuſte occupato exturbavit, atque

filio

filio ſuo Reginæ viduæ matrimonio conjuncto ejus gubernacula tradidit; quo è vivis eodem anno evocato abſque ſobole Henricus Carinthiæ Princeps prælibatus Regnum ſecundo invadere & ſuo dominatui adjicere appoſuit. In quem itidem Cæſar denuo validi exercitus robur direxit, & infra temporis exigua ſpacia ad manus dandas compulit. Cum deliberaretur ab Imperatore, qua pœna ob ſuam temeritatem Henricus foret afficiendus, quidam ab eo ſubornatus in Cæſaris perſonam manus nefario auſu immittere præſumpſit, unde & pius Cæſar vulnere lethali percuſſus interiit.

Cæſare igitur Alberto exempto rebus mortalibus, Henricus Luxemburgenſis pridem ad annos aliquot Regis Romanorum ſolio ſublimitatus jure ordinario in ejus ſubiit locum, obtinuitq; eam rem facili negotio à Chriſti ſummo in terris Vicario ſeſe confirmari, ea tamen lege ut pro poſſe & noſſe Italiam Guelphorum, & Gibellinorum factioſis ſeditionibus flagrantem, à pernicioſa iſthac lue repurgare ſtuderet. Iſtiuſmodi igitur ſummi Pontificis beneplacito ſeſe confirmãs Imperator magnanimus triplicem ſtatim exercitum inſtrui curavit: Et cum horum quidem primario, maximoq; ipſe perſonaliter in Italiam movens peſtilentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

entes iſtas ſectas mira prudentiæ, & rmorum dexteritate pro eo tempore edavit. Alterum porrò exercitum in ohemiam Petro Moguntinorum Arhipræſule Duce deſtinavit, quo ſcilit inquilinos ad Ioannem filium ſuũ n Regem ſuſcipiendum compelleret. Tertius denique exercitus expeditus dverſus VVittenburgenſes Comites mperio rebelles extitit.

Henricus ad Imperii faſtigium ſubectus illud in primis curavit, ut famiiam unde originem ducebat amplioibus afficeret honoribus ac divitiis; eam ob cauſam Eliſabetham juvenculam Regni Bohemici hæredem Spiram ad ſe accerſitam Ioanni filio ſuo majori Luxemburgenſi Comiti deſponſavit, cui proindè jure uxorio ipſum Bohemiæ Regnum contigit; at cum quibuſdam factioſis ejus Regni indigenis minus ejuſmodi probaretur dicti Ioannis evectio, ideoque in ſeditionem verſi eum agnoſcere ſuum renuerent Dominum, per Imperatoris manum validam ductu Archiepiſcopi Moguntini, uti diximus, in ordinẽ fuere redacti. Henricus Carinthiæ Princeps, ut ſeſe Ioannis & Elizabethæ matrimonio Bohemici Regni adeptione fruſtratum iri perpendit, Pragenſem Metropolim occupare, & ut in eam Ioanni novello Regi aditum præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tercluderet muris, turribus, & agge-ribus amplioribus munire ſategit; ſed fruſtra. Nam loci cives illico Ioannis ſive Cæſaris ejus parentis nomine exigentibus legatis, urbem ultrò in Regis poteſtatem dediderunt. Henricus verò Carinthiæ Princeps, viribus & conſilio deſtitutus, fuga clanculum accepta, evaſit.

Etſi verò Elizabetha Regni Bohemici præfata hæres forma admodum eſſet eleganti, corpore tamen præter ejus ſexus conditionem videbatur obeſiori, ventreque aliquantulum prominente, quæ res Zelotypiæ anſam præbuit, ſiniſtramque ſuſpicionem de caſtimonia ipſius ingeſſit, tum plurimis aliis, tum maximè ipſi Imperatori ejuſque fratri Balduino Trevirorum Archiepiſcopo, verentibus, ne fortaſſis ipſius Elizabethæ ab alio prærepta foret virginitas, unde & nuptiarum ejus cum Ioanne Cæſaris filio celebratio ad dies quamplurimos dilata extitit. Elizabeth tandem moræ impatiens longioris, eo potiſſimè quod ex ejuſmodi de ſe turpi opinatione originem traxiſſet, ſuæ innocentiæ, ac integritatis optimè conſcia, ad Cæſarem acceſſit, eumque tali ſermone eſt affata: Cæſar clementiſſime, cum certò certius videam minus de mea pudicitia, & virginitate apud Majeſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

em tuam eſſe confidentiæ, cupio, & nixiſſimè efflagito, ut priuſquam ex oc diſcedam cænaculo, ejus rei peculum faciant obſtetrices, ac deniq; eritatis teſtimonium proferant. His erbis ſtupefactus Imperator, omnem atum ex animo abjecit ſiniſtræ opiionis cogitationem, eamque amplexatus aſſeruit, nihil deinceps ea de re alæ ſuſpicionis ſeſe admiſſurum. At la propoſiti tenax; & Imperatoris onteſtatione nequaquam contenta, ortius inſtitit, ut petitionis ſuæ comos fieret: factum eſt, ut eccè obſterices ſufficienti facta indagatione juamento affirmarunt Elizabetham integro virginitatis pollere ſignaculo,& mnino intactam exiſtere. Inde igitur aucis præterlapſis diebus, ſolemni itu, apparatuque plane regio Ioannes Cæſaris natu maximus filius, Elizaetham Regni Bohemici unicam hæedem in conjugem duxit, atque hoc acto Rex Bohemiæ uxorio jure evat, necnon in Civitate Pragenſi Regi metropoli diademate regali eſt reimitus, pridie Calendas Februarias illeſimo trecenteſimo undecimo.

Henricus Imperator, ut rara erat, cana prudentia ne contigeret inſequenti tempore filium ſuum Regni ohemici cauſa quicquam moleſtiæ ab Henrico Carinthiæ Principe perpeti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

eundem muneribus præclaris anim
paratum reddere ſtuduit, qui ob ho
Cæſaris cedens voluntati, nihil adve
ſi in Bohemię Regem poſtmodum m
litus eſt.

Henricus igitur octavus poſt ſepte
menſium interregnum, 25. Decembr
1308. Imperator dictus Aquisgra
Caroli magni diademate mēſe Ianu
rio per Colonienſis Archiepiſcopi m
nus, anno deinde ſequenti cum VVa
ramo Comite Rupenſi fratre ſuo,
multis utriuſque ordinis Principibu
viris in Italiam profectus, Mediola
ferrea, & Romæ per Cardinalem C
ſtienſem, abſente Clemente quin
Pontifice maximo, aurea corona e
inſignitus; & inter hæc Comitē VVi
tenbergium, & Conradum OEting
num rebelles ditione exturbavit, at
hæc quidem in Germania. In Italia a
tem ſeditionibus tollendis occupatu
dum hoſtes potenti virtute ſuperare
plurimas urbes in fidem recepit, inc
lis earum munera paſſim pro grat
obtinenda ad Imperatorem ſumm
cum honoris & reverentiæ exhibiti
ne deferentibus Cremonenſes quo
Cæſari protervé, nimium arrogante
& contumaciter reſtitiſſent, ne in e
tremum per juſtam vindictam exitiu
devenirent, collis reſte ligatis culpa
ſuam proſtrato in terrā corpore mu

t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

s lachrymis confeſſi ſunt, ejuſque veiam enixiſſime implorantes, eam taniem mediante centum millium floreorum aureorũ mulcta impetrarunt. rixienſes plus juſto in ſuis confiſi viibus auſi ſunt prę reliquis ſuis vicinis Cæſareæ poteſtati obſtrepere, nullateus in deditionem ſuæ Civitatis conentientes, qua ex re in iram verſus mperator collectis copiis ejuſmodi ebellentes obſidione cingere aggreſus eſt; & cum indies utrinque atrox ieret ac identidem reperiretur certanen, VValramus Comes Rupenſis Cęaris frater ictu ſagittæ fortuito læſus, ex vulnere accepto diem clauſit exremum. Vnde Cæſar ipſe implacabiiter iratus jurejurando interpoſito pollicitus eſt ſeſe non jam per urbis portas, ſed per muros dejectos, & ſolo adæquatos, cum ſuis turmis ingreſſurum, necemque fratris in primis vindicaturum. Quod & non ita multo poſt accidit, dum muris ſubverſis, foſſiſque complanatis in urbem præ inedia deficientem magno furore, & habitatorum cæde irruperunt.

Genuam deinde proceribus Imperii Comitatus movens inibi conjugem ſuam Margarethã morte ſolutam offendit. Qua ex cauſa citius contendit Piſas, ubi Ioannem, qui Albertum Auſtriacum prædeceſſorem ſuum in Hel-

vetia occiderat in carcerem retruſit, quo diutius obſtrictus infœlicem tandem emiſit animam. Exindè Romam petens diademate aureo Imperiali, uti præfatus ſum, eſt cum omnium acclamatione & congratulatione inſignitus; ſtatimque ex urbe ſolvens Florentinos eatenus rebelles bellorum ſtratagemate domaturus, & in ordinem redacturus, illò cum armatorum frequentia penè innumera iter arripuit; quò deveniens cives Florentini parere & ſubmittere ſeſe ſpernentes, omnibus honoribus, Iuribus, privilegiis, & quibuſlibet immunitatibus tanquam indignos, perduelliones, ac laſæ Majeſtatis reos per ſententiam definitivam privavit. Circa id temporis Cæſar ipſe filiam ſuam Beatricem nomine Ioanni Henrico in uxorem tradidit, eidemq; dotis vice Apuliam addicit.

Dum verò graviſſima obſidione Florentiam premere, & ad deditionem cogere niteretur Cæſar Henricus, in Aſſumptionis divæ Virginis ſacra die accidit, ut devotè admodum Euchariſtiæ ſacramento accepto in gravem incideret corporis infirmitatem, ex qua liberari cupiens de medicorum ſuorum conſilio ad balnea ſeſe contulit Maceretenſia; ſed cum thermis iſtiuſmodi nihilo melius haberet, Medicis

dicis

licis nihilominus conſulentibus Beneventum purioris fruendi auræ & aëris gratia ſeſe contulit, ubi paulò poſt vitam cum morte commutavit, corpus verò ejus Piſas devectum ibidem ſepulturæ illud mandarunt.

Signa veneni in defuncti cadavere apparuiſſe, multi ſcripſerunt, unde nonnulli eum à fratre Prædicatorii ordinis ob venenum porrectum, quod ſub panis ſpecie in ſacratiſſimo Dominici corporis ſacramento abſconderat, necatum fuiſſe autumant: alii febre, cauſa diſſimili & incomperta correptum, diſceſſiſſe ſcribunt. Quibus ego equidem magis adſtipulor; Ecquis enim ullum non dico profeſſione religioſum, ut hunc: ſed cujuſvis etiam perditiſſimæ alioquin vitæ hominem adeò perverſum putarit, ut rem adeò horrendam, & ſacrilegam, qua nulla alia ſceleratior ne cogitari quidē poſſet inter Chriſtiani nominis profeſſores reperiri poſſe arbitretur? Nam quod quidam Fr. Clemens Religioſus noſtro ſæculo anno ſcilicet Domini 1590. Henrico Valeſio Regi Francorum ejus nominis tertio, cultro in ventrem ejus infixo necem attulerit; longè hoc facto minus habet atrocitatis, ob tanto ſacramento, angelicis etiam ipſis poteſtatibus magna cum reverentia, & tremore ſuſcipiendo il-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

latam contumeliam. Vt ut ſit, dum Religioſus iſte ſeſe iſtius nefandi criminis inſimulari paſſim audiret, veritus ne ideò in certum vitæ ſuæ diſpendium incurreret, illinc ſeſe proripere & ad loca tutiora profugere feſtinavit, utque famæ ſuæ eatenus plurimum lęſæ recuperaret integritatem literas innocentiæ ſuæ teſtificatorias, à diverſis diverſorum ſtatuum Summatibus petiit, & accepit, quarum duas treſve veritatis aſtruendæ, tum etiam inſontis à columnia eximendi gratia hic libuit ſubjungere.

Nos Ioannes Dei gratia Epiſcopus Argentinenſis ad univerſorum notitiam cupimus pervenire. Quod nos vidimus & perlegimus literas miſſas per fideles Imperii de partibus Tuſciæ Reverendo Domino Cardinali Oſtienſi ſub ſigillis duorum Pœnitentiariorum, quarum tenor ſequitur & eſt talis. Venerabili patri ſuo Domino ſpeciali, Domino Nicolao Oſtienſi Epiſcopo. Guido miſeratione divina Epiſc. Aretinus, cum recommendatione ſeipſum ad vota pacatum. *Noverit R.V. per præſentes quod poſt turbationem, quam fideles Imperii maximè per Italiam receperunt de morte ſereniſsimi Principis Domini Henrici Romanorum Imperatoris, in quo ſpes omnis noſtræ ſalutis & pacis, quaſi certa & infallibilis quieſcebat, alia ſurrexit ab ipſis fidelibus non utique contemnenda, eo quod in totius*

Italiæ

alia redundat injuriam, nec non & ordi-
is ſancti Prædicatorum, quem ob Dei &
eſtram Reverentiam præcipuè diligo &
mplector. Nam cum ſolus Italicus Reli-
ioſus vir frater Bernardinus de Monte Po-
itiano ordinis memorati, eidem Domino in
amera miniſtraret, eum informaverunt,
uod cum Sacra Hoſtia (quod auditu hor-
endum eſt) præfatum Dominum venena-
vit. Ego autem , & cæteri fideles Imperii,
qui fidem & ſanctitatem novimus dicti
fratris, certa fide tenemus dictum fratrem
nequaquam tantum facinus admiſiſſe, nec
quiſquam ſani capitis unquam poſſet fidem
credulam adhibere, quod homo prudens, re-
ligioſus, ſacerdos de claro genere natus, cum
proprio damno, ſui ordinis injuria, ſui ge-
neris dedecore, ac patriæ infamia tantum
facinus perpetraſſet, & illum interimere vo-
luiſſet, a qua honor, vita, ſalus ſua, ſuorum-
que pendebat, qui eo vivente in honore et-
jam principibus viris æquabatur, cui ca-
meræ patebant, oſtia, cui acceſſus ad Prin-
cipem ſine cujuſquam prohibitione patebat.
Nunc autem poſt Domini ſui necem, cum
aliis fratribus ex more, pro victu & veſtitu
mendicare tenetur. Non enim tanti ſcele-
ris conſcius fugit ad inimicos, ſed cum ami-
cis & devotis Imperii trahit moram, pa-
ratus pro veritate ſua & ſinceritate tuenda
cum magna ſpe & fiducia reſpondere & in-
ter tales ſe reputat eſſe tutum. Quod ſi ad
credulitatem hujus ſceleris ex modica cir-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

cumſtantiâ ducerentur, eum dentibus laniarent. Faveat igitur ſupplicio paternitatis veſtræ favor atque induſtria, & patria & ordo, & fratris perſona de tanta infamia liberati venerandæ Dominationi veſtræ, uberes gratiarum referant actiones. Datum Arecii xiiij. die Septembris.

Item aliæ literæ Venerabili in Chriſto Patri Domino fratri Nicolao Oſtienſi & Vercellenſi Epiſcopo, eorum Domino & benefactori, Fredericus Comes Feltri poteſtas, concilium & communitas civitatis Arecii cum recommendatione ſeipſos.

Nuper audivimus quod in pleriſque locis Religioſus vir frater Bernardinus de Mõte Politiano ordinis fratrum Prædicatorum de morte inclitæ recordationis, Domini Henrici olim Imperatoris Domini noſtri contra veritatem eſt multipliciter diffamatus, & quod ejus occaſione tam Vltramontani quã Italici, fratres dicti ordinis, & Religioſos cæteros, & eorum Eccleſias crudeliter perſequuntur. Verum ſi nobilitatem generis ipſius fratris, nec non ſcientiam, honeſtatem, & fidem, quam ad Dominum noſtrum habebat, diligenter attenderent, de dicto fratre tam horrendum facinus non proferrent. Nam vita ſua, & ſuorum à Domini noſtri vita merito dependebat, & ſua mors ipſum, & ſuos continuè cruciat, & tormentat. Non enim fuiſſet Religioſus ſed diabolus, qui ſacratiſſimum Dominum noſtrum in perni-

ciem

em totius Chriſtianitatis ſic inhumaniter cidiſſet. Veſtræ ergò Reverendæ Paternita- ſupplicamus, ut Dei intuitu non ſinatis ictum fratrem de tanto facinore diffamari. ſe enim frater eſt in Civitate Arecii, & veriſsime puniremus eundem, ſi ipſum lpabilem putaremus. Scitis enim quòd rror cui non reſiſtitur, approbatur, & ve- itas opprimitur, cum minimè defenſatur. Datum Arecii xiiij. Septembris. xi. Indi- ione. Item Venerabili Patri Domino Nicolao de Prato Oſtienſi, & Vercel- enſi Epiſcopo Cardinali, Capitanei mperialis partis quæ extra Floren- iam, eorumque concilium, cum de- bita reverentia ſeipſos ad vota pa- atos.

Quanta ſimus conturbatione conterriti, & damnis expoſiti propter mortem Sereniſ- ſimi Domini noſtri Henrici ſanctæ memoriæ Romanorum Imperatoris; quia calamus non ſufficeret explicare, veſtræ diſcretioni relinquimus æſtimandum. Licet autem ve- ritas ſeipſam ſua aliquando fortitudine ma- nifeſtet, decet tamen bonos dare operam ef- ficacem, ut veritas producatur in lucem, & falſitas deſtruatur. Quia igitur vir Re- ligioſus frater Bernardinus de Monte Poli- tiano, Ordinis fratrum Prædicatorum, in- ſtigante humani generis inimico, ab aliqui- bus invidis & facinoroſis de venenatione Se- reniſsimi Domini noſtri quondam Roma- norum Imperatoris prædicti extitit diffama-

tus,

tus, quæ fama apud multos fuit, & eſt mendaciter evulgata, veſtram dominationem reddimus certiorem, quod dictus frater nullam culpam habuit in prædictis, ſed eidem Domino ſemper devotus extitit, & fidelis. Eſt enim dictus frater in Aretio paratus pro ſua innocentia & veritate propugnanda omni homini reſpondere, & nos ſuam ſinceritatem & fidem ſemper fulcire ac defendere teſtimoniis veritatis: Hoc enim Paternitas veſtra plenè novit, quod ſi culpabilis in hoc facinore, poſſemus ex quacunque circumſtantia ſuſpicari, eum tanquam noſtri, noſtrorumque destructorem, & hoſtem atrociſſime puniremus. Benè ſemper valeat veſtra Dominatio veneranda. Datum Aretii, decima quarta Septembris. In teſtimonium ergò viſionis harum literarum nos prædictus Ioannes Argentinenſis Epiſcopus ſigillum noſtrum duximus præſentibus apponendum, datum Argentinæ, milleſimo trecenteſimo decimo quinto 3. Iduum Februarii.

Sic igitur in ejuſmodi ſcriptis quanquam neglectu ſcriptorum mendoſis, unde probabiliter admodum colliqueſcit rumorem eum, qui de commiſſo per dictum Religioſum flagitio paſſim apud quoſdam volabat, commentatitium eſſe, & nullo inniti certitudinis fundamento.

Ioannes Henrici Imperatoris filius primogenitus Regno Bohemico triginta

ginta quinque annis ingenti cum laude & gloria præfuit. Patre etiam in Italia occupato, ipſe apud Germanos vicario nomine Imperium egregiè administravit. Cæſare porrò è vivis ſublato, urbes ab eo partas in Italia, armorum vi ad annos perplures propugnavit. Brixiam videlicet, Bergamum, Lucam, Parmam, Regionem, atque Mutinam quibus in tutelam ſuam ſuſceptis, eas & arcibus, & mœnibus prævalidis communivit. In Bergamo ſiquidem arcem hodieque extantem ipſe à fundamentis excitavit. Habuit autem jam indè ab ipſis ſui Regni primordiis æmulos ſibi infeſtos, qui livore nimio ſtimulante toxico clam porrecto, eum è medio tollere ſunt annisi. Et parum quidem abfuit, quin veneno exhauſto ad extrema deduceretur. Verum divina in primis ope confortatus Rex, nec non peritiſſimorum medicorum adhibita ſumma diligentia, etſi non planè in priſtinam redierit valetudinem, vita tamen diuturniore, quam invidi optaſſent, eſt gaviſus. Interim cum in morbi remedium ſumpta ab ipſo antidota, veneni infectiones per oculorum loca propellerent magnum cum dolore vehementi viſus eſt perpeti detrimentum, adeò ut præ nimia doloris acrimonia, dum ei cum hominibus eſſet ſermo,
ſoleret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſoleret clauſis eis oculis colloqui, ex quo etiam Regis Cœci apud quoſdam vocabulum eſt ſortitus, quod ad vitæ uſque terminum ſuæ debiles eoſque lippientes habuerit oculos.

Prætendebat & hic Ioannes Ius in Regno Poloniæ, ideò, ut reor, quod poſtremi ejus Regni Reges Pater & Avus uxoris ſuæ Elizabethæ extitiſſent, undè & ſibi conſequenter ſucceſſionis titulo idem competere volebat: verum Poloni antiquæ ſuæ conſuetudini inhærentes non hunc fruſtra Ius hæreditarium prætexentem, ſed Vladiſlaum Lokleck in ſuum elegerunt Regem, qui forti admodum & conſtanti animo adhibitis militaribus copiis robore prævalidis tam Regni ſolium contra quoſcunque æmulos ſibi vendicavit, quam ad terram Pomerianam de manu occupantium eruendam egregiè laboravit. Ioannes è diverſo Bohemiæ Rex Magiſtri magni Pruſſiæ, & generalis ordinis militum Crucigerorum ſuaſu, itemq; ſuorum rogatu Bohemorũ permotus Regem ſe Poloniæ indigetabat, adeò ut in diplomatibus à ſe expeditis, utriuſque Regni titulos ordinariè adſcriberet, prout exemplo patet ex Archivis Monaſterii Munſterienſis prolato ſub his verbis: *Nos Ioannes Dei gratia Bohemiæ & Poloniæ Rex, Luxemburgenſis Comes, Marchioque*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

*ꝛioque Budiſsinenſis ac Dominus. Ad u-
iverſorum notitiā volumus pervenire, Quod
os ſaluti animæ noſtræ, & animarum præ-
eceſſorum noſtrorum fælicis recordationis
rovidere cupientes, &c. In cujus rei teſti-
ꝛonium, præſentes literas fieri, & ſigillo
ꝛajeſtatis noſtræ juſsimus roborari: Datum
ı Camerico in die Beatæ Elizabeth, &c.
Anno 1321.*

Nicolaus Lyranus, Bartholomæus
Vrbinas, Petrus Aureolus, Guiliel-
mus Occanus, Nicephorus Gregoras
Scriptores Theologici florent.

Vladiſlaus à Polonis in Regem ele-
ctus propoſitum ſuum proſequens,
quibus poterat modis terræ Pome-
ianæ à Magno Magiſtro Pruſſiæ nec
non ordine Cruciferorum prælibato
occupatæ urgebat reſtitutionem fieri:
verum illi non diſſimili animorū con-
ſtantia huic refragabantur, Ioannis
Bohemię Regis opem & auxilium im-
plorantes. Hujus porrò altercationis
certior effectus Pontifex Maximus
tum tempeſtatis Avinione reſidens,
cupiens inter Chriſtiani nominis tan-
tos Principes pacem, & concordiam
potius quam lites, & diſſidia vigere,
Epiſcopo Vladiſlavienſi vices ſuas
commiſit, quatenus partibus amba-
bus diligenter auditis diſcuſſiſque u-
triuſque cauſæ meritis, ſecundum Iu-
ris & æqui rationem, ſententia lata
contro-

controverſiã ejuſmodi dirimeret. F
cit ille ut ab Apoſtolico imperatu
extiterat, præcipiens ex parte ſum
mi Pontificis, Prælatis, Principibus, &
aliis Proceribus, ſubditiſque Regn
quatenus ad Regis ab ipſis electi co
ronationem progrederentur, quod &
in ipſis Sanctorum Fabiani & Sebaſti
ni feriis eſt ſummo triumpho perfe
ctum. Hinc multo magis indignatu
Bohemiæ Rex, cum electorum mil
tum robuſta manu, ac magno Pruſſi
Magiſtro in unum coacta, caſtrũ Dob
zinenſe obſedit, quod in brevi ade
machinarum projectionibus quaſſa
vit, ut in ejus illud compelleret po
teſtatem. Exindè totam terram Dobz
zinenſem in Magni Magiſtri Pruſſi
itidem adegit tranſire poſſeſſionem
Hac deinde obtenta victoria Plocen
ſem civitatem obſidione cinxit, Mo
zaviam ſpoliis & incendiis vexavit
unde Dux Mozaviæ ejus vires & atro
citatem expaveſcens, ſupplex ſeſe ili
cò in ejus dedidit arbitrium.

Rex Bohemiæ poſthæc nonnihil
belli tumultibus ſeſe ſubduxit, & ali
quantulũ temporis VVratiſlaviæ quie
te tranſegit. Magnus verò Pruſſiæ Ma
giſter cum ſuis cruciatis bellandi pro
poſitum proſequens indefeſsè urbe
plurimas Regi Polonorum vi abſtulit
nec non caſtra quædam diruit, Mona

ſteri

eria item & Eccleſias expilans , cali-
s, cruces, alias imagines, ornamen-
ſacra, & Reliquias ſanctorum ſacri-
gè nimis eſt prædatus. Rex Poloniæ
ladiſlaus cum ingenti bellatorum
xercitu hoſti regnum depopulanti
ppropinquans, in eum inpavido cor-
e irruit, & dum ille inſigniter itidem
as ſe defendendo partes obiret , ce-
entibus tandem Crucigeris & terga
ertentibus , Rex campum obtinuit;
que in eo conflictu quadraginta cir-
ter hominum millia corruiſſe inven-
um eſt.

Ioannes Bohemiæ Rex tanta Prute-
orum cæde audita, mora omni ſepo-
ta,undequaque collectis armatorum
opiis civitatem Poſnanienſem ditio-
s Polonicæ obſedit , quo paulò poſt
ladiſlao Rege comparente cum exer-
tu etiam prævalido Bohemus ipſe re
fecta diſceſſit, quem Polonus cele-
greſſu à tergo inſequens,ex hoſtium
halange ad quingentos pedites pro-
avit , & captas quaſdem machinas
dificiis diruendis aptas, abduxit.

Anno Chriſtianorum milleſimo, tre-
enteſimo , trigeſimo tertio Poloniæ
ex Vladiſlaus Cracoviæ in fata con-
eſſit , relicto filio Cazimiro , hunc
egni ejus Prælati , & Proceres in pa-
is locum delegerunt, atque in ejus
onſtituerunt ſolio eodem anno, cum

omnium congratulatione & applau-
ſu, diademate regio redimitum.

Ioannes Bohemiæ Rex interea ab-
que intermiſſione Poloniæ Regnu
variis modis infeſtabat, quod ad
uxorio Iure ſpectare opinaretur. C
zimirus Rex, pacis quam belli ama
tior, Bohemiæ Regi pacandi ejus an
mi cauſa marcarum auri viginti milli
ut ab ulteriori graſſatione ceſſaret, ol
tulit, quibus Ioannes acceptis ab om
ni deinceps impetitione, & circa Re
gnum Poloniæ prætenſione abſtiner
pollicitus eſt.

Pruteni & Cruciferi pacem inte
præfatos Reges coaluiſſe inaudiente
de ſuis diffiſi viribus, & ipſi in gratian
cum Polono redire volentes, ea qu
pacis erant tractare cœperunt, & Reg
ipſo Cazimiro annuente controverſi
iſtius deciſionem in arbitrium Hun
gariæ & Bohemiæ Regum rejecerunt
Hi igitur in arbitros à partibus inſti
tuti, præmatura deliberatione inte
ſe habita, ita arbitrati ſunt, ut Polon
quidem Cuyaniæ & Dobzzinenſis a
gri cederent, ditio autem Pomerian
Cruciferorum ordini appropriaretur
ut verò ejuſmodi Regum arbitrati
& ſententia firmitatem perpetuis ob
tineret temporibus, literas ſuis ſigil
lis munitas hoc tenore ediderunt,
quibus hæc verba tranſumpſimus

N

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

os Carolus, & Ioannes Dei gratia Hunga-
æ & Bohemiæ Reges, perpetuæ memoriæ
n:re præſentium notum facimus univerſis.
um magnificus Princeps Dominus Cazi-
irus eadem gratia Rex Poloniæ ex una, &
eligioſi viri Generalis, Præceptores, & fra-
es univerſi Ordinis Cruciferorum de domo
eutonica, parte ab altera, ſuper Terris &
ſtrictibus Culmenſis, Dobzinenſis, Cuya-
æ, Pomeraniæ, & Thormienſis &c. Da-
m & Actum Viſſegrad. in Hungaria. An-
Domini milleſimo trecenteſimo, trigeſi-
o quinto. His itaque expletis Reges
ſi, cum Magiſtris & ordine Crucife-
rum militum in pace mutua vixe-
int.

Inita igitur & ſacramentis firmata
ice inter Reges præfatos Ioannes
hemiæ Rex quo regno ſuo ſecurita-
m in poſterum ab hoſtibus majorem
erret, Caſtrum quoddam Mietieq
ncupatum natura loci munitiſſi-
um & quaſi inexpugnabile, ad Epiſ-
patus VVratiſlavienſis Iura perti-
ns, ſuum fieri via permutationis ab
iſcopo Nankero inſtanter petiit. At
iſcopus nullis precibus, monitis aut
rroribus flecti potuit, ut Regis ad-
itteret petitionē, aſſerens ſeſe nun-
am aſſenſurum, ut adeò præſtans &
igne, antiquumque Eccleſiæ ſuæ
embrum à ſuo divelleretur Domi-
o. Iſthac Epiſcopi negatione, ira gra-

vi percitus Rex, quod exiſtimaret id
non ſatis cum ſibi debita obſervantia
quadrare, firmò propoſuit animo, ut
quod non prece, nec pretio obtinere
potuerat, illud vi, & armis extorquere
conaretur. Nec mora, exercitu nam-
que eo loci deſtinato, caſtrum obſide-
re ſtrictiſſime præcepit. Et quia pluri-
mum difficultatis in eo ſuperando ſe
ſe perpeſſurum verebatur, ejus Capi-
taneum hac via in ſuas partes flectere
anniſus eſt. Cum enim ſciret homi-
nem eſſe vino perquam deditum, la-
genas aliquot vini optimi ad eum do-
no deſtinavit, rogans ſimul & com-
monens quatenus in Caſtri deditio-
nem conſentiret. Capitaneus dono
verbis, & promiſſis Regis illectus, ter-
rore etiam, ut homo erat pavido ſa-
tis corde, concuſſus, Caſtrum ſtatim
Regi aperuit, & prodidit detinendum.
Ex quo Nankerus Epiſcopus pluri-
mum commotus, à Rege in primis ſi-
bi ſpolium Eccleſiæ ſuæ factum reſti-
tui inſtanter petiit. Rex ejuſmodi ver-
bis nihil flexus planè Epiſcopo mo-
rem gerere renuit. Epiſcopus itaque
ad gladium ſpiritualem ſibi concredi-
tum ſeſe convertens, dioceſim totam
VVradiſlavienſem ſub Interdicto po-
ſuit Eccleſiaſtico, divina inibi officia
celebrari prohibens, verum Rex in
propoſito perſiſtens Caſtrum Mielic
reſtituere

reſtituere abnegat, unde Epiſcopus majori pro Eccleſiaſticis Iuribus defendendis accenſus zelo, aſſumptis ſecum quatuor Canonicis Ioannem Regem tum apud Minores in Monaſterio Sancti Iacobi agentem intrepidè adiit, circa collum ſtola indutus, & cruce ad pectus appenſo, eumque ejuſmodi eſt affatus ſermonibus: Moneo te Domine Rex, primo & ſecundo, item tertio & peremptoriè, ut Caſtrum Mieticq à te violenter occupatum mihi & meæ Eccleſiæ reddas: ut verò, quemadmodum prius, hanc Epiſcopi petitionem ſurda prætermitteret aure, ſubjunxit Epiſcopus: Auctoritate Dei omnipotentis te velut Eccleſiaſticorum bonorum invaſorem excommunico, & excommunicatum denuncio, In nomine Patris & Filii, & Spiritus ſancti. Amen.

Ioannes Rex, Epiſcopum in his adeò cordatum, & inpavidum cernens ipſe miratus, imò & graviter iratus, Quam temerarius (inquit) eſt iſte POP. (quod ea lingua ſacerdotem denotat.) Quærit profecto ſui interfectorem; aſt ego ab ejus me continebo ſanguine. cum verò à Rege Epiſcopus recederet, incideret autẽ in VVratiſlavienſes conſules, ab his reprehenſus eſt acriter, quod Regem alia potius mitiori via ad ſaniorem mentem reducere non

ſtuduerit. Quibus ille reſpondens. Et ego vos (inquit) Conſiliarios & Coadjutores ejus, eadem Dei omnipotentis auctoritate, qua & Regem veſtrum excommunico, & vos excommunicatos decerno. Sed neque Rex veſter ſe glorietur Regem, cum potius Regulus dicendus ſit. Hæc Epiſcopi verba ad Regem delata in tantum ejus exacerbarunt animum, ut vix ſui videretur eſſe compos, ideò videlicet multo amplius iratus, quod Regulus diceretur, quam quod Eccleſiæ cenſuris foret ligatus. Miſſis igitur Rex duobus ex primariis aulæ ſuæ viris ad Nankerum Epiſcopum, eum interrogari juſſit, quam ob cauſam Reguli nomen illi imponens Regem eſſe negaſſet. Reſpondit Epiſcopus, minimè Regis Majeſtate pollere eum qui in Regno ſuo Metropolitanum Præſulem non habet, & qui pro inauguratione ſua prece & pretio aliunde ſibi conducit Archiepiſcopos, quod cum in hunc quadrare nullus ignoret, merito non Regem ſed per diminutivum eundem eſſe appellandum Regulum & omnium Chriſtianorum Regũ minimum affirmabat. Magis quam antè ob has cauſas irritatus Rex, & rationes allegatas apud ſe expendens proponere cœpit, ut ſucceſſu temporis Epiſcopatuum ſui Regni aliquis in Ar-
chiepiſ-

iepiſcopatum provehi curaret, pro- poſtea de Eccleſia Pragenſi per Cle- entis ejus nominis ſexti Pontificis ıctoritatem factum eſſe conſtat.

Cum enim Ludovicum quartum avarum Imperatorem ideò, quod lediolanenſes, & ſectas, ſeditioſosq; ontra Eccleſiæ tranquillitatem tuta- ıs eſſet; idem Pontifex cenſura ana- rematis innodaſſet, à quo vinculo li- erari cum fruſtra petiiſſet, & idcircò ovis ſe Imperator criminibus impli- aret; Ioannes Carinthiæ Ducem in- er cætera, fortunis omnibus præter ıs faſque exuendo, uxoremque unam li per vim ademptam filio ſuo nup- ui tradendo; ipſe Imperator cum nnos jam triginta duos imperaſſet xauctoratus eſt. Cum verò Magunti- ıus Archipræſul Auguſti partibus ad- ıæreſceret, cum excommunicatione najori à Pontifice eſt percuſſus, tum etiam honoribus omnibus privatus, ſubrogato ejus in locum alio per ſé- dem Apoſtolicam.

Ex hiſce itaque Pontificis, Cæſariſq; graviſſimis diſſidiis Ioannes noſter Bo- hemiæ Rex ſeſe in ſummi Chriſti Vica- rii amicitiam inſinuandi occaſionem capeſſens; eum eam ob rem cum filio ſuo majore Carolo acceſſit Avinione agentem. Tum exhibita ſedi Apoſtoli- cæ debita reverentia, oſculatiiſq; hu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

militer ſucceſſoris Divi Petri pedibus, Cæſaris Ludovici necnon Maguntini Archiepiſcopi cauſam tanquam juri repugnantem inceſſere gravi ſermone cæpit, & tum deniq; inſtanter efflagitavit, quatenus Eccleſia Pragenſis eatenus tantum ſimplicis Epiſcopatus titulo decorata, ab omni Metropolitana Maguntinenſis ſedis juriſdictione eximeretur & ipſa in Archiepiſcopalem ſublimaretur ſedem, cujus deinceps Archipræſuli Ius Regum Bohemię inungendi & conſecrandi competeret, quod antea ad prælibati Maguntini munus exſpectaverat. Acceſſerunt ad hæc apud Apoſtolicum Præſulem preces Regis Franciæ Philippi ferventes. Quibus omnibus & eorum rationibus perpenſis, cum conſilio & conſenſu Senatus Cardinalitii, de plenitudine poteſtatis Apoſtolicæ Clemens Sextus Romanus Pontifex, Regum præfatorum precibus inclinatus, Pragenſem Eccleſiã uti erat poſtulatum, in Archiepiſcopalem Cathedram evexit: eique Epiſcopatum Olonumcenſem in ſuffraganeum aſſignavit; prætereaque Abbatiam Luthomiſlienſem ordinis Divi Benedicti novo Archiepiſcopatui incorporavit. Eximens hunc denique ab omni Maguntinenſis Metropolæa poteſtate, in ipſum inſuper Iura inaugurandorum Regum

Bohemiæ

Bohemiæ tranſtulit. Quæ omnia ritu ſolemni peracta fuerunt.

Nankerus Epiſcopus (ut, undè paululum digreſſus ſum, denuò me convertam) aſſumpto ſecum ſuo Clero poſt tridui exactionem, Eccleſia ſua Epiſcopali relicta, in alium receſſit locum, omnes interea Eccleſias obſerari mandans, quo Eccleſiaſticum interdictum per eum indictum realiter & de facto ſervaretur in confuſionem eorum qui ejus cenſuræ interminandæ cauſam præbuerant. At Rex diſceſſu Epiſcopi ac Cleri nihilo effectus manſuetior, ipſas Eccleſias interdicto ſubmiſſas reſerari fecit, procurans ut levioris notæ quidam ſacerdotes inibi ſacris operarentur, cogens vi immiſſa invitos cives ejuſmodi officio intereſſe. Indè Epiſcopus fulmen excommunicationis in Regem & aſſeclas innovavit aggravavitque; ex quo Rex furore quodā percitus in Epiſcopi & Canonicorum, idemque Monaſteriorum & aliarum Eccleſiarum fortunas, & bona temporalia involavit, eaque ingenti temeritate per ſuos milites diripuit. Interea Epiſcopus Nankerus vitam cum morte commutavit in Niſſea urbe, anno milleſimo trecēteſimo quadrageſimo primo, atque in ejus locum Cathedrales Canonici de more electionem celebrantes Przeczlaum

ſubrogarunt, qui à Pontifice maximo confirmatione, & ejuſdem juſſu conſecratione Epiſcopali haud difficulter obtento, Niſſeam urbem petiit: Quo loci Ioannes Rex filium ſuum Carolum Moraviæ Marchionem deſtinans, ei de nova inauguratione congratulari fecit: ubi & pace ſub æquis conditionibus per eos compoſita, Epiſcopus interdictum à prædeceſſore poſitum ſuſtulit, & pænitentia condigna injuncta ab excommunicationis vinculo pœnitentes abſolvit, ac denique ad ſedem ſuam Vratiſlaviam, comitante ſe Carolo, regreſſus eſt.

Sub idem tempus Ioannes Rex Regni ſui amplificandi cupidus ac ſtudioſus, Imperiale oppidum Eger à Ludovico Cęſare quadraginta marcorum millibus hypothecæ titulo accepit. Quo facto illud idem in hæc uſq; tempora Regum Bohemiæ poteſtati ſubjacuit.

Patravit inſuper egregia admodum, eademque numero ſat frequenti opera Ioannes Bohemiæ Rex, quæ omnia huc conferre ſi anniterer, nimium hoc meum excreſceret Chronicum, quod tamen contractum malui & in compendium redactum in publicum emittere.

Huic ex uxore prodierunt filii duo, unicaque filia. Illi Carolus in Regno

ſucceſſor

ſucceſſor Romanorum Imperator, Ioannes Moraviæ Marchio, cui Margaretha de Tyrole uxor accidit, ex qua Iudocum & Procopium filios ſuſcepit; hæc denique Bonna Regis Franciæ Ioannis conjunx, quæ & ipſa numeroſam utriuſque ſexus ſobolem Regi marito peperit.

Porrò dum annus Chriſti 1333. ageretur Elyzabetha Ioannis Regis contoralis præfatę naturę debitum exolvit, quæ res non exiguum mœrorem Regi, filiiſq; ejus ac inſimul toti populo attulit; hoc poſt aliquantū temporis luctu remiſſo, Philippi Francorum Regis ſuaſu, Ioannes Rex Bohemię Beatricem Ludovici Borbonii Ducis filiam in conjugem ſibi ſociavit, ex cujus geniali thalamo proſiliit filius VVenceſlaus Comes Luxemburgenſis.

Ioannes trigeſimum quintum annum jam in Regni ſui Bohemici adminiſtratione agens à Francorum prętacto Rege Philippo adverſus Anglos, in auxilium vocatus ſeſe immiſcuit atroci filio ſuo majori Carolo cum exercitu Bohemico ſat frequenti conſtipatus; data autem inter partes fuit pugna longè cruentiſſima non longè ab *Abbeville* ſexto calen. Septemb. D. Rufo ſacro, in qua Francis ſuccumbentibus, Philippus quidem ipſe Rex una cum ſibi adſiſtente Navarræo Rege,

ge, atq; Carolo Ioannis Bohemiæ Regis filio fuga arrepta ſibi conſuluêre; Rex verò Ioannes Bohemiæ unà cum Lotharingiæ Duce, nec non Flandriæ Comite caſu funeſto occubuêre, atq; præterea eodem in prælio ad viginti millia hominum cæſa fuiſſe memorantur. poſtridie ut Angliæ Rex de parta adeò celebri victoria gloriabundus in loco pugnæ cæſorum corpora perluſtratum iſſet, dum inter cætera cadaver Regis Bohemiæ jacere conſpiceret exanime, inquit: Mi affinis tibi merito lectus debebatur ab iſto longè diverſus, ferenda tamẽ eſt fortuna. Corpus idem exindè loculis impoſitum nec non aromatibus decenter conditum, transferri fecit honorificè Rex Angliæ Luxemburgum, quatenus, uti vivens præordinaverat, in monaſterio Benedictinorum juxta poſito collatum, communem cum reliquo humano genere præſtolaretur reſurrectionem. Proceſſerunt autem ei obviam Abbas ejus cænobii cum Monachis, congradiente tum ex Magnatibus, tum ex vulgo omnis ætatis & ſexus turba plurima: & ad locum deſtinatum ritu ſolemni deportarunt. Ioanne igitur Bohemiæ Rege vita defuncto, Carolus ejus ex Elyzabetha primogenitus filius faſces paternos adiit, reſignato in Ioannem fratrem ſuum germanum

manum

manum Moraviç Marchionatu: VVenceſlaus verò ex altero connubio Regis dicti filius, prout ipſe vivens instituerat, Comitatum obtinuit Luxemburgenſem.

Exortum eſt id temporis in Germania ſchiſma maximum, huic originem dediſſe ferunt quod Ludovicus Cæſar ante coronationem Imperiali auctoritate uſus fuiſſet in Italia, quod Apoſtolicæ ſedi præjudicare cenſens ſummus Pontifex Ioannes ejus nomine viceſimus ſecundus, in Cæſarem excommunicationis fulmen emiſit, eoq; ob hoc & ejus alia facta exauctorato quantumvis veniam deprecante, alium ſubrogari juſſit.

Hinc Comitia ordinum Imperii celebrari in Luxemburgenſi oppido decretum eſt, quo ex condicto comparentes Archiepiſcopi Maguntinenſis, Colonienſis, Treverenſis, Rex item Bohemiæ & Saxoniæ Dux, ſacri Romani Imperii Electores Principes, Carolum Ioannis Bohemiæ Regis filium in Cæſarem, fatis conſentientibus, elegerunt.

Carolus itaque hic, idemque Bohemiæ Rex Ioannis filius & Henrici octavi Imperatoris nepos, Imperator 11. Iulii 1346 ejus nominis quartus inſtitutus eſt ſuperſtite adhuc Ludovico Bavaro. At vero cum id factum quibuſdam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

buſdam minimè probaretur mortuo ſequenti anno Ludovico dicti ſunt à Moguntino Palatino, Brandeburgenſi, & Saxone Electoribus ex ordine Cæſares, Eduardus Anglus Rex, Fredericus Myſinus Comes, & his recuſantibus Guntherus Nigrocaſtrinus. Carolus quo Ius in Imperio ad ſe delatum modis quibus poſſet optimis tueretur, Romam ſtatim ab ipſa ſui electione profectus, confirmationem à ſede Apoſtolica expeditam obtinuit, indeque citra moram reverſus, cum Colonienſes Aquiſgranenſeſque comperiſſet partibus ſuis minimè faventes Bonnam concedens, ibidem inſigniis Imperii eſt redimitus. Defuncto autem Ludovico Cæſare, Carolus Cæſar è Bohemia ſolvens, feſtinato Ratisbonam venit, ubi cum ultrò in Auguſtum receptus foret Nuremburgam petens, idem ab ejus incolis non difficilius obtinuit.

Cum verò Guntherus Nigrocaſtrinus ſive Schvvartzenburgenſis Comes electionem de ſe ad Imperii faſtigium celebratam conarentur tanquam legitimam defendere, Carolus ex adverſo, viros undequaque congregans, forti animo illi reſiſtere ſatagebat. Cœpit autem non longo poſt tempore Guntherus morbo laborare periculoſo, quam hauſto veneno acquiſiſſe dicebatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

batur. Dum igitur cum adverſa valetudine ſic conflictaretur, pacem cum competitore Imperii ejuſmodi iniit, ut abdicato omni quod in eo prætendebat Iure, penſionem pecuniæ certam, quoad vita hac frueretur, perciperet, quæ eo ſexto exinde menſe in fata concedente finem ſimiliter obtinuit.

Hæc, ubi eum cepêre exitum, Carolus citiſſimè Francofordiam verſus iter apparatu conſtipatus admodum celebri in Cæſarem à loci inquilinis eſt acceptus. In Italiam inde poſt menſium paucorum curriculum profectus, Romæ ipſo ſacro Dominicæ Reſurrectionis die, anno milleſimo, trecenteſimo, quinquageſimo quinto à duobus Illuſtriſſimis Cardinalibus, mandante Innocentio ſexto Pontifice, diademate Imperii eſt inſignitus; ſtatimque Germaniam repetens munus ſibi incumbens egregiè obivit. uxores idem Imperator ſucceſſivè quatuor habuit, Elyzabetham nimirum Duciſſam Stetinenſem, Agnetem Rudolphi Comitis Palatini Rheni filiam, Blancham Philippi Regis Francorum ſororem, & Ioannam, ex iſtarum tribus prioribus nullas omnino ſuſtulit proles; at ex quarta VVenceſlaus, Sigiſmundus, Ioannes Gorlitius, & Anna Regis Angliæ uxor ſibi progeniti ſunt. Horum pri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

mogenitum VVenceſlaum Regis Romanorum titulo tertio ante obitum ſuum anno curavit inſigniri, idq; non potens perſuaſione ulla ab Imperii Electoribus aſſequi, muneribus amplis, utpote ſingulis eorum centum millibus aureorum promiſſis flectere valuit, ſummam verò hanc ingentē cum ſolvendo de præſenti non eſſet, publica Romani Imperii vectigalia eis obligavit, damnum hoc profectò irrecuperabile extitit Imperio, quod deinceps caput in altum eam ob cauſam attollere vix potuit.

Sancta Birgitta regiis natalibus ex Suedia illuſtris, vitam illuſtriorem ex virtutum divinarum ſtudio effecit, ordinem Birgittarum inſtituit, miraculorum prophetiæ, revelationumque gratia à Chriſto caſtimoniæ amatore dotata. S. item Catharina Senenſis, admirabilis ſanctitatis virgo repudiatis hujus vitæ illecebris, continentia, victus parſimonia, & in proximum charitate plurimum excelluit.

Annis aliquot priuſquam fato ſolveretur Carolus Cæſar, Chriſti videlicet incarnati anno milleſimo, treценteſimo, ſeptuageſimo tertio, Marchiam Brandemburgenſem bis centum coronatorum millibus à Bavariæ Duce coemptam, Dominiis ſuis hæreditariis adjecit. Cum verò medietatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

tem tantum pretii iſtiuſmodi in promptu exſolviſſet; pro altera Regni ſui oppida nonnulla oppignoravit: Lauffen videlicet, Herßpruck/ Richenfeldt/ Sulß-pach/ Roſenburgh/ Hirſaw/ hac lege, ut altera medietate pretii ex integro eidem perſoluta redirent, eo ipſo oppida ejuſmodi in poſſeſſionem primævi ſui Domini Bohemiæ Regis. Quod quidem utrum in hunc uſque diem acciderit, mihi minime conſtat. Marchia porrò ſic ut præfertur per Carolum Cæſarem conquiſita, eo mortuo, in Ioannem ſecundo natum filium ſuum devoluta eſt, à quo deinde ad filios ejus Procopium & Iodocum pervenit; qui fratres inter ſe ſummè ſemper diffidentes extiterunt. Sed cum tandem Iodocus ipſe à fratre Procopio foret ſupra quam ulterius ſuſtinere valeret bello laceſſitus, neceſſitate urgente Ius ſuum in Marchionatu, mediante pecuniæ certa ſumma, in Guilelmum Myſniæ Marchionem reſignavit, ſucceſſu tandem temporis dictis duobus fratribus ex hac vita evocatis, Sigiſmundus Imperator Caroli quarti filius Marchiam iſtiuſmodi ſibi jure proximitatis vendicavit, ac denique in Concilio Conſtantienſi Burggravio Nuremburgenſi in feudũ perpetuum ſolemni ritu conſignavit.

Fuit inſuper Carolus Imperator

ſumma laude dignus Princeps, Imperiumque omnium calculo egregiè moderatus eſt, & Comitiis actis, pulcherrimas Imperio leges dedit, quæ aurea bulla ab ipſo edita continentur. Nec illud de ipſo reticendum venit, quod ſingulari admodum affectu, miraque animi devotione erga Chriſtianam Religionem extiterit, quod vel hoc argumento perſpicuum evadere poteſt, quod frequens fuerit admodum in ſacrorum locorum per diverſas Chriſtiani orbis partes devota viſitatione. obibat autem potiſſimum libentius eas Eccleſias ubi Sanctorum Reliquias cultu religioſiori honorari intelligebat; particulas ex ſingulis dum commodè fieri poſſet ſibi donari efflagitans. undè voti in hoc compos effectus, plurimas undequaque Sacras Reliquias in Bohemiam tranſtulit, loculis ex auro, argento, & gemmis pretioſis affabrè factis recondidit, & inde ſuam novam Archiepiſcopalem Pragenſem Eccleſiam mirè condecoravit.

VVenceſlaus porro Imperatoris Caroli quarti ex parte patris frater, Comitatus Luxemburgenſis, prout eorum pater Ioannes Rex Bohemiæ prçordinaverat, Comes & Dominus deſignatus eſt, & ætatis factus ad ididoneæ, çum Ioanna Ducis Brabantiæ filia mati-

matrimoniale iniit fœdus, accipiens dotis nomine agri Brabantini proprietatem. Ejus autem mater Beatrix Borboniæ Ducis filia, vidualem agebat vitam Dampvillerii; ipſe verò ut Brabantini Ducatus faſces uxorio jure obtinuiſſet, per ſe ipſum tanquam nobile, amplum & potens Dominium idem adminiſtrare voluit, atque cum eam ob cauſam à Comitatu ſuo Luxemburgenſi abeſſe compelleretur, ejus gubernaculum vice ſua obeundum Domino in Rodenmacher perquam nobili ſuo Vaſallo commiſit.

Hujus VVenceſlai Brabantiæ Ducis tempore, res Bruxellæ accidit horrore plena; Iudæus etenim quidam Ionathas nomine, Chriſtiani nominis impiiſſimus hoſtis, ut animi ſui malitiam adverſus Chriſtum Dominum aliquo uſq; explere poſſet, à Sacerdote Chriſtiano data pecunia pixidem, ubi aliquot ſacræ Dominici corporis hoſtiæ continebantur, ſibi tradi obtinuit. Cum verò ſacroſanctum hoc ſacramentum domi ſuæ donec opportunitas, concepto ſacrilegio committendo apta adveniret, impius homo, teneret, juſta animadverſione à Deo percuſſus, & in iiſdem ſuis ædibus gladio confoſſus infauſtam animam ad tartara miſit. Vxor ejus perverſo æque in Chriſtum animo mulier, mari-

to jam mortuo pixidem Abraham ſuo filio tradidit, qui paterni conſcius ſceleratiſſimi propoſiti, illud ipſe in effectum deducere conſtituit. Adventante igitur tempore quo in Eccleſia Chriſti Domini ſacratiſſima paſſio devotè recolitur, ipſo die Paraſceve convocatis aliquot ejuſdem nationis & conſimilis affectus hominibus, Corpus Dominicum in medium protulit eumque illud ad ſatietatem uſque manibus ſacrilegis irreligioſiſſime attractaſſent, & ore blaſphemo ingenti contumelia affeciſſent, cultris inſuper & pugionibus (ô ſcelus inauditum) furenti odio percuſſerunt, perfoderunt, perforarunt, undè ilicò divina ordinatione ingens miraculum obtigit, ſanguine tanto ex confoſſionibus iſtis emanante ut in rivulum exiguum pavimentum domus madidantem excreſceret. Miraculum iſthoc ut mulier Iudæa prælibata vidit, & expendit, de proditione Corporis Dominici filio facta, pœnitens, ad Paſtorem loco vicinum cum clamoſa voce accurrit, & ſacrilegium ſuum propalans, Iudaiſmumque abjurans, Chriſto, cujus magnalia viderat, nomen dare ſe velle edixit, quæ res tum Paſtori ipſi, tum aliis Chriſtianis qui catervatim ad rem ejuſmodi certius intelligendam confluebant, magnam attulit

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

am admiratione lætitiam, unde & hriſto Domino, qui hoc etiam ſigno vinitus oſtenſo, veritatem ſacroſan- i iſtius myſterii conteſtari, itemque idaicam perfidiam ab omnibus exe- randam demonſtrare, ſatis evidenter ignatus fuerit, gratias egêre. Dux Venceſlaus in eadem tum urbe cum xore & familia conſtitutus, ſacrile- ium Iudæorum Divinumque miracu- im inaudiens, ſtatim Iudæos criminis eos, conjunctos ad unum omnes ig- e cremari fecit; ad locum autem, bi Corpus Chriſti tantis fuerat con- umeliis affectum, ipſe & uxor cum ota aula imò & tota urbe advenien- es, ſumma cum animi compunctione Deum ſub ſacramento latitantem ad- prarunt, ac denique ſacerdotum mi- iſterio ad Divæ Gudulæ virginis ma- gnificum templum deportari fece- unt, ubi in hunc uſque diem perſe- erantibus viſibiliter puncturis in tri- ous hoſtiis juxta ſe invicem decenter n monſtrantia (quam dicunt) pretio- ſa repoſitis, Chriſtus Dominus in ſa- cramento verè, & realiter præſens à populo ingenti frequentia, & devo- tione adoratur, & muneribus infinitis quotidie oblatis honoratur, quod & à me non ſemel, ſed ſæpe pro modu- lo factitatum eſſe gaudeo, Deoque gra- tias ago.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Carolus Imperator eodem fermè tempore ex Italia (in quam nimirum ſecundo penetraverat, & Pontifici maximo tanquam Romanæ Eccleſiæ ex officio tutor, defenſor, & aſſertor, rebelles civitates fortiter expugnatas reſtituerat) ſolvens Germaniam repetiit, ac deinde in Metenſi civitate maximum ordinum Imperii conventum celebravit. Huc autem præſentes comparuerunt præter illos ſeptem ſacri Imperii Electores, Principes reliqui ejuſdem Imperii penè omnes, Tuſculanus item Cardinalis Senenſis, & Rotomagenſis Archiepiſcopi: Delphinus Dux Vienenſis, Dux Britannię, Comes Pictaviæ, cum multis aliis notæ primariæ viris, in his autem Comitiis Guillelmus ex Marchione Iuliacenſis Dux eſt creatus, Cæſaris etiam frater VVenceſlaus Brabantiæ Dux & Comes, in Ducem primum Luxemburgenſem eſt ſublimatus. Barrenſis verò Comes Pontionis, Montionis Marchio effectus eſt. Inde Cæſar Avenionem profectus & ibidem cum ſummo Pontifice aliquamdiu commoratus, plurima à ſe in Reipublicæ utilitatem conſtituta Chriſti Vicarii calculo obtinuit confirmari.

Anno Domini milleſimo, trecenteſimo, ſeptuageſimo octavo, Carolus Imperator VVenceſlao filio ſuo Romanorum

manorum Rege, & ampliſſimo procerum Comitatu conſtipatus, profectionem Brabantiam verſus VVenceſlai Ducis fratris ſui inviſendi gratia, inſtituit, à quo Bruxellæ pro utriuſq; ſublimitatis exigentia exceptus fuit, & habitus perquam honorificentiſſimè. Inde Hannoniam peragrando Cameracum cum apparatu eodem venit; atque tum in ejus occurſum Franciæ Rex Carolus Quintus quamplures ſuos miſit proceres, ut eum debito cum honore ſtatim Pariſios adducerent. Quo jam cum ſuis perductus Carolus quartus Cęſar Auguſtus à Rege Chriſtianiſſimo Carolo quinto multa cum gratulatione ſuſceptus eſt. in quam rem omnia illa accuratè obſervata ſunt, quæ in tantorum Monarcharum mutua ſolent exhibitione ſervari. Hæſit porrò Carolus Cæſar apud Regem Galliæ Pariſiis ad menſis Februarii finem uſque, atque interea quantis ſit cum ſuis amicitiæ, & denique munificentiæ officiis honoratus, operis noſtri non eſt vel tenuiter enarrare: proficiſcente tandem indè Principum & aliorum Regni Magnatum, & Nobilium catervam juſſit Rex ad terminos uſque Franciæ ductum præbere, ſuppeditatis toto itinere omnibus neceſſariis expenſis, Regis Franciæ ſumptibus. Vt verò Mou-

ſonum attigerunt Francos ipſos eo undè venerant cum gratiarum actione & ſalutatione Regi dicēda redire permiſit. Et cum Luxemburgum veniſſet, inibique ad dies paucos moram traxiſſet, Imperator cum ſuo Comitatu in Bohemiam rediit, ubi anno eodem circa menſis Novembris initium, viam ingreſſus eſt univerſæ carnis, atque in ejus locum filius ejus natu maximus VVenceſlaus Bohemiæ Rex, & jam Romanorum Rex patris procuratione ab annis aliquot exiſtens, eſt ſuffectus: & viceſima ſexta Februarii milleſimi trecenteſimi ſeptuageſimi noni, in Comitiis Imperator eſt appellatus: de quo plerique ſcriptorum habent, quod dum non niſi otium ferè, & voluptates ſectaretur cum imperaſſet annos viginti unum, menſes quinque, dies viginti octo, à Principibus per conſenſum Pontificis abire Imperio coactus ſit, indeque in Bohemia adhuc per annos viginti regnavit.

Anno milleſimo, trecenteſimo, octuageſimo tertio in conceptionis Divæ Deiparæ pervigilio, VVenceſlaus primus Luxemburgenſis Dux & Brabantiæ Princeps optimus & Catholicus, prole nulla ſibi ſuperſtite (cum antea filius ejus Ioannes quondam Argentinenſis Epiſcopus, ac deinde Maguntinenſis Archiepiſcopus laudatiſ-
ſimus

ſimus humanis jam rebus eſſet exemptus) morte ſolutus nec non in Aureæ vallis Ciſterciẽſis ordinis pręclaro Monaſterio ſepulturæ eſt traditus, cui ejuſmodi Epitaphium Gallico idiomate appoſuerunt, ut ſequitur.

Cy gyſt le treſexcellent & vaillant Prins VVencelaus de Boheme Ducq de Luxembourg, Brabant, de Lembourg, de Lothier & Conte de Chiny, qui treſpaſſa L'an 1383. la nuict de Conception de noſtre Dame, prie pour luy que Dieu en a l'ame.

Hoc etiam eodem anno morte ſoluta eſt Beatrix Borbonia mater ejuſdem Dampvillerii. Mortis prædicti VVenceſlai Ducis cauſam conjiciunt quidam in hoc, quod cum Bruxellæ ſeſe in luſu pilæ palmariæ, quo admodum, utpotè agili admodum, & dexteritate pollens oblectabatur, immodicè cum alio Principe exerceret, ſemel adeò efferbuerit, ut in gravem incideret ægritudinem, à qua cum minimè relevaretur, Medicorum ſuaſu Luxemburgenſis aëris fruendi gratia eo devehi ſe curavit, ſed ingraveſcente indies nihilominus morbo, ad extrema tandem deductus, atque uti præmiſimus defunctus, & ſepultus eſt. Vxor verò ejus Ioanna Brabantiæ Duciſſa cælebs in viduitate reliquum vitæ tranſegit, quæ tandem anno milleſimo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

mo quadringenteſimo ſexto, mortis itidem debitum exolvit.

VVenceſlao igitur Duce Luxemburgenſi è vivis abſque liberis ſublato, Ducatus ipſe jure hæreditario ad nepotem ſuum VVenceſlaum Romanorum Imperatorem devolutus eſt. At cum rarius ipſe iis in partibus ageret, magis Bohemico natali ſuo delectatus, ea de cauſa Ludovico Galliæ Regis fratri, Duci Aurelianenſi conſanguineo ſuo, Ducatus Luxemburgenſis gubernacula vice ſua obeunda concredidit, atque inſuper pro ſumma quinquaginta ſex millium trecentorum & triginta ſeptem aureorum, quam Ludovicus ei mutuo dederat, oppida Ivodium, Montemediũ, Dampvillerium, & Orcimont cum appendicibus eidem in pignus dedit.

Hinc autem liquet rem uti deſcripſimus ſeſe habere, quod auctenticum ſcriptum ex Archivis Abbatiæ Munſterienſis depromptum illud manifeſtè demonſtret, cujus hæc ſunt verba.

Ludovicus Regis quondam Francorum filius, Dux Aurelianenſis, Comes Valeſii, Bleſenſis, & Bellimontis, ac Dominus Conciaci Mamburnus & Gubernator Ducatus Luxemburgenſis: Univerſis & ſingulis Capitaneis, Militibus, Nobilibus, Scutiferis, & Gentibus armorum &c. Datum in Theoniſvilla, die nona Octobris, Anno 1402.

VVenceſlaus Rex Ducatu integro Luxemburgenſi gaviſus ad annos aliquot, eundem poſtmodum in Iudocum nepotem ſuum, aut totum reſignavit, aut certè ſibi eum in conſortem aſcivit, quod ex verbis literarum dicti Ludovici Gubernatoris huc tranſumptis colliqueſcet: *Nos Ludovicus Regis Franciæ filius Dux Aurelianenſis, Comes Valeſii, Bleſenſis, & Bellimontis ac Dominus Conciaci Mamburnus & Gubernator Ducatus Luxemburgenſis, & Comitatus Chinenſis, omnibus & ſingulis præſentes literas viſuris, & legi audituris. Quod ad preces amicabiles, & ſinceram requiſitionem noſtri chariſsimi & amiciſsimi nepotis Marchionis, Iodoci de Brandenb. Marchionis, & Domini Moraviæ, recepimus, & omnino retinuimus gubernamentum territorii, & Ducatus Luxemb. & Comitatus Chinenſis &c. Datum Mouſon decima quinta Septembris, 1412.* Hæc ibi. Item ex aliis literis ſimiliter ex Archivis Abbatiæ Luxemburgenſis acceptis, & ab ipſomet Iodoco Marchione profectis idem evidenter docetur. *Iodocus Dei gratia Marchio Brandenburgenſis, Marchio & Dominus Moraviæ, ſacri Romani Imperii Archicamerarius ad perpetuam rei memoriam &c. Et paulo poſt. Nos igitur attendentes quod excellentiſsimus quondam Princeps, Dominus Ioannes Rex Bohemiæ, avus noſter chariſsimus in eodem Monaſterio corporaliter jacet tumulatus,*

tumulatus, nec in remedium animæ ſuæ per proviſionem anniverſarii, & alia pietatis opera eidem Monaſterio ob ejuſdem Avi noſtri jugiter habendam memoriam, ſi non ad plenum, aliqualiter providere, ad laudem nihilominus intemeratæ Dei genitricis Mariæ, cujus titulo dicti Monaſterii decoratur Eccleſia, præfato Tilmanno Abbati & ejus ſucceſſoribus, nec non fratribus & Conventui, & Monaſterio Sanctæ Mariæ Luxemburgenſis; non per errorem aut improvidè, ſed animo deliberato, ſano, fidelium noſtrorum accedente conſilio, ex certa noſtra ſcientia tanquam Luxemburgenſis Dux, infra ſcriptus gratias duximus faciendas & facimus per præſentes, &c. Datum Berlyn *in Marchia Brandenburgenſi, Anno Domini 1398. ſexta die menſis Octobris.* Hæc ibi. Item alio diplomate ita loquitur idem Iodocus: *Iodocus Dei gratia Marchio & Dominus Moraviæ Duxque Luxemburgenſis. Notum facimus, quod pro parte oppidanorum fidelium dilectorum noſtrorum, oppidi noſtri de Montmedi ſerenitati noſtræ extitit humiliter explicatum &c. Datum Brunnæ 1392 ſexta die menſis Maii.* Eccè igitur ubi Iodocus iſte non nomine tenus tantum ſed reipſa eſt Dux Luxemburgenſis concedens ejus Provinciæ ſubditis gratias & privilegia, quibus hodieque gaudent ſicuti patet ulterius ex ſequentibus Abbatiæ Luxemburgenſis literis ita habentibus: *Nos*

Tilman-

*ilmannus permiſsione divina Abbas Mo-
aſterii beatæ Mariæ in Luxemburch, ordi-
is Sancti Benedicti Treverenſis diocæſis, to-
us Conventus ejuſdem loci, notum facimus
niverſis quod nos renunciamus Iuri noſtro,
uod habemus, & habere poſſumus in &
uper furnis oppidi Luxemburgenſis, quod
Abbatibus, & Monaſterio, à fundatoribus
oſtri Monaſterii datum fuit, & conceſſum,
& reddimus idem Ius in perpetuum Duci-
bus & Principibus Ducatus Luxemburgen-
ſis, rationalibus cauſis nos ad hoc moventi-
bus. Nam metuendiſsimi, & excellentiſsimi
Domini noſtri, Dominus VVenceſlaus Roma-
norum & Bohemiæ Rex & Dominus Iodocus
Marchio Brandenburgenſis & Moraviæ, am-
pliores, & utiliores gratias, & donationes
prædicto Iure furnorum nobis fecerunt, &c.*

His ſatis ſuperque demonſtratum eſt VVenceſlaum Regem, & Marchionem Iodocum nomen & rem Ducis Luxemburgenſis æqualiter, aut quaſi habuiſſe.

Theologi florebant tum Thomas Kempenſis ſpirituali doctrina plurimum præſtans, Ioannes Capreolus, Petrus Alliacus, Cardinalis & Epiſcopus Cameracenſis, Bartholomæus Vrbinas Epiſcopus, Ioannes Gerſon, Thomas VValdenſis, Anthonius Panormitanus, ad hæc ſanctitatis laude celebres S. Bernardinus, & S. Vincentius Valentinus, aliiq; complures.

Anno

Anno Domini 1418. Ludovicus Aurelianenſis Dux, Gubernatorque, & Mamburnus Luxemburgenſis Pariſiis proditoriè ſumpta cæna fuit occiſus, cujus facti occaſione cum Ducis Burgundiæ Ioannis inſtigatione perpetratum exiſtimaretur, atrox inter Francum & Gallum exortum eſt bellum. VVenceſlaus vero Rex & Iodocus Marchio proſpicientes minimè expedire ut eorum Luxemburgenſis Ducatus Gubernatore careret, huic muneri præfecerunt Simonem Comitem in Spanheym & Catzenellenbogen: graviter hoc tulit occiſi Ducis Aurelianenſis relicta vidua, opponens ſibi titulo oppignoratitio oppida Ivodiū, Montemadium & alia ſupra narrata competere. Controverſia hæc porrò arbitrorum interventu dirempta eſt eo modo, ut donec ſummam pro pignore iſthoc datam ex integro illa percepiſſet, oppida illa omnia cum cæteris fortalitiis, & appenditiis cuſtodiæ Hugoni de Elter nomine, Ducíſſæ committerentur.

Hæc tandem ut effectum fuere ſortita, Duciſſa eadem pecunia accepta in Franciam rediit.

VVenceſlaus Rex & Iodocus Brandenburgenſis Marchio, Luxemburgenſes Duces omni ſpe prolis ſuſcipiendæ deſtituti (VVenceſlai enim

uxores

uxores ambæ, id eſt, Ioanna Comitis Hannoniæ filia, & Sophia Ducis Bavariæ gnata ſteriles deceſſerant) Elyzabetham Gorlytiam neptem Anthonio Brabantiæ Duci nuptui tradiderunt, illique centum & viginti millia florenorum aureorum Rheni, dotis nomine promiſerunt. Hac verò ſumma præ manibus non exiſtente Ducatus Luxemburgenſis cum uſuario Anthonio Duci, Elyzabethæ ſponſo à præfatis VVenceſlao & Iodoco eſt impignoratus, donec ſumma prætacta numerata ſuis Dominis reſtitueretur. Interim tamen Comitatus Rupenſis, & Durbutenſe Dominium hoc pignore non comprehendebantur, &c.

Anthonius itaque Brabantiæ Dux ſponſæ ſibi addictæ contubernio frui cupiens, ejus ducendæ gratia profectionem verſus Bohemiam adornavit, unde ipſam Elyzabetham Gorlytiam ad Belgium perducens ſibi eam in urbe Bruxellenſi, maxima cum nuptiarum pompa matrimonialiter copulavit, applaudentibus & triumphum ingenti lætitia agentibus omnibus ſubditis. Præfecit autem Ducatui Luxemburgenſi Gubernatorem VValramum à Luxemburgo, Sancti Pauli & de Ligny Comitem, nec non Franciæ Coneſtabulum.

Denique annis aliquot evolutis, idem

dem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

dem Dux Anthonius circa Morinum Galliæ Regi in bello contra Anglum aſſiſtens in atroci conflictu occubuit, prole nulla ex Elizabetha conjuge ſuſcitata: Ducatum tamen Luxenburgenſem eo deinceps titulo oppignoratitio retinuit, quanquam ejus Provinciȩ ſubditi potius ſeſe ad Sigiſmundum ejuſque hæredes quam ad hanc de jure ſpectare proteſtarentur. Qua in controverſia potiores ſemper partes (uti ſubtus habebitur latius) obtinuêre Burgundi.

Ioannes Bavarus Eccleſiæ Leodienſis Antiſtes, poſtquam ei functioni annos circiter viginti ſeptem præfuiſſet, diaconatu licet initiatus Summo Pontifice diſpenſante, Epiſcopatu abdicato Elyzabetham Ducis Anthonii viduam in conjugem ambivit, ex qua tamen nec per ipſum ulla proles profluxit. Fuit interea eo modo quo anteceſſor ejus Anthonius, Ducatus Luxemburgenſis Sigiſmundo Hungariæ Duce conſentiente, poſſeſſor.

Anno eodem videlicet 1419 in Praga Bohemiæ Metropoli, grandis derepentè inter cives oborta eſt ſeditio, quæ eo uſque prorupit ut Conſulum nonnulli è prætorio per feneſtras projicerentur. Res verò iſta VVenceſlaum Regem in tantum contriſtavit, ut ſtatim paralyſi correptus, die Mercurii,

quæ

uæ erat menſis Auguſti decima ſexta
itam cum morte commutaret, poſt-
uam videlicet quinquaginta quinq;
ntegros annos Regni ejus moderatus
uiſſet habenas. Tumulatus eſt autem
ub noctis ſilentio abſq; funerali pom-
a propter Vvicklephiſtarum id loci, &
emporis graſſantium inſolentias eva-
endas.

Feru t quidam VVenceſlaum hunc,
um Imperii ſceptra teneret, Ioannem
aleacem primum Mediolani Ducem
rdinaſſe, & id quidem non niſi cum
otabili Imperii Romani detrimento.
rius namque Mediolanenſes Domi-
i ejuſdem Imperii habebantur admi-
iſtri, à quo onere (magna pecuniæ
i mediante) hic eos VVenceſlaus di-
itur abſolviſſe.

Nec deſunt qui Iodocum Brande-
urgenſem, & Moraviæ Marchionem,
ræmemoratum VVenceſlao eidem,
um Imperio exauctoraretur, ſubro-
atum per Electores Imperii extitiſſe
ſſerant; quodque dum ea de re Fran-
ofurti ſeriò tractaretur, Iodocus qua-
am die VVenceſlaum ejus ſalutandi
ratia acceſſerit; & ſub colloquio ul-
ro citroque habito, remotis arbitris
Regem hiſce verbis ad Iodocum fuiſ-
e uſum. Etſi ſatis ſciam non eſſe è di-
nitate mea, quod Electores Imperii
ne Regno Romanorum deſtituant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſolatio tamen mihi eſt, quod ex familia mea hoc decus minimè excidat. Ego igitur te lubens volenſque ſucceſſorem mihi datum accepto. Iodocus ad hos expaveſcens Regis ſermones, ilicò ſeſe ad ejus provolvens pedes obteſtatus eſt, ne id facti ſibi ullatenus imputaret, utpote cujus opera aut ſtudio nequaquam contigiſſe. Ad hæc, Pone metum, ait Rex, ô patrue, nam neque Imperium invitus depono, neque ſi illud retinere cupiam, jura ſanguinis violare auſim; bono itaque eſto animo, Imperium tibi eſt demandatum. Quibus verbis recreatus Iodocus, lætus abceſſit, veruntamen Imperii inſigniis nunquam fuit ornatus. Nam cum nonagenarius eſſet, ſex tantum indè men'es ſupervixit. Indè defunctus Brunæ in Monaſterio Divo Apoſtolo Thomæ ſacro, quod pater ejus fundârat, juxta eundem fuit tumulatus.

In Iodoci porrò locum Rupertus Bavarus, Comes Palatinus Rheni, anno Chriſti milleſimo, quadringenteſimo ab Electoribus Imperii Rex Romanorum eſt declaratus, homo ſanè Chriſtianiſſimus, Iuſtitiæque cultor ſtudioſus, atque in belli gerendi peritia præſtantiſſimus, orphanorum denique, viduarum, pauperum, & oppreſſorum patronus ſingularis. Hic dum à

Boni-

onifacio nono Pontifice maximo onfirmationis munus impetraſſet, ab piſcopo Colonienſi, diademate Cæ- reo inſignitus fuit. Præfuit autem nnos novem, menſes octo, dies vigin- duos, & tum in Oppenheym oppido to ſolutus Heydelbergam vectus, & idem in Sancti Spiritus Monaſterio pulturæ mandatus eſt.

Sigiſmundus Caroli quarti filius, tione Bohemus, origine Luxembur- enſis, Hungariæ & Bohemiæ Rex, ortuo Ruperto, menſe Martio, Fran- furti electus, & Imperator conſalu- tus eſt anno 1411. Princeps fuit vir- ute, ſapientia, & animi fortitudine urimum excellens, nullamque non muneris ſui perfunctione laudem romeruit, tametſi pacis quam belli rtibus fælicior extitit. Hic contra urcorum impreſſionem, maximis um Principum auxiliaribus copiis in ungaria bis pugnavit, ſed in fugam ctus eſt: dein Germanorum robore ipatus in Ziſcam Bohemum Princi- em hęreticum exercitum duxit, nullo amen ſucceſſu, quod malum cum jam imis invaluiſſet; Provincias Europæ alliam, Hiſpaniam, Angliam & alias riennio ipſe obivit ad conciliandam ccleſiæ pacem, quam & in Concilio onſtantienſi ad unitatem coegit, ubi oanne vigeſimo tertio cedente Bene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

dicto nono & Gregorio duodecimo Pontificali functione non legitimè acceptа abire juſſis, Martinum quintum Canonicè electum, & in Petri cathedra collocatum manutenuit, & defendit. Interfuère huic univerſali Concilio ejuſdem Imperatoris hortatu anno milleſimo, quadringenteſimo, decimo quarto, & deinceps per quadriennium celebrato, Patriarchæ quatuor, Cardinales viginti novem, Archiepiſcopi 47. Epiſcopi 160. Abbates & Doctores 560. ſimulque ipſe Sigiſmundus Imperator piiſſimus, Ludovicus Dux Saxoniæ, Ludovicus Comes Palatinus Rheni, Ludovicus Dux Sileſiæ cum cæterorum Principum legatis frequentiſſimis.

Habuit autem Imperator ſucceſſivè duas uxores, quarum prior Hungariæ Regis filia, illi Elyzabetham peperit Alberti Auſtriæ Ducis, & Auguſti poſtea conjugem: poſterior verò Barbara nomine Regis Siciliæ filia extitit. Generavit autem dicta Elyzabeth viro ſuo filias binas, priorem quidem Guilelmo Saxoniæ Duci nuptui datam, alteram verò Cazimiro Poloniæ Regi in matrimonium collocatam. Hi ambo junctim ſibi Ducatum Luxemburgenſem jure uxorio competere prætendebant, eademque ex cauſa non parum moleſtiæ Elyzabethæ Gorlitiæ quæ il-

lum

um pignoris loco detinebat faceſſe-
ant. Illa duobus jam orbata maritis,
t iſtorum evadere poſſet impetitio-
es, graves apud Philippum Burgundię
)ucem nepotem ſuum depoſuit que-
imonias, adjutrices manus providè
ibi porrigi enixè poſtulans. Hujuſmo-
i querelis commotus valdè Philippus
)ux opem promittit, & auxilium latu-
um ſeſe ad illatas Elizabethæ injurias
lepellendas. Et initio quidem priuſ-
juam vi & armis negotium aggrede-
etur, viros quoſdam primariæ nobili-
atis ilicò Luxemburgum deſtinavit,
ıortans incolas quatenus dictæ Elyza-
ɔethæ tanquam veræ Dominæ & Prin-
:ipi ſuæ honorem debitum atque ob-
ſequium præſtare non omitterent; aut
pſe alioquin manu armata illos in or-
dinem redacturus brevi foret expe-
ctandus; conteſtans inſuper ſeſe di-
ctæ Elizabethæ proximum & unicum
exiſtere hæredem. Luxemburgenſes
ante horum legatorum adventũ jam
à Saxoniæ Duce præoccupati, octin-
gentos ejus milites in oppidum præſi-
dio futuros intromiſerant, quare Bur-
gundos contumelioſis verbis affectos
eo undè venerāt redire juſſerunt, quod
Saxonię Duci potius quam Burgundio
ſeſe eſſent ſubmiſſuri, aſſerentes. Co-
mes autem de Clito aut Click Saxonię
Ducis affinis in idipſum à Duce con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſtitutus, ejus partes agere cœpit, quanta potuit induſtria, atque in primis univerſis propugnaculis atque caſtellis quæ adhuc in Elyzabethæ Gorlitiæ fide perſiſtebant, ducto exercitu bellum intulit.

Burgundiæ Dux Luxemburgenſium averſos animos perſpiciens, ad eos quos adhuc à parte Duciſſæ ſtare cognoverat Robertum videlicet Comitem de Virneburgh Ducatus Gubernatorem, Henricum de Solubrio, & Henricum de la Tour, alioſque nobiles feſtinanter literas dedit, quibus hortatur ex animo rogatq; eoſdem ut conſtanter in hac mente perſeverent, hoſtileſque vires pro poſſe reprimere, & diſſipare contenderent, pollicens ſeſe brevi cum frequenti militum manu adventaturum, promittenſque inſimul quadringentos egregiè inſtructos milites, quibus Ivodio, Montemadio, aliiſque circum vicinis locis provideretur. Hi ſtatim qui Burgundis parebant Arlunum aſtu ceperunt, ibiq; de Theoniſvilla rebellante obſidenda tractârunt. Comes de Click iſtiuſmodi conſilium impediturus nocte intempeſta cum militibus Arluno propinquavit, quo oppidum iſtud ex adverſariorum poteſtate per inſidias ex improviſo eriperet. At cives de eis adventu certiores effecti correptis armis ad obſiſten-

dum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

um Clitonis Comitis molimini, ſe-
e cum militibus præſidiariis præparâ-
unt. Quo cognito Clito ipſe aggredi
aratos non audens, urbem caſtris mi-
taribus cingere ſe velle ſimulavit. Ar-
unenſes vero obſidionis ejuſmodi im-
atientes ſæpius excurſiones in hoſtes
ecerunt, undè tandem cum dedecore
Comes de Click ſeſe exindè proripere
& Luxemburgum recipere coactus eſt.
Philippus Dux poſthæc uti pollicitus
fuerat ex Bungundia cum frequenti,
eodemque valido exercitu adventans,
oannem Stampanum Comitem cum
plurimis aliiſque nobilibus necnon
mille octingentis levis armaturæ cata-
phractariis, & quingentis deniq; lan-
ceariis, quos omnes ex Ambianis, A-
trebatibus, atque Morinis idem Stam-
panus adduxerat, apud Sanctum Ma-
nachauldum repperit Ducis obſecutu-
ros imperiis.

Clitanus Burgundum appuliſſe in-
telligens, Luxemburgi ad tempus de-
liteſcere ſtuduit, at Burgundus in Ivo-
dium gratulantibus civibus ingreſſus,
ſtatim de modo hoſtem impugnandi
cum ſuis tractare cœpit: Et quia ca-
ſtrum de Villy munitiſſimum ab ad-
verſariis partes circumpoſitas inceſ-
ſanter vaſtantibus, & populantibus
occupatum, non parum incommodi
erat negotio allaturum, de eo ante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

omnia in poteſtatem ſuam redigendo conſilium pariter inierunt. Et poſtquam Elyzabetham Duciſſam Maziriæ agentem ſalutatum iiſſet, eandemque indè Bruxellam deduci juſſiſſet, ſexcentos pedites, & ducentos equites egregios arcem prælibatam tentaturos iſtuc deſtinavit. Ipſe verò cum Stampano Comite Martiſvillam, indè Vertonum, hinc Arlunum omnium inexplicabili exultatione acceptus proficiſcitur. At Luxemburgẽſes & Theoniſvillani conſtanter in Comitis de Click obedientia perſiſtebant, quibus etiam adhęrebant viri nobiles Domini de Rodenmach & Commercy.

Burgundiæ Dux exploratas jam penè totius adverſariorum phalangis habens vires, eorumque in ſingulis locis conſtitutionem, animo intrepido totum Luxemburgenſem Ducatum peragrare conſtituit. Cumque ea in profectione verſaretur, vicini Principes ejus magnitudine animi illecti obviam procedentes, amicitiam cum illo facere poſtulabant, at verò Ducatus Vaſalli numero frequenti ad eum convolantes, genu flexo conſuetum fidelitatis ſacramentum, quod vulgò Homagium dicitur, ei deferunt. Cum porrò aliquantiſper Arluni quieviſſet, ad Florengiam Caſtrum loci natura & ædificiis fortiſſimum ſeſe contulit, ibique

que de mediis diſquirere incœpit, quibus vicinã Theoniſvillam in ſuam digeret poteſtatem. Ejus interim ilites Chavancii Caſtrum, in Comitu Chinenſi itidem valde munitum on ceſſabant, quibus valebant mos, urgere ad deditionem, & cum obſione cinctum ſubinde conarentur adotis ſcalis, aliiſve belli actibus adhiitis conſcendere, repulſam ab adver parte identidẽ graviter locum prougnante patiebantur. Comes Clitaus metuens ne tandem Burgundi ineſſanter tanti momenti locum impunando, ſibi eum eriperent, Dominum de Commercy cum militum meiocri caterva eo miſit, ut obſeſſis præidio eſſet, quo ab anguſtiis eximerenur. Vt verò adverſariorum aſpectum allere poſſent, cruce Burgundica eoſlem deſuper inſigniri curavit. Burgundi fraudem ſubodorantes eo uſque diſſimularunt, donec opportunum foret illos invadere, & temeritatis pœnas ab eis exigere. Permiſſi igitur dum fuiſſent aliquouſque, & non procul à Caſtro procedere, Stampanus cum Burgundo milite è latibulis exiliens de repente in iſtos milites miſeros Clitanos irruit, & penè omnes ad internecionem delevit. Quæ res adeò conſtitutos in Caſtro exterruit, ut mora ſepoſita ſeſe, & locum in manus

Burgundorum dederent. Iacobus autem Bellimontanus Caſtri Gubernator, Burgundorum furori parum fidens, per feneſtram funę emiſſus fuga clandeſtina ſeſe ſalvavit.

Dum arcis de Chavancy & reliqui municipii conquiſitio Duci Burgundię Philippo innotuiſſet, civibus quidem vita & fortunis conceſſis, ejus juſſu ipſum Caſtrum dirutum ſoloq; æquatum fuit; milites verò præſidiarios à ſtrage edita ſuperſtites, ex vicinis arboribus ſuſpendi fecit. Mox Ivodium petens uxorem ſuam eo recenter è Burgundia appulſam excepit.

Erat & Duci eidem filius naturalis ſivè nothus Cornelius nomine, belli gerendi ſcientia admodum peritus, quem proindè exercitus ſui Capitaneum generalem conſtituit, ſingulariter ei mandans, ne occaſionem ullam Oppido Luxemburgenſi in ſuam poteſtatem redigendo idoneam negligeret. Hic igitur parentis imperio pro virili ſatisfacturus aſſumpto ſecum Stampano Comite ad oppidulum Eſch bino miliari Luxemburgo diſtans, ſe contulit, necnon circum circa militum copias paratas eſſe interim jubens, exploratores Luxemburgum verſus direxit, qui Luxemburgenſium circà oppidi ſui cuſtodiam, & propugnationum referrent ſollicitudinem,

à quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

quibus porrò redeuntibus intellexit Cornelius à Burgundia ſeſe citrà magnam difficultatem ſuorum adminiculo militum voti ſui fieri poſſe compotem. Imperat his compertis belli Dux Cornelius, Roberto de Miramont Comiti in Rouſſy & Bravia, & Guillelmo de Creut, quatenus cum robore exercitus ad locum tenderent, & hoc quidem intempeſtæ noctis ſilentio, ipſe verò manè ſummo infallibiliter foret ſubſecuturus. Hi præcipientis juſſa adimplentes, de nocte iter carpere cœperunt, & ſub diei crepuſculo ad terminum deſtinatum pertingentes, ſcalas & machinas urbi capiendæ opportunas admoverunt, nulloque obſiſtente mœnia & muros urbis ipſius plerique animoſiorum tranſcenderũt. Tum portis vi effractis toti exercitui ingreſſum liberum, ac facilem fecerunt, clamantes iteratis vocibus, *Ville gaignée, Ville gaignée.* Cives clamore iſtiuſmodi ipſis inuſitato attoniti magna ex parte ad Caſtrum profugerunt, aliis ſeſe contra irrumpentium vim defendere fruſtra conantibus, at milites Burgundi primas obtinentes igne jacto per diverſas partes, plurimas ædes incenderunt, cum quibus & Divæ Virginis, quod nunc à Sancto Michaële nuncupationem habet, templum, & Benedictinorum Munſterienſe Cænobium

bium maximum indè retulerunt detrimentum.

Furore militum hinc nonnihil ſedato, civibus vita & domicilio donatis; ſupellex eorum in militum ſpolia & prædam conceſſit. In qua direptione diſſidium grave inter nobiles, & gregarios milites exortum eſt, quod illi præ his contra condictum ſpoliis gauderent opimioribus. Cives denique de Burgundorum diffiſi promiſſis ſenſim inde per inferiorẽ urbis partem Theoniſvillam verſus fugientes ſeſe proripuerunt.

Reliquum erat, ut Caſtrum itidem in poteſtatem Burgundi adigeretur. Stampanus proindè Comes ea arte uſus eſt & induſtria, ut intra trium ſeptimanarum ſpatiũ, vix ulterius ſe propugnãdi, præſidiariis Caſtri quicquam virium ſuppeteret, atq; in primis Comes de Clito animo deficiens, clam ex alto in imum, fune demiſſus Theoniſvillam confugit, quo cives & milites proſpecto citra moram ſe & Caſtrum in Burgundorum poteſtatem tradiderunt, Elizabetæque Duciſſæ obedientiam debitam, & fidelitatem promiſerunt. Comes de Clito ejuſmodi eventus certum cum accepiſſet nuncium, advertens inſuper quam exiguo commeatu, & milite imbelli Theoniſvillæ foret proſpectum, de ſua

perſona

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

erſona aſſerenda , paceque cum Bur-
undis ineunda cogitare cæpit , quo
xtremo uſus remedio, urbe etiam iſt-
ac ſola ſibi eatenus reſtante in manus
erſequentium reſignata, ad ſuum na-
ale ſolum Saxoniam regreſſus eſt, Do-
inis ſuis relaturus quam iniqua ſor-
e fortuna ſecum luſiſſet.

Bello iſtiuſmodi inſigniter à Burgun-
is exacto, Philippus Dux Elyzabethæ
Gorlitiæ conſanguineæ ſuæ, cujus gra-
a & nomine eam ſuſceperat expedi-
ionem , Ducatum Luxemburgenſem
x integro tanquam veræ & proprieta-
iæ Dominæ reſtituit. Illa grati animi
ignificationem in cognatum adeò be-
eficum viciſſim oſtendere volens,
um nulla eſſet ſobole fæcundata , ei-
lem Duci Burgundiæ Philippo & ſuis
ucceſſoribus hunc ipſum Ducatum
Luxemburgenſem , & Comitatum
Chinenſem ultrò donatione irrevoca-
bili contulit , in ea forma & conditio-
ne , qua ei competebat, ut nimirum
ibi VVenceſlai Romanorum Regis
poſteri ſummam dictæ Elyzabethæ lo-
o dotis addictam , prout præfertur,
numeraverint , eiſdem per ipſum Phi-
ippum Ducem , aut ejus in dictis Du-
catu & Comitatu ſucceſſorem , citra
ergiverſationem illi reſtituantur, atq;
erim ipſa quoad viveret, ratione hu-
us ceſſionis decem millium floreno-

rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

rum penſionem in ſingulos annos perciperet. Obiit porrò ipſa Duciſſa anno 1437.

Hæc igitur via, & ratio fuit qua Philippus Burgundiæ Dux ejuſq; ſucceſſores Dominium Luxemburgenſis Ducatus, & Comitatus Chinenſis perceperunt. Id autem cum adeò fœliciter ei obtigiſſe percepiſſet, inter cæteros Archipræſul Treverenſis, Metenſis, item Verdunenſis, & Tullenſis Epiſcopi, congratulandi gratia legatos ſuos cum muneribus ad eum deſtinarunt, proſpera illi de cætero omnia in futurum exoptantes.

His ita conſtitutis Philippus Dux filium ſuum Cornelium Ducatui Luxemburgenſi Gubernatorem dedit, qui ſeſe tali deſignabat titulo: *Corneille Baſtard de Bourgoigne, Lieutenant, Gouverneur & Capitaine general du Duché de Luxembourg & Conté de Chiny.* Verum cum hujus operam admodum deſideraret Dux, eundem ad ſe revocavit, ejuſque loco Anthonium à Croyo ſubſtituit, cui ejuſmodi adaptabatur titulus: *Anthoine S. de Croy, Conte de Porcien & Seignieur de Renty, Chamberlain de mon treſredoubté Monſieur le Ducq de Bourgoigne & ſon Lieutenant, Gouverneur & Capitaine general es Duché de Luxembourch & Conté de Chiny.* Fuerunt autem ſucceſſivè Philippo Duci duæ uxores, prior

Michaëla

Michaëla Caroli ſexti Francorum Regis extitit filia, altera vero Iſabella, Regem Luſitaniæ habuit patrem, pepeitque marito filios tres, Anthonium, Iodocum, & Carolum, quorum poſtremus tantum, reliquis in pueritia è vita præſenti eductis, vitam in longius protraxit.

Sanctus Anthoninus Archiepiſcopus Florentinus, Ioannes Turrecremata Cardinalis, Ioannes Indagmæus Carthuſianus, Theologi florent.

Anno 1467. Philippus Dux annum ætatis habens ſeptuageſimum tertium Brugis in Flandria è vivis exceſſit, atq; corpus ejus indè Hallas Hannoniæ oppidulum devectum in Divæ Virginis templo terræ reconditum eſt, cor verò ejus aromatibus conditum, Divionum detulerunt, & in Carthuſia (ab eo vivente fundata) cum debito honore, loculis abſconderunt.

Hinc filius ejus unicus Carolus prælibatus Ducatus & Comitatus prædictorum faſces titulo oppignoratio (uti pater) adeptus eſt, uxoreſque ternas thalamo ſuo induxit, quarum prima Catharina vocabulo Caroli ſeptimi Francorum Regis gnata abſque liberis mortem obiit, altera Iſabella dicta Borbonii Ducis filia, filiam illi unicam nomine Mariam peperit. At tertia Catharina Regis Angliæ ſoror,

quemad-

quemadmodum prima infœcunda e[x]
hac mortalitate migravit.

Dux iſte Carolus agnomine Audax cum rarenter partes Luxemburgenſe[s] per ſe incoleret, iis Marchionem d[e] Retteleis & Hoegenbergh in Guberna-torẽ conſtituit. Interea verò cum graves querimonias à Sigiſmundi hæredibus propter Ducatus Luxemburgenſis, quem Iuris ſui eſſe contendebant detentionem ſuſtineret, ut ejuſmod[i] ſeſe extricaret clamoribus, finemque ea omnis altercatio acciperet, aliquot florenorum millium ſummam dictis hæredibus numerari fecit, ea conditione, ut juri ad redimendum à dicto Carolo, & ſuis ſucceſſoribus Ducatum, quo eatenus fuerant gaviſi, renunciarent, atque Burgundis ipſis non jam impignoratitio titulo, ſed Iure hæreditario tanquam veris, & abſolutis Dominis ipſe Ducatus in poſterum cederet. Quod & pacto inter partes ſolemniter inito ratum, fixum, & confirmatum eſt.

Etſi verò Carolus Dux Religionis avitæ cultor eſſet plurimum devotus, atque Eccleſiarum benefactor ſatis liberalis, fuit tamen multorum judicio, ad retaliandum propenſior & nimium iracundo ingenio, atque ideò bellum ſuſcepiſſe ajunt eum non rarò in vicinos Principes, ac populos ex cauſis

non

non omnimodè probandis & legiti-
mis. Hinc ab eo Leodienſes & alii
graviter fuerunt infeſtati. Ludovicum
etiam Galliæ Regem undecimum bel-
lo acerrimo divexavit, Reinhardum
Lotharingiæ Ducem principatu expu-
lit, indè tamen in Helvetiam ducens,
aliter quam putarat exceptus, primum
apud Granſonem collatis ſignis fuga-
tus, & caſtris exutus eſt, ſpoliis opi-
mis relictis; revertens deindè cum
centum millibus ad locum Murten-
sem amiſſis ſuorum triginta millibus,
iterum profligatus eſt. Anno 1476.
tertiò apud Nanceam Lotharingiæ,
quò profectæ erant Helvetiorum o-
cto millium auxiliares copię, cæſus eſt.
Ejus tum monile ingentis pretii, quo
adamas gemma prægrandis auro in
emblemate multis unionibus & mar-
garitis cincta continebatur, Helve-
tius quidam repertum vendidit au-
reo floreno: alter itidem Helvetius
aureum illius torquem aurei velleris
auguſtiſſimum apud Nanceam ex ſpo-
liis nactus, ut carius eum venderet,
Mediolanum trans Alpes pertulit, pro
quo acceptis duobus aureis domum
contentus repetiit.

Treverim dum idē Carolus ad Impe-
ratorē, vice quadam ſplendidiſſimo ap-
paratu veniſſet, regiū ambivit nomen,
quod nulla potuit inſtantia obtinere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Carolo igitur Burgundo rebus hu manis (uti prænarratur exempto, Principes vicini , ſcilicet Ludovicu Burbonius Leodienſium Epiſcopus David Burgundus Vltrajectenſium An tiſtes, Ioannes Cliviæ Dux, Adolphu Dominus in Ravenſtein , una cum a liis pleriſque ſummæ auctoritatis vi ris, conſenſu unanimi Gandavum ver ſus profecti ſunt, cum ut Mariam Ca roli ejuſdem filiam ſuper patris exiti conſolarentur , tum verò ut de publi cis patriæ negotiis cum ea tractarent Interea à Flandriæ Proceribus , nec non populo univerſo unica , ac legiti ma in eo Comitatu hæres patris , Do mina ac Comitiſſa Flandriæ cum om- nium acclamatione eſt declarata. Qua in ſe grato ſubditorum affectu permo- ta , necnon Principum prælibatorum ſuaſu inducta, privilegia dicto Comi- tatui, & inquilinis reſtituit , quæ ipſis pater ejus dum viveret, ademerat. Ex- titiſſe id temporis Regi Franciæ fami- liarem præ ceteris intimũ Oliviarium nomine, tonſorem regium ferunt, qui ad Mariam Gandavum à Rege able- gatus, ut ei privatim remotis arbitris loqueretur , poſt dies aliquot perfun- gendæ legationis copiam , ſibi poſtu- lavit ; ſed cum nulla ratione obtinere poſſet ſuæ petitionis effectum . audi- retque minimè eſſe conſuetudinis , ut

quis

uis virorum præſertim externorum
olus cũ ſola tantæ majeſtatis puella
olloquiũ miſcere permitteretur, tan-
em ipſe negationis ſibi factæ pertæ-
us, ludibrio, & minis (niſi à propo-
to deſiſtat) affectus, re infecta cum
abore undè venerat, rediit.

Cum verò huic Mariæ ingens bono-
um hæreditariorum ſucceſſio compe-
eret, plurimorum Principum oculi
d ejus conjugium expetendum erant
ntenti. Hos inter Cliviæ Dux, ætate
ravis, filium ſuum vinculum conju-
ale cum ea contrahere maximè cu-
iebat, alii Regis filium licet ſepten-
em præferendum ajebant; ex Anglia
lii ſponſum aſciſcendum volebant;
onnulli autem Maximilianum Au-
triacum Frederici Cæſaris filium om-
ibus anteponendum affirmabant.
uid plura? Inter has opinionum di-
erſitates, cum quid facto opportunius
ſſet dubitaretur, nobilis quædam Ma-
æ domeſtica, & admodum grata ma-
rona ſententiam ſuam ejuſmodi con-
eſtata eſt: Expedire omninò, ut non
uer aliquis, & ad copulam immatu-
us in conthoralem ſuæ Dominæ aſſu-
neretur, ſed talis omninò qui & ad
onſummandum matrimonium, & ad
rolem generandam, rem utique iſtis
rovinciis perneceſſariam, aptus eſ-
ſet, quandoquidem & ipſa Domina

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Maria ea eſſet annorum maturitate, ut ad eam functionem nihil omninò ei deeſſe arbitraretur. Quæ iſtius matronæ verba omnibus adeò placuêre, ut rejectis omnibus, qui ob ætatis defectum ad mariti munia, & reipublicæ adminiſtrandæ Provinciam obeundam cenſerentur inepti, hominem potius virilis ætatis, corporis ſimul, & animi maturitate pollentem Mariæ maritúm fieri debere proclamarent.

Dux igitur Cliviæ conditionem adeò opimam & ſublimem, filio ſuo perquam avidè exoptans, omnem movit lapidem, ut ſuo potiri poſſet deſiderio. Tandem ejus in nihilum abivit ſollicitudo, declarante nimirum ipſa Maria ejuſmodi ſeſe nullatenus inituram conjugium. Dum verò Auſtriacus Maximilianus ſibi proponeretur meminiſſetque patrem ſuum dum viveret cum Imperatore Frederico ejus parente, eodem de negotio alias, id eſt anno 1474. tractaſſe Treviris in Comitiis, imò & ſeſe ſuper hac re ipſi Maximiliano literas conſenſus ſui teſtificatorias juſſu patris olim deſtinaſſe, ipſius Frederici Cæſaris legatos eam ob cauſam Gandavum advenientes placidè admiſit, & ſe promiſſis pridem editis ſtare velle conteſtata eſt. Hanc ejus dum magno applauſu percepiſſent voluntatem legati Cæſaris,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ad Dominum ſuum regreſſi, ei itineris totum expoſuere proceſſum, & exitum; quo ipſe Maximilianus audito, circa Divi Ioannis feſtum, ſumptis ſecum præter ſuorum & Cæſaris aulicorum nobiliumque, ac militum copioſam multitudinem Principibus & Proceribus Imperii maximis & plurimis. Duce ſcilicet Saxoniæ, Marchionibus Brandenburgenſi, & Badenſi, Lantgravio Haſſiæ & aliis, in Belgium profectionem adornavit, & per Bruxellas, nec non Teneramundam, aliaque loca (ubi honorificentiſſimè, prout decebat exceptus & habitus eſt) Gandavum perveniens, primo quidem hoſpitio ſibi præparato ſuſceptus eſt, qua autem id magnificentia, & apparatu geſtum ſit, meæ opis non eſt vel tenuiter enarrare. Ejus autem Comites ſparſim per urbem pręfatam hoſpitia juxta ſtatus uniuſcujuſque exigentiam ſortiti ſunt: ut autem tempus præſtitutum invicem conveniendi advenit, ad Mariæ palatium finita cœna maximo cum ſplendore, & Comitatu nobiliſſimum deductus eſt Maximilianus, ubi ipſam una cum Tornacenſi Epiſcopo, Comitibus de Ravenſtein / Gruyhuys & Romont / aliiſque magnis viris invenit. Cum verò ſalutationem mutuo, prout decebat, impendiſſent, accedens Tornacenſis E-

piſcopus, ambobus in vicinam aulam deductis, & dextris eorum junctis, ſive combinatis, ac ſtola ſacra colligatis, ſolemni ritu matrimonium ab iis initum per verba Eccleſiæ confirmavit, & ex tunc in unum eundemque thorum ſociati ſunt. Prodierunt autem ex hoc connubiali thalamo liberi, Philippus, Margaretha, Franciſcus & Georgius. Quorum duo poſtremi obiêre parvuli. Ipſa autem Maria dum quadriennium tantummodò à contracto matrimonio exegiſſet, è vivis exceſſit. Quæ res, cum virtute præſtanti, elegantique forma fuiſſet mulier, plurimum mœroris cùm ipſi Maximiliano ejus marito, tum ſubditis ſuis, quibus ſemper gratiſſima extiterat Princeps, attulit.

Anno 1485. poſtulante, & annuente Frederico Cæſare, Maximilianus ejuſdem unicus filius Belgicarum Provinciarum Iure uxorio Princeps, ac Dominus à ſeptem viris in Romanorum Regem eſt electus, necnon Blancham Galeatii, Ducis Mediolanenſis filiam connubiali fœdere ſibi ſociavit. Anno verò 1493. cum humanis rebus 19. Auguſti Fredericus Imperator exceſſiſſet, Maximilianus iſte filius in ejus locũ ſuffectus eſt, qui Ducatui Luxemburgenſi nepotẽ ſuum Chriſtophorum Marchionem Badenſem præfixit.

Angelus

Angelus Politianus, Gabriel Biel, Ioannes Picus Mirandula, Baptiſta Mantuanus, Raphael Volateranus, Iohannes Trithemius Abbas, & alii viri eruditiſſimi celebres habentur, & ſimul Laurentius Valla Lutheri prodromus.

Imperator Maximilianus poſt variam fortunam in adoleſcentia expertum magnanimitate, prudentia, & in Deum confidentia clarus effectus, bello Belgas rebellare conantes, Vngaros, & Helvetios tentavit, à Brugis in perduellionis ſibi à civibus loci illatę pœnam, mercium emporium toto orbe celeberrimum Antverpiam tranſtulit. Rupertum Palatinum Comitem fortunis omnibus privatum in Bavaria fudit. Inde Geldriæ Duce in ordinem redacto, fœdere cum Pontifice & Gallis icto in Venetos exercitum duxit, quibus pleraſque civitates ademit, præcipue Veronam, Paduam, Terviſium. Iulii Cæſaris exemplo ſuas ipſe res geſtas deſcripſit. Imperavit annos viginti quinque, menſes quatuor, dies viginti quinque, mortuus Vvelſiæ in Auſtria 1519. 12. Ianuarii.

Hujus primogenitus Archidux Philippus, Regis Navarræ filiæ fidem addicit maritalem, quæ ex Hiſpaniis Lyram Brabantiæ urbem perveƈta, in Principis thalamum induƈta nuptias

cum eo apparatu planè Regio celebravit; ex quorum complexu prodière liberi, Carolus poſtea Imperator ejus nominis quintus, Ferdinandus itidem Romanorum Imperator, Leonora Emanuelis Regis Portugalliæ uxor, Iſabella Regis Daniæ ſponſa, Maria Regis Hungariæ conjunx, & Catharina Ioannis Regis Luſitaniæ conthoralis.

Horum primogenitus Carolus octodecim menſes natus Gandavi baptiſmi gratiam ſuſcepit, ac ſimul aureo decoratus vellere Carolus, Duxque Luxemburgenſis eſt nuncupatus.

Martinus Lutherus Iſlebinus, homo Aquilonaris, novum, ſeu quintum ſuum Euangelium primo promit anno 1517. in Saxonia: Cum enim eſſet Auguſtinianus Monachus eruditione inflatus, ægrè ferens ſibi ad promulgandas Indulgentias Ioannem Tetzelium concionatorem percelebrem eſſe prælatum, ut erat animi impotens, admirator ſui ipſius, lingua petulans, & ſermone per omnia obſcœnus, ſtylum contra ipſas indulgentias initio vertit; tum progreſſus ulterius, ſub prætextu Euangelii, & verbi Dei, quod identidem ingeminabat, plùra fidei dogmata oppugnavit. Nec antè deſtitit, quam ſurſum deorſumque omnia miſcendo, Germaniæ magna ex parte Eccleſias ſubvertit. Euangeliſtam ſe

Dei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

i palam venditabat, indicio tamen
t ſigno non alio, quam ſcripturæ de-
avatæ jactantia, & inſolentia intol-
rabili, quam ſuprà mortales univer-
s, ſupraque cælorum Angelos effe-
bat: ait enim in hæc verba libro ad-
erſus ſtatum Eccleſiaſticorum: *Do-
rinam meam ego nolo judicari à quocun-
ue, nec ab Angelis omnibus, cum enim
rtus de ea ſim, volo per eam, & veſter &
ngelorum judex eſſe.* Et libro contra Re-
em Angliæ: *hic ſto inquit, hic ſedeo,
ic maneo, hic glorior, hic triumpho, hic in-
ulto Papiſtis, & nihil curo ſi mille Augu-
ini, mille Cypriani, mille Eccleſiæ Henri-
iana contra me ſtarent.*

Amita Caroli (poſtmodum ejus no-
minis quinti Cæſaris) Margaretha
Chriſtophoro Badenſi prælibato Du-
catum Luxemburgen. titulo impig-
noratitio occupanti, ſummam Maxi-
miliano Cęſari mutuo datam reſtituit,
ejuſque adminiſtrationem Marchioni
de Monte deinceps commiſit.

Carolus porrò Maximiliani nepos,
Philippi Auſtrii Hiſpaniæ Regis filius,
ſexto interregni menſe, 28. Iunii an-
no ætatis 19. Imperator electus, ſe-
quenti anno Aquiſgrani coronatus,
necnon Iſabellæ Portugalliæ Regis fi-
liæ matrimoniali vinculo copulatus
eſt: unde temporis ſucceſſu proles ſuſ-
cepit, Philippum, Ferdinandum, Ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

riam, Maximiliani ſecundi Imperatoris uxorem, & Ioannam, Ioannis quarti Luſitaniæ Regis ſponſam. Deinde anno 1530. Bononiæ à Clemente ſeptimo Pontifice diademate Romano inauguratus, rerum geſtarum, virtutiſque gloria magnus, animo excelſo, par priſcis Romanis, pietate, clementia, ſapientia, fortitudine, æquitate nulli ſecundus, expeditiones varias, graveſque è Germania in Italiam, Angliam, Hiſpaniam, Galliam, Belgium, Africam, pro temporum ratione terrâ marique ſuſcepit; primus ipſe ubique belli Dux, præclaras de Turcis, Gallis, & Germanis rebellibus reportavit victorias. Turcam Viennam obſidentem anno 1529. abſens tum in Hiſpania per Fredericum Palatinum repulit, cæſis octoginta millibus Barbarorum: ac redeuntem cum quingentorum millium exercitu, ſolo nominis metu iterum repreſſit; In Africa munitiſſimam arcem Guletam, & Tuniſium Regnum cepit, Romamq; in reditu cum triumpho ingreſſus eſt. Trajecto iterum mari Algerium tentavit, verum tempeſtatis vi prohibitis per Proregem Neapolitanum poſtea Aphrodiſium occupavit. Decertavit porrò contra Proteſtantes Germaniæ Principes, Lutheri dogmate excitatos, quos (quum ſervare, quam perdere cives mallet) cunctando,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ctando potius, & parcendo, quam cæde vicit, licet copiis viribuſque longè ſuperiores; recepitque in gratiam Fredericum Palatinum, Ducem VVirtenbergicũ: unaq; Vlmam, Auguſtam, Argentinam, aliaſq; nobiles civitates, perſeverantib' verò obſtinato in bello Saxoniȩ Duci Ioãni Friderico, & Landgravio Heſſiæ, victis, fuſiſq; prælio & captis, vitam donavit. Hujuſmodi in rebus dexterè cum infidelibus ac hæreticis gerendis, impedimenti plurimum illi perpetuò objecit Franciſcus Galliæ Rex, magnanimus ille quidem, ſed æmulus gloriȩ importunus, contentione inauſpicato ſuſcepta, ſummoq; cũ diſpendio rerũ Chriſtianarum. Vnde illa inter utrumq; Optimatem Chriſtianũ bella apud Mediolanũ & in Gallia Ciſalpina, in Belgio, in Provincia Neapoli; hinc claſſem Carolo in Africam transferente, Gallorum infeſtæ irruptiones in Hiſpaniam, Luxemburgum, in Picardiam, Inſubriam, & in Brabantiam, unde tamen brevi rejecti ſunt; & Dux Gelriæ atq; Cliviæ ob præſtitam Gallo opem fortunis omnibus exutus. Hinc etiam profectus eſt ſuccedentis Henrici ſecundi Galliæ Regis, dum Mauritius Saxo Imperatorem armis laceſſeret, in Germaniam cum ingenti manu adventus, qui ſimul atque occupaſſet civitatem Metenſem, invitatus Prote-
ſtantium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſtantium motibus, ſeſe Germanicæ libertatis vindicem dixit; majore profecto Gallorum incommodo, qui hac ratione viam iiſdem Proteſtantibus monſtrarunt in Galliam ſuccedente tempore, pari cum Gallici Regni diſpendio irrumpendi; cum interea Caroli nomen tam non obſcuraretur, quam ſummè illuſtraretur, non ſolum his adverſis propulſandis, & veteri Romanorum orbe plurimis victoriis exornando, verumetiam novo orbe perluſtrando, & ad Chriſti Regis Regum ſolum imperium adducendo: ubi per Duces, & Legatos multa præclare perfecit, infideles & barbaras gentes latè ſubjugavit: Arces & Oppida excitavit; quibus Proreges duos Auſtralibus & Borealibus ſingulos præfecit. Toto itaque terrarum orbe cum clariſſimus celebraretur, Legatis ad eum ex Africa Maurorū & Æthiopum, ex Aſia Perſarum & Tartarorum ſæpe adventantibus, Turco ingentem terrorem ſui incuſſit, venerantibus eum, ac prædicantibus ut Monarcham univerſis. His nihilominus diſtrictum curis, religionis amor ſemper captum tenebat, inſumentem perpetuo manè & veſperi horas aliquot precationibus, & commendationibus divinis, ac perſolventem quotidie ſeptenas precum, laudumque horas,

ras, Davidis Regis exemplo. Poſtremò Imperii ſceptris fratri Ferdinando permiſſis, in Philippum autem filium ſuum reſignatis poſſeſſionibus à ſe bello patrimonioque partis, in Monaſterium Sancti Iuſti in Hiſpania Toletanæ diœceſis conceſſit, ubi ablegatis curis omnibus, totum ſe divini amoris exercitiis & pœnitentiæ mancipavit, migravitque ad Dominum S. Matthæi feſto, ætatis ſuæ anno 58.

Carolo quinto Imperio Romano præeminente, ſimul & ſucceſſivo tempore Theologi egregii qui ab initio Lutheri & ſequentium motibus, ſe murum pro domo Iſrael oppoſuerunt, hi inter plurimos numerantur præcellentiſſimi. Thomas Cajetanus Cardinalis, Laurentius Campegius Cardinalis, Hieronymus Alexander Archiepiſcopus Brundeuſinus, Hieronymus Gemitius Epiſcopus Aſculanus, Sylveſter Pierio, omnes ordine Apoſtolici Legati ad Lutherum: Ad hæc Ioannes Eckius athleta fidei incomparabilis, Ambroſius Catarinus, Ioannes Cochlæus, Iacobus Catonius, Ioannes Driedo, Bernardus Luxemburgius, Franciſcus Titelmannus & alii. Ignatius Loyola Hiſpanus per novemdecim annos à prima converſione vita ſanctiſſimè acta, Sacerdotum nominis Ieſu ſocietatem, piam illam,

doctam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

doctam, laborum patientem ac ſinceram cum decem ſociis incœptam Apoſtolica auctoritate cõfirmari à Pontifice curat, anno 1540. Cernens namque Dominus meſſis, quod meſſis eſſet multa, operarii pauci, miſertus palantis turbæ, plures emittere operarios in meſſem ſuã voluit, per quos odorem notitiæ ſuæ manifeſtaret in omni loco, confirmaretque eam fidem, quam ab Apoſtolis acceptam Eccleſia confirmabat. Primi Ignatii fuere ſocii Petrus Faber, Franciſcus Xaverius, Iacobus Laines, Alfonſus Salmeron, Simon Rodericus, Nicolaus Babadilla, Claudius Iaſus, Ioannes Codurius, Paſchaſius Proëtus, & Hoſius, quibus ſe ex Germanis primus adjunxit Petrus Caniſius. Reliquos hinc uſq; ad præſens tempus in hac ſocietate & extra illam præſtantiſſimos vita & ſapientia viros, hæreſum paſſim graſſantium impugnatores acerrimos, cùm propè innumeri ſint, prætereo.

Suffectus igitur Philippus in Caroli patris Regnis & Dominiis ampliſſimis, ſimul cum reliquis Ducatus Luxemburgenſis apicem obtinuit, ejuſq; gubernacula prius à patre commiſſa, Petro Erneſto Comiti in Manſfeldt eidem dimiſit, quæ in hunc uſque diem ſumma cum laude, & famæ nunquam intermoritura gloria moderatur. Quẽ
ob

rerum tam bello, quam pace præ-
arè geſtarum merita, Cæſar Rodol-
hus ſecundus Principatus titulo ad-
ixit, & Rex Catholicus Philippus
ælibatus totius Belgii mortuo Par-
enſi Duce adminiſtrationi generali
ræfecit, donec Cæſaris frater Erne-
us Archidux Auſtriæ in id muneris
nno 1594. aſciſceretur.
Sunt qui affirmare auſint ſcriptores
inimè contemnendi, quod ab orbe
ondito nulli Imperatori, Regi, vel
rincipi majus Imperium contigerit
nquam, ex quo ipſe Philippus ſecun-
us Hiſpaniarum, & Indiarum Reg-
is, dum viveret, potiebatur, maximè
oſtquam Luſitaniæ ampliſſimum Re-
num ei tandem adjectum eſſet. Am-
liſſimas enim Europæ Provincias,
uin etiam nobiliſſimas Aſiæ Regio-
es, & Africę complectebatur. Novum
enique orbem, qui Europa, Africaq;
atius patet, pacificè poſſidebat. E qui-
us quidem omnibus ſi Belgium no-
trum cum Bungundiæ, & Charrelois
Comitatibus excipiamus (hæc enim ut
paulo poſt enarrabimus Claræ Euge-
iæ Iſabellæ filiæ ejus majori in do-
em & hæreditatem perpetuam obti-
gerunt) Philippus tertius ſuperſtes
unicus ejus filius ſucceſſit, cui tituli
omnes Regnorum, Principatuum, &
quarumcunque poſſeſſionum pridem
Patri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Patri ſuo excelſiſſimæ memoriæ com-
petentes etiam conveniunt, ut hic o-
culis lectoris ſubjiciemus, Rex Caſti-
liæ, Legionum, Navarræ, Neapolis, Si-
ciliç utriuſque, Hieroſolymorum, Por-
tugalliæ, Granadæ, Toleti, Valenciæ,
Galiciæ, Majoricæ, Sivillæ, Sardiniæ,
Cordubæ, Corſicæ, Murciæ, Iaen, Al-
garbes, Algeryæ, Griballas, Inſula-
rum Canariæ, Indorum tam orienta-
lium quam occidentalium, Inſularum
terræ firmæ & maris Oceani; Archi-
dux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Lotha-
ringiæ, Brabantię, Limburgii, Luxem-
burgii, Geldriæ, & Mediolanenſis; Co-
mes Habsburgii, Flandriæ, Arteſiæ,
Burgundiæ, Palatinus Hannoniæ, Ze-
landiæ, Hollandiæ, Namurcenſis, Zut-
phaniæ; Princeps Svvaviæ, Marchio
ſacri Imperii, Dominus Friſiæ, Salina-
rum & Mechliniæ, Dominus Civita-
tum, Oppidorum, & Provinciæ Vltra-
jectenſis, Tranſiſularum & Groningæ;
Dominator denique in Aſia & Africa.
Hi inquam tituli & nomina jure com-
petentia utrique Philippo ſecundo &
tertio Regibus potentiſſimis, quorum
prior & poſterioris pater quatuor ſuc-
ceſſivè uxores ſibi matrimoniali vin-
culo ſociavit, Mariam videlicet Ioan-
nis tertii Portugalliæ Regis filiam, un-
de ei profluxit Carolus anno ætatis
19. abſq; liberis morte abreptus, Ma-
riam

am Henrici octavi Regis Angliæ fi-
am, Regnique ejus hæredem, quæ
ulla prole fœcundata, vitæ hujus u-
ura eſt privata anno 1554. Deinde E-
zabetham Valeſiam Henrici ſecundi
ranciæ Regis filiam in conthoralem
hilippus Rex accepit, ex qua filias
uas procreavit, priorem ſcilicet Iſa-
ellam Claram Eugeniam natam an-
o 1566. 10. Auguſti Archiduci Au-
riæ Alberto Imperatoris Maximilia-
i ſecundi filio, eidemque Cæſaris
odolphi ſecundi fratri nuptui tradi-
am, poſteriorem vero Catharinam
atam 10. Octobris Madridii, anno
567. Carolo Emanueli Sabaudiæ Du-
i anno 1568. connubiali fœdere con-
unctam. Quarum matre anno 1569.
eſuncta, Rex quartam accepit uxo-
em, Annam Maximiliani prælibati
mperatoris filiã ex cujus geniali tha-
amo plures fluxêre filii, utpote Ferdi-
andus pridiæ Nonas Decemb. 1571.
n lucem editus, infanſque extinctus,
acobus ſive Didacus ejus frater, qui
ovennis obiit 11. Calend. Decemb.
Carolus Laurentius infans defunctus.
orum ſoror Maria ſeptennis è vivis
brepta, & horum omnium frater ger-
nanus Philippus natus anno Domini
578. nunc Regnorum paternorum
ceptra obtinens, qui ut fæliciſſimè
ntéceſſorum ſuorum veſtigiis inſi-

ſtens vivat ad annos Neſtoreos, & Regia ſua Majeſtate in Eccleſiæ, Reique publicæ ſalutem utatur, ardentibus & intimis precamur & optamus votis.

Ivit autem Philippus ſecundus Hiſpaniarum, Indiarum, & ter excelſæ memoriæ Rex, gravitate, eruditione, religione, ſapientia eximius, cujus in id præcipuè ſtudia & ſummi conatus jam indè à primo regiminis ſui exordio uſque ad finem collimabant, ut religionis avitæ in una Catholica & Apoſtolica fide, ſub Romani Pontificis ſupremi in terris Chriſti Ieſu Vicarii obedientia cultus vigeret, creſceret, conſervaretur. Qua ex re ſuſceptis quamplurimis expeditionibus per diverſas orbis partes, variis item temporum intervallis, & ſpaciis tum paganis, & infidelibus, tum hæreticis bella intulit acerrima, in quibus Deo ipſi auxilium ferente, adeò proſperè egit, ut tantarum, prout dixi, evaderet regionum Dominus, nec ullus ab orbe condito ipſi fuerit, æquiparandus. Hæreticis tam in Belgio ſibi rebellibus, quam alibi graſſantibus à Catholicis in auxilium vocatus ſemper fuit infeſtiſſimus, nec ullis unquam parcendum ſibi ſumptibus duxit, ſi quandò rei, & religionis Chriſtianæ fuiſſet occaſio. Cum igitur adeo amplis potitus ſit divitiis, & has eaſdem libe-

raliſſimè

aliſſimè eum in uſum ſemper expen-
ere ſtuduerit, quis dubitet hunc Re-
em primas inter ſui ſæculi Catholi-
æ fidei propugnatores, & aſſertores
btinuiſſe? Et certè ſi id quod ſentio
roferre liceat, dico quod ſi ipſe tam
uro & ferventi zelo Chriſtianæ Re-
gionis cauſam minimè ſuſcepiſſet
efendendam, neſcio an in hiſcè aliiſ-
que diverſis partibus Chriſti in vera &
poſtolica fide cultus veſtigium exi-
teret. Sed Deo Optimo Maximo, im-
rimis acceptũ referre oportet, quod
n graviſſimis, quibus Eccleſia agitata
uit periculis, hic præſtantiſſimus ejus
ropugnator nobis contigerit, qui o-
nnium hæreſium (noſtro ſæculo valde
nultiplicium) aliorumque errorum,
tque totius perfidiæ & infidelitatis
erſecutor acerrimus extitit.

Hic idem Philippus ſecundus Rex
otentiſſimus ſenio cum ſe confectum
xacto ætatis ſuæ anno ſeptuageſimo
onſpiceret, indeq; ſeſe ad res geren-
das indies fieri minus idoneum exiſti-
maret, Deo deinceps, & ſibi vivere
eliquo tempore intendens, de abdi-
canda à ſe omni ſæculari cura cogitare
cœpit, priuſquam mortis certæ hora
llum præoccuparet incerta: quo ſci-
licet in luctu pro peccatis ſuis, & pie-
tate in Deum ferventiori, peractis, qui
ei ad operandum reſtabant vitæ mor-

talis diebus, divinam miſericordiam gratiam denique & gloriæ immortalitatem confidentius expectare poſſet tum etiam, ut cunctis (circa res ſibi Deo concreditas) ritè diſpoſitis, eiſdem in futurum, quoad fieri poſſet, foret proſpectum. Corpore igitur nihil adhuc impedimenti per alicujus morbi vehementiam afferente, ſano itidem, ac præſenti animo, habita præmeditatione rei tam arduæ neceſſaria, habito inſuper Procerum ſuorum ubivis gentium quantum ejus conficiendi negotiis exigebatur, conſilio, & aſſenſu Philippum filium ſuum unicum inſtituit, & dixit omnium Regnorum ſuorum hæredem univerſalem: filiam verò ſuam Iſabellam Claram Eugeniam cui hæc tria nomina impoſita eſſe voluit, quod mater ejus Iſabella nuncuparetur, quod die Sanctæ Claræ XI. Auguſti in lucem producta fuerat, quodque D. Eugenio noviter ex Pariſiis ad Hiſpanias tranſlato ſumma devotione ipſe Rex eſſet affectus: hanc inquam Iſabellam Claram Eugeniam Hiſpaniarum Infantem irrevocabili ac in perpetuum valitura traditione omnibus Belgii Provinciis, & Dominiis una cum Burgundiæ & Charrelois Comitatibus Philippus Rex ejus pater donavit atque dotavit, necnon aſſentiente Philippo filio, ejuſmodi fa-
ctum

um ſolemni ritu & firmiſſimis ſacra-
entis ratum & inviolabiliter fore
claravit ; utque hæc vim ſortiren-
r, & effectum, nullis obnoxium ca-
llis, Principum inſuper ipſius Belgii
ve patriæ inferioris, ordinumque &
atuum ejuſdem expetitus & obten-
s fuit aſſenſus. Ea dote itaque Iſa-
llæ Claræ Eugeniæ Hiſpaniarum
fanti firmiter conſtituta, ſponſus
æterea ei addictus eſt Albertus præ-
batus Auſtrię Archidux trium Impe-
torum reſpectivè nepos, filius, &
ater, qui Cardinalatu & Archiepiſ-
opatu Toletano, eodemque Primatu
tius Hiſpaniæ Summi Pontificis per-
iſſu reſignato, matris ſuæ Impera-
icis, pariterq; fratris ſui Cæſaris Ru-
olphi accedente conſenſu, matrimo-
ii oblati conditionem lubens accep-
avit: priuſquam verò nuptiarum per
erba de præſenti dies celebris duce-
etur, dum adhuc Albertus ipſe ſub
Gubernatoris generalis titulo Belgi-
as adminiſtraret provincias, procura-
orio à ſua futura ſponſa ſuper hoc ac-
epto, ejus nomine dictarum provin-
iarum, ditionumque Belgicarum, ſi-
nulque Burgundiæ & Charrelois Co-
nitatuum realem, & corporalem ap-
rehendit poſſeſſionem: abſolutis an-
ea per Regem Philippum quibuſcun-
que in dictis provinciis utriuſque ſta-

tus Principibus, Epiſcopis ſcilicet, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Abbatibus, Prælatiſque aliis, Baronibus Equitibus, Nobilib⁹, Gubernatoribus item Præpoſitis, Capitaneis, Iudicibus, Conſiliariis, Civibus, & omnibus ad unum cujuſcunque nominis & dignitatis ſubditis à Iuramento obedientiæ & ſubjectionis, quo illi eatenus fuerant obſtricti; ac conſequenter ipſam deinceps Iſabellam Claram Eugeniam, in ſuam veram propriam, & naturalem Dominam ſuſcipientibus, admittentibus, & recognoſcentibus, Iuramentiq; fidelitatis, obedientiæ, & ſubjectionis, eò ſeſe aſtringentibus circa menſis Auguſti finem, anno 1598.

Hinc, Archidux Albertus cognato ſuo Andreæ Cardinali Auſtriaco adminiſtratione Provinciarum prædictarum commiſſa, profectionem ſuſcepit ſuæ ſponſæ accipiendi gratia in Hiſpaniam verſus & decima quarta Septembris Luxemburgum veniens, per Lotharingiæ partes, à Duce, & ſuis magnificè exceptus, Germaniam petiit, quatenus indè Sereniſſimam Catharinam Caroli quondam Archiducis Auſtriæ filiam, Regi Philippo tertio uxorem futuram ſecum abduceret. Hoc verò tam prolixo itinere quanto fuerint ſplendore, apparatu, ac magnificentia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

centia à diverſis Germaniæ Principibus, per quorum terras tranſeundum fuit, præſertim Palatino Comite Electore, Duce VVittembergenſi, Duce Bavariæ excepti, enarrare nec meæ opis eſt, nec inſtituti, cum hoc abundè factitatum à præclaris non ignorem ſcriptoribus, & tantum obiter hiſtoriam Luxemburgenſium Principum contexere propoſuerim. Relicta porrò Germania, Italiam ingreſſus, effatu impoſſibile reor, quam ſplendido apparatu, & ſumptibus exquiſitiſſimis inter cæteros Dux Mantuæ eos cum comitatu ſuo honorarit, à quo & decem integros dies liberaliter, & magnificè tractati fuerunt. Pontum de lacu obſcuro dum attigiſſent, à Cardinalibus Illuſtriſſimis Aldobrandino, & S. Clementis, multiſque aliis ſummæ dignitatis viris, ac Principibus Regina futura, honorificentiſſimè fuit, decentique ritu conſalutata, ac ipſis Cardinalibus nomine S. D. N. Clementis, ejus nominis octavi Pontificis Maximi carocha auro, gemmiſque præfulgida, multumque pretioſa, & miro artificio fabricata ei extitit dono oblata. Vt autem ad Palatium, ubi Summus Pontifex erat, pervenerunt, Regina futura unà cum matre ſua, & Alberto Archiduce ejus ſandalia humilitate Chriſtiana exoſculati ſunt. Sequenti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

vero Dominica die decima quinta Novemb. in Pontificis Maximi, plurimorum item Cardinalium, & Principum aliorum frequen:i conceſſu lectū fuit, clara voce, procuratorium, quo Rex Hiſpaniarū Philippus tertius deſponſandi vice ſua, Sereniſſimam Catharinam prælibatam munus committebar. Statimque dum ſeſe in ejuſmodi connubium conſentire faſſa eſſet ipſa Sereniſſima Catharina, Summus Pontifex contractum inter eas partes matrimonium ſolemni data benedictione ratificavit, atque exindè tanquam Regis vera, ac legitima conjunx Sereniſſima Catharina, Reginæ Hiſpaniarum &c. nomen eſt ſortita. Tum cantatus melodia muſicali fuit pſalmus, Beati omnes qui timent Dominum; qui ambulant in viis ſuis.

Cumq; hoc modo inter Regem abſentem, & Reginam præſentem verum coaluiſſet matrimonium, ſecedente illa ad inſigne tabernaculum ſibi eo loco paratum remanſit. Archidux Albertus ante ſuæ Sanctitatis conſpectum, ut ipſe non jam vicario nomine, ſed proprio matrimonium cum abſente Sereniſſima Iſabella Clara Eugenia Hiſpaniarum Infante, necnon totius Belgii ſuprema Domina contraheret, Seſſanus Dux tum juxta conſtitutus procuratorium protulit, quo ſibi hac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

in parte vices ipſius Sereniſſimę ſponſæ ſubeundas eſſe affirmabat, forma igitur ſacramenti contrahentium de præſenti voluntatem deſignante ultrò citròque expreſſa, eiſdem quo prius in Regio connubio, cęremoniis, & verbis ſubjunxit Summus Pontifex preces & benedictionem Apoſtolicam; finito hinc Miſſæ Sacrificio, magna cum pompa, & incredibili apparatu itum eſt ordine decenti ad locum convivio ſervando deſtinatum. Vbi reliquum diei hilari duxerunt animo, vultuque; petita poſtmodum acceptaq; ſuæ Sanctitatis benedictione, & recedendi poteſtate, eo unde venerant regrediētes Regina & Archidux cum ſplendidiſſimo numeroſoq; comitatu Mantuam vigeſima ejuſdem menſis contingunt, & à Duce non minori quam prius magnificentia, & congratulatione ob celebratas nuptias ſuſcepti fuere, & habiti duobus diebus, quibus exactis cœpto pergentes itinere, Cremonam 25. menſis appulerunt, excepti ſimiliter maxima cum magnificentia, ut & deindè Londinum attingentes: dum verò Mediolanum contigiſſent, dici non poteſt quanta pompa, ſplendore, necnon apparatu, tormentorum bellicorum fragore, honoriſque exhibitione Regina fuerit ſuſcepta, ac denique ſolemniter & honorificè ad Metropoli-

tanam Eccleſiam deducta, ubi canticum *Te Deum laudamus* (cujus cum Divo Auguſtino auctor extitit D. Ambroſius Mediolanenſium Antiſtes) muſici arte miranda omnibus prę gaudio ſtupentibus cantatum fuit. Hic dum dies aliquot exegiſſent in Hiſpaniam navigaturi, mari ſeſe commiſerunt, & quanquam id non ſine ingenti periculo, Deo tamen benigno fluctus freti mitigante omnem difficultatem ſuperarunt. In portum igitur Hiſpaniæ Roſas dictum, mari tranſmiſſo delati, mox curſorem inde ad Regem, Valentiæ agentem, direxerunt, qui lætum de Reginæ adventu nuntium ſuę majeſtati perferret. Lętus admodum, ut par erat iſtiuſmodi nuntio, Rex, nihil negligendum ratus, quod ad condecentem Reginæ exceptionem opportunum foret, Principes omnes Proceresque, & alios præ manibus conſtitutos præſto eſſe voluit, partim ut Reginæ obviam procederent, atque ad ſuum inducerent thalamum; partim ut ſibi eam excipienti congruo cum ſplendore aſſiſterent. Veruntamen, cum id temporis feſta Paſchalia imminerent, & Chriſtianus populus in Chriſti ſervatoris noſtri paſſione amariſſima devotis officiis recolendo verſaretur, non putavit Rex Catholiciſſimus ſic carni & ſanguini acquieſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

requieſcendum, quin omnium bono-
rum auctori & ſalutis humanæ vindici
Ieſu gratus in primis exhibendus fo-
ret animus, unde & placuit Regi ad
Reginæ cubile non accedere, donec
Domino Deo univerſorum pro poſſe
humanæ fragilitatis Chriſtianis & piis
officiis eſſet ſatisfactum. Tranſactis i-
taq; paſſionis & reſurrectionis Chriſti
Ieſu celebritatibus, Regii conjuges
invicem eodem convenêre thalamo,
nuptiæque ingenti cum omnium læti-
tia, ſplendore, & magnificentia incre-
dibili ductæ fuerunt celebres, indeque
poſt dierum aliquot curriculum Rex
& Regina valedicto ſorori ſuæ Sere-
niſſimæ Iſabellæ Claræ Eugeniæ, nec
non recenti ejus marito Sereniſſimo
Alberto Archiduci, iter Madridium
verſus arripuerunt: Hi verò mari con-
cenſo & fauſta navigatione trajecto
per Burgundiam in Belgium devene-
runt, quo in itinere dum ſingulas ci-
vitates, & oppida præterirent nihil
omiſêre locorum incolæ, ſive majo-
res ſive infimos ſpectes, quod ad ho-
norem novæ ſuæ Dominæ ac ſupremæ
Principi exhibendum, & ingentem a-
nimi, ob ejus adventum lætitiam de-
monſtrandam facere poſſe putabant.
Hinc igitur per campos, urbiumque
mœnia, & civitates equitantium ar-
matorum innumeræ phalanges; hinc
tormen-

tormentorum, bombardarum item, & omnis generis apparatuum bellicorum crepitus, fragor: nobilium præterea, civium, & aliorum ſubditorum cujuſque pro ſua qualitate in habitu militari, & aliis modis oſtentatio. Sed nec Eccleſiaſtici ſtatus viri ſuo defuêre muneri, occurrentibus nimirum in habitu Pontificali aut alio decenti, per loca diverſa Prælatis, & notæ inferioris Sacerdotibus, Principibus ſuis, longè clementiſſimis. Emenſo tandem fœliciter itinere ſuſcepto Bruxellam Brabantiæ nobiliſſimum oppidum totius iſtius peregrinationis ſcopum pertingentes ab omnibus tum ſummatibus, tum infimatibus, utriuſque etiam ſexus, & cujuſvis ætatis hominibus, prout unumquemque decebat triumpho pluſquam credi poteſt magnifico, & cæremoniis ſummam lætitiam & honorem evidenter deſignantibus fuêre excepti; & tum ipſam Sereniſſimam Iſabellam Claram Eugeniam Hiſpaniarum Infantem, ſupremam, veram, legitimamque ac naturalem Inferioris Germaniæ, ſivè Belgicarum provinciarum, Comitatuumq; Burgundici & Charrelois Dominam & Principem eſſe, & una cum Sereniſſimo conjuge Alberto Archiduce ea omnia eo nomine vendicare poſſidereque debere, omnes quorum intereras,

[.]erat, acclamârunt, & profeſſi ſunt. [C]oncedat Deus Optimus Maximus, [p]er divinam ſuam inexhauſtam miſe[r]icordiam, dictis Sereniſſimis Alberto [&] Iſabellæ Archiducibus conjugibus, [ſ]upremis Belgicarum ditionum Prin[c]ipibus prole fœcundatos, optata ea mentis & corporis ſoſpitate perfrui, [i]temque virtutum ornatu fulgere, nec non potentia, & viribus ad annos va[l]ere quamplurimos, undè domitis ac [i]n ordinem redactis, & ſubactis rebellibus, honoris, gloriæ & laudis indies accreſcat ipſis apud mortales gloria, & apud cæleſtes favor & meritum: utque eorum auſpiciis, & fauſta ampliſſimarum, nobiliſſimarumque iſtarum Provinciarũ adminiſtratione ſubditi, longiſſimis jam bellorum malis & tumultibus affecti, vitam tranquillam in Dei obſequio, & Principum ſuorum Sereniſſimorum famulatu degere poſſint, & ſimul cum eis immortalitatis coronam à bonorum remuneratore Deo exſpectare, & percipere valeant. Amen.

Ducatu igitur Luxemburgenſi unâ cum cæteris Belgii provinciis eo, ut præhabitum eſt modo, in Sereniſſimam Iſabellam Claram Eugeniam à patre Philippo ſecundo magno Rege, filii Philippi tertii moderni conſenſu, nec non procerum, & omnium tam

in

in Hiſpaniis, quam Belgio, quorum intereſſe poterat conſilio, & aſſenſu, dotis nomine in perpetuum dominum tranſlato, Sereniſſimus Albertus Archidux Auſtriæ ejus maritus uxorio jure Dux Luxemburgenſis effectus, in ordine Principum à Luxemburgo titulum ac nomen ducentium, poſtquam Comitatus ac deindè Ducatus præfulſit nuncupatione ſcilicet à Sigifrido primo Comite viceſimus quartus numeratur: aut ſi inter eos Iodocum Marchionem qui non tam per ſe ſeparatim, quam VVenceſlao Bohemiæ Regi eodem tempore aſſociatus, ei Ducatui principatus fuiſſe exiſtimandus eſt, Sereniſſimus Albertus viceſimus quintus eo in numero conſtituetur. Quod vero ad innumeros alios ex eadem ſtirpe progenitos utriuſque ſexus ſpectat, nec dicere quicquam in animo eſt, nec ſi vellem, maximeque conarer, id ſatis dignè præſtare valerem, quippe quod numero vix finiantur, & pene per totum orbem Chriſtianum diſperſi, æquè cum longe remotis, & à noſtra notitia alienis affinitatem & connubia junxerint, atque cum propinquis, ut affirmare auſim vix inveniri ſub ſole Chriſtianorum proſapiam ullam quæ hanc magnorum multorumque Principum propagine aut affinitate exuperet, petitis

nimirum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

nimirum indè & acceptis ab omnibus penè pro diverſorum temporum ſtatu, & perſonarum qualitate conjugibus. De Principibus proinde Luxemburgenſibus eorumque ortu, progreſſu, ac regimine ex profeſſo tantum dixiſſe ſufficiat.

DE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

DE MORIBVS, ALIISQVE QVALITATIBVS POPVLI LVXEMBVRGENSIS.

Qvemadmodum regio hæc, quæ Ducatus Luxemburgenſis & Comitatus Chinenſis appellatione deſignatur, vaſtiſſima eſt, & ampliſſima; adeò ut pluſquam ſeptuaginta milliarium ſpatia ambitu ſuo contineat, atque ita neceſſum ſit terminos ipſos extremos longo adinvicem intervallo diſtare, ſic non unam apud omnes inquilinos vivendi conſuetudinem eſſe, ſed aliam atque aliam veriſimiliter conſequitur; Quam etiam varietatem naturali quodam inſtinctu, idiomatum diverſitas ſimiliter inducit. Qui enim Germanicè loquuntur, linguæ ſuæ magis congruentes mores uti & qui Gallicè, cum aliis Gallis ſympathiam majorem habere videntur. Luxemburgi enim, quod totius provinciæ hujus caput eſſe diximus, idioma commune eſt Germanicum, quod idem etiam eſt Arlunenſibus, Theoniſvillanis, Epternacenſibus,

bus, Macherentinis, Vitenſibus, Vienlanis, & aliisquibuſdam oppidulis, una cum circumiacentibus vicis & pagis. At verò qui Baſtoniam, Marchiam Rupem Arduennæ, Novum caſtrum, Houffaliziam, Durbutum, Ivodium, Dampvillerium, Montmedy, Chiny, Vertonum, & circumvicinas partes, ſive rura inhabitant, Gallicam linguam ſibi vernaculam habent. Itaq; ut Germani à Gallis, quoad uſum, & mores ut plurimum diſſidere ſolent, ſic inter hos unius provinciæ diverſi idiomatis populos uſuvenire contingit. Quocirca qui Germanicè tantum loquuntur, gravitatis plus aliquid, Galli verò levitatis amplius habere feruntur: attamen neutrobique deſunt, qui liberalius educati utriuſque qualitatis optimum temperamentum retinẽt, quorum numerus haud exiguus in oppidis muratis, tam metropoli ſcilicet, quam quibuſdam proximioribus, uti ſunt Theoniſvilla, & Arluno, reperitur. Horum mores ad urbanitatem quandam, & decentem honeſtatem, propius quam reliquarum Germaniæ partis urbium accedunt, ea ut exiſtimo ratione, quod continuam habeant cum Gallis vicinis, nobilibus, aulicis & militaribus viris converſationem, quo fit ut etiam eorum mores indies magis magiſque politiores reddantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

His tamen vix cedere in minimo ſe fatebuntur, Gallicæ puræ regionis cives prius deſignati, Baſtonienſes, & alii, qui tum à naturali ſua propenſione, tum etiam ex perpetua cum aliis bene moratis conſuetudine, videntur aulicam quandam ſive urbanam vitam præ Germanis profiteri. Quod quidem intellectum velim de iis maximè qui æquè muris aut mœnibus urbium ad Moſam conſtitutarum ſunt inquilini. Nam quod ad ruſticos, qui rure ſive in pagis degunt, attinet, utrobique minus habent in moribus civilitatis, qua tamen ut plurimum magis carent Germani, quam Galli, ſtupidæ nimirum & agreſti antiquæ avorum ſuorum vivendi conſuetudini inhærentes. Veruntamen hoc unum in omnium hujus provinciæ incolarum laudem encomii vice palam fateri cogeris, omnes pariter & Germanos & Gallos fidei Deo & Principi ſuo naturali ſemel datæ eſſe, & fuiſſe ſemper quam tenaciſſimos, à qua reliquis penè provinciis aut in totum aut ex parte corruentibus, hæc una nullis machinis ſeſe unquam dimoveri vel in minimo eſt paſſa. Quin etiam forti ſemper animo, hanc fidelitatem, quantumcunque adverſitatibus multum quoque diuque agitata, retinuit: & omnibus caſibus evidenti argumento demonſtravit: Sic

quod

quod nulli ſciſmati, hæreſi, rebellioni, aut cuivis id genus nævo locum unquam dederit. Quæ certè, una ſumma & præſtantiſſima, in ſimplici & Catholico populo gloria eſſe poteſt.

Conſtat autem gens Luxemburgenſis, Eccleſiaſticis, nobilibus, oppidanis ſive civibus, atque ruſticis, de quibus ſigillatim ſtrictimque dicendum. Eccleſiaſticorum ordo, Prẹlatos quoſdam cum ſuis conventibus, & alia diverſi ordinis atque utriuſlibet ſexus collegia, itemque Sacerdotes ſæculares, tam parochialibꝰ Eccleſiis præfectos, quam non præfectos, itemq; eorum Archipresbyteros, quos Decanos Chriſtianitatis ſive rurales vocant, comprehendit: hi omnes ubicunque conſtituti, ſuæ vocationi conformiter, prout par eſt, vivere ſtudent.

Nobilium autem maximus in hoc Ducatu numerus invenitur diverſis inter ſe gradibus diſtinctorum: ſunt namque Comites, Barones, & alii ex perantiqua nobilitate, eademque magnæ æſtimationis progeniti, atque alii item non adeò ſublimis notæ, quanquam veræ & indubitatæ nobilitatis familiis oriundi, ad quos & accedere conantur alii divitiis pollentes, quarum ſubſidio ſenſim in nobilium claſſem irrepunt. Habent tamen veri & antiquo ſtemmate nobiles id animis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſuis firmiter impreſſum, ne connubia facile jungant cum his, quibus noviter nobilitatis titulus contigit, verentes ſcilicet, hac mixtione, quicquam ſuo generi indecentiæ aut dedecoris afferri: adeò quidem, ut ſi quis forte, ſive libidine carnis, ſive opum ſplendore allectus, eò ſe induci paſſus fuerit, proximorum ſui ſanguinis graviſſimam, ac penè irreparabilem incurrat ipſe indignationem. In nuptiis porrò contrahendis tantus eſt rerum omnium apud nobiles ipſos apparatus, ut etiam principibus ad talia par eſſe poſſe, à quolibet non immerito putentur, adeò nihil eorum quæ ad pompam, ſive concurrentium maximam multitudinem, horumq; in veſtimentis pretioſis ornatum ſpectes, ſive ferculorum & potuum exquiſitorum curioſam varietatem, ne dicam vanitatem attendas, ſive inſtrumentorum muſicalium harmoniam, ac denique quicquid ad hujuſcemodi magnificentiam facere poſſe videtur, conſideres, deeſſe patiuntur. Vnde fit quoſdam, quibus res eſt anguſta domi, ne generis ſui notam incurrere turpem, præ aliis ſibi æqualibus videantur, ſæpenumero æs alienum contrahere nec multis poſt annis illud idem ſolvere valere. In puerperiis itidem, & parvulorum ſuorum baptiſmatibus, atque

item

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

item defunctorum propinquorum exequiis nobiles hujus patrię de magnitudine ſumptuum, & ſplendoris invicem certare videntur, adeò nimirum ſunt hac in parte indiſcretè zeloſi; dum plerique omnes ſtemmati ſuo his aliiſque modis ſeſe adæquare contendunt: malè interim ferentes ſi quis reliquorũ magnificentia ſua palmam eis præripiat, qui certè uſus, ſeu verius abuſus ad mediocritatem decentem, reducendus, à legitima poteſtate meritò videretur. Nobilibus porrò in ſubditos jus, ut plurimũ competit, non modo fundalis (quam vocant) dominii, ſed etiam baſſæ, mediæ, & altæ juriſdictionis: ſic ut de criminoſis ſalvo meliori ordine judicia per ſe conſtituti judices, morti per diverſi generis tormenta violenter etiam addicendo exerceant, utique jus æquè Prælatis patriæ hujus per ſuos officiatos exercendum competere dignoſcitur.

Cæterum oppidum, qui urbium muratarum cives exiſtunt, nec nobilitatis titulo gloriantur: diſtinctis inter ſe gradibus etiam differunt. Quippe quorum alii aliis tanquam rectores, ac judices præeminent; quibus in ſubditos tanta eſt imperandi, & de cauſis controverſiis aliiſq; negotiis cognoſcendi, & judicandi poteſtas, quantum ipſis Princeps patriæ ſuo ſpeciali conceſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſit indulto: quos limites, nulli impunè licet prætergredi. Qui inter cives majoribus pollent facultatibus, atque ſimul induſtria aliquid valent, pro majori parte negotiationi, ſive mercaturæ dant operam, res nimirum diverſas humanis uſibus accommodas, hinc atq; indè conquirendo; eaſdemque tempore & loco congruis, lucro competenti, diſtrahendo. Alii autem, quorum fortunę anguſtiores exiſtunt, diverſis opificiis diligenter intendunt, quo familias ſuas honeſtè ac decenter ſuſtentare valeant. Vnde & illud in rempublicam commodi reſultat, quod ejus omnibus membris, quæ neceſſaria & apta ſunt, ad manum ſemper habeantur: ſic nimirum ſuas ſinguli ſibi invicem operas communicant, ut verbi gratia, à lanificibus pannus, à paſtoribus panes, à cerdonibus calcei, & ſic de reliquis, pecunia parata, aut certè credito, dum res fert, indigentibus ſubminiſtrentur.

Verum ſi qui (quales non pauci ubique hoc calamitoſo inveniuntur ſæculo) tenuioris ſunt fortunæ, victum ſibi oneribus ferendis comparare ſolent, dicunturque mercenarii diurni, quorum ſatis dura, & difficilis eſt conditio, quibus videlicet præter labores continuos & graviſſimos, vix panis ſiccus, in cibum quotidianum aqua maceratum

ceratum ſuppetit, vel ideo maximè quod hi tales, plerique omnes prole multa, inſtar Hebræorum apud Ægyptios magnis olim oppreſſorum luti & laterum laboribus, ſint onerati. Vt vero fortunarum in cujuſq; Reipub. corpore magna eſt diverſitas, ſic victus & veſtium, itemq; ædificiorum, non una eſt apud omnes conſuetudo & modus, lautius ſcilicet aliis epulantibus, ſplendidiorique veſtitu amictis, & domibus magnificentioribus utentibus, aliis verò in his omnibus multum deficientibus, & quo minus ſunt opibus inſtructi, eo etiam minus in earum uſu gaudentibus. Ejuſmodi etiam proportio ſervari ſolet, in celebrandis nuptiarum conviviis quanquam meo judicio, quemadmodum de Nobilibus attigi, rationis metas in ſuis apparatibus excedant maximè, dum videlicet ultra quam earum facultates patiuntur exquiſitas tam in cibo quam potu epulas conſtruunt, & innumeros pene ad duos treſvè dies convivandum convocant amicos ac vicinos; qui tamen donariis ſuis (quæ certa hora ad tympani & fiſtulæ ſonitum ſponſo & ſponſæ menſæ cum parentibus aſſidentibus offerunt) utrumque ſumptus ejuſmodi ſublevant. Veruntamen non tam planè quin amplius graventur nuptiarum in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

ſtructores, multo maximè ob ſponſalium, & contractuum matrimonii præcedentes impenſas æque in eundem finem factas.

Similiter dum puerperia ſervant mulieres, & proles recens natas baptizari curant, earum parentes apparatus faciunt ſubinde ſplendidiores: hac tamen moderatione ſervata, ut vicinæ fœminæ eo convenientes ad hilaritatem convivantes, ſymbolis à ſe collatis, vinum quod exhauſerunt parata pecunia exſolvant, ac domum deindè ſæpiuſculè nonnihil temulentæ revertantur, qui mos maximè Luxemburgi & in vicinioribus oppidis vigere cognoſcitur.

Dum quiſquam hujus alteriuſvè ſexus ętatis jam maturę vita defungitur, ſtatim atque ab officio funeris reditur, accedunt vicini ultrò ad defuncti ędes, atque pretio ad vinum & eſcas comparandas propoſito, ſuperſtites conſanguineos, combibendo, ſuper morte amici ſolari conantur, quod mihi quidem ſatis inconveniens videtur, temporique incongruum. Nam *Muſica*, & ſi placet, etiam epulæ, *in luctu importuna narratio eſt*, ut inquit Salomon.

Exequias porrò pro defunctorum animabus piè admodum & devotè in Eccleſia Vigiliarum, & Miſſarum com-

plurium

plurium officiis ad duos treſvè dies continuatos celebrare conſueverunt, ac præterea largas propter Deum eleëmoſynas cibi & potus in pauperes diſtribuere, inſimulque prima & principali die cum Sacerdotibus, qui officii ſui operas impenderunt, modeſtè admodum & ſilenter prandium ſumere, quo & gratiis peractis Paſtor, quivè ejus vices ſubit, brevem orationem habet ad præſentes, priuſquam de menſa ſurgant, regratiaturque, quod precibus & ſacrificiis animæ defuncti ſubvenire contenderint, utque æqui bonique conſulant moderatum prandium precatur, tum denique manibus defuncti requiem, à Deo devotè poſtulantes ſurgunt & abeunt, gratias dicentes pro liberali refectione ſibi impenſa.

Ruſtici tandem, rure ac in pagis habitantes, toti in agrorum cultura (quę ſummæ eorum ſunt delitiæ) occupantur, quo miſeram ſuam vitam ſuſtentare, atque Dominis ſuis annuum frugum cenſum pendere valeant. Sunt enim pro maxima parte hi tam corpore quam rebus ad alios, ſive Princeps ſit patriæ, ſive ſubalternorum quiſpiam Eccleſiaſticus, aut ſæcularis Dominus propriè, ſpectantes, ut nec hæreditatem aliis vendere, nec alio migrare, aliiſque ſeſe ſubmittere Dominis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

minis citra licentiam Dominorum ſuorum valeant: quibus & in recognitionem ejuſmodi ſubditionis partem aliqualem rei venditæ numerare toties quotiens coguntur.

Modus autem ruſticorum in omnibus agendi, præter nutrimenti (quod aqua, pane atro, offis, piſis, larido, communiter conſtat) viſitatem, eſt, quemadmodum ſupra inſinuavi, admodum in pleriſque ſimplex, & ad ſtuporem uſque agreſtis: quamvis inter eos non deſint quamplurimi prudentia quadam pollentes innocentia & ſimplicitate ornata; adeo ut verius malitioſi dici queant, à quibus niſi quis decipi velit, maximè cavendum.

Solemnitates quaſdam diligenti obſervantia colere ſolent, uti nimirum Eccleſiarum ſuarumDedicationes,quo & extraneos amicos convocare, & cum illis hilariter convivari, & compotare,atque etiam choreis vacare,ad fatigationem uſque contendunt; ubi & rixæ, contentiones & pugnæ rarò deſunt. Pervigilia denique nonnulla ut exempli cauſa Epiphaniarum, Divi Martini, Sanctæ Crucis, ex antiquorum traditione potibus indulgentes in multam noctem deducunt, qui mos æquè apud ipſos urbanos (ſuperius recenſitos) etiam inolevit.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 G 35